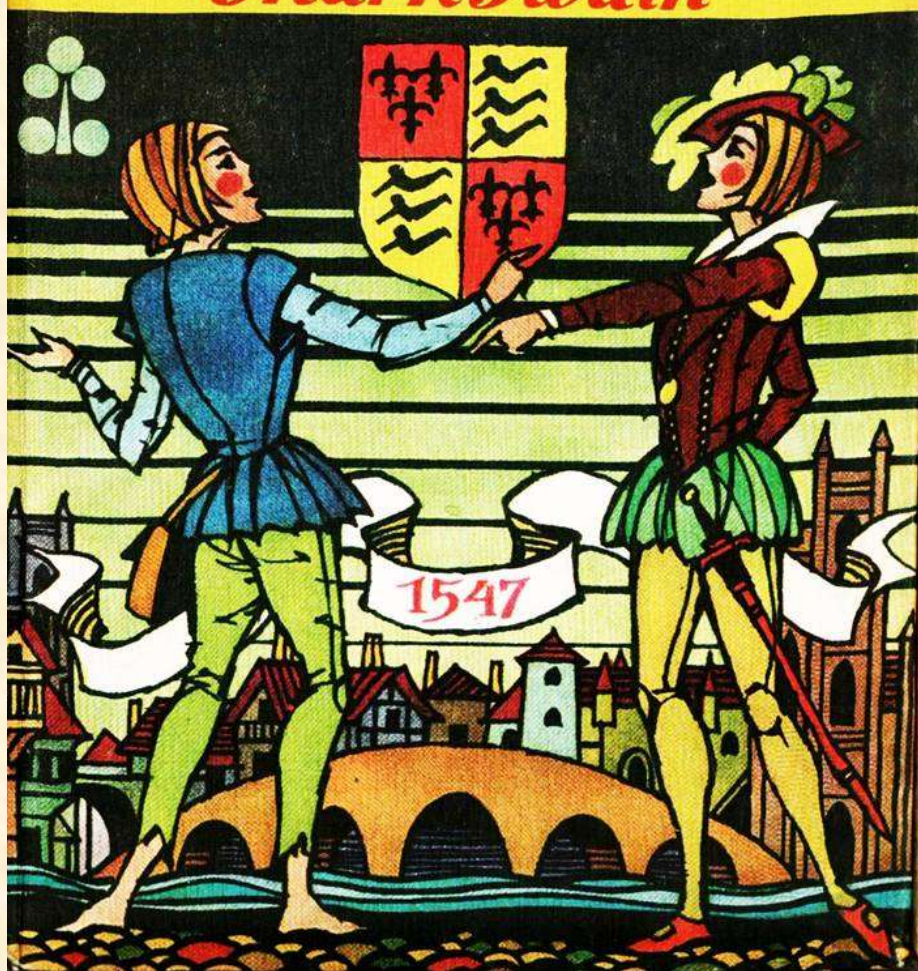

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

PRINT ȘI CERȘETOR

Mark Twain

**Coperta și ilustrațiile de
VAL MUNTEANU**

**MARK TWAIN
The Prince and the Pauper
Tauchnitz Edition**

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

□ □ □ □

PRINȚ ȘI CERȘETOR

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

□ □ □ □

Mark Twain

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

□ □ □ □

— ediția a II-a —

În românește de
EUGEN B. MARIAN

Cuvînt înainte de
PETRE SOLOMON

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREȘTI
1986

CUVÎNT ÎNAINTE

La apariția ei în decembrie 1831, povestirea „Prinț și cerșetor” a fost salutată de public, ca și de critica literară, drept o operă serioasă, prima operă serioasă a unui scriitor care, pînă atunci, fusese cunoscut și apreciat exclusiv ca „umorist”. Într-o recenzie publicată în revista *Atlantic Monthly* sub titlul „Noul debut al lui Mark Twain”, un critic afirma de pildă că povestirea „nu-i aparține desigur aceluia Twain pe care-l cunoaștem de vreo doisprezece ani încoace ca pe-un umorist exuberant și extravagant, a cărui principală funcție era de a răspîndi veselia și hazul, în formele lor cele mai demonstrative”.

Deși criticul de la prestigioasa revistă bostoniană exagera și simplifica lucrurile, el atingea una din problemele fundamentale pe care le ridică opera lui Mark Twain, și de care însuși Twain a fost preocupat, pînă la obsesie, de-a lungul întregii sale cariere literare. Debutînd pe la sfîrșitul celui de-al șaptelea deceniu al veacului trecut, într-o Americă încă traumatizată de Războiul de Secesiune, dar dornică să-și vindece grabnic rănile, chiar și cu ajutorul unor „deconectante”, Samuel Clemens, alias Mark Twain, s-a impus la început ca un șugubăț fără pereche, deși glumele lui aveau, pe lîngă sare, și alte ingrediente. Pe măsură ce faima lui de umorist creștea, scriitorul devenea prizonierul ei, dar, fiind înzestrat cu o fire independentă și cu un temperament aprig, se răzvrătea din ce în ce mai fățiș împotriva... propriei sale faime.

„*Prinț și cerșetor*” a fost unul dintre primele acte de revoltă ale marelui umorist, dar faima despre care vorbim i-a supraviețuit, și avea să supraviețuiască, tenace, chiar unor opere atât de serioase ca „Ioana d’Arc”, sau de-a dreptul sumbre, ca „Străinul *Misterios*”.

Întregul destin literar al scriitorului stă sub semnul acestui conflict, care e deopotrivă interior și exterior — interior, pentru că avea la temelie o dublă vocație (de a amuza și de a instrui), și exterior, pentru că îl opunea pe Twain societății americane în mijlocul căreia trăia și ale cărei norme le respingea, chiar când părea atras de ele.

Povestirea „*Prinț și cerșetor*” a fost scrisă într-o perioadă când Mark Twain era, aparent, perfect integrat acestei societăți. Stabilit de câțiva ani încoace la Hartford, în statul Connecticut, împreună cu soția și cu fiicele sale, fostul pilot de pe Mississippi și fostul aventurier din Nevada (pentru biografia lui Twain îl trimit pe cititor la prefetele altor două cărți ale sale apărute în această colecție) ducea o viață tihnită, burgheză, în somptuoasa, deși cam extravagantă casă pe care și-o construise acolo — casă deschisă pentru vecinii puțini, dar distinși, dintr-un cartier rezidențial al orașului numit „Nook Farm”. Printre acești vecini se număra scriitoarea Harriet Beecher Stowe, autoarea celebrului roman anti-sclavagist „Coliba Unchiului Tom”, dar și a unor cărți cam siropoase pentru și despre copii și tineret. Se număra, de asemenea, și pastorul Edwin Pond Parker, un predicator cu mare influență printre enoriași, ca și Joseph Twichell, pastor și el, și prieten cu Twain, vreme îndelungată. Instalat în sînul acestei comunități distinse (și prospere), scriitorul era firește supus anumitor presiuni, care mergeau pînă la un punct în sensul propriei sale dorințe de a se „civiliza”, de a deveni un „cetățean respectabil”, așa cum îi cerea și soția sa, Olivia, fiica unui negustor bogat

din Elmira. Pentru a ne rezuma la un singur exemplu, iată ce-i scria, pe la sfârșitul anului 1880, pastorul Parker lui Mark Twain:

„Rangul dumitale ca scriitor de literatură umoristică este destul de înalt, dar să știi, Clemens, că ai posibilitatea de a crea o operă serioasă sau sobră, de prima clasă. Dă-mi voie să-ți spun ceea ce am spus în repetate rânduri despre dumneata, și anume că nu știi să existe în generația dumitale un scriitor american mai capabil să scrie într-o englezească atât de viguroasă și de mușchiuloasă, ca aceea a dumitale. Ai din belșug capacitatea de a scrie o operă care să poarte pecetea clară a personalității dumitale și care să aibă în același timp un caracter sobru și o valoare solidă și permanentă. S-ar putea ca ea să nu-ți aducă mulți «șekeli», dar ți-ar face în schimb multă cinste, și le-ar prilejui prietenilor dumitale o enormă satisfacție.”

La ora când primea această scrisoare, Twain își încheia munca la „*Print și cerșetor*” o muncă începută încă în vara anului 1877, dar abandonată curînd după aceea, și reluată, potrivit unui vechi obicei al său, în diferite perioade: de aceea, îi putea răspunde grijuliului pastor:

„Îți mulțumesc sincer pentru agreabilele dumitale cuvinte. Ele au fost foarte oportune, căci mi-au parvenit într-o vreme cînd șovăiam între lansarea sub semnătură proprie a unei cărți de felul celei sugerate de dumneata, și difuzarea ei fără numele meu. Ei bine, mi-am pus numele pe ea, și fie ca asta să-mi folosească ori să-mi dăuneze, după cum va hotărî soarta.

Nu este o carte voluminoasă, așa că nu m-am sfiit să-i rog pe Howells și pe Twichell să-și arunce privirea asupra manuscrisului și să mă sfătuiască ce anume să modifice și ce anume să scot. Trebuie să fiu

cu băgare de seamă, avînd în vedere că e o lucrare atît de diferită de modalitatea mea obișnuită...”

În încheiere, Twain îl ruga pe Parker să-i citească și el manuscrisul, pentru a-l ajuta să elimine ceea ce va fi putut scăpa vigilenței lectorilor pomeniți. Cu nici o altă carte a sa nu s-a arătat Twain mai dispus să primească sugestii și să facă modificări, pentru a-i înlesni accesul la public și succesul dorit. Mai ales Howells, mentorul său literar din această perioadă — el însuși scriitor de valoare, și, în calitatea lui de director al revistei *Atlantic Monthly*, critic temut și ascultat — a contribuit la forma definitivă a povestirii. Un rol important l-a jucat în acest sens și familia scriitorului, fetițele sale constituind și cel dintîi „public” al cărții. Nu întîmplător aceasta este dedicată „Bine-crescuților și drăguților copii, Susy și Clara Clemens”...

Dar în ciuda concesiilor făcute de scriitor familiei și mediului ambiant, povestirea „*Prinț și cerșetor*” poartă în mod evident pecetea personalității sale. Ideea de a o scrie i-a venit, după cum am mai spus, în vara anului 1877. În acea vară, Twain a fost, se pare, absorbit de lectura unor cărți despre istoria Angliei — țară pentru care începuse să nutrească o vie admirație, amestecată însă cu vechiul și statornicul său dezgust față de rămășițele feudale, încă prezente în societatea engleză. Printre sursele folosite de el la scrierea povestirii se numără o „Istorie a Angliei” de David Hume, celebrul filosof englez din veacul al XVIII-lea — lucrare bogată în detalii caracteristice pentru viața de toate zilele a oamenilor din Anglia evului mediu. Un roman al scriitoarei engleze Charlotte M. Yonge, intitulat „Prințul și Pajul” și publicat în 1865, i-a furnizat lui Twain însăși ideea povestirii sale — aceea de a substitui unui rege pe-un om sărac și de a-i pune pe amîndoi să descopere realitatea, din perspectiva fiecăruia dintre ei, perspectivă determinată de condiția lor socială

atît de diferită. În „*Prinț și cerșetor*”, prințul este Edward, din dinastia Tudor, care avea să domnească vreme de cîțiva ani, sub numele de Edward al VI-lea, în cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea; dar cerșetorul, Tom Canty, este un personaj creat anume de Twain, deși nu fără a se fi inspirat din romanul Charlottei Yonge.

S-ar putea ridica întrebarea: în ce constă originalitatea unei povestiri care, pe lîngă că are la bază asemenea surse (și altele, unele din ele indicate chiar de autor într-o „addendă” a primei ediții), a suferit și modificările pomenite, sugerate de diverși lectori? Fără să fie o capodoperă, de nivelul și de valoarea romanului satiric „Un Iankeu la curtea regelui Arthur”, povestirea „*Prinț și cerșetor*” este o operă literară importantă în creația lui Twain, și cu merite certe, care-i compensează scăderile, evidente și ele.

Principalul merit al povestirii mi se pare a fi modul cum tratează istoria — un mod realist, lipsit în genere de complezență, și care-l face pe cititor să perceapă și să priceapă sensul concret al unor evenimente depărtate. Tabloul social al Angliei de la jumătatea secolului al XVI-lea este zugrăvit în detalii sugestive, cu un remarcabil simț al culorii și cu o iscusită știință a sublinierii contrastelor. Fastul de la curtea regală, ca și mizeria din mahalalele Londrei sînt evocate pregnant, de o mîină de maestru. Un alt merit al povestirii este dramatismul ei; acțiunea este condusă într-un ritm alert, pe ambele ei planuri, care se unesc în final într-un chip firesc, după ce „încurcătura” situației de bază a fost limpezită și după ce eroii ei și-au reluat locurile și rolurile „normale”.

La capătul tribulațiilor sale, micul prinț — pe care viața reală, în mijlocul supușilor săi, l-a călit și l-a îmbogățit sufletește — va fi un monarh plin de înțelepciune. Deși întemeiată pe unele date ale isto-

riei, această „schimbare la față” a prințului Edward nu este pe deplin convingătoare în cartea lui Twain. Un anumit idealism în tratarea istoriei se face simțit aici, mai mult decât în alte scrieri ale sale, cu subiecte din trecut. Așa cum subliniază Albert E. Stone jr. în studiul său „Privirea inocentă, sau Copilăria în imaginația lui Mark Twain” (New Haven, Yale University Press. 1961), imaginea finală care se desprinde din lectura povestirii este „aceea a copilului ca un conducător înțelept”. Autorul studiului scoate în relief și un alt aspect important al povestirii lui Twain, și anume relativa ei „cumințenie” — rezultat al adaptării lui Twain la un mediu pătruns de ideile „respectabilității” burgheze. El arată că povestirea a apărut în toiul unei controversate iscate pe scară națională, în legătură cu literatura pentru copii și tineret, controversă aprigă, nu lipsită de oarecare asemănare cu polemicile purtate mai acum câțiva ani în jurul faimoaselor „comics”. Echivalentul, sau mai bine-zis prototipul acestor „comics”, îl constituiau „romanele de un gologan” (*dime novels*), romane ieftine din toate punctele de vedere și dăunătoare în cel mai înalt grad. Alarmate de succesul de librărie obținut de cărțile scoase în serie de editura „Beadle and Adams” și de alte edituri specializate în acest gen de sublitteratură, numeroase instituții și personalități americane din diferite domenii de activitate au pornit o adevărată campanie pentru salvarea morală a tineretului din Statele Unite. Povestirea lui Twain a fost la un pas să apară în revista „The Saint Nicholas”, una din numeroasele publicații pentru copii și tineret, care promovau o literatură pioasă, pilduitoare, de un gen contrar „romanelor de un gologan”, însă din păcate foarte artificial și neconvingător.

În acest context,, povestirea lui Twain se încarcă, firește, cu o semnificație în plus. Situându-se la egală distanță între „romanele de un gologan” și

cărțile pioase, populate cu „băieți buni”, „*Print și cerșetor*” este, în felul ei, o povestire exemplară, cu toate scăderile amintite. Exemplară, în primul rînd, ca literatură pentru copii, deși — aidoma altor cărți ale lui Twain — se citește cu interes la orice vîrstă. Îmbinînd realismul cu fantezia și punîndu-le pe amîndouă în slujba unor idei generoase, marele umorist american îi face să înțeleagă, mai ales pe cei mici, mecanismul complicat al istoriei.

Twain era fascinat de istorie și căuta în ea explicații și soluții pentru stările de lucruri din propria lui epocă. Deziluzionat de întorsătura luată de evenimente în Statele Unite și în întreaga lume, în acel sfîrșit de veac, dominat de imperialism, el se apleca din ce în ce mai mult asupra trecutului — atît asupra propriului său trecut, cît și asupra celui care face obiectul istoriei. Și într-o direcție, și în cealaltă, scriitorul american căuta, instinctiv, o imagine pe care s-o poată contrapune prezentului, și o găsea de fiecare dată în aceeași imagine a copilului despre care vorbește Albert Stone în studiul amintit. Trebuie spus însă că, pe terenul propriei sale copilării, Twain se simțea mult mai „la el acasă” decît se putea simți pe terenul istoriei. Dacă „Aventurile lui Tom Sawyer” și mai ales „Aventurile lui Huckleberry Finn” sînt opere evident superioare povestirii „*Print și cerșetor*”, această superioritate se explică tocmai prin faptul că au la temelie o experiență personală, nemijlocită. Ea se traduce printre altele și printr-o expresie literară mai adecvată, mai firească, printr-un stil „oral” care, îndeosebi în cazul „Aventurilor lui Huckleberry Finn”, atinge nu arareori perfecțiunea. În „*Print și cerșetor*” acest stil este abandonat de autor în favoarea unuia ceva mai factice, mai puțin bogat în substanțele grase care nutresc solul și subsolul paginilor despre Huck.

În aceste limite, „*Print și cerșetor*” rămîne totuși o povestire nu numai instructivă, dar și — pe alocuri

— fermecătoare. În același timp, ea reprezintă o treaptă importantă în evoluția scriitorului, deoarece, în ciuda concesiilor făcute și a formulei oarecum noi folosite, povestirea lui Twain se leagă organic de creația lui anterioară, ca și de cea care avea să-i urmeze de-a lungul a încă trei decenii. Mai mult încă, „*Prinț și cerșetor*” reprezintă, în evoluția lui Twain, un moment de relativ echilibru — între optimismul debordant din tinerețe și pesimismul sumbru de mai târziu. Căci, oricît de paradoxal ar putea să pară, marele umorist american era literalmente sfîșiat, în forul lui interior, de aceste două tendințe ale spiritului său, tendințe influențate de evenimentele trăite de el.

„*Prinț și cerșetor*” este o operă profund twainiană și prin faptul că exprimă unul din elementele fundamentale ale crezului după care scriitorul s-a călăuzit toată viața, și anume, încrederea lui în ceea ce s-ar putea numi „primatul inimii asupra conștiinței”. În „*Aventurile lui Huckleberry Finn*” Twain a dat o expresie supremă acestei încrederi, care nu înseamnă neapărat o desconsiderare a „conștiinței”, ci în primul rînd o afirmare a omeniei. Vagabondul Huck se poartă omenește cu sclavul negru Jim, ori de cîte ori izbutește să-și învingă prejudecățile rasiste, supte odată cu laptele matern și devenite însăși „conștiința” lui. În „*Prinț și cerșetor*”, lupta dintre inima bună a prințului Edward și ideile proprii rangului său ocupă un loc central și e rezolvată într-un mod asemănător, prin triumful celei dintîi. Mark Twain a exprimat nu o dată această idee, și a ilustrat-o în mai toate scrierile sale. Într-un șir de însemnări făcute în 1895 pentru o conferință publică, pe care urma s-o țină în Statele Unite și în Canada, întîlnim aceeași idee:

„Trebuie să insist asupra faptului că, într-un moment de criză morală, o inimă sănătoasă constituie un ghid mai sigur decît o conștiință rău educată”...

Numai un scriitor înzestrat cu o conștiință adevărată, nu cu una căreia îi șade bine între ghilimele, putea exalta, cu atîta statornicie, în întreaga sa operă, valorile și virtuțile umanismului, astfel înțelese, dar de fapt mult mai cuprinzătoare decît s-ar putea deduce din formula citată mai înainte.

Cititorii povestirii „*Prinț și cerșetor*” — mai ales cei mici — au fost mai generoși decît criticii de specialitate, sesizînd tocmai această latură a ei. Într-un „Jurnal” ținut pe ascuns, fetița lui Twain, Susy, nota următoarele în legătură cu povestirea tatălui ei:

„Una din ultimele cărți ale tatei e «*Prinț și cerșetor*» și-i fără îndoială cea mai bună carte pe care-a scris-o vreodată; unii ar vrea ca el să rămînă la vechiul stil — un domn i-a și scris: «Aventurile lui Huckleberry Finn mi-au plăcut enorm și mă bucur să constat că te-ai întors la vechiul stil». Mă doare-n suflet să văd că atît de puțini oameni îl cunosc bine pe tata, mai toți cred că Mark Twain e un umorist care-și rîde de toți și de toate... Încît tare-aș fi vrut ca tata să scrie o carte care să-i scoată la iveală firea bună și inimoasă, iar «*Prinț și cerșetor*» o face, într-o oarecare măsură. Cartea e plină de idei frumoase, încîntătoare. Și apoi, ce limbă! O limbă *perfectă!*... N-am întîlnit niciodată un om înzestrat cu o simțire atît de bogată ca tata. «*Prinț și cerșetor*» e o carte plină de scene mișcătoare, dar aproape întotdeauna există pe undeva o undă de umor... Tata scrie rareori pagini lipsite de umor, și cred că niciodată nu va scrie altfel”...

Susy Clemens greșea, desigur, preferînd „*Prinț și cerșetor*” „Aventurilor lui Huckleberry Finn”, dar nu se înșela în privința calităților primei și nici în privința permanenței umorului în opera tatălui ei, inclusiv în această povestire istorică, relativ mai sobră decît alte scrieri ale sale.

„N-am scris niciodată o carte pentru băieți, mărturisise Twain într-o însemnare din 1902. Eu scriu

doar pentru oamenii maturi, care au fost cândva băieți”... Sau, după cum se vede din cazul fiicei sale — fete.

Oricum, numai un scriitor ca Twain, despre care prietenul său Howells spunea că „are inima unui băiat și mintea unui înțelept”, putea să dăruiască lumii atâtea opere valoroase, printre care „*Prinț și cerșetor*”, fără a fi cea dintâi, nu este desigur nici cea din urmă.

PETRE SOLOMON

De două ori binecuvîntă mila:
Pe cel ce dă, pe cel care primește;
Puternică-ntru toate, stă mai bine
Monarhului pe tron decît coroana.

Voi așterne pe hîrtie o poveste, așa cum mi-a fost spusă de către cineva care-o auzise de la taică-său, care la rîndul său o știa de la tătîne-său, iar acesta, la rîndu-i, o aflase de la taică-său și așa mai departe, cufundîndu-se tot mai adînc în vremile trecute, cu trei sute de ani și mai bine în urmă, părinții încredințînd-o feciorilor și astfel fiind păstrată pînă în zilele noastre. Se prea poate ca povestea aceasta să fie o filă de istorie adevărată, se poate să fie doar o legendă, o tradiție. Se poate iarăși să se fi petrecut aidoma, se poate să nu se fi întîmplat defel — dar nici vorbă că s-ar fi putut întîmpla.

Se prea poate ca în vremile cele vechi să fi crezut în adevărul ei cei înțelepți și învățați; se prea poate ca numai cei neînvățați și fără de minte s-o fi îndrăgit și să-i fi dat crezare.

Capitolul 1

NAȘTEREA PRINȚULUI ȘI-A CERȘETORULUI

ÎN STRAVECHEA CETATE A LONDREI, într-o zi de toamnă ca toate celelalte, din al doilea pătrar al celui de-al paisprezecelea veac. a venit pe lume un băiețuș, într-o familie săracă — pe nume Canty — care nu-i dorise nașterea.

În aceeași zi s-a născut alt copil englez, al unei familii bogate — pe nume Tudor — care dorea din tot sufletul venirea lui pe lume. Întreaga Anglie dorea același lucru. Poporul englez îi dusesese atît de mult dorul și-și pusese atîta nădejde în nașterea lui, încît acum — că se născuse cu-adevărat — mulțimea aproape-și pierduse mințile de fericire. Oameni care abia dacă se văzuseră vreodată se îmbrățișau, se sărutau și vărsau lacrimi de bucurie. Toată lumea era în sărbătoare: mărimile, ca și cei umili, bogații, ca și săracii, petrecură, dănțuiră și cîntară, se înduioșară și-așa o ținură strună, zile și nopți în șir. În timpul zilei îți bucura ochii priveliștea Londrei, cu steagurile-i voioase fluturînd pe fiecare balcon și pe creasta fiecărui acoperiș, și cu alaiurile strălucite, care străbăteau străzile. Noaptea era de asemeni o desfătare să privești orașul, cu focuri mari, sărbătorești, aprinse la fiecare răspîntie și cu cetele de oameni ce se veseleau în jurul lor.

În întreaga Anglie nu se mai vorbea de altceva decît despre noul-născut, Eduard Tudor, prinț de Wales, care dormea înfășat în scutece de mătase și atlas, fără s-aibă habar de toată zarva și hărmălaia din juru-i, fără să știe că semeții lorzi și trufașele lor doamne îl dădăcesc și veghează asupra-i, și fără să-i pese cîtuși de puțin de asta.

Dar nimeni nu sufla nici un cuvîntel despre celălalt prunc, Tom Canty, învelit în bielele lui zdrențe — nimeni, afară de familia de cerșetori al cărei trai tocmai îl tulburase cu venirea sa pe lume

Capitolul 2 COPILĂRIA LUI TOM

SĂ SĂRIM CU GÎNDUL peste cîțiva ani.

Londra era bătrînă de cincisprezece veacuri și era un oraș mare — pentru vremea aceea. Avea o sută de mii de locuitori — unii socotesc că avea poate și de două ori pe-atît. Ulițele erau foarte strîmte, întortocheate și murdare, mai cu seamă prin partea unde locuia Tom Canty, nu departe de Podul Londrei. Casele erau de lemn, cu primul cat ieșit în afară și al doilea parcă scoțîndu-și coatele peste primul. Cu cît se înălțau mai sus casele, cu atît creșteau mai mult și în lățime. Aveau sche-lărie din bîrne tari, încrucișate, cu zidărie temeinică între ele, acoperită cu tencuială.

Bîrnele erau date cu roșu, cu albastru sau cu negru, după cheful stăpînului casei, ceea ce le dădea o înfățișare foarte pitorească. Ferestrele pricăjite, cu ochiuri mărunte de geam, în formă de romb, se deschideau în afară, pe fițini, ca ușile.

Casa în care locuia tatăl lui Tom se afla la capătul unei mici fundături murdare, numită Curtea Gunoaielor, dincolo de Pudding Lane. Era o șandrama prăpădită, dărăpănată și înțesată cu o droaie de familii care n-aveau nici după ce bea apă. Liota lui Canty se îngămădea într-o odaie, la al treilea cat. Mama și cu tatăl aveau un soi de laviță într-un ungher, dar Tom cu bunică-sa și cu cele două surori ale lui, Bet și Nan, nu se aflau la strîmtoare — stăpîneau toată podeaua și puteau să doarmă pe jos oriunde poșteau. Mai erau pe-acolo și rămășițele a vreo două pături și cîteva ghemotoace de paie vechi și murdare, însă ele nu meritau numele de pături, căci nu erau strînse în orînduială, ci doar trîntite de-a valma într-un morman, în fiecă dimineață, iar seara fiecare își alegea din grămadă ce socotea mai de folos.

Bet și Nan erau gemene și aveau cincisprezece ani. Erau fete cu inimă bună, dar soioase și lătoase, îmbrăcate în zdrențe și cufundate în bezna neștiinței. Mama lor semăna leit cu ele. Dar tatăl și cu bunica erau o pereche de diavoli cu chip de om. Se îmbătau ori de cîte ori aveau prilejul, apoi se încăierau între

ei sau se luau la harță cu oricine le pica în cale, blestemau și înjurau, fie că erau beți sau treji; John Canty era un tâlhar, și maică-sa, o cerșetoare. Făcuseră niște cerșetori și din copii, însă nu izbutiseră să-i deprindă și cu năravul hoției.

Printre lepădăturile care locuiau în casa aceea, se afla — dar fără a se înhăita cu ele — și un bătrîn preot, bun la inimă, pe care regele îl alungase din casa și căminul lui, dîndu-i drept pensie doar cîtiva gologani. Preotul acesta îi lua adesea deo parte pe copii și-i povățuia de bine în taină. Părintele Andrew îl mai învăța pe Tom și din puțina latină pe care o știa; îl învăța să citească și să scrie — le-ar fi învățat și pe fete, dar ele se temeau de batjocurile prietenelor, care n-ar fi răbdad să le vadă căpătînd o asemenea ciudată poleială.

Toată Curtea Gunoaielor era un viespar la fel de păcătos ca și vizuina lui Canty. Beția și harța în fiecare noapte, aproape pînă la ziuă, erau lege acolo. Capetele sparte erau ceva la fel de obișnuit ca și foamea, în aceste locuri. Totuși micul Tom nu era nefericit. O ducea greu de tot, însă nu-și dădea seama de mizeria lui. Același trai amar îl duceau toți băieții din Curtea Gunoaielor, încît el își închipuia că așa se și cuvine să fie și mai bine nici nu se poate. Cînd venea acasă cu mîna goală, în asfințit, știa că mai întîi o să-l blesteme și-o să-l stîlcească în bătăi taică-său, iar după ce va isprăvi el, o s-o ia de la cap bunică-sa cea cumplită, arătîndu-se și mai iscusită în această îndeletnicire. Știa la fel de bine că, în inima nopții, maică-sa — înfometată cum era — se va strecura tiptil pînă la el, cu vreo firimitură sau vreo coajă uscată de pîine, pe care izbutise s-o păstreze, rămînînd ea însăși lihnită — cu toate că adesea era prinsă tocmai cînd făptuia asemenea trădare și era scărmanată zdravăn din pricina aceasta, de către bărbatul ei.

Dar lui Tom i se părea că o duce de ajuns de bine, mai cu seamă vara. Cerșea doar atît cît să nu-și pună pielea în joc, căci legile împotriva cerșetoriei erau aspre și pedepsele grele, așa că-i rămînea vreme destulă ca să asculte încîntătoarele basme și legende pe care i le povestea bunul părinte Andrew — despre uriași și zîne, despre pitici și duhuri puternice, despre castele fermecate și crai și despre prinți a căror strălucire îi ia ochii. Tot ascultîndu-le, aceste povești minunate îl înaripaseră, și

noapți de-a rîndul, culcat pe mîna de paie scîrboase, sleit de oboseală, mort de foame și-abia scăpat din vreo snopeală, băiatul își descătușa închipuirea în întuneric și uita curînd de durerile și suferințele sale, zugrăvindu-și tablourile pline de desfătare ale vieții fermecătoare pe care o ducea un prințisor răsfățat, în vreun palat regal. Cu vremea, o dorință arzătoare începu să nu-i dea pace zi și noapte: să vadă cu ochii lui un prinț adevărat. Pomenise odată despre asta tovarășilor lui de joacă din Curtea Gunoaielor, dar ei îl luaseră peste picior și-l batjocoriseră atît de nemilos, încît după aceea fu bucuros să-și păstreze visul pentru el.

Deseori citea cărțile cele vechi ale preotului și-i cerea să-i lămurească cuprinsul lor și să-l ajute să le înțeleagă. Încetul cu încetul, visele și cititul aduseră unele schimbări în viața lui. Făpturile din visele sale erau atît de alese, încît Tom începu să se scîrbească de straiile sale ferfenițate și de murdăria în care trăia și să-și dorească a fi curat și a avea straie mai bune. Se juca mai departe în noroi, ca și pîn-atunci, și chiar cu plăcere, dar în loc să se bălăcească în Tamisa doar de haz, începu să prețuiască mai mult îndeletnicirea aceasta, fiindcă așa putea totodată să se spele și să se curețe.

Tom găsea totdeauna cîte ceva la care să caște gura prin împrejurimi, prin Maypole și Cheapside și pe la iarmaroace, iar din cînd în cînd, ca și ceilalți locuitori ai Londrei, avea norocul să vadă o paradă militară, cînd vreun năpăstuit de neam mare era dus în lanțuri la închisoarea din Turnul Londrei — pe jos sau cu o barcă. Într-o frumoasă zi de vară o văzu pe sărmana Ana Askezo laolaltă cu trei bărbați, urcînd treptele rugului din Smithfield și auzi pe un fost episcop rostindu-le o predică, ce nu-l interesă cîtuși de puțin. Da, la urma urmei, viața lui Tom se scurgea destul de interesant și de plăcut.

Treptat, tot citind și visînd întruna la viața prinților, Tom fu atît de puternic înrîurit, încît — fără să-și dea seama — începu să facă pe prințul. Graiul și purtările sale deveniră ciudat de simandicoase, potrivite cu ceremonialul curții regale, spre nețarmurita înveselire a prietenilor săi apropiați. Dar, zi cu zi, influența lui Tom asupra băieților creștea și cu timpul ei ajunseră să-l socotească, cu un fel de respect amestecat cu

teamă, drept o ființă deosebită. Părea că știe atât de multe și putea să spună și să facă lucruri atât de minunate.

Și după toate, avea atîta înțelepciune, o minte atât de pătrunzătoare! Spusele lui Tom și isprăvile lui erau povestite de băieți celor mai în vîrstă și curînd începură și aceștia să vorbească despre Tom Canty și să-l socotească drept o faptură neobișnuită și nespus de înzestrată. Oameni în toată firea veneau de multe ori la Tom după o povață și rămîneau adesea uimiți, văzînd cît de plină de miez și bine cumpănită era judecata lui. Într-un cuvînt, devenise un adevărat erou pentru toți cei care-l cunoșteau, afară de familia sa, căci numai ei nu vedeau nimic de soi într-însul.

După o bucată de vreme, Tom își înjghebă în taină o curte regală. El însuși era prințul, tovarășii săi de joacă preferați erau străjerii, șambelanii, scutierii, sfetnicii, lorzii și doamnele din suită, și familia regală. În fiecare zi, așa-zisul prinț era primit de prietenii săi cu un întreg ceremonial complicat, învățat de Tom din lecturile sale romanțioase. În fiecare zi, treburile însemnate ale maimuțării aceleia de regat erau dezbătute în consiliul regal, și în fiecare zi „Înălțimea Sa” trîmbița decrete către închipuitele sale oștiri, flotile și către viceregii ținuturilor stăpînite de el.

După care, se ducea în zdrențe să cerșească vreo cîțiva go-logani, să roadă o biată coajă de pîine, să-și primească tainul de scatoalce și sudălmii și apoi să se trîntească pe maldărul de paie puturoase, spre a-și lua de la capăt deșarta-i măreție, în vis.

Și totuși dorința de a vedea măcar o dată un prinț adevărat, în carne și oase, creștea zi de zi, săptămîină de săptămîină, tot mai aprinsă, pînă ce în cele din urmă absorbi toate celelalte dorințe, ea devenind singura patimă a vieții sale.

Într-o zi de ianuarie, umblînd ca de obicei cu cerșitul, hoinărea amărît în sus și-n jos pe ulițele din preajma lui Mincing Lane¹ și a ulicioarei East Cheap. Ceasuri în șir, desculț și re-begit, privea la geamurile prăvăliilor cu de-ale gurii, poftind amarnic la îmbietoarele plăcinte cu carne de porc și la celelalte

¹ Mincing Lane — veche stradă din Londra, unde se aflau prăvăliile marilor negustori de ceai. (N. T.)

născociri ucigătoare, rînduite acolo spre a fi privite — căci pentru el erau bucate alese, bune pentru îngerii — cel puțin așa păreau, judecînd după miros, fiindcă norocul nu-i hărăzise să se înfrupte vreodată cu asemenea bunătăți. Cădea o burniță rece, văzduhul se întunecase: era o zi posomorîță.

Seara, Tom ajunsese acasă, pătruns de ploaie pînă la oase, și atît de sleit de oboseală și de lihnit, încît pînă și tatăl și bunica lui își dădură seama în ce hal jalnic era și fură mișcați — în felul lor. De aceea îi traseră un toc de bătaie și-l trimiseră pe dată la culcare. O bună bucată de vreme, durerea și foamea, înjurăturile și zarva încăierărilor care nu mai conteneau în casă nu-l lăsară să închidă ochii. Dar, în cele din urmă, gîndurile sale plutiră alene către îndepărtate și romantice meleaguri și adormi în tovărășia unor vlăstare princiară, care trăiau în vaste palate și aveau cete de slujitori, ce făceau plecăciuni la picioarele lor sau zburau să le împlinească poruncile. Apoi, ca de obicei, visă că el însuși era odraslă de viță regească.

Toată noaptea slava și măreția rangului său regal scînteiară în juru-i. Pășea printre șiruri de lorzi și înalte doamne, într-o învăpăiere de lumină, trăgînd în piept miresme dulci, sorbind o muzică desfătătoare și răspunzînd ici cu un zîmbet, colo cu o ușoară aplecare a capului său princiar, respectuoaselor plecăciuni supuse ale acelei mulțimi sclipitoare, ce se dădea în lături ca să-i facă loc.

Iar în zori, cînd se trezi și privi sărăcia lucie din juru-i, visul său avu urmarea obișnuită: tot ce-l înconjură îi păru de o mie de ori mai bicisnic. Atunci îl copleși amărăciunea, i se frinse inima și-l podidiră lacrimile.

Capitolul 3

ÎNTÎLNIREA LUI TOM CU PRINȚUL

TOM SE SCULĂ lihnit și, mînat de foame, porni să bată ulițele, dar gîndurile-i erau încă stăpînite de splendorile învăluite ca-ntr-o negură ce împodobiseră visele sale din noaptea

trecută. Umblă razna prin oraș, abia luînd seama încotro-l duceau picioarele sau ce se petrecea în juru-i. Oamenii îl îmbrînceau, unii-i aruncau vorbe aspre, dar băiatul — pierdut în gânduri — habar n-avea de ei. Tot mergînd în neștire, se trezi la Temple Bar, locul cel mai îndepărtat de casă unde ajunsese vreodată în direcția aceea. Se opri și cercetă o clipă cu privirea locul, apoi se cufundă iar în închipuirile sale și trecu de zidurile Londrei. Pe vremea aceea Strandul nu mai era un drum de țară și începuse să-și dea ifose de stradă, însă avea o alcătuire cam chinuită. Căci, deși pe o latură casele se înșiruiău destul de des, de cealaltă se zăreau doar ici, colo, cîteva clădiri mari — palatele nobililor bogați, cu grădini largi și frumoase ce se întindeau pînă la fluviu și care astăzi sînt pavate cu cărămizi și piatră mohorîtă.

Tom descoperi curînd Charing village și se odihni oleacă lîngă frumoasa cruce înălțată acolo de către un rege din timpurile străvechi, căruia moartea îi răpise pe toți cei dragi. Apoi hoinări agale în josul unui drum tihnit, îmbietor, dincolo de marele și arătosul palat al cardinalului, către un palat cu mult mai falnic și majestuos, care se arăta în zare — Westminster. Tom privi uimit și cu bucurie la vasta întindere de zidărie, la aripile care se desfăceau larg, la bastioanele și turnulețele amenințătoare, la uriașul portal de piatră, la zăbrelele aurite, la mărețul șir de colosali lei de granit și la celelalte semne și simboluri ale regalității engleze. Avea să fie în sfîrșit împlinită dorința cea mai arzătoare a sufletului său? Acolo, în fața lui, se afla cu adevărat palatul unui rege. Nu-i era cumva îngăduită nădejdea de a vedea acum un prinț în carne și oase, dacă pronia era îndurătoare?

De fiece latură a porții aurite străjuia cîte o statuie vie — adică un oștean, ce stătea drept, falnic și nemișcat, acoperit din creștet pînă-n tălpi de o sclipitoare armură de oțel. La o depărtare respectuoasă se aflau țărani și tîrgoveți, așteptînd vreun prilej norocos de a arunca măcar în treacăt o ochire asupra familiei regale. Călești strălucitoare, cu oameni strălucitori în ele și slujitori strălucitori pe scările și la spatele lor, soseau și plecau pe alte cîteva porți impunătoare, care se deschideau în grilajul palatului regal.

Micul și sârmanul Tom, în zdrențele lui, se apropie și tocmai trecea de santinele — cu pas încet și sfios — în vreme ce în piept inima îi bătea tare și nădejdea-i creștea, când deodată zări printre zăbrelele de aur o priveliște care aproape îl făcu să țipe de bucurie. În parc, îndărătul zăbrelelor, era un băiat frumușel la chip, cu obrazul ars și bronzat de jocuri și sport în aer liber. Îmbrăcămintea lui era numai mățăsuri și atlazuri ferme-cătoare, scînteind de giuvaeruri; la șold, purta o mică spadă încrustată cu nestemate și un jungher; în picioare, gingașe cizmuluțe lungi pînă la genunchi, cu tocuri roșii, iar pe cap o tocă stacojje, pusă ștregărește, cu pene ce-i atîrnau într-o parte, prinse cu o piatră rară, mare și scăpărătoare. Cîțiva nobili, în straie ca-n basme, stăteau în preajma sa — nici vorbă, slujitorii lui. Ah! Era un prinț — un prinț, un prinț viu, un prinț adevărat, fără nici o umbră de îndoială. Ruga fierbinte, izvorîta din inima băiețașului cerșetor, fusese în sfîrșit ascultată.

De tulburare, lui Tom i se tăie răsuflarea, iar ochii i se măriră de uimire și încîntare. Toate gîndurile pieriră pe dată din mintea sa și-o singură dorință puse stăpînire pe el: să se apropie de prinț și să-l privească îndelung, să-l soarbă din ochi. Pînă să se dumirească bine ce-i cu el, își și lipise fața de zăbrelele porții. În clipa următoare unul din ostași îl smulse și-l îmbrînci cu asprime, de se duse învîrtindu-se pînă-n mijlocul cetei de gură-cască de la țară și trîntori de oraș care căscau gura. Ostașul zise:

— Hei, cerșetorule, ia seama cum te porți!

Gloata rîse și-și bătu joc de Tom, dar tînărul prinț se repezi ca o săgeată la poartă, cu obrajii îmbujorați și ochii scînteind de indignare, și strigă:

— Cum de-ai cutezat să te porți în chipul acesta cu un băiat sârman? Cum de-ai cutezat a năpăstui astfel pe cel mai umil supus al tatălui meu, regele? Deschide porțile și dă-i voie înăuntru!

Să fi văzut atunci cum și-a mai azvîrlit gloata aceea nestatornică pălăriile în văzduh. Să-i îi văzut ce urale scoteau și cum mai țipau:

— Trăiască ani mulți și îndelungați prințul de Wales!

Ostașii dădură onorul, cu halebardele întinse, deschiseră porțile și dădură iar onorul, în timp ce Prințul Sărăciei intra în parc cu zdrențele-i fluturînde, ca să dea mîna cu prințul belșugului nețărmarit

Eduard Tudor zise:

— Arăți obosit și înfometat, după chip. Te-au năpăstuit. Vino cu mine!

Vreo duzină de aghiotanți săriră să facă nici ei nu știau ce — să-și vîre coada, firește. Dar fură măturați la o parte de un gest cu adevărat regal și rămaseră încremeniți locului, aidoma unor statui. Eduard îl duse pe Tom într-o încăpere bogată din palat, căreia îi spunea iatacul său. Dădu poruncă să i se aducă lui Tom bunătați cum nu mai întîlnise el decît prin cărți.

Prințul, cu delicatețea și buna sa creștere princiară, trimise la plimbare pe toți slujitorii, pentru ca umilul său oaspete să nu fie cumva stînjinit de prezența lor iscoditoare. Apoi se așeză alături de Tom și începu să-i pună întrebări, în vreme ce băiatul mîncă.

— Care-ți e numele, băiete?

— Tom Canty, de nu vă e cu supărare, Înălțimea Voastră.

— Un nume cum rar întîlnești. Unde locuiești?

— În orașul vechi, de nu vă e cu supărare, Înălțimea Voastră. În Curtea Gunoaielor, cum ieși din Pudding Lane.

— Curtea Gunoaielor! Nu zău, alt nume năstrușnic! Părinții tăi sînt în viață?

— Trăiesc, înălțimea Voastră, și mai am așijderi și-o maică-mare vitregă pentru inima mea — dumnezeu să mă ierte, de-i un păcat să spun aceasta — și două surori gemene, pe Nan și pe Bet.

— Atunci socot că bunica ta nu e prea bună cu tine.

— Cu nimeni pe lume nu-i bună, nu-i fie cu supărare Înălțimii Voastre. Are inimă neagră, și doar rele și blestemății a urzit în toate zilele vieții sale.

— Nu se poartă oare cu tine cum se cuvine?

— Își mai înfrînează pumnul și-mi dă răgaz doar cînd doarme ori cînd e beată; dar cînd mintea i se limpezește iarăși, se învrednicește a mi-o arăta bătîndu-mă în lege.

Micului prinț îi scăpărară ochii de mînie și el dădu un strigăt:

— Ce-mi aud urechile?! Te bate?

— O, într-adevăr, da, să nu vă fie cu supărare, Sire.

— Te bate și pe tine, atît de mic și de plăpînd! Ia seama la vorbele mele: înainte de căderea nopții va fi zvîrlită în Turn. Tatăl meu, regele...

— Drept îi, dar dați uitării, Înălțimea Voastră, ce obîrșie josnică are? Turnul e hărăzit mărimilor — lor și numai lor.

— Așa e, precum spui. La aceasta n-am chibzuit defel. Voi cîntări mai îndelung ce pedeapsă să-i dau. Tatăl tău este bun cu tine?

— Întru nimica mai bun decît mam'mare Canty, înălțimea Ta.

— Pesemne că tații sînt deopotrivă pretutindeni. Nu, nici al meu nu-i prea blînd din fire. Are mîna grea, dar cu mine-i îngăduitor, măcar că, la drept vorbind, nu totdeauna. Dar maică-ta cum se poartă cu tine?

— E bună și nu-mi cășunează nici un fel de necazuri sau suferințe. Iar Nan și Bet îi seamănă întru totul.

— Cîți ani au surorile tale?

— Cincisprezece ani, nu-ți fie cu supărare, Înălțimea Ta.

— Prințesa Elisabeth, sora mea, are paisprezece ani, iar prințesa Jane Gray, vara mea, e deopotrivă în ani cu mine și plină de farmec și drăgălășenie; în schimb, sora mea lady Mary, cu înfățișarea-i posomorită și... spune-mi oare nici surorile tale nu îngăduie slujitorilor lor a zîmbi, ca nu cumva păcatul să le piardă sufletele?

— Dînsele? Nu cumva Luminăția Ta gîndește că ele au slujitori?

Micul prinț îl măsură o clipă cu gravitate pe micul cerșetor și apoi spuse:

— Și oare de ce nu? Cine le ajută să-și lepede veșmintele, seara? Cine le gătește, cînd se trezesc, dimineața?

— Nimenea, Alteță. Ar fi cu putință să-și lepede veșmîntul și să doarmă fără el, ca fiarele?

— Veșmîntul? Au unul singur?

— O, slăvite, la ce le-ar sluji mai multe? Nu au cîte două trupuri fiecare.

— Gîndul acesta este neasemuit și minunat. Nu am voit a face haz. Dar bunele tale Nan și Bet vor avea veșminte și paji îndeajuns, și aceasta cît se poate de curînd; se va îngriji vistier-nicul meu de ele. Nu, nu-mi mulțumi, nu-i nimic de seamă. Ai vorbit cum se cuvine, grăiești curgător și cu farmec. Ai învățat carte?

— Nu știu de-am învățat au ba, înălțimea Ta. Bunul preot, care se numește părintele Andrew, m-a învățat, în bunătatea-i fără margini, cîte ceva din cărțile sale.

— Știi a citi pe limba latinească?

— Cu greu, Luminăția Ta.

— Învăț-o, băiete, doar începutul e anevoios. Limba elinească-i încă mai anevoioasă, dar pentru prințesa Elisabeth și pentru vara mea, nici acestea, nici vreo altă limbă nu sînt învățatură grea. De le-ai auzi pe amîndouă prințesele grăind în limbile acestea! Dar mai bine spune-mi cîte ceva despre Curtea Gunoaielor în care stai. Acolo viața ți se scurge plăcut?

— Da, cu adevărat, nu-ți fie cu supărare, înălțimea Ta, fără doară cînd te încearcă foamea. Vin pe la noi păpușari și saltimbanci cu maimuțoi — să vezi ce făpturi năstrușnice mai sînt, și mai sînt și comedii în care cei ce le joacă strigă și se luptă strașnic între dînșii, pînă cad toți la pămînt și-i o minunăție să-i vezi, și costă numai un gologan — doar că tare trudnic este să-l capeți, nu-ți fie cu supărare, înălțimea Ta.

— Spune-mi mai departe.

— Uneori, noi, băieții din Curtea Gunoaielor, ne luptăm între noi cu bîtele.

Prințului îi scăpărară ochii. Zise:

— Pe legea mea, așa ceva mi-ar fi pe plac. Spune mai departe.

— Ne luăm la întrecere, Alteță, să vedem care din noi e mai iute de picior.

— Tare mult mi-ar place și mie. Urmează-ți vorba.

— Vara, Înălțimea Ta, ne bălăcim și înotăm prin canale și prin rîu și fiecare își viră vecinul cu capu' sub apă și-l împroașcă cu stropi și se cufundă și țipă și se dă peste cap...

— Ar prețui cît regatul tatălui meu, să mă bucur de toate acestea măcar o singură dată! Rogu-te, mai departe.

— Jucăm hora și cîntăm în jurul Pomului de mai, în Cheap-side! Ne zbenguim în nisip! Fiecare-și acoperă vecinul pînă la gît și uneori face turte de noroi, tii, că frumos mai e noroiul, n-are seamăn pe lume! Și zburdăm prin noroi, curat ca porcii, înălțimea Ta, iertate fie-mi cuvintele.

— O, te rog, pune capăt vorbelor tale, îmi sîrnești cheful de joacă! De m-aș putea înveșmînta în straițe asemenea alor tale și picioarele să-mi descalț și să mă tăvălesc prin noroi o dată, o dată numai, fără ca nimenea să mă mustre ori să mă oprească, mai că aș uita cu totul de coroană.

— Iar eu, de m-aș putea înveșmînta o dată, mărite prinț, precum ești Luminăția Ta înveșmîntat — doar o dată...

— Oho, te-ai învoi la aceasta? Atunci așa vom face. Az-vîrle-ți zdrențele și îmbracă minunățiile acestea, băiete. Fericirea ne va fi scurtă, dar cu atît mai plăcută. Hai să petrecem cîtă vreme ni-i îngăduit și să ne schimbăm iară, pînă nu vin să ne tulbure.

Peste cîteva minute, micul prinț de Wales era dichisit cu zdrențele filfîitoare ale lui Tom, iar micul Prinț al Sărăciei era împopoțonat cu penajul fâlos al regalității. Se duseră amîndoi și se priviră alături într-o oglindă mare și, ce să vezi? Parcă nu s-ar fi făcut nici o schimbare! Se cercetară din ochi, se uitară la oglindă, apoi iar unul la altul. În cele din urmă, încurcat, vlăstarul regesc zise:

— Ce înțeles desprinzi tu din asta?

— O, prea bună Alteță, nu-mi cere a-ți da răspuns. Nu se cade cuiva cu obîrșia mea a rosti asemenea lucruri.

— Atunci, le voi rosti eu. Ești aidoma la păr, la glas și la port, ai aceleași trăsături și deopotrivă ești cu mine la stat, la înfățișare. De-am sta amîndoi despuiți, nimenea nu ar fi în stare a spune care din noi ești tu, și care prințul de Wales. Și-acu', că-s înveșmîntat în straițele tale, îmi pare că și pricep mai bine ce-ai simțit tu cînd ostașul acela silnic... Ascultă, parcă ai o vîntaie pe mînă?

— Da, dară-i nimica toată, și Alteța Sa știe că bietul stră-
jer...

— Tăcere! E o faptă rușinoasă și crudă! strigă micul prinț, bătînd în podea cu piciorul său desculț. De-ar afla regele! Să nu te clintești de-aici, pînă mă întorc! Așa mi-i porunca!

Într-o clipită luă și ascunse bine un obiect de însemnătate națională, care zăcea pe-o masă, și ieși valvîrtej pe ușă, gonind prin curțile palatului, în zdrențele sale pestrițe, cu fala aprinsă și ochii scînteietori. De-ndată ce ajunse la poarta mare, apucă zăbrelele și încercă să le scuture, țipînd:

— Deschideți! Desfaceți zăvoarele porților!

Soldatul care-l maltratase pe Tom se supuse numaidecît; iar cînd prințul țîșni pe sub portal, aproape gîtuit de mînia sa regală, soldatul îi trase peste ureche o palmă răsunătoare, care-l azvîrli ca pe-un titirez drept în mijlocul dramului, și-i strigă:

— Na, pui de cerșetor, pentru ocară ce-am căpătat de la prinț!

Gloata izbucni în rîs. Prințul se ridică din noroi și se repezi sălbatic la santinelă, strigînd:

— Sînt prințul de Wales, făptura mea-i sfințită: iar tu vei atîrna în furcile spînzurătorii, pentru că ai cutezat să ridici mîna asupra-mi!

Soldatul ridică halebarda pentru onor și zise batjocoritor:

— Salut pe Sfinția Voastră, Alteță! Apoi adăugă mîniat: Ia-ți tălpășița, lepădătură bezmetică!

Gloata rîse cu răutate, strînsă roată în jurul bietului prinț și-l duse în ghionți o bucată bună de drum, batjocorindu-l și strigînd:

— Faceți loc să treacă înălțimea Sa Regală! Faceți loc să treacă prințul de Wales!

Capitolul 4 **ÎNCEP NECAZURILE PRINȚULUI**

DUPA CEASURI DE HĂRȚUIRE și prigoană neînduplecată, micul prinț fu într-un tîrziu părăsit de adunătura din juru-i și lăsat în pace. Cîtă vreme fusese în stare să spumege împo-

triva haitei, s-o amenințe în chip regal și să rostească cu demnitate regală porunci, avusese mare haz, dar cînd, în cele din urmă, istovirea îl sili să fie tăcut, nu mai prilejui nici o distracție chinuitorilor săi, care-și căutară petrecere în altă parte. Atunci prințul se uită în juru-i, dar nu-și putu da seama unde se află. Doar atît știa, că se află între zidurile orașului Londra. Umbla așa în neștire, și curînd casele se răriră și începură să se ivească tot mai puțini trecători. Își scăldă picioarele sîngerînde în pîrîul ce curgea pe-atunci pe locul unde azi e strada Farrington. Se odihni puțin, apoi o porni mai departe, și în scurtă vreme dădu peste un loc întins, pe care se zăreau doar cîteva case risipite și o biserică minunată. Recunoscu biserica. Jur împrejurul ei se ridicau schele și roiau muncitori, căci biserica tocmai era reparată temeinic. Prințul se îmbărbătă pe dată — simțea că acum necazurile sale luaseră sfîrșit. Își spuse: „E străvechea biserică a călugărilor franciscani, pe care regele, tatăl meu, a luat-o din mîinile lor și a dăruit-o pe vecie drept azil și adăpost copiilor sărmani și părăsiți, și i-a dat nume nou. Cu mare bucurie vor sluji ei pe feciorul celui ce-a fost atît de mărinimos cu dînșii; și mai vîrtos cînd acest fecior îi și dînsul deopotrivă de sărac și de abătut ca fiecare dintre cei adăpostiți aci astăzi, sau dintre cei ce se vor mai perinda pe-aci”.

Curînd se afla în mijlocul unei cete de băieți care alergau, săreau, se jucau cu mingea, de-a capra, și petreceau în fel și chip, cu multă larmă. Erau îmbrăcați toți la fel, după portul slujitorilor și ucenicilor din vremea aceea, adică purtau pe creștetul capului o tichie neagră, plată, cam de mărimea unei farfurioare, care nu le slujea nici de acoperămînt — fiind prea mititică — nici de podoabă, căci de sub ea părul le cădea otova pînă la mijlocul frunții și era retezat scurt în jurul capului. La gît purtau cîte un guleraș preoțesc; o bluză albastră, strînsă pe trup, cu mîneci bogate, le atîrna pînă la genunchi, sau mai jos; aveau o cingătoare roșie, lată, ciorapi de-un galben șipător, prinși cu jartiere deasupra genunchilor; pantofi cu toc jos, încheiați cu cataramे largi de metal. Era o îmbrăcăminte de ajuns de urîță.

Băieții se opriră din joacă, se strînseră buluc în jurul prințului, care spuse, cu demnitatea lui firească:

— Bunii mei băieți, duceți-vă de spuneți învățătorului vostru că Eduard, prinț de Wales, dorește a-i vorbi.

La auzul cuvintelor sale țîșni un strigăt puternic și un băiat mai necioplit zise:

— Ia zi, nu ești cumva solul Alteței Sale, cerșetorul?

Prințul roși de mînie și mîna-i zbură pe dată la șold, dar nu găsi nimic acolo. Se porni o furtună de rîsete și unul din băieți zise:

— Ați văzut? Își închipuie că are paloș, te pomenești c-o fi chiar prințul cel adevărat!

Gluma aceasta stîrni și mai multe rîsete. Bietul Eduard înălță capul cu trufie și zise:

— Chiar prințul sînt și rău vă șade a mă întîmpina astfel, vouă, care vă hrăniți din dărnicia regelui, tatăl meu.

Cuvintele acestea părăură grozav de hazlii băieților, după cum dovedi rîsul lor. Băiatul care vorbise primul strigă tovarășilor săi de joacă:

— Hei, ticăloșilor, robilor, miluiți ai părintelui regesc, ai Înălțimii Sale, unde v-a pierit cuviința? În genunchi cu toții și cinstiți-i portul crăiesc și zdrențele-i crăiești!

Cu o larmă veselă, neînfrînată, îngenuncheară toți ca unul și se prefăcură că-și cinstesc victima. Prințul îl împinse cu piciorul pe băiatul cel mai apropiat și spuse cu aprinsă pornire:

— Primește asta acuma, pînă ce va răsări ziua de mîine și-ți voi înălța o spînzurătoare!

A, dar nu mai era de șagă — asta întrecea măsura. Rîsul încetă pe dată și furia îi luă locul. O grămadă de băieți strigară într-un glas:

— Tîrîți-l încoace! La adăpătoare cu el, la adăpătoare! Unde-s dulăii? Aici, Leu, aici Colțosu!

Și-apoi urmă un fapt pe care Anglia nu-l mai văzuse nici odată — persoana sfințită a moștenitorului tronului fu zvîntată în bătaie de mîini plebeiene, fugărită, iar carnea-i fu sfirtecată de colții cîinilor.

Cînd noaptea puse capăt acelei zile, prințul se trezi hăt-tocmai în partea mai înșesată de clădiri a orașului. Trupul îi era învinețit, mîinile-i sîngerău și zdrențele-i erau mînjite de sus pînă jos cu noroi. Rătăcea de colo-colo, tot mai deznădăjduit,

și-atît de sleit de oboseală și de istovit, încît abia îl mai țineau picioarele. Se săturase să mai pună întrebări, căci căpăta numai insulte în loc de îndrumare. Murmura întruna: „Curtea Gu-noaielor — acesta-i numele; de-aș putea-o găsi, înainte ca pu-terile-mi toate să se fi stins și să cad în drum, atunci aș fi mîntuit; neamurile sale mă vor duce la palat și voi face dovadă că nu sînt de-un sînge cu ei, ci prințul cel adevărat, și-mi voi dobîndi iar drepturile”. Din cînd în cînd gîndurile i se întor-ceau la primirea ce i-o făcuseră neciopliții băieți de la mînăs-tire și-și spunea:

„Cînd voi fi rege, nu vor avea doar pîine și adăpost, ci și învățătură luată din cărți, căci un pîntec sătul nu prețuiește mult, cîtă vreme mintea-i înfometată, iar inima așijderi. Cu strășnicie voi păstra totul în amintire, ca învățătura acestei zile să nu se piardă și norodul meu din această pricină să sufere. Fiindcă știința de carte împlînzește inima și sădește bunătate și milostenie”.

Luminile începură să pîlpîie, se porni ploaia, se stîrni vînt și se lăsă o noapte rece. Prințul lipsit de cămin, moștenitorul fără adăpost al tronului Angliei, mergea întruna, cufundîndu-se tot mai adînc în vălmășagul ulicioarelor murdare, unde se îngre-mădeau mizeria și sărăcia ca roiul de muște.

Deodată, o namilă de bădăran beat îl luă de guler și-i spuse:

— Pe drumuri la ora asta, și-acasă mă prind că barem un gologan n-aduci. Ei, las' de nu ți-oi fringe eu oscior de oscior, sfrijitule, să nu-mi mai zică mie lumea John Canty!

Prințul se smuci, își șterse — cu un gest instinctiv — umă-rul pîngărit, și zise cu aprindere:

— A, ești tatăl lui, adevărat grăiești? Cerule îndurător, fă să fie astfel — atunci îl vei lua pe el de acolo, iar pe mine mă vei duce îndărăt!

— Tatăl lui? Ce tot îndrugi acolo? Atîta știu, că eu ți-s tată, cum o s-o simți acuși pe pielea ta.

— O, nu glumi, nu tărăgăna, nu zăbovi! Sînt istovit, sînt rănit, sînt la capătul puterilor. Du-mă la rege, tatăl meu, și îți va dăruî avuții mai multe decît în cele mai nesăbuite vise ale tale. Dă-mi crezare, omule, dă-mi crezare! Nu rostesc minciuni

deșarte, ci numai și numai adevărul! Întinde mîna și mîntuie-mă! Adevăr îți zic, sînt prințul de Wales!

Omul se holbă buimăcit la băiat, apoi clătină din cap și mormăi:

— S-a smintit de tot, de parc-ar fi chiriaș al balamucului Bedlam! Apoi îl luă iar de guler și zise, cu un rîs răgușit și-o sudalmă: Dar, smintit au ba, eu și cu mam'mare Cauty laolaltă îți vom tăbăci spinarea.

Și zicînd acestea îl tîrî după el pe prințul care se zbătea și se lupta din răputeri și pieri într-o curte, urmat de-o droaie gălăgioasă de lepădături omenești, încîntate de întîmplare.

Capitolul 5 TOM INALȚAT LA RANG MARE

RĂMAS SINGUR în cabinetul prințului, Tom Cauty se folosi cu prisosință de acest prilej. Se suci și se-nvîrți în fața oglinzii celei mari, admirîndu-și gâteala, apoi se plimbă prin odaie, imitînd portul ales al prințului și urmărind mai departe rezultatele în oglindă. Apoi trase din teacă spada cea frumoasă, făcu o plecăciune și sărută tăișul, punîndu-l de-a curmezișul pieptului. Cu cinci-șase săptămîni mai-nainte văzuse pe un nobil cavaler salutîndu-l în felul acesta pe locotenentul închisorii Turnului, în timp ce-i încredința, spre întemnițare, pe prea puternicii duci de Norfolk și Surrey. Tom se jucă cu jungherul încrustat cu pietre scumpe, care-i atîrna la șold, cercetă prețioasele și neasemuitele podoabe din odaie, încercă pe rînd jilțurile somptuoase și se gîndi cum s-ar mai împăuna dacă droaia de băieți din Curtea Gunoaielor ar putea s-arunce măcar o privire să-l vadă așa, în culmea măreției. Se întrebă dacă vor crede uimitoarea poveste pe care avea să le-o spună cînd se va întoarce acasă, sau dacă vor clătina din cap și vor zice că închipuirea sa prea înfierbîntată i-a tulburat pînă la urmă mințile.

După vreo jumătate de ceas îi trecu deodată prin cap că prințul plecase de multă vreme: îndată începu să nu se mai

simtă la largul său; trase cu urechca, arzînd de nerăbdare, și încetă să se mai joace cu frumoasele lucruri din jurul său. Se simți pe rînd stînjedit, apoi neliniștit, iar la urmă își pierdu de-a binelea nădejdea. Dacă vine cineva și-l surprinde îmbrăcat cu veșmintele prințului, fără ca prințul să fie de față și să lămuirească cum stau lucrurile? Nu cumva îl vor spînzura pe loc, și abia după aceea or să cerceteze pricina? Auzise că mărimile se pripesc grozav la așa ceva. Teama-i sporea mereu și, tremurînd ca varga, deschise încetișor ușa anticamerei, hotărît să fugă să-l caute pe prinț, dobîndind astfel de la el ocrotire și îngăduința de-a pleca. Șase nobili din suita sa, în veșminte strălucitoare, și doi tineri paji de neam mare, îmbrăcați ca niște fluturi, săriră în picioare și se plecară pînă la pămînt în fața lui. Se duse iute înapoi și încuie ușa, spunînd:

— Vai, își bat joc de mine! Se vor duce să mă pîrască! O, de ce-am venit aici, să-mi pierd viața?

Se învîrți prin odaie, plin de spaime, ascultînd, tresărind la cel mai mic zgomot. Nu trecu mult și ușa fu dată de perete și un paj acoperit cu mătăsuri de sus pînă jos vesti:

— Lady Jane Gray.

Ușa se deschise și o fetiță drăgălașă, purtînd veșmînt bogat, se repezi spre el. Dar se opri brusc, și spuse cu glas mîhnit:

— O, ce durere vă stăpînește, milord?

Tom aproape că-și pierdu răsuflarea, dar se strădui să bîiguie:

— Vai mie, fii îndurătoare. Dau mărturie că nu sînt lord, ci numai sărmanul Tom Canty, din Curtea Gunoaielor, din oraș. Rogu-te, îngăduie-mi a-l vedea pe prinț, iar el se va milostivi să-mi dea zdrențele înapoi și mă va lăsa să plec de-aci nevătămat. Vai mie, fii îndurătoare și scapă-mi viața! Zicînd acestea, băiatul îngenunchease și implora cu ochii, cu mîinile ridicate, cu vorba.

Fata părea încremenită de groază și strigă:

— O, milord, în genunchi? Și în fața mea!

Apoi fugi, cuprinsă de spaimă, iar Tom, zdrobit de desepere, se prăbuși murmurînd:

— Nu mai pot afla ajutoare, nici nădejde. Acum vor veni să mă zvîrle-n lanțuri.

În timp ce zăcea acolo pironit de groază, prin palat alergau cu iuțeala fulgerului vești înfricoșătoare. Șoaptele — căci veștile nu erau spuse decît în șoapte — zburau de la un curtean la altul, de la un lord la o doamnă de onoare, coborînd de-a lungul tuturor coridoarelor, de la un etaj la altul, de la un salon la altul: „Prințul și-a pierdut mințile! Prințul și-a pierdut mințile!” Curînd, în fiecare salon, în fiecare galerie de marmură, se strînseseră grupuri scînteietoare de lorzi și doamne, și alte grupuri de curteni, îmbrăcați mai modest, sporovăind de zor, în șoaptă, și pe fiecare chip se citea jalea. Deodată se ivi un înalt demnitar și trecu pe lîngă aceste grupuri, dînd glas unei solemne proclamații:

În numele Regelui!

Nimenea să nu ia seama la aceste zise amăgitoare și fără de minte, necum să stea a le judeca sau să poarte mai departe vorbele, altminteri cu moartea va fi pedepsit. În numele Regelui.

Șoaptele se curmară atît de brusc, de parcă pe curteni i-ar fi pălit muștenia.

Curînd se auzi un zumzet de-a lungul coridoarelor: „Prințul! Iată, sosește prințul!”

Bietul Tom trecu prin dreptul grupurilor ce se închinau înainte-i, încercînd să răspundă și dînsul la plecăciuni și privind cu sfială spre ciudata lume din juru-i, cu ochii speriați și rugători. De o parte și de alta îl însoțeau doi nobili de rang înalt, sprijinindu-l. În urma lui veneau doctorii curții și cîțiva slujitori.

Tom se trezi într-un apartament impunător al palatului și auzi cum se închide ușa îndărătul lui. În jurul său stăteau cei care-l însoțiseră. În față, la o mică depărtare, stătea întins pe pat un om spătos și foarte gras, cu fața lată și buhăită, cu o înfățișare severă. Capul său mare era cărunț de-a binelea, iar favoriții — pe care-i purta în jurul obrazului ca un chenar — erau ce asemenea cărunți. Îmbrăcămintea-i, lucrată din țesături scumpe, era însă veche și puțin roasă pe-alocuri. Își rezema pe

o pernă un picior înfășurat în bandaje. Acum, în încăperea domnea tăcere și toți, afară de omul acela, stăteau cu capetele plecate pînă în pămînt. Acest om beteag, cu înfățișare aspră, era temutul Henric al VIII-lea. El spuse, și chipul i se îmblînzi cînd începu să vorbească:

— Ce-i cu tine, milord Eduard, prințul meu? Ți-ai pus oare în gînd a-l amăgi pe bunul rege, părintele tău, care te iubește și-ți arată bunătatea lui, cu o glumă menită să-l mîhnească?

Bietul Tom, care se pierdea cu totul, ascultă pe cît îi îngăduia mintea lui buimăcită, dar cînd îi ajunseră la ureche vorbele „bunului rege”, păli cumplit și căzu în genunchi, ca doborît de-un glonte. Înălțîndu-și mîinile, exclamă:

— Sînteți regele? Atunci cu-adevărat s-a isprăvit cu mine!

Aceste cuvinte pîrură că-l înmărmuresc pe rege. Ochiul său rătăciră fără țintă de pe un chip pe altul, apoi se opriră neli-niștiți asupra copilului căzut în genunchi. După aceea spuse, adine îndurerat:

— Vai mie! Am socotit vorbele deșarte și peste măsură de mincinoase, dar teamă mi-e că nu-i așa. Oftă din greu și spuse cu blîndețe: Vino la tatăl tău, copile; ești bolnav.

Tom fu ajutat să se ridice și se apropie, umil și tremurător, de regele Angliei. Regele cuprinse în palmele sale chipul speriat și-l privi o clipă-n ochi cu iubire, adînc și afectuos, ca și cum ar fi căutat acolo vreun semn îmbucurător că i-au venit băiatului mințile la loc, apoi strînse la pieptul lui căpșorul cîrlionțat și-l dezmierdă cu duioșie. După aceea zise:

— Nu-ți mai recunoști tatăl, fiule? Nu fărîma inima-mi bătrînă; spune-mi că mă cunoști. Nu-i așa că mă cunoști?

— Așa-i, sînteți temutul meu stăpîn, regele, Dumnezeu să-i păzească zilele!

— Adevărat, adevărat — aceasta-i bine, prinde inimă, nu tremura așa din toate mădularele; aci nimenea nu-ți vrea răul: toți te împresoară cu dragostea lor. Ți-e mai bine acum; visul cel rău a plecat, nu-i așa? Și acum știi și cine ești — au ba? Nu te vei mai socoti drept altul, precum zice-se că ai făcut mai adineauri?

— Rogu-vă din suflet să-mi dați crezare, nu am rostit decît adevărul, Prea Temute Stăpîne, căci eu sînt dintre cei mai nevolnici supuși ai înălțimii Tale, cerșetor din născut și doar din nenoroc și potrivnică întîmplare mă aflu aci, cu toate că nu-s întru nimica vinovat de aceasta. Prea tînăr sînt să fiu sortit morții și-mi puteți mîntui viața cu un singur cuvînt. O, roștiți-l, Majestatea Voastră!

— Să mori? Nu rosti asemenea vorbe, dulcele meu prinț; pacea, pacea să se pogoare în inima ta tulburată — nu vei muri!

Tom căzu în genunchi, cu un strigăt de bucurie:

— Domnul să-ți răsplătească îndurarea, bunul meu rege, și să-ți păzească îndelung viața, ca să-ți fcricești țara! Apoi sări în picioare și, întorcîndu-și fața plină de voioșie spre cei doi gentilomi din suită, exclamă: Ați auzit cu urechile voastre! Nu voi fi dat morții — așa a glăsuît Regele!

Nimeni nu se clinti, nimeni nu suflă o vorbă, doar se plecară toți pînă la pămînt, pătrunși de venerație.

Băiatul șovăi, cam încurcat, apoi se întoarse cu sfială spre rege, spunînd:

— Acum pot să plec?

— Să pleci? De bună seamă, dacă aceasta ți-i dorința. Dar de ce nu mai zăbovești puțin? Încotro dorești să mergi?

Tom plecă ochii și răspunse umil:

— Se prea poate să fi înțeles greșit, dar mă socoteam slobod a pleca și astfel am fost îmboldit să mă îndrept iarăși către bordeiul unde m-am născut și am fost crescut, în lipsuri și grele nevoi, însă care dă adăpost mamei și surorilor mele, și astfel mi-e și mie cămin; pe cîtă vreme măreția și strălucirea aceasta cu care nu sînt deprins... ah, rogu-te, Luminăția Ta, îngăduie-mi să plec!

Un răstimp regele rămase tăcut și gînditor și chipul său trăda o neliniște și o deznădejde crescînde. După aceea spuse, cu o urmă de speranță în glas:

— Poate că mintea i s-a întunecat numai în această singură privință și are judecata limpede în tot ce privește alte lucruri. Deie domnul să fie pe gîndul meu! Să facem încercarea.

Apoi îi puse lui Tom o întrebare pe latinește și Tom îi răspunse cu chiu-cu vai pe aceeași limbă. Regele era încîntat și-și

vădi mulțumirea. Curtenii și doctorii se arătară și ei bucuroși. Regele zise:

— Nu este pe potriva învățaturii și priceperii sale, dar arătatu-mi-a că mintea îi e doar vătămată, și nu sortită pierzaniei. Ce spune domnia ta?

Doctorul căruia i se adresase făcu o temenea pînă-n pămînt și răspunse:

— Gîndul meu se potrivește cu al Luminăției Tale și zic că drept ați ghicit.

Regele păru fericit de această încurajare, primită din partea unui om atît de știutor, și urmă cu voie bună:

— Acum, luați aminte cu toții: îl vom pune și la alte încercări.

Îl întrebă pe Tom ceva pe franțuzește. Tom rămase o clipă mut, stingherit că era ținta atîtor priviri, apoi zise cu glas stins:

— Nu am cunoștință de limba aceasta, nu vă fie cu supărare, Sire.

Regele căzu iar pe perne. Cei de față se repeziră să-l ajute, dar el îi dădu la o parte, și zise:

— Dați-mi pace — nu-i decît o slăbiciune de nimica. Ridi-cați-mă! Așa, de ajuns. Vino mai aproape, copile; așa, odihnește-ți bietul cap chinuit lîngă inima tatălui tău și fii fără grijă, în curînd te vei înzdrăveni. Nu-i decît o închipuire trecătoare. Nu-ți fie teamă, te vei însănătoși.

Apoi se întoarse către suită; blîndețea îi pieri și în ochi începură să-i joace fulgere cumplite. Zise:

— Ascultați toți cu luare-aminte! Fiul meu, aci de față, e nebun; dar sminteala lui nu va ține. Vătămarea se trage din prea multă învățătură și prea mult stat între zidurile palatului. Să lase în plata domnului cărțile și învățăturile! Îmbiați-l cu jocuri sub cerul liber, înveseliți-l în vreun chip, astfel ca să-și dobîndească iară sănătatea. Se ridică și mai sus și urmă cu hotărîre: Este nebun, dară-i fiul meu și moștenitorul tronului Engliterei, și, smintit sau în toate mințile, tot el va fi rege. Și ascultați bine ce vă spun: dați de veste pretutindeni că cine poartă vorbe despre boala sa uneltește împotriva liniștii și buneii orînduirii a acestor regate și va merge la spînzurătoare! Dați-mi de băut, mă arde! Durerea îmi sapă puterile... Luați cupa...

Sprijiniți-mă. Așa, acum e bine. Este nebun? De-ar fi de o mie de ori nebun, rămîne prințul de Wales, și eu, regele, voi întări aceasta. Încă astăzi va fi înălțat la rangul său princiar, după vechea și convenita rînduială. Pe dată să dai porunci pentru împlinire, milord Hertford.

Unul din nobili îngenunche în fața patului regal și zise:

— Majestatea Sa știe că marele mareșal ereditar al Angliei zace în lanțuri, în Turn. Nu ar fi potrivit ca un osîndit...

— Tăcere! Nu-mi spurca urechile cu numele lui mult urît. Au omul acesta are viață veșnică, trebuie să-mi fie stăvilită voința? Va zăbovi oare prințul neuns, fiindcă regatul e lipsit de un conte mareșal nepătat de trădare, care să-l investească? Nu, pe toată slava domnului! Dă de știre Parlamentului să hotărască pieirea lui Norfolk înainte de răsăritul soarelui, altminteră îmi va da socoteală amarnic!

Lord Hertford zise:

— Voința regelui este lege — și ridicîndu-se se întoarse la locul său.

Treptat, mînia se șterse de pe chipul bătrînului rege și el spuse:

— Sărută-mă, prințul meu. Așa....de ce te temi? Nu sînt eu tatăl tău iubitor?

— Sînteți prea bun cu mine, nevrednicul, o, prea puternice și milostive stăpîn — aceasta o știu cu adevărat. Dar... dar... mă doare sufletul gîndind la cel sortit să moară, și...

— A, îți recunosc, îți recunosc firea! Știu că inima ți-a rămas aceeași, chiar dacă mintea ți-e bolnavă, căci totdeauna ai fost blînd la suflet. Dar ducele acesta stă stavilă între tine și mărirea ta; voi pune altul în locu-i, carele să nu păteze înalta sa dregătorie. Mîngîie-ți inima, prințul meu; nu-ți frămînta biata minte cu treaba aceasta!

— Oare nu din vina mea i se grăbește pieirea, Luminăția Ta? Cîți ani ar mai trăi de n-aș fi eu în cumpănă?

— Nu te gîndi la el, prințul meu, nu-i vrednic. Sărută-mă încă o dată și du-te la nimicurile și petrecerile tale, căci boala mea mă face să sufăr. Sînt ostenit și vreau să mă odihnesc. Du-te cu unchiul tău Hertford și curtenii tăi și vino iar cînd trupul meu va fi întremat.

Tom se lăsă dus din încăpere, cu inima grea, fiindcă ultimele vorbe ale regelui dăduseră o lovitură de moarte nădejdiei pe care o nutrise că acum i se va da drumul. Auzi iarăși șușotitul glasurilor care exclamau: „Vine prințul, vine prințul!”

Curajul îl părăsea din ce în ce, pe când trecea printre șirurile sclipitoare de curteni ce se plecau înainte-i, pentru că acum își dădea seama că era cu adevărat prizonier și că putea să rămână pe vecie închis în colivia aceasta aurită; un prinț părăsit și fără nici un prieten.

Și oriîncotro se întorcea, i se părea că vede plutind în văzduh capul retezat și fața de care-și amintea bine, a puternicului duce de Norfolk, cu ochii ațintiți asupra-i, plini de muștrare.

Visele lui de odinioară fuseseră atât de plăcute, dar realitatea aceasta era atât de mohorâtă!

Capitolul 6 TOM ÎNVAȚĂ

TOM FU DUS ÎN ÎNCĂPEREA PRINCIPALA a unui impunător apartament și pus să stea jos — lucru care-i venea cam peste mână, pentru că în jurul lui se aflau oameni vîrstnici sau de rang înalt. Îi rugă să se așeze și dîșii, dar ei se mărginiră să-i facă o plecăciune sau să murmure mulțumiri și rămaseră în picioare. Ar fi stăruit, dar „unchiul” său, contele de Hertford, îi șopti la ureche:

— Vă rog nu stăruți, milord; nu li se cuvine a șede de față cu Alteța Voastră.

Fu anunțat lordul St. John, care, după ce se ploconi înaintea lui Tom, zise:

— Vin din partea regelui pentru o treabă însemnată, care se cade a fi tainică. Binevoiește înălțimea Voastră să nu păstreze în preajmă-i, din toată suita, decît pe milordul conte Hertford?

Băgînd de seamă că Tom nu prea știa cum să se descurce, Hertford îi șopti să facă un semn cu mîna și să nu se obosească

să vorbească, decît dacă vrea. După ce nobilii din suită ieșiră din odaie, lordul St. John zise:

— Majestatea Sa poruncește ca din înalte temeieri de stat, ce cîntăresc greu, Luminăția Sa prințul să-și ascundă beteșugul în toate chipurile ce-i stau în putere, pînă ce boala îi va trece și va fi iar ca mai înainte. Adică să nu tăgăduiască în fața nimănui că-i adevăratul prinț și moștenitor al slavei Englite-rei; să-și păstreze rangul de prinț și să primească fără cuvînt sau semn de împotrivire cinstirea și supunerea ce i se cuvin după dreptele și străvechile datini; să nu mai vorbească nimă-nui despre acea josnică obîrșie și viețuire pe care boala sa le-a plăsmuit din închipuirile deșarte ale unei minți prea trudite; să se străduie sînguincios spre a-și aminti iarăși chipurile ce le-a cunoscut mai-nainte — iar cînd va da greș, să-și păstreze cumpătul și să nu trădeze, prin mirare sau alt semn, că le-a dat uitării. Iar în timpul ceremoniilor, de fiecă dată cînd va sta la îndoială, neștiind ce anume trebuie să facă ori să rostească, să nu-și arate cu nimic neliniștea față de cei din preajmă, ci să ceară povață lordului Hertford sau mie, preaplecatul vostru supus, cărora regele le-a poruncit să aibă slujba aceasta și să stea gata la orice chemare, pînă ce își va schimba voia. Acestea toate sînt spusele Majestății Sale Regale, care i-a trimis Înăl-țimii Voastre urările sale și se roagă ca domnul, în mila sa, grabnic să vă tămăduiască și să vă aibă în sfînta lui pază acuma și în vecii vecilor.

Lordul St. John făcu o plecăciune și se dădu la o parte. Tom răspunse resemnat:

— Așa a spus regele. Nimeni nu poate cîrți împotriva poruncii regelui, nimeni nu o poate împlini potrivit cu voia lui prin fereli șirete, chiar de nu-i este pe plac. Regelui i se va arăta supunerea datorată.

Lord Hertford zise:

— Spre a împlini porunca Majestății Sale Regele cu privire la cărți și la celelalte lucruri de-o seamă cu ele, poate că Înăl-țimii Voastre i-ar fi pe plac a-și petrece vremea cu jocuri ce ușurează sufletul, ca să nu se ducă la ospăț obosit și din această pricină să sufere vreun rău.

Pe fața lui Tom se așternu mirarea. Îi cercetă din ochi pe cei doi nobili și roși cînd văzu cît de mîhnit îl privește lordul St. John, care-i spuse:

— Amintirea încă vă amăgește, de v-ați arătat mirarea — însă nu vă lăsați tulburat, căci nu va dăinui și veți scăpa de asemenea rele, cînd sănătatea vi se va îndrepta. Milord Hertford a pomenit de ospățul dat de tîrgoveții din cetate, la care Majestatea Sa Regele a făgăduit cu două luni în urmă că va lua parte înălțimea Voastră. Acum vă aduceți aminte?

— Cu mîhnire în suflet trebuie să mărturisesc că într-adevăr îmi fugise din minte, spuse Tom cu glas șovăitor, și roși iarăși.

În clipa aceea fură anunțate lady Elisabeth și lady Jane Gray. Cei doi lorzi schimbară priviri pline de înțeles și Hertford păși grăbit spre ușă. Cînd fetele trecură pe lîngă el, le șopti:

— Vă rog să nu dați semne că-i luați în seamă ciudățeniile, sau să vă arătați uimirea cînd amintirea îl trădează — veți fi îndurerate vîzînd cum se încurcă la te miri ce nimic.

Între timp lordul St. John îi șușotea la ureche lui Tom:

— Alteța Voastră, vă rog, păstrați cu strășnicie în minte dorința Majestății Sale. Amintiți-vă tot ce vă stă în putință — ce nu, prefaceți-vă a vă aminti. Nu lăsați să se bage de seamă cît de mult v-ați schimbat, căci știți prea bine cîtă dragoste duioasă și statornică vă poartă în inimile lor tovarășele voastre de joacă și cît de mîhnite ar fi. Doriți să rămîn, Alteța Voastră? Să rămînă și unchiul vostru?

Tom încuviință cu un gest și un murmur, fiindcă și începuse să deprindă obiceiurile curții, iar în inima sa curată hotărîse să îndeplinească — pe cît putea mai bine — porunca regelui.

În ciuda tuturor precauțiunilor, conversația copiilor se cam poticnea pe-alocuri. De fapt, în mai multe rînduri Tom fu cît pe-aci să se dea bătut, mărturisind că rolul său împovărat îl copleșea. Dar îl scăpa cînd tactul prințesei Elisabeth, cînd un cuvînt aruncat — chipurile întîmplător și cu același rezultat ferisit — de vreunul din cei doi lorzi care vegheau. Odată, mica lady Jane se întoarse spre Tom și-l descumpăni cu întrebarea ei:

— V-ați îndeplinit astăzi datoria de a o saluta pe Majestatea Sa regina, milord?

Tom șovăi, păru desperat și era gata să bîguie ceva la noroc, cînd lordul St. John luă cuvîntul și răspunse în locul lui, cu grația și dezinvoltura unui curtean obișnuit să întîlnească hopuri grele și pregătit să treacă peste ele:

— Într-adevăr, și-a îndeplinit-o, milady, iar dînsa l-a îm-bărbătat nespus cu privire la starea sănătății Majestății Sale; nu-i așa, înălțimea Voastră?

Tom mormăi ceva, care trecu drept încuviințare, dar simți că pășea pe un teren lunecos. Ceva mai tîrziu se pomeni în treacăt că Tom n-avea să mai învețe deocamdată și, la auzul acestor vești, mica prințesă izbucni:

— E păcat, e mai mare păcatul! Învățaseși multe, cu sîrguință. Dar aibi răbdare: nu va ține multă vreme. Domniei Tale ți-i hărăzit să pătrunzi în tainele învățaturii, ca și tatălui Alteței Tale, și limba îți va fi stăpînă pe tot atît de multe graiuri cîte știe el, bunul meu prinț.

— Tatăl meu! strigă Tom, uitîndu-și pentru o clipă rolul. Mă prind că nu-i în stare să vorbească nici limba lui de baștină, altfel decît doar pe înțelesul porcilor ce stau tolăniți prin cocini, iar cît despre învățătură de orice soi...

Înălță privirea și întîlni un avertisment solemn în ochii lordului St. John.

Se opri, roși, apoi sfirși vorba cu glas scăzut și întristat:

— Vai, iar nu-mi dă pace boala și mintea îmi rătăcește. Nu am avut în gînd vreo necuviință împotriva Luminăției Sale.

— Știm asta prea bine, Alteță — zise prințesa Elisabeth, luînd mîna „fratelui” său într-a ei și mîngîind-o însă cu respect — nu te tulbura pentru atîta lucru. Vina nu e defel a Alteței Voastre, ci a bolii.

— Mă alini cu blîndețe, drăgălașă milady — îi spuse Tom recunoscător — și inima-mi dă ghes să-ți mulțumesc, de-aș cuteza.

În cursul conversației, mica și flușturateca lady Jane îl ținti pe Tom cu o frază simplă, în grecește. Ochii ageri ai prințesei

Elisabeth văzură numaidecât, după nevinovăția senină a celui ochit, că glontecele trecuse dincolo de țintă, așa că ripostă ea, liniștită, în locul lui Tom, cu o rafală de cuvinte grecești răsunătoare, și schimbă vorba pe dată.

Pînă la urmă vremea se scurse destul de plăcut și fără prea multe poticniri. Colțurile de stînci și bancurile de nisip se răreau tot mai mult și Tom se simțea tot mai la largul lui, văzînd cum fiecare se străduia cu atîta drag să-l ajute și să-i treacă cu vederea greșelile. Cînd ieși la iveală că micile prințese urmau să-l însoțească seara la ospățul dat de primarul Londrei, inima, ușurată, îi tresăltă de incintare, căci simțea că nu va mai fi lipsit de prieteni, în mijlocul mulțimii aceleia de necunoscuți, cîtă vreme, cu un ceas mai-nainte, gîndul de a merge împreună cu prințesele i-ar fi pricinuit o spaimă de neîndurat.

Îngerii păzitori ai lui Tom — cei doi lorzi — se bucuraseră mai puțin decît copiii de conversația aceea. Lor li se păruse ca și cum ar fi cirmuit o corabie mare printr-o strîmtoare primejdioasă, stătuseră mereu de veghe și-și dăduseră seama că misiunea lor nu era o joacă. De aceea, cînd în cele din urmă vizita prințeselor se apropie de sfîrșit și fu anunțat lordul Guilford Dudley, socotiră nu numai că deocamdată își făcuseră cu prisosință datoria, ci și că nu prea mai erau în stare să-și urmeze, în ziua aceea, greaua însărcinare pe care o primiseră. Așa că-l sfătuiră respectuoși pe Tom să se scuze, ceea ce el făcu foarte bucuros, deși pe chipul lady-ei Jane se putu zări o ușoară umbră de dezamăgire, cînd auzi că strălucitul vlăstar nu e primit în audiență.

Urmă apoi o pauză, un fel de tăcere plină de așteptare, pe care Tom n-o putea pricepe. Aruncă o privire spre lordul Hertford, care-i făcu un semn discret — însă nu pricepu nici semnul. Prințesa Elisabeth, pătrunzătoare, îl salvă, cu obișnuita-i grație, făcînd o plecăciune și zicînd:

— Cu voia înălțimii Sale, fratele meu, putem pleca?

Tom răspunse:

— Într-adevăr, domniile voastre pot cere de la mine orișice vor; mai curînd le-aș dărui însă orice alt lucru ce stă în slaba mea putere, decît să le îngădui a mă lipsi de lumina și binecu-

vîntarea ce-o aduc cu ele aci. Rămas bun și norocul fie cu voi! Apoi zîmbi în sinea lui, gîndind: „Nu în zadar am locuit printre prinți, în cărțile citite, deprinzîndu-mi astfel limba cu întorsături iscusite din vorbirea lor înflorită și aleasă”.

După plecarea ilustrelor prințese, Tom se întoarse obosit spre străjerii săi și zise:

— Binevoiesc domniile voastre să-mi îngăduie a mă așeza în vreun ungher ca să mă odihnesc?

Lordul Hertford zise:

— După placul Înălțimii Voastre, căci Domniei Voastre îi este dat a porunci precum nouă ni-i dat a ne supune. Iar odihna e cu adevărat de trebuință, deoarece curînd veți fi nevoit a purcede la drum către oraș.

Atinse un clopot și apăru un paj căruia îi dădu ordin să-l cheme pe sir William Herbert. Nobilul acosta se ivi pe dată și-l duse pe Tom într-o încăpere din inima palatului. Cel dintîi imbold al lui Tom, cînd ajunse acolo, fu să întindă mîna după o cupă cu apă; dar un slujitor muiat în mătase și catifea luă cupa, puse un genunchi la pămînt și i-o întinse pe-o tavă de argint.

După aceea prizonierul, obosit, se așeză și vru să-și scoată cizmulițele, cerînd îngăduință cu o privire sfioasă, însă alt sîcîitor, muiat în mătase și catifea, îngenunche și-l scuti de această treabă. Mai făcu vreo două-trei încercări de a se servi singur, însă cum de fiecare dată altcineva se grăbea să i-o ia-nainte, în cele din urmă se dădu bătut și murmură cu un suspin de resemnare:

— Naiba să mă ia, tare mă minunez că nu vor să și răsufle în locul meu!

Pin' la urmă, cu papuci în picioare și înveșmîntat într-un halat strălucitor, se întinse să se odihnească; de dormit însă, nici vorbă, capul îi era prea plin de gînduri și odaia prea înțesată de oameni. Nu izbutea să-și alunge gîndurile, așa că ele îi rămaseră în minte; nu era de ajuns de priceput ca să scape de slujitori, așa că rămaseră și ei, spre marea sa părere de rău, și a lor.

După plecarea lui Tom, cei doi nobili paznici ai săi se treziră singuri. Chibzuiră o vreme în sinea lor, clătînînd din cap ades și umblînd de colo-colo prin încăpere, apoi lordul St. John zise:

— Vorbind fără ocoluri, cum judeci acestea toate?

— Iată ce socot, vorbind fără ocoluri: regelui i se apropie ceasul din urmă; nepotul meu e smintit, smintit va fi înscăunat pe tron și smintit va rămîne. Dumnezeu să ocrotească Englitera, căci tare va mai avea nevoie de ocrotirea sa.

— Cu-adevărat, astfel se arată lucrurile. Dar nu cumva aveți vreo bănuială cu privire la... cu privire...

Nobilul șovăi și apoi tăcu. De bună seamă, simțea că pășește pe un teren primejdios. Lordul Hertford se opri înaintea lui, îl cercetă drept în ochi, cu o privire limpede, deschisă, și zise:

— Urmează-ți gîndul — nu te-aude nimenea, afară de mine. Bănuieli cu privire la ce?

— Plin de ură sînt pentru gîndul ce-mi stăruie în minte, mai ales că-i sînteți atît de apropiat prin legături de sînge. Dar cerînd iertare de cumva vă jignesc, au nu pare de necrezut ca nebunia să-i poată pînă-ntr-atît schimba firea și felul de a fi — căci purtarea și vorbirea îi sînt încă princiare, însă prin oarecare vorbe și fapte fără de însemnătate se deosebesc de ceea ce erau mai-nainte! Nu-i de mirare ca nebunia să-i șteargă din amintire înseși trăsăturile tatălui său, îndatoririle și respectul ce i se cuvin din partea suitei sale, și lăsîndu-l stăpîn pe limba latinească, să-i răpească amintirea limbii elinești și a celei franțuzești? Milord, nu-ți fie cu supărare, ușurează-mi sufletul de povara neliniștii și-ți voi purta recunoștință. Nu-mi pier din minte pușele sale, cum că n-ar fi prințul — și astfel...

— De ajuns, milord, ai rostit vorbe de trădare! Uitat-ai porunca regelui? Ia seama, e de ajuns să-ți dau ascultare, ca să-ți fii părtaș la nelegiuire.

St. John păli și se zori să spună:

— Am fost nespus de vinovat, mărturisesc. Nu mă da în vileag, dăruiește-mi această iertare din bunătatea Domniei Tale și nu voi mai vorbi astfel, nici nu voi mai gîndi la aceasta. Nu te arăta aspru cu mine, milord, altminteri sînt sortit pieirii.

— Sînt mulțumit, milord. De vreme ce făgăduiești a nu mai aduce asemenea jignire, aci sau în auzul altora, va fi ca și cum nu ai rostit nimic. Dar nu-i nevoie să nutrești bănuieli. Prințul este fiul surorii mele; oare nu cunosc eu prea bine, încă de pe cînd era în leagăn, glasul lui, chipul, trupul său? Nebunia-i în stare a pricinui toate nemaiîntîlnitele nesocotințe ce le-ai văzut la el și încă altele. Nu-ți amintești cum bătrînul baron Marley, țicnit fiind, a uitat de însăși ființa lui, ce-i era cunoscută de șazeci de ani și ținea morțiș că-i altcineva? Ba chiar striga cu glas tare că-i feciorul Mariei Magdalena și capul său este făcut din sticlă; drept care nu îngăduia nimănui să-l atingă, de teamă ca nu cumva vreun nepriceput să i-l facă țandări! Alungă-ți bănuielile, bunule milord. E prințul cel adevărat — îl știi prea bine și în curînd va fi rege; îți va fi de folos să-ți între fapta aceasta în cap și să n-o mai uiți.

După ce mai schimbară cîteva cuvinte, prin care lordul St. John își acoperi pe cît putu greșeala, încredințîndu-l pe milord Hertford de mai multe ori cît de temeinic era înrădăcinat acum devotamentul său, și că nu mai putea fi împresurat iarăși de bănuieli, lordul Hertford își eliberă tovarășul de strajă și rămase să vegheze singur. Curînd se cufundă în gînduri și era vădit că, cu cît chibzuia mai mult, ca atît era mai îngrijat. Nu trecu mult și începu să străbată odaia de la un cap la altul, murmurînd: „Pe toți diavolii, trebuie să fie prințul! Oare e cineva în toată țara în stare să spună că pot viețui două ființe care n-au același sînge și aceeași obîrșie, atît de uimitor îngemănate? Și chiar de s-ar putea, ar fi o minune încă și mai mare ca întîmplarea să-i arunce unul în locul celuilalt. Nu, nu, este o nebunie, nebunie curată!”

După aceea urmă: „De-ar fi un înșelător ce s-ar da drept prinț, ar fi lucru firesc, ar fi de înțeles. Dar unde s-a aflat vreodată un șarlatan care, luat drept prinț de către rege, de către curteni, de către toți, să-și tăgăduiască rangul și să lupte din răspuțeri împotriva înălțării sale? Nu! Pe sufletul sfintului Swithin, nu! Acesta-i prințul cel adevărat, căruia sminteala i-a răpit mințile!”

Capitolul 7

CEL DINTÎI OSPĂȚ REGAL AL LUI TOM

CAM DUPA ÎNTÎIUL CEAS al amiezii, Tom îndură cu resemnare încercarea de a fi îmbrăcat pentru prînz. Se trezi dichisit în veșminte la fel de alese ca și mai-nainte, însă cu totul altele, schimbate din cap pînă-n picioare. Apoi fu condus, cu mare pompă, într-o încăpere vastă și împodobită toată, unde era pusă masa pentru o singură persoană. Tacîmurile erau din aur masiv, înfrumusețate cu desene care le făceau aproape de neprețuit, fiindcă erau opera lui Benvenuto Cellini. Încăperea era pe jumătate plină de slujitori nobili. Un duhovnic rosti rugăciunea de mulțumire și Tom era să înceapă a înfuleca, deoarece de multă vreme foamea îi rodea neconținut din trup, însă fu întrerupt de milordul conte de Berkeley, care-i legă un șervet în jurul gîtului; însemnata dregătorie de mare gentilom al rufăriei prinților de Wales se moștenea din tată-n fiu în familia acestui nobil. Era de față și paharnicul lui Tom, care i-o lua înainte de cîte ori încerca să-și toarne singur vin. Gustătorul Înălțimii Sale prințul de Wales era și el de față, pregătit să guste — la cerere — orice mîncare suspectă, cu riscul de a muri otrăvit. În epoca aceea sarcina lui devenise doar onorifică și rareori era chemat să și-o îndeplinească; însă nu trecuse multă vreme de cînd slujba de gustător era legată de primejdii și însemna o cinste nu prea rîvnită. Pare ciudat de ce nu foloseau pentru asta un cîine sau un răufăcător, însă toate purtările regale sînt ciudate.

Milord D'Arcy, primul gentilom cămăraș, se afla și el acolo — dumnezeu știe cu ce rost — dar se afla, și basta. Lordul șef pivnicer stătea îndărătul jilțului lui Tom, supraveghind solemnitatea, sub porunca lordului mare maestru și a lordului șef bucătar, care sta pe aproape. Pe lîngă aceștia, Tom mai avea încă trei sute optzeci și patru de slujitori; dar firește că în încăpere nu se aflau toți, nici măcar un sfert din ei, iar Tom încă nici n-avea habar de existența lor.

Toți cei de față fuseseră bine dăscăliți, în mai puțin de-un ceas, să le intre-n cap că prințul suferea de o sminteală trecă-

toare și să ia seama să nu-și arate mirarea față de aiurările lui. Aceste „aiurări” se iviră curînd, însă treziră doar compătimirea și mîhnirea gentilomilor, și nu veselie lor. Îi dorea inima să-l vadă pe prințul lor mult iubit atît de vătămat.

Bietul Tom mîncea mai mult cu mîna; însă nimeni nu zîmbea văzînd acest lucru, ba chiar păreau că nici nu-l observă. Își cerceță șervetul cu curiozitate și nespuse interes, căci avea o țesătură foarte gingașă și frumoasă, apoi spuse cu naivitate:

— Vă rog luați-l de-aci, ca nu cumva — din nepricepere — să-l murdăresc.

Gentilomul ereditar al rufăriei luă șervetul cu evlavie, fără să sufle un cuvînt și fără a se împotrivi defel.

Tom privi cu luare-aminte napii și lăptucile și întrebă dacă sînt de mîncare, fiindcă abia de puțină vreme oamenii începuseră să cultive în Anglia aceste legume, în loc de-a le aduce, ca pe niște trufandale, din Olanda¹. I se răspunse cu un respect plin de gravitate și fără a se trăda vreo mirare. După ce isprăvi și desertul, își umplu buzunarele cu alune, dar nimeni nu păru că ia seama sau că-i stînjenit de fapta sa. Însă în clipa următoare se rușină el însuși, căci era singurul lucru pentru care i se îngăduise să se slujească de mîinile lui, în tot timpul mesei, și nu se îndoii că săvîrșise o faptă foarte urîță și nepotrivită cu rangul său. Tocmai atunci prinse să-l mănînce strașnic vîrfurile nasului, și cum sîcîiala nu înceta, Tom începu să arate o desperare crescîndă. Se uită rugător cînd la unul, cînd la celălalt din lorzii aflați în juru-i și-i dădură lacrimile. Săriră cu toții în preajmă-i, cu chipurile negurate de-mihnire, și-l rugară să le dezvăluie ce-l chinuia. Tom spuse, cu o spaimă sinceră:

— Vă rog de îngăduință, dar mă mănîncă nasul cumplit. Care este datina și obiceiul în împrejurarea aceasta? Vă rog, fără zăbavă, căci mult nu mai pot îndura.

¹ Abia către sfîrșitul domniei lui Henric al VIII-lea s-au cultivat în Anglia salate, morcovi, napi și toate celelalte rădăcini comestibile. Mai înainte, aceste legume, consumate în mică măsură, erau importate din Olanda și Flandra. Regina Ecaterina cînd poftea o salată era nevoită să trimită un sol într-acolo, în acest scop. („Istoria Angliei”, de Hume, voi. III, pag. 314). (N. A.)

Nimeni nu zîmbi, însă toți erau grozav de încurcați și se uitară unul la altul, frămîntîndu-se amarnic să afle sfat. Dar vai, dăduseră peste o piedică necunoscută și nici un fapt din istoria Angliei nu-i învăța cum să treacă peste ea. Maestrul de ceremonii lipsea, și nimeni nu-și lua inima în dinți să se aventureze pe această mare netrecută în hărți, să ia asupra-și riscul de-a rezolva asemenea gravă problemă. Vai! Nu aveau un scărpinător ereditar. Între timp, lacrimile se revărsaseră peste zăgazuri și începură să se prelingă pe obrajii lui Tom. Nasul îl mînca mai departe și pretindea mai stăruitor ca oricînd o ușurare a suferințelor. În cele din urmă, natura doborî barierele etichetei. Tom înălță în gînd o rugăciune de iertare, dacă să-vîrșea vreun rău, și ușură inimile împovărate ale curtenilor din suita sa, scărpinîndu-și singur nasul.

Sfîrșind masa, un lord veni și-i întinse un castron de aur larg și adînc, cu apă de trandafiri, ca să-și clătească gura și mîinile, iar lordul gentilom ereditar al rufăriei se și înființă alături, cu un șervet. Tom se uită încurcat la castron, vreo cîteva clipe, apoi îl duse la gură și trase o dușcă, cu gravitate. După aceea îi dădu îndărăt lordului care-l slujea și zise:

— Nu, nu mi-i pe plac, milord: are mireasmă îmbietoare, dar îi lipsește tăria!

Această nouă nesăbuintă pricinuită de mintea rătăcită a prințului făcu să sîngere inima tuturor celor din preajmă-i, dar trista priveliște nu îndemnă pe nimeni la veselire.

Următoarea boroboacă, făptuită cu nevinovăție de către Tom, fu să se ridice și să plece de la masă tocmai cînd duhovnicul trecuse îndărătul jilțului său și, cu mîinile înălțate și cu ochii închiși, pironiți în bagdadie, era gata să înceapă a implora binecuvîntarea cerului. Totuși nimeni nu păru să fi băgat de seamă că prințul a făcut un lucru neobișnuit.

La cererea sa, micul nostru prieten fu dus apoi în iatacul său și lăsat singur cu gîndurile lui. Pe peretele îmbrăcat în lemn de stejar spînzurau de cîrlige piesele unei sclipitoare armuri făurită din oțel, acoperită toată cu frumoase arabescuri minunat încrustate în aur. Această panoplie războinică apar-

ținea adevăratului prinț și era un dar primit de curînd din partea Doamnei Parr, regina. Tom își trase apărătoarele pentru coapse, mănușile de oțel, își puse în cap coiful cu panaș și toate celelalte părți ale armurii pe care le putea îmbrăca fără de ajutor și era cît pe-aci să cheme pe cineva ca să-l ajute să îmbrace și restul, dar își aminti de alunele pe care le luase cu el de la masă și se gîndi la plăcerea de a le mânca fără a fi privit de o droaie de oameni și fără să-l mai sîcîie cu serviciile lui nedorite nici un soi de mare gentilom ereditar. Așa că puse binișor la loc toate lucrurile acelea frumoase și peste cîteva clipe spărgea alune și se simțea aproape fericit, pentru înția dată de cînd soarta îl făcuse prinț, spre ispășirea păcatelor lui. După ce dădu gata toate alunele, dibui niște cărți atrăgătoare, orînduite într-un dulap, printre care și una cu privire la eticheta de la curtea Angliei. Era o adevărată comoară. Se întinse pe un divan moale și purcese a se instrui, cu o sîrguință vrednică de laudă. Să-l lăsăm deocamdată prins de această îndeletnicire.

Capitolul 8 ÎNTÎMPLAREA CU SIGILIUL

PE LA CEASURILE CINCI, Henric al VIII-lea se deșteptă dintr-un somn neodihnit și murmură: „Vise cumplite, vise cumplite! Mi se apropie sfîrșitul; mi-o spun aceste presimțiri, iar bătăile tot mai stinse ale inimii mele le adeveresc. „Pe dată o sticlire rea i se aprinse în ochi și regele murmură: „Totuși, nu voi muri pînă ce n-am să-l răpun!”

Văzînd că se deșteptase, unul din curtenii săi îl întrebă ce binevoiește a hotărî cu privire la lordul cancelar, care aștepta în odaia de-alături.

— Să între, să între, exclamă regele, cu nerăbdare.

Lordul cancelar intră și îngenunche lîngă patul regelui, spunînd:

— Am dat de știre și, după porunca regelui, pairii¹ regalului, în robe, se află acum la bara Parlamentului, unde, după ce au întărit hotărîrea prin care statornicește pieirea ducelui de Norfolk, așteaptă cu umilință bunul plac al Majestății Voastre în această privință.

Fața regelui fu luminată de-o bucurie sălbatică.

— Ridicați-mă! Eu însumi mă voi duce înaintea Parlamentului și cu mîna mea voi pecetlui hotărîrea ce mă scapă de...

Glasul i se tăie, roșeața îi pieri din obraji, care se făcură pămîntii, și curtenii îl ajutară să se culce iar pe perne și-i veniră grabnic în ajutor cu doctorii întăritoare. După puțin timp, regele spuse cu tristețe:

— Vai mie, cît am dorit ceasul acesta de mîngîiere! Iar acum sosește prea tîrziu și-mi este răpit acest prilej atît de rîvnit. Dar zoriți-vă, zoriți-vă! Măcar să împlinească alții această plăcută îndatorire, de vreme ce mie nu mi-i dată bucuria. Voi încredința Marele meu Sigiliu unui sfat de nobili; alegeți lorzii ce-l vor alcătui și purcedeți la treabă. Zorește-te, nraule! Înainte să răsară și să asfințească iarăși soarele, să-mi aduceți capul lui, să-l văd cu ochii mei.

— Porunca regelui va fi împlinită întocmai. Binevoiește Majestatea Sa a porunci să-mi fie încredințat sigiliul acum, spre a-mi putea duce la capăt însărcinarea?

— Sigiliul? Dar în paza cui se află sigiliul, de nu într-a ta?

— Să-mi fie cu iertare, au nu chiar înălțimea Voastră mi l-ați luat cu două zile în urmă, zicînd că nu trebuie să mai fie folosit pînă ce cu mîna voastră domnească nu veți pecetlui osînda ducelui de Norfolk?

— Așa-i, cu-adevărat, mi-aduc aminte... Ce-am făcut cu el?... Mă simt slăbit foarte... Prea adesea mă trădează ținerea de minte în aceste din urmă zile... Ciudat, ciudat.

Cuvintele regelui se pierdură într-o mormăială nedeslușită; clătînd încet din capu-i cărunț, se străduia anevoie să-și amintească ce făcuse cu sigiliul. În cele din urmă milord Hertford se încumetă să îngenunche înainte-i și să-i dea lămuriri:

¹ Însemnat titlu nobiliar englez. În toată Anglia au fost acordate doar douăzeci și șase titluri de pairi. (N.A.)

— Luminăția Ta, de-mi pot îngădui atîta îndrăzneală, îs aci de față mai mulți care-și amintesc prea bine, precum îmi amintesc și eu, că ați înmînat Marele Sigiliu înălțimii Sale prințul de Wales spre păstrare, pînă în ziua cînd...

— Adevărat, cît se poate de adevărat! îl întrerupse regele. Adă-l aci! Repede — vremea zboară!

Lordul Hertford alergă la Tom, dar se întoarse în fața regelui foarte iute, tulburat și cu mîinile goale.

Grăi astfel:

— Mă doare inima, Majestate, să fiu purtătorul unei vești atît de apăsătoare și nedorite; dar este voința domnului ca ră-tăcirea prințului să dăinuie și el nu-și poate aduce aminte cum că a primit sigiliul. Astfel, m-am înturnat grabnic să dau de știre, socotind că ar fi risipă de timp prețios — și fără de roade, așijderi — să ne silim a cerceta prin lungul șir de încăperi și săli de primire aflate în stăpînirea Înăl...
Înăl...

Un geamăt al regelui îl făcu pe lord să-și curme vorba. După o vreme, Majestatea Sa spuse, cu adîncă amărăciune în glas.

— Nu-l mai chinuiți, sărmanul copil. Mîna domnului s-a abătut cu greutate asupra-i și mi se topește inima de milă pă-rintească pentru el și de durere că nu pot purta povara sa pe umerii mei bătrîni și încărcăți de necazuri, dăruindu-i astfel liniștea.

Închise ochii, se porni să mormăie și-apoi tăcu. După un răstimp deschise iar ochii și privirea-i rătăci în neștire jur împrejur, pînă ce se opri asupra lordului cancelar îngenuncheat lîngă pat. Pe dată fața i se făcu stacojie de mînie:

— Ce-mi văd ochii, tot aci? Pe ce am mai sfînt, de nu sfirșești cu trădătorul, mîine îți va zbura și ție capul!

Tremurînd, cancelarul răspunse:

— Îndurare, prea bunule stăpîn — dar așteptam sigiliul.

— Omule, ți-ai pierdut mințile? Sigiliul cel mic, pe car îmi făcusem obicei a-l lua cu mine în călătorii, se află în vistieria mea. Și, de vreme ce Marele Sigiliu a pierit fără de urma, acela nu va fi de ajuns? Ți-ai pierdut mințile? Piei din ochii mei! Și ia aminte — să nu te mai înfățișezi fără capul lui!

Bietul cancelar nu mai zăbovi în locul acela primejdios; comisiunea nu mai pierdu nici ea vremea și dădu numaidecît încuviințarea regală hotărîrii slugarnicului Parlament, statornicind pe-a doua zi tăierea capului primului pair al Angliei, nefericitul duce de Norfolk¹.

Capitolul 9 SERBAREA DE PE FLUVIU

LA CEASURILE NOUA SEARA, toată fațada vastă a palatului care da spre fluviu scăpăra de lumini. Dacă priveai înspre cetate, vedeai fluviul atît de înțesat de bărcile luntrașilor și de mici corăbii arătoase, toate împodobite sărbătorește, cu lampioane colorate și legănate agale de valuri, încît semăna cu o nețarmurită și scînteietoare grădină de flori, unduind în adierea văratică. Măreața terasă, cu treptele-i de piatră coborînd pînă la fața apei — destul de încăpătoare ca să cuprindă armia unui principat german — înfățișa o priveliște desfătătoare, cu șirurile sale de halebardieri regali, purtînd armuri sclipitoare, cu ctele de slujitori, în veșmintele lor bogate, zburind în sus și-n jos, de colo pînă colo, în zorul pregătirilor.

Deodată se auzi o poruncă, și într-o clipită toată suflarea omenească de pe trepte pieri. Acum văzduhul era stăpînit de fiorul încordat al așteptării. Pînă la capătul zării, cît puteai cuprinde cu ochii, vedeai miile de oameni din bărci și plute, ridicindu-se, ferindu-și ochii cu mîna de strălucirea lampioanelor și-a faclelor și ațintindu-și privirile către palat.

Un șir de patruzeci-cincizeci de bărci falnice traseră la treptele terasei. Erau aurite din belșug, iar prorele și pupele lor

¹ Casa pairilor (Senatul, Casa Lorzilor), fără o cerceta pe captiv, fără judecată și fără dovezi, votă un act de condamnare și-l trimise Camerei Comunelor. Camera Comunelor (Parlamentul) se supuse îndrumărilor lui (ale regelui), iar regele după ce învesti actul cu încuviințarea regală — prin consilierii săi — porunci ca Norfolk să fie executat în dimineața de 29 ianuarie (a doua zi). Din Hume, „Istoria Angliei”, vol. III, pag. 306. (N. A.)

semețe erau sculptate cu mare migală. Cîteva erau împodobite cu flamuri și stindarde, altele cu brocat de aur și tapițerii de Arras brodate cu blazoane, altele cu steaguri de mătase de care erau prinși nenumărați clopoței de argint, care revărsau mici cascade de muzică voioasă de cîte ori îi legăna vîntul. Altele erau și mai pompoase — căci aparțineau chiar nobililor din suita prințului — avînd toate laturile împrejmuite, în chip foarte pitoresc, cu scuturi pe care erau minunat sculptate armoariile stăpînilor lor. Fiecare corabie mai de seamă era trasă de un remorcher. Afară de vîslași, aceste remorchere duceau și cîte-un pilc de ostași cu coifuri lucitoare și pieptare de oțel, și cîte o ceată de muzicanți.

În fața porții celei mari a palatului se ivi trupa de halebardieri, avangarda mult așteptatului alai. Purtau ciorapi lungi, vîrgați negru și castaniu, cuprinzînd coapsele, berete de catifea prinse într-o parte cu trandafiri de argint, contășe de postav sîngeriu și albastru, brodate în față și la spate cu fir de aur. Halebardierii se rînduiră la dreapta și la stînga, în două șiruri lungi ce se întindeau de la poarta palatului pînă la marginea apei. Apoi un covor fu desfășurat și așternut între cele două șiruri de către slujitorii care purtau livrelele prințului, lucrute cu auriu și roșu aprins. După ce-și sfîrșiră treaba, răsună din palat o cîntare de trîmbițe. Muzicanții de pe fluviu răspunseră cu o muzică vioaie și doi majordomi, cu bastoane albe, cu măciulie, ieșiră de sub portal, pășind încet și cu măreție. Erau urmați de către un înalt slujbaş care purta buzduganul cetății, urmat de altul care ducea paloșul; după aceea veneau mai mulți străjeri din garda orașului, îmbrăcați în mare ținută și cu însemne pe mîneci. Pe urmă venea primul Crainic regesc, în tunica sa de zale; după aceea mai mulți cavaleri ai ordinului Băii¹, fieștecare cu o dantelă albă prinsă de mîneacă, apoi cavalerii din suita lor, apoi judecătorii cu robele lor purpurii și bonetele cu colțuri; apoi lordul mare cancelar al Angliei, într-o robă purpurie descheiată în față și tivită cu blană de veveriță siberiană; după aceea o deputăție de consilieri ai sfatului cetății, în mantiile lor purpurii, și în urmă-le capii feluritelor

¹ Ordin cavaleresc, instituit în 1399 de către Henric al IV-lea. regele Angliei. (N. A.)

bresle cetățenești, în veșminte de sărbătoare. Începură în sfințit să coboare scările doisprezece nobili francezi în straie alese: tunici din postav alb de Damasc, țesut cu fir de aur, mantile scurte de catifea roșie aprinsă, căptușită cu tafta violetă și pantaloni scurți înfoiați, de culoarea pielii. Făceau parte din suita ambasadorului francez și erau urmați de doisprezece cavaleri din suita ambasadorului spaniol, înveșmîntați în catifea neagră, fără nici un fel de podoabă. În urma lor pășeau mai mulți nobili englezi de neam mare, cu slujitorii lor.

Se auzi din palat altă cîntare de trîmbițe și pe poarta cea mare se ivi unchiul prințului, viitorul mare duce de Somerset. Era înveșmîntat într-un contăș strîns pe trup, de brocat negru, și-o mantie din atlas purpuriu, brodat cu flori de aur, întretesute cu fire de argint. Se întoarse, făcu un gest larg, cu pălăria împănoșată, o plecăciune adîncă și începu să meargă de-a-ndaratelelea, ploconindu-se la fiecare pas. Trîmbițele dădură acum glas prelung și se auzi un herald vestind:

— Faceți loc pentru prea înaltul și puternicul lord Eduard, prinț de Wales!

Sus de tot, pe creasta zidurilor palatului, țîșni, cu bubuit de tunet, o undă lungă de limbi roșii de flăcări; mulțimea îngrămădită pe fluviu izbucni în urale asurzitoare de bun venit, și Tom Canty, eroul și pricina întregii zarve, păși în văzul tuturor și-și înclină ușor capul princiar.

Era înveșmîntat minunat într-un contăș din atlas alb, cu pieptar de atlas purpuriu înstelat cu diamante și tivit cu hermină. Peste acesta purta o mantie de brocat alb, întipărită cu blazonul celor trei pene, căptușită cu atlas albastru, încrustată cu mărgăritare și pietre scumpe și prinsă cu o agrafă de briliante. La gît îi atîrna Ordinul Jartierei¹ și felurite decorații princiare, și — cum cădea asupra lui o rază de lumină — nestematele răspundeau cu scăpărări orbitoare. O, Tom Canty, născut într-un bordei bicisnic, crescut prin șanțurile Londrei, deprins numai cu zdrențele și murdăria și sărăcia, ce priveliște măreață pentru tine!

¹ Ordin cavaleresc instituit în 1348 de către Eduard al III-lea, care are drept conducător pe rege și numai 26 de membri. (N.T.)

Capitolul 10

CHINURILE PRINȚULUI

L-AM LĂSAT PE JOHN CANTY tîrîndu-l după el în Curtea Gunoaielor pe adevăratul prinț, urmat de o gloată veselă și zgomotoasă. Un singur om din gloata aceea luase partea prizonierului, fără să i se dea ascultare — abia dacă fusese auzit, atît de mare era zarva iscată. Prințul se tot zbătea să scape din strînsoare, tuna și fulgera împotriva maltratării ce suferea, pînă ce John Canty își pierdu și bruma de răbdare pe care-o rnai avea și, cuprins de o furie bruscă, ridică ciomagul său de stejar deasupra capului prințului. Unicul apărător al băiatului se repezi să oprească brațul bețivanului, care se lovi singur peste încheietura mîinii. Canty urlă:

— Aha, mi te împotrivești?... Atunci primește-ți răsplata.

Ciomagul său îl pâlî în creștet pe apărătorul prințului. Se auzi un geamăt, un trup firav căzu grămadă la pămînt printre picioarele mulțimii și în clipa următoare rămase să zacă acolo, singur, în beznă. Mulțimea se înghiontea mai departe să caște gura, fără ca petrecerea să-i fie cu nimic tulburată de acest episod.

În cele din urmă prințul se trezi în văgăuna lui John Canty, care închise ușa, să nu năvălească înăuntru însoțitorii. La lumina tulbure a unei lumînări de seu, înfiptă în gîtul unei sticle, desluși cam cum arăta în linii mari vizuina aceea scîrboasă, precum și chiriașii ei. Două fetișcane soioase și-o femeie între două vîrste se traseră spre perete într-un ungher, cu mișcările unor animale obișnuite să fie maltratate, aștepîndu-se și temîndu-se să nu fie bătute chiar în clipa aceea. Din alt colț se furișă o cotoroanță cu fața numai zbîrcituri, cu lațe cărunte și ochi plini de răutate. John Canty îi spuse:

— Un bob zăbavă. Vei vedea comedie de soi aci. Nu vătăma întru nimic priveliștea, pînă n-oi face haz de ea, apoi las' să-ți cază mîna cît de grea poftești. Vino acilea, flăcăule. Acu' zi iar născoceala aia smintită, de n-ai uitat-o cumva. Care ți-i numele? Cine ești tu?

Micului prinț insultat îi năvăli iarăși sîngele în obraji. Îl privi drept în față pe omul acela și zise cu indignare:

— E o necuviință din partea unui tâlhar ca tine să-mi poruncească mie să vorbesc. Îți spun acuma, cum ți-am spus și adineaori — sînt Eduard, prinț de Wales, și nimeni alt.

Cotoaroața fu atît de buimăcită de răspunsul acesta, încît rămase pironită locului și mai-mai să i se taie răsuflarea. Se holbă la prinț cu o uimire prostească, care-l înveseli într-atît pe nelegiuitul ei fecior, încît se prăpădi de rîs. Dar asupra mamei și surorilor lui Tom Canty, răspunsul prințului avu altă înrîurire. Spaima lor de bătaie făcu loc pe dată unei groaze de alt soi. Se repeziră din colțul lor spre băiat, cu durere și deznădejde zugrăvite pe chipuri, strigînd:

— Vai, sărmanul Tom, sărmanul băiat!

Mama căzu în genunchi înaintea prințului, îi puse mîinile pe umeri și-l privi în obraz rugătoare, printre lacrimile ce-o podideau. Apoi spuse:

— Vai, sărmanul meu băiat! Cărțile acelea citite fără socoteală iată că ți-au venit de hac pînă la urmă și ți-au luat mințile. O, de ce nu le-ai mai lăsat deoparte cînd ți-am spus de atîtea ori să iei sama și să te ferești? Ai zdrobit inima mamei tale.

Prințul o privi în față și-i spuse cu blîndețe:

— Feciorul tău este sănătos și nu și-a pierdut mințile, bună doamnă. Mîngîie-ți inima: du-mă la palat, unde e dînsul, și pe dată, regele, tatăl meu, ți-l va da înapoi.

— Regele, tatăl tău! O, copilul meu! Ia-ți îndărăt vorbele acestea ce ție-ți pot cășuna moartea, iar tuturor din jurul tău pierzanie. Alungă acest vis de spaimă. Cheamă-ți îndărăt biata tinere de minte rătăcită. Uită-te bine la mine. Nu sînt eu oare maică-ta, care ți-a dat născare și te iubește?

Prințul clătină din cap și zise, cu părere de rău:

— Dumnezeu îmi stă martor cît de anevoie mi-e a-ți îngreuna inima; dar crede-mă, pînă în această clipă nu te-am văzut niciodată la față.

Femeia căzu înapoi pe scînduri și, acoperindu-și ochii cu mîinile, se porni pe-un plîns întretăiat de suspine și bocete sfrîșietoare.

— Comedia merge mai departe! țipă Canty. Cum, Nan, Bet, fete fără cuvîntă, stați jos în fața prințului? În genunchi, pleavă păcătoasă, și arătați-vă cinstirea datorată.

Apoi izbucni într-un hot de rîs spart. Fetele începură să-l roage cu sfială să-l ierte pe fratele lor, și Nan zise:

— Te rog, tată, lasă-l să se culce; somnul și odihna îi vor tămădui sminteala.

— Te rog, tată vorbi și Bet — e mai sleit decît de obicei. Mîine va fi iar în mințile lui și va cerși cu hărnicie, nu se va mai întoarce acasă cu mîinile goale.

Aceste vorbe potoliră cheful tatălui și-i amintiră de afaceri. Se întoarse mînios spre prinț și-i spuse:

— Mîine trebuie să plătim doi gologani stăpînului cocioabei ăsteia; doi gologani, ia seama — atîta bănet e chiria pe-o jumătate de an — altmintrelea ne luăm tălpășița de-aici. Arată-mi ce-ai strîns astăzi, trîndăvind, în loc să cerșești.

Prințul zise:

— Nu-mi arunca ocară cu treburile-ți murdare. Îți spun din nou: sînt fiul regelui.

Palma lată a lui Canty se abătu cu zgomot pe umărul prințului, rostogolindu-l drept în brațele bunei mame Canty, care-l strînsese la piept și-l ocroti ce grindina de palme și pumni, primindu-o în locul lui. Speriate, fetele fugiră în ungherul lor; însă bunica se apropie în grabă, dornică să-și ajute fiul. Prințul se desprinse din brațele doamnei Canty, exclamînd:

— Nu veți pătimi din pricina mea, doamnă. Lăsați-i pe porcii aceștia să-și împlinească fapta ticăloasă împotriva mea.

Vorbele acestea îi înfuriară în așa hal pe ticăloși, încît se așternură pe treabă fără să mai piardă vremea. Laolaltă, îl deznodară în bătaie pe băiat, și-apoi traseră cîte o chelfăneală fetelor și mamei, fiindcă-și arătaseră simpatia față de victima lor.

— Acum, la culcare cu toții, zise Canty. Petrecerea m-a obosit.

Stinse lumînarea și familia se duse la culcare. De îndată ce sforăiturile șefului familiei și ale mamei sale arătară că au adormit, fetele se strecurară pînă la locul unde zăcea prințul și cu duioșie îl înveliră cu paie și zdrențe, ca să-l apere de frig. Mama lor se strecură și ea pînă la el, îl mîngîie pe plete și

plînse, aplecată peste trupul lui, șoptindu-i la ureche frînturi de cuvinte de mîngîiere și milă. Îi pusese deoparte și un coltuc de pîine, însă suferințele îndurate îi tăiaseră băiatului orice poftă de mîncare — cel puțin, pentru cojile acelea negre și fără nici un gust. Fu mișcat de curajul cu care-i luase ea apărarea și care-o costase scump, și de compătimirea sa, și-i mulțumi în cuvinte foarte nobile și princiare, rugînd-o să se ducă să doarmă și să încerce a-și uita necazurile. Mai adăugă că regele, tatăl său, n-avea să lase nerăsplătite bunătatea și devotamentul ei credincios. Această întoarcere a „nebumiei” băiatului zdrobi iar inima mamei. Ea îl strînse îndelung la piept, și-apoi, scăldată în lacrimi, se duse îndărăt la culcușul ei ticălos.

Cum sta așa chibzuind și jeluind, începu să i se năzare că băiatul acesta parcă avea ceva, ceva nedeslușit — care-i lipsea lui Tom Canty, smintit sau teafăr. Nu putea spune în cuvinte lămurite, nu putea descrie ce anume era, și totuși pătrunzătorul ei instinct de mamă părea că descoperă și prinde deosebirea. Dacă băiatul într-adevăr nu era fiul ei pînă la urmă? Ei, închipuire nesăbuită! Aproape că zîmbi la gîndul acesta, în ciuda necazurilor și-a suferințelor sale. Cu toate astea văzu că era un gînd care nu voia să piară, ci o urmărea stăruitor. Nu-i dădea pace, o hărțuia, rămînea agățat de mintea ei și nu voia cu nici un chip să se lase alungat sau trecut cu vederea. În cele din urmă își dădu seama că n-o să aibă liniște pînă nu va găsi vreun mijloc de-a se încredința în chip limpede și de netăgăduit, dacă băiatul acela era fiul ei sau nu, izgonindu-și astfel îndoielile dureroase și chinuitoare. Da, hotărît că doar așa putea ieși din încurcătură; de aceea își puse mintea la lucru pe dată, ca să născocească ceva pentru a-l pune la încercare. Dar era mai ușor de zis, decît de făcut. Cîntări pe rînd în minte o seamă de încercări, una mai ispititoare decît alta, însă fu nevoită să le părăsească pe toate; nici una din ele nu era pe deplin sigură, cu desăvîrșire de netăgăduit, iar o dovadă nedesăvîrșită nu o putea mulțumi. Era limpede că-și sfărîma capul degeaba, părea vădit că trebuie să se lase păgubașă. În vreme ce-i trecu prin minte gîndul acesta întristător, prinse cu urechea răsuflarea regulată a băiatului și știu că a adormit. Și cum asculta așa, răsuflarea aceea egală fu întretăiată de un strigăt ușor, înăbușit,

cum scoate un om care visează urit. Faptul acesta întâmplător îi sugeră pe dată un plan care făcea cât toate celelalte laolaltă. Numai decît începu să se străduie — cu înfrigurare, dar fără zgomot — s-aprindă iar lumînarea, murmurînd către sine însăși: „De l-aș fi văzut cînd a tresărit din somn, aș fi știut bine! Din ziua cînd, de-o șchioapă fiind, pulberea aprinsă i-a pîrlit obrazul, niciodată nu s-a trezit fără veste din somn sau din visare, fără să-și fi pus mîna pavăză la ochi, precum a făcut în ziua aceea, și nu cum ar face alții, cu palma înăuntru, ci întotdeauna cu palma întoarsă în afară. L-am văzut de-o sută de ori făcînd astfel și niciodată altminteri. Da, acum voi afla adevărul!”

Între timp se tîrîse lîngă băiatul adormit, ținînd lumînarea umbrită cu mîna. Se plecă cu grijă și băgare de seamă asupra lui, abia răsufliînd și stăpînindu-și tulburarea. Deodată scăpără lumina în obrazul lui și izbi cu degetele în dușumea, chiar lîngă urechea prințului. Băiatul deschise ochii mari și aruncă o privire buimacă în jur — însă nu făcu nici un fel de gest cu mîinile.

Sărmana femeie fu atît de surprinsă, încît se simți aproape doborîtă de deznădejde și durere. Totuși izbuti să-și ascundă emoția și să-l dezmierde pe băiat pînă ce adormi iar, apoi se tîrî deoparte și cugetă, plină de tristețe, la jalnicul rezultat al experienței sale. Se sili să creadă că nebunia lui Tom al ei izgonise gestul său obișnuit, dar nu era în stare să se convingă de asta. „Nu — își zicea ea — mîinile lui n-au căzut în sminteală, n-au putut să se dezvețe de un obicei atît de vechi într-un răgaz atît de scurt. Ah, grea zi mi-a fost dat să ajung!”

Totuși nădejdea era acum la fel de îndărătnică, pe cît fusese mai-nainte îndoiala. Nu-i venea să primească verdictul experienței făcute; trebuia să încerce încă o dată — de bună seamă că dăduse greș întâmplător. Așa că-l mai trezi pe băiat din somn a doua și a treia dată, la răstimpuri, cu același rezultat; apoi se tîrî pînă la culcușul ei și adormi cu inima încleștată, murmurînd: „Dar nu-l pot lăsa în voia soartei! O, nu, nu pot, nu pot, trebuie să fie băiatul meu!”

Sicîielile pricinuite de sărmana mamă luînd sfîrșit și suferințele îndurate pierzîndu-și treptat puterea de a-i tulbura

odihna, în cele din urmă o oboseală fără margini pecetlui ochii prințului, care căzu într-un somn adânc și întremător. Ceasurile se scuseră unul după altul, și el tot mai dormea buștean. Așa trecură patru-cinci ceasuri. Apoi negura somnului începu a se risipi. Nu trecu mult și, pe jumătate treaz, murmură:

— Sir William! Iar după o clipă: Hei, sir William! Vino aci, de-ascultă la visul cel mai năstrușnic... Sir William, mă auzi? Omule, se făcea că eram preschimbat într-un cerșetor și... Hei, străjeri! Sir William! Cum, nici un slujitor nu se află la datorie? Vai și amar va fi!...

— Ce te doare? Îl întrebă cineva în șoaptă. Pe cine chemi?

— Pe sir William Herbert. Tu cine ești?

— Eu? Păi cin' să fiu, de nu sor-ta, Nan? Vai, Tom, am uitat! Ești încă smintit — bietul băiat, ești încă smintit; mai bine nu m-aș mai fi trezit, să aflu aceasta încă o dată! Dar te rog, înfrînează-ți limba, altmintrelea vom fi bătuți cu toții de moarte!

Speriat, prințul se ridică într-o rînă, însă vîntățile dureroase ce-i amortiseră în timpul somnului îl făcură să-și amintească totul, trezindu-l de-a binelea, și căzu înapoi, pe paiele dezgustătoare, cu un geamăt și cu exclamația:

— Vai mie! Așadar, nu era vis!

Într-o clipită toată mizeria și suferința apăsătoare, pe care somnul le alungase, îl copleșiră iarăși. Își dădu seama că nu mai era prințul alintat într-un palat, slăvit de întregul popor care sta cu ochii numai la el — ci un cerșetor, o lepădătură, îmbrăcat în zdrențe, prizonier într-o vizuină bună doar pentru vite, avînd de-a face numai cu cerșetori și hoți.

Pe cînd era cufundat astfel în durerea sa, începură să se audă zgomote și strigăte ce păreau că vin din apropiere. În clipa următoare se auziră ciocănituri puternice în ușă; John Cauty își curmă sforăitul și zise:

— Cine ciocăne? Ce voiești?

Un glas răspunse de-afară:

— Știi tu pe cine ai doborât cu ciomagul tău?

— Nu. N-am habar și nici că-mi pasă.

— Îți vei schimba vorbele tare curînd. Iar de vrei să scapi de ștreang, numai fuga te poate ajuta. În clipa asta omul își dă duhul. Este preotul, părintele Andrew!

— Doamne păzește! exclamă Canty. Îi trezi pe toți ai săi și le porunci cu glas răgușit: Sus cu toții și căpătați aripi la picioare — ori rămîneți unde vă aflați și pieriți.

În mai puțin de cinci minute, familia Canty se afla în stradă și fugea ca să-și scape pielea. John Canty îl ținea pe prinț de încheietura mîinii și-l zorea pe ulicioara întunecoasă, povătuindu-l în șoaptă:

— Ține-ți limba, nebun de legat, și nu ne da în vileag numele. Îmi voi alege un nume nou, degrabă, ca să-mi piardă urma hăituitorii. Ține-ți limba, atîta îți spun!

Mîrîi apoi către ceilalți membri ai familiei:

— De ne trezim despărțiți, fiecare să se îndrepte către Podul Londrei. Cel ce va ajunge în dreptul prăvăliei ultimului postăvar de pe pod, să zăbovească acolo pînă sosesc și ceilalți, apoi vom fugi împreună către Southwark.

În clipa aceea, ceata ieși deodată din beznă la lumină; însă nu numai în plină lumină, ci și în mijlocul unei mulțimi de oameni care cîntau, dănuiau și chiuiau, îngrămădiți pe malul fluviului. Cît vedeai cu ochii, în susul și-n josul Tamisei se întindea un șirag de focuri sărbătorești; Podul Londrei era luminat ca de zile mari, Podul Southwark la fel. Întregul fluviu strălucea de scînteierea și văpăile a fel și chip de lumini colorate, iar exploziile neconținute ale artificiilor împînzeau bolta cu un păienjenis de splendori ce-ți luau ochii și cerneau o ploaie de scînteii orbitoare, care mai că prefăcea noaptea în zi. Pretutindeni se zăreau cete de oameni ce se veseleau, toată Londra părea că petrece în lege.

John Canty aruncă un blestem fioros și porunci retragerea generală; însă era prea tîrziu. Și el, și liota fură înghițiți de șuvoiul de oameni care se revărsau în toate părțile și într-o clipă fură despărțiți, fără nădejdea de a se mai regăsi. Pe prinț nu-l socotim ca membru al acestei familii; Canty încă-l mai ținea zdravăn de mînă. Totuși inima prințului începu să bată puternic, căci acum îi încolțeau în minte nădejdi de scăpare.

Un barcagiu vînjos, cherchelit bine cu rachiu, se trezi ghiontit cu grosolănie de Canty, care se îndesa și se zbătea să-și facă loc prin mulțime. Barcagiul își puse mîna grea pe umărul lui Canty și zise:

— Ehei, încotro așa zorit, prietene? Sufletul ți-i ros cu totul de dorul treburilor necurate, cînd toți oamenii cinstiți și care păstrează credință tronului se veselesc ca-n zi de sărbătoare?

— Treburile mele sînt doar ale mele, nu te privesc — răspunse Canty cu asprime — ia mîna de pe mine și lasă-mă să-mi văd de drum!

— Dac-așa ți-i cheful, nu treci nici în ruptul capului pîn' ce nu vei închina în sănătatea prințului de Wales — îți spui eu! zise barcagiul, punîndu-i-se hotărit de-a curmezișul drumului.

— Dă-mi cana atunci, hai, zorește-te, zorește-te.

Alți petrecăreți se strînseseră între timp în jur, atrași de gilceavă și strigară:

— O cană, o cană, să închinăm pentru prietenie! Dați-i arțăgosului să bea cupa prieteniei; ori o dă pe gît, ori îl zvîrlim în apă, să slujească de hrană peștilor!

Așa că fu adusă o uriașă cană a prieteniei. Barcagiul, apucînd-o de o toartă și cu mîna cealaltă ținînd capătul unui închipuit șervet, o înfățișă — după cuvenita și străvechea datină — lui Canty, care fu nevoit să apuce cu o mînă cealaltă toartă, iar cu alta să-i ridice capacul, tot după străvechea datină. Firește că în felul acesta mîna prințului rămase o clipă liberă. El nu-și pierdu vremea, ci se afundă prin pădurea de picioare care-l înconjură și, tușt, pe-aci ți-e drumul. În clipa următoare ar fi fost la fel de greu de găsit în marea aceea de oameni tălăzuită, ca și o băncuță de șase pence în Atlantic.

Prințul își dădu seama foarte curînd de acest fapt și chibzui de-ndată la treburile sale, fără a se mai gîndi la John Canty. Își mai dădu seama iute și de alt lucru. Anume, că cetatea sărbătoreta pe un fals prinț de Wales, în locul său. Trase lesne concluzia că micul cerșetor Tom Canty se folosise cu bună știință de acel nemaipomenit prilej și devenise un uzurpator.

De aceea nu-i rămînea decît o cale de urmat: să-și croiască drum spre Guildhall¹, să dezvăluie cine e și să-l dea de gol pe șarlatan. Se hotărî de asemenea să-i mai îngăduie lui Tom răgazul convenit ca să-și pregătească sufletul pentru lumea cealaltă, iar apoi să fie spînzurat, tras pe roată și tăiat în bucăți, potrivit legii și obiceiului vremii, pentru cazurile de înaltă trădare.

Capitolul 11 LA GUILDHALL

CORABIA REGALĂ, însoțită de flotila sa somptuoasă, o porni cu măreție în josul Tamisei, prin mijlocul nesfîrșitului șir de bărci luminate. Văzduhul vuia de cîntec, malurile fluviului erau împodobite cu horbote de focuri de artificii; în zare, cetatea părea învăluită în dulcea strălucire de lumină a nenumăratelor focuri sărbătorești nevăzute. Deasupra-i se înălțau pe bolta cerului sumedenie de spirale mlădii, încrustate cu stele scînteietoare, care — privite de departe — păreau lăncii bătute în pietre scumpe, trufaș înălțate. Flotila era întîmpinată de pe maluri cu neîncetate urale furtunoase, fișnite din gîtlejuri răgușite, și de neconținutul tunet și fulger al sutelor de tunuri.

Pentru Tom Canty, pe jumătate îngropat în perne de mătase, zgomotele și priveliștea aceea alcătuiau o minune sublimă și uimitoare. Pentru micile prietene, ce ședeau lîngă el, prințesa Elisabeth și lady Jane Gray, toate acestea nu însemnau nimic deosebit.

Ajunsă la Dowgate, flotila fu remorcată în susul apei limpezi a pîrîului Walbrook (al cărui canal e ascuns vederii de mai bine de două veacuri, de clădirile ridicate între timp), pînă la Bucklesbery, trecînd pe lîngă case și pe sub poduri luminate strălucitor și înțesate de lumea care petrecea. În cele din urmă

¹ Guildhall, vechi palat municipal al Londrei, zidit între anii 1411— 1431 și de mai multe ori restaurat. (N. A.)

poposi într-un bazin, unde-i acum Barge Yard, în centrul străvechii cetăți a Londrei. Tom coborî din corabie și, împreună cu falnica sa suită, străbătu Cheapside și merse pe jos o scurtă bucată de drum trecînd prin Old Jewry¹ și Basinghall, pînă la Guildhall.

Tom și micile prințese fură primiți cu cinstirea cuvenită de către Lordul Primar și de către cetățenii de vază ai cetății — purtînd robe purpurii de gală, cu lanțuri de aur la gît — care-i conduseră spre un bogat baldachin de onoare, aflat la capătul sălii celei mari, înainte-le mergînd crainici, purtătorul buzduganului și cel al spadei cetății. Lorzii și doamnele care urmau să-i slujească pe Tom și pe micile sale prietene își luară locul în spatele jilțurilor lor.

Mai jos, la altă masă, se așezară mărimile curții și alți oaspeți de neam mare, laolaltă cu demnitarii cetății; nobilii mai mărunți se așezară la mesele risipite pe tot întinsul sălii. De pe pedestalele lor semețe, uriașii Gog și Magog, străvechii străjeri ai cetății, priveau spectacolul ce se desfășura la picioarele lor cu ochi ce se deprinseseră a-l contempla generații de-a rîndul. Răsună o cîntare de corn și o vestire, și un chelar pîntecos se ivi într-o înaltă firidă săpată în zidul din stînga, urmat de ajutoarele sale purtînd pe o tavă — cu gravitate solemnă — un sfert de bou fript, din care se-nălțau aburi, numai bun de mîncat.

După rugăciunea de mulțumire, Tom — fiind învățat ce-are de făcut — se ridică în picioare — întreaga adunare ridicîndu-se odată cu el — și bău pentru prietenie cu prințesa Elisabeth, din masiva cupă de aur a prieteniei; dînsa trecu lady-ei Jane cupa, care apoi făcu înconjurul întregii adunări. Astfel începu ospățul.

Pe la miezul nopții petrecerea era în toi. Cei de față văzură apoi unul din acele spectacole pitorești, atît de admirate în vremurile de demult. Se mai găsește încă și azi descrierea lui, în graiul sfătos și bătrînesc al unui cronicar care a fost de față:

„Fiindu loc făcut, pe dată intrară un baron și un conte gătiți după felul turcesc, în lungi caftane de bogat brocart, brodate cu aur; pe cap purtînd turbane de catifea roșie, cu suluri mari de aur giur împregiur. Încinși erau cu două săbii, ce ei le zic

¹ Vechiul Ghetto al Londrei. (N. T.)

iatagane, spînzurate de brîie mari de aur. Apoi mai veneau alt baron și alt conte, înveșmîntați în haine lungi de atlas galben, brăzdate cruciș și curmeziș cu alb, și în fiecare vargă albă se afla o dungă de atlas purpurie, după portul moscoviților, iar pe cap purtau căciuli fumurii, în mînurile lor ținînd cîte o secure, iar botforii aveau vîrfuri răsucite în sus, lungi de un picior¹. Și după ei venea un cavaler, apoi lordul mare amiral și după dînsul cinci nobili în straie de catifea roșie, răscoite adinc în față, precît și în spate, prinse pe piept cu lăntuguri de argint și, peste acestea, mantii scurte de atlas sîngerii, iară pe capete pălărie ca ale dăntuitorilor, cu pene de fazan înfipte într-însele. Aceștia toți erau înveșmîntați după portul Prusiei. Făclierii, cam la o sută cu toții, erau înveșmîntați în atlas purpuriu și verde ca și iarba cîmpului, cu chipurile negre precum arapii. După aceea sosiră paiatele. Apoi, saltimbancii mascați dăntu-iră, iară lorzii și doamnele se porniră să joace înfocat așijderi, de mai mare desfătare pentru ochi nici că se afla”.

Și pe cînd Tom, de pe scaunul său înalt, privea la jocul acela înfocat, pierdut în admirația vârtejului orbitor al nobililor jalnic împodobiți — la porțile Guildhall-ului, zdrențuitul, dar adevăratul prinț de Wales, își proclama sus și tare drepturile, denunțîndu-l pe șarlatan și strigînd să fie lăsat să intre! Mulțimea petrecea strașnic pe seama acestui episod și oamenii se înghe-suiau, întindeau gîturile ca să-l vadă pe micul zurbagiu. Nu trecu mult și se-apucară să-l împungă cu vorba și să-și rîdă de el, anume ca să-i stîrnească furia, spre mai mare haz. Lacrimi de ciudă îi țîșniră din ochi; totuși se ținea dîrz și-i sfida cu îndrăzneală regească. Insultele se țineau lanț, batjocurile îl ră-neau întruna, și prințul exclamă:

— Vă mai spun încă o dată, haită de potăi fără cuviință, sînt prințul de Wales! Și cît sînt de părăsit de toți și lipsit de prieteni, fără nimeni care să-mi aducă un cuvînt de mîngîiere ori reazim în nevoie, tot îmi voi apăra dreptul și nu mă voi lăsa alungat de-aici!

— De-i fi prinț ori ba, totuna-i, dar dau mărturie că ești flăcău viteaz și să știi că ai și prieteni! Iată că îți stau alătura drept dovadă, și — ia aminte la spusesele mele — n-ai putea avea

¹ Picior — veche măsură engleză — 32 centimetri. (N. T.)

prieten mai bun decît Miles Hendon, și încă fără să-ți ostenești picioarele alergînd după el. Odihnește-ți gura, copile; vorbesc graiul acestor josnici trepăduși, întocmai ca unul de seama lor.

Cel care vorbea așa era un fel de Don Cesar de Bazan¹ după îmbrăcămintă, înfățișare și port. Era înalt, bine legat, musculos. Atît haina, cît și pantalonii săi largi erau croiți dintr-o țesătură bogată, dar decolorată de vreme și roasă, iar aurul fireturilor se înnegrise jalnic; pieptarul de dantelă era motolot și cam rupt; pana pălăriei aplecată într-o parte era îndoită și spînzura ca vai de lume. La șold purta o spadă lungă, într-o teacă de oțel ruginită; mersul său trufaș îți arăta numai decît că dusesese viață de oștean și că-i place grozav harța. Vorbele acestui nemai-văzut personaj fură primite cu o explozie de glume și rîsete. Care mai de care striga: „Iacătă, alt prinț în straie schimbate!” „Ține-ți gura, prietene, vezi-l cît îi de fioros!” „Că bine zici, așa arată — ian priviți ce mai căutătură are!” „Luați pe sus băiatul! La adăpătoare cu cățelandrul!”

Sub imboldul acestei idei fericite, o mîină îl și înșfăcase pe prinț, dar cu iuteala fulgerului străinul trase din teacă spada cea lungă și, lovindu-l zdravăn cu latul ei, îl buși la pămînt pe îndrăzneț. În clipa următoare se înălță o larmă de glasuri: „Ucideți cîinele! Ucideți-l! Ucideți-l!” și mulțimea îl încolți pe oștean, care se rezemă de un zid și începu să-și rotească spada în jur ca un smintit. Victimele sale cădeau la pămînt cu duiumul, în dreapta și-n stînga, totuși șuvoiul de oameni se revărsa peste trupurile ce zăceau pe jos și se tălăzuia iarăși împotriva viteazului apărător al prințului, cu furie neostoită. Clipele îi păreau numărate, și pieirea neîndoielnică, cînd deodată sună un glas de trîmbițe și o voce strigă:

— Faceți loc pentru crainicul regelui! și un pîlc de călăreți sosi în galop, împrăștiind pe năvălitori, care o rupseră la fugă cît îi țineau picioarele ca să nu fie zdrobiți. Cutezătorul străin îl luă în brațe pe prinț și curînd se aflau departe de primejdie.

Să ne întoarcem, însă, la Guildhall. Fără veste, plutind deasupra larmei vesele și-a vuietului petrecerii, zbučni o chemare limpede, de corn. Pe dată se așternu liniștea — o liniște adîncă,

¹ Personaj din drama marelui scriitor francez Victor Hugo — Ruy Blas. (N. T.)

apoi o singură voce se înălță, aceea a crainicului sosit de la palat, care începu să dea citire unei proclamații, în vreme ce mulțimea asculta în picioare.

Cuvintele de încheiere, rostite cu solemnitate, fură:

— Regele a murit!

Toți cei din marea adunare își plecară capetele în piept, ca la un semn. Rămaseră așa câteva clipe, cufundați în tăcere deplină, apoi toți căzură în genunchi, își întinseră brațele spre Tom și izbucni un strigăt puternic, care părea că vrea să cutremure din temelii clădirea:

— Trăiască regele!

Sărmanul Tom privea cu ochii rătăciți acest uluitor spectacol, și în cele din urmă privirea i se opri o clipă, visătoare, asupra prințeselor îngenuncheate lângă el și-apoi asupra contelui Hertford. O hotărîre neașteptată se citi pe fața lui și, aplecîndu-se, îi șopti la ureche lordului Hertford:

— Răspunde-mi drept, pe credința și cinstea domniei tale! De voi rosti aci o poruncă, din cele care nimănui, afară doar regelui îi sînt date a rosti, va fi oare asemenea poruncă ascultată și nu se va ridica nimenea spre a-i sta împotrivă?

— Nimenea, Luminăția Ta, în țara aceasta întregă. În ființa voastră s-a întrupat Majestatea Engliterei. Sînteți regele — cuvîntul vostru e lege!

Atunci Tom spuse, cu glas tare și hotărît și cu o mare în-suflețire:

— Din ziua de astăzi, legea crăiască va fi îndurătoare, și nicicînd nu va mai fi sîngeroasă! Ridică-te și grăbește! Alergați la Turn și dați de știre: regele hotărăște ca ducele de Norfolk să nu piară¹!

¹ *Cum a scăpat ca prin urechile acului ducele de Norfolk.* (Hume, „Istoria Angliei”, voi. III, p. 307.)

„Dacă Henric al VIII-lea ar mai fi trăit câteva ceasuri, porunca sa cu privire la executarea ducelui de Norfolk ar fi fost îndeplinită.

Dar aducîndu-se la Turnul Londrei știrea că regele își dăduse sufletul în acea noapte, comandantul închisorii mai zăbovi cu executarea actului de condamnare, iar Sfatul chibzui că nu era cuminte să se înceapă o nouă domnie cu uciderea celui mai înalt gentilom al regatului, condamnat printr-o sentință atît de nedreaptă și despotică.” (N. A.)

Vorbele sale fură prinse din zbor și, purtate din gură-n gură, făcură înconjurul sălii, iar pe cînd Hertford se îndepărta grabnic, izbucni un nou strigăt asurzitor:

— Domnia sîngelui este curmată! Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Capitolul 12 PRINȚUL ȘI ELIBERATORUL SĂU

DE-NDATĂ CE MILES HENDON și micul prinț scăpară de gloată, coborîră în goană pe niște ulițe și ulicioare dosnice, către fluviu. Drumul era liber, pînă ce se apropiară de Podul Londrei, apoi străbătură iarăși mulțimea, Hendon ținîndu-l strîns de încheietura mîinii pe prinț, adică — mai bine-zis — pe rege. Noutatea cea grozavă se și răspîndise, și băiatul o desluși din miile de strigăte ce se înălțau pretutindeni: „Regele a murit!” Aflînd vestea aceasta, bietul copil părăsit simți un fior de gheață în inimă și un tremur îi scutură tot trupul. Își dădea seama cît de mare era pierderea ce-o suferise și era covîrșit de-o durere amară, fiindcă tiranul mohorît, care fusese groaza tuturor, cu el se arătase totdeauna blînd. Îl podidiră lacrimile, ochii i se înceteșară. O clipă se simți făptura cea mai însingurată, cea mai dezmoștenită și mai uitată de dumnezeu. Apoi, cînd alt strigăt cutremură adîncul nopții cu tunetul său, ce-și purta pînă departe ecourile: „Trăiască regele Eduard al șaselea” — i se aprinseră ochii și se înfioră de mîndrie din cap pînă în picioare. „Ah! — gîndi el — ce lucru măreț și fără de seamă — sînt regele!”

Prietenii noștri își croiau încet drum prin puzderia de oameni îngrămădiți pe Podul Londrei. Construcția aceasta, care a stat în picioare vreme de șase sute de ani și a fost tot timpul o cale de trecere, zgomotoasă și plină de forfotă, înfățișa o priveliște curioasă, căci un șir de prăvălii și magazii vîrîte una-ntr-alta, avînd la etaj locuințele familiilor, se întindeau de amîndouă părțile Podului, de la un mal al fluviului la celălalt. Podul era

un fel de „oraș în oraș”. Avea hanul său, berăriile sale, brutăriile, dughenele de mărunțișuri, prăvăliile sale de alimente, manufacturile sale, pînă și biserica sa proprie.

Se uita la cei doi vecini ai săi, pe care îi lega unul de altul — Londra și Southwark — ca și cum ar fi arătat de ajuns de onorabil pentru niște mahalale, dar fără să aibă vreo însemnătate deosebită în alte privințe. Ca să spunem așa, Podul Londrei constituia o breaslă închisă; alcătuia un târgușor mărunț, cu o singură uliță, lungă cam de o cincime de milă. Populația sa nu era mai mare decît aceea a unui sat și fiecare locuitor își cunoștea îndeaproape toți concetățenii — și-i cunoscuse mai-nainte pe tații și pe mamele lor — ba pe deasupra, le mai știa pe dinafară și toate daravelele familiale. Nici vorbă, târgușorul își avea și aristocrația sa — trufașele lui familii de vechi măcelari și brutari și mai știi eu ce, care se statorniciseră în același loc de peste cinci sau șase veacuri, care cunoșteau pe de rost marea istorie a podului, de la un capăt la celălalt, cu toate legendele sale ciudate, care vorbeau totdeauna în jargonul podului și gîndeau după tipicul podului și care turnau numai minciuni lungi, simple, cum se obișnuia pe pod. Erau leit speța de oameni sortiți să fie înguști la minte, neștiutori și plini de ei. Copiii se nășteau pe pod, erau crescuți acolo, îmbătrîneau și în cele din urmă mureau fără să fi pus vreodată piciorul în vreun alt colț de lume — decît numai și numai pe Podul Londrei. Nimic mai firesc pentru asemenea soi de oameni decît să-și închipuie că falnicul și nesfîrșitul alai care se perinda zi și noapte pe ulița lor, cu vuietul său nedeslușit — în care se îmbinau nenumărate țipete și strigăte cu nechezările, și mugetele, și behăielile, și înăbușita sa forfotă și tropăială — era singurul lucru de seamă ce se afla pe lume, și că ei îl aveau oarecum în stăpînire. Așa și erau, într-un fel, căci din ferestrele lor puteai să îmbrățișezi cu vederea panorama podului — și ei le închiriau curioșilor în schimbul unui mic dar, de cîte ori întoarcerea din război a vreunui rege sau a vreunui erou dăruia podului o splendoare sărbătorească fiindcă nu se afla pe lume loc mai bun, de unde să vezi mai nestînjenit necurmata priveliște a coloanelor ce mărșăluiau.

Oamenilor născuți și crescuți pe pod li se părea că viața e nesuferit de plicticoasă și deșartă în oricare alt colț de lume.

Istoria povestește despre unul din acești băștinași care a părăsit podul la vârsta de șaptezeci și unu de ani și s-a dus să-și sfârșească în tihnă zilele la țară. Dar acolo nu era în stare decît să se zvîrcolească și să se sucească de pe-o parte pe alta în pat, nu-și putea găsi somnul — atît de apăsătoare, de dureroasă, de cumplită era pentru el liniștea aceea adîncă. În cele din urmă, cînd ajunse la capătul puterilor, fugi îndărăt la vechiul său cămin, cu chipul tras și înfățișarea rătăcită a unei stafii, și se cufundă într-un somn pașnic și în vise plăcute, legănat de muzica undelor ce băteau în maluri, de bubuitul, trosnetul și tunetul de pe Podul Londrei.

În vremurile despre care scriem, podul oferea copiilor și lecții vii de istorie a Angliei — anume, capetele livide și în descompunere ale unor oameni de frunte, înfipite în țepușe de fier, înșirate deasupra arcazelor sale. Dar ne abatem de la subiect.

Hendon locuia în micul han de pe pod. Cînd se apropie de ușa, împreună cu noul său prieten, un glas aspru zise:

— Așa, uite că mi-ai picat în mîină, pînă la urmă! Nu-mi mai scapi, pe legea mea, și de-ți va sluji cumva de învățătură cînd te-oi face chisăliță, poate al' dată n-o să ne mai silești să te așteptăm — și John Canty întinse mîina să-l apuce pe băiat.

Miles Hendon i se puse în cale și zise:

— Prea te pripești, prietene. Cred că nu-ți folosește să te arăți aspru. Ce neam ți-e flăcăul ăsta?

— De-i treaba ta să te amesteci în socotelile altora, află că-i fiul meu.

— Minciună! strigă cu aprindere micul rege.

— Ești îndrăzneț și-ți dau crezare, fie că ți-e tigva întregă ori dogită, băiete. Dar totuna mi-e de-ți este tată sau ba, acest zurbagiu; dacă tu vrei să rămîi cu mine, nu va mai pune mîina pe tine ca să te bată și să te chinuie, după cum te amenință.

— Vreau — nu-l cunosc pe omul ăsta, îl disprețuiesc și mai degrabă mor decît să merg cu drnsul!

— Atunci așa rămîne, ce să mai lungim vorba?

— O să vedem noi! exclamă John Canty, trecînd de Hendon ca să ajungă la băiat. Îl voi sili eu să...

— De atîngi doar un fir de păr din capul lui, tu, gunoi cu chip de om, te spintec ca pe-un gîscan! zise Hendon, tăindu-i

drumul și punînd mîna pe mînerul spadei. Canty se dădu îndărăt. Acuma, ia aminte — urmă Hendon — l-am luat pe băiatul acesta sub ocrotirea mea, cînd o gloată de netrebnici de soiul tău l-ar fi năucit sub loviturile lor, poate chiar l-ar fi ucis; îți închipui oare că-l voi părăsi acum în voia unei soarte și mai rele? Căci, fie că ești au ba tatăl lui — și, vorbind fățiș, socot că asta-i o minciună sfruntată — o moarte cinstită și grabnică ar fi mai bună pentru un astfel de băiat, decît să încapă pe mîinile unui neom ca tine. Așa că vezi-ți de drum și ia-ți tălpășița iute, fiindcă mie nu-mi place vorbă multă, nefiind prea răbdător din fire.

John Canty se îndepărtă, mormăind amenințări și blesteme și pieri din ochii lor, înghițit de mulțime. Hendon urcă cele trei șiruri de trepte ce duceau spre locuința sa, cu povara lui prețioasă, după ce ceru să i se trimită de mîncare în odaie. Era o încăpere sărăcăcioasă, cu un pat prăpădit și alte cîteva ciurucuri vechi, drept mobilier: două lumînări fără vlagă aruncau o lumină tulbure. Micul rege se tîrî pînă la pat și se trînti pe el, aproape sfîrșit de foame și de oboseală. Umblase o bună parte din zi și din noapte — căci acum erau cam ceasurile două sau trei dimineața — fără să mănînce în tot timpul acesta. Murmură somnoros:

— Te rog vestește-mă cînd e întinsă masa, și se cufundă pe dată într-un somn adînc.

În ochii lui Hendon licări un zîmbet și ostașul își spuse: „Pe legea mea, micul cerșetor îi ia omului locuința și patul cu o ușurință atît de firească, de parcă ar fi stăpîn pe ele, fără nici un fel de „cu voia domniei tale”, ori „de nu vă e cu supărare”, sau alte vorbe de soiul ăsta. În aiurările sale bolnave și-a zis prințul de Wales, și mai departe și-a apărât vitejește rangul acesta. Sărman nefericit fără de prieteni, nici vorbă că mintea i s-a clătinat de cîte-a pătimit. Prea bine, eu îi voi fi prieten; l-am scăpat și inima îmi dă puternic imbold către el; mi-a și căzut cu tronc micul vagabond, cu limbă cutezătoare. Cu cîtă bărbăție soldățească a înfruntat pleava aceea și cum le arunca în față mîndra lui sfidare! Și ce chip plin de farmec, drăgălaș și blînd are acum cînd somnul i-a alungat necazurile și suferințele. O să-i dau învățătură, o să-i vindec boala; da, o să-i fiu ca un frate

mai mare, o să-i port de grijă și îl voi veghea statornic; iar cei ce-l vor rușina ori îi vor cășuna vreun rău, pot să-și ia de pe acum giulgiu, căci să știu bine că voi fi ars pe rug pentru aceasta, tot îi voi ucide pînă la unul!”

Se aplecă deasupra băiatului adormit și-l privi îndelung, cu un interes pătruns de bunătate și compătimire, mîngîindu-i cu duioșie obrajii tineri, netezindu-i cîrlionții încîlciți, cu mîna lui mare, arsă de soare. Trupul băiatului fu străbătut de un fior ușor. Hendon murmură:

— Ia te uită, de ai suflet, cum îl pot lăsa să doarmă neînvelit și să-i fie trupul năpădit de junghiuri rele? Acuma ce să fac! De l-aș da jos din pat, l-aș trezi și amarnic are nevoie de somn.

Căută prin odaie să mai dea de vreo cuvertură, dar, negăsind nici una, își scoase tunică și-l acoperi pe băiat cu ea, spunînd: „Eu sînt deprins să dorm sub cerul liber și cu puțin dichis, nici nu voi lua în seamă frigul” — apoi începu să se plimbe în lung și-n lat prin odaie, ca să-și pună sîngele în mișcare, vorbind de unul singur, ca și mai-nainte.

„Mintea sa vătămată îl îndeamnă a crede că-i prinț de Wales; de mirare ar fi să se mai afle un prinț de Wales printre noi, acum că cel care era pînă ieri prințul nu mai e prinț, ci rege. Căci în mintea sa, sărmana, s-a pironit această închipuire și-o ține morțiș, fără să judece că s-ar cuveni să lepede numele de prinț și să-și zică rege... De s-ar mai afla încă în viață tatăl meu, după acești șapte ani cît n-am primit nici o veste de-acasă, în temnița străină unde-am zăcut, l-ar primi cu brațele deschise pe bietul băiat și i-ar da adăpost din toată inima, de dragul meu; deopotrivă ar face și bunul meu frate mai mare, Arthur. Celălalt frate al meu, Hugh — hei, dar îi voi sfărîma scăfîrlia de cumva își va vîrî coada, ca o dihanie nărăvită în rele și cu suflet de vulpe! Da, într-acolo vom purcede — și cît mai degrabă!

Un slujitor intră cu o farfurie din care ieșeau aburi, o puse pe-o măsuță de lemn, așeză scaunele și ieși, lăsîndu-i pe chiriașii aceia calici să se servească singuri. În urma lui ușa fu trîntită și zgomotul îl trezi pe băiat, care se ridică brusc în capul oaselor și aruncă o privire bucuroasă în jur; apoi pe

chipul său se aşternu iar mîhnirea şi prinţul murmură mai mult pentru el, cu un suspin adînc:

— Doar vis a fost, nefericitul de mine!

După aceea observă tunică, se uită la Hendon, înţelese sacrificiul ce fusese făcut pentru el şi spuse cu blindeţe:

— Eşti bun cu mine, da, eşti nespus de bun. Ia-o şi îmbracă-te; nu voi mai avea nevoie de ea.

Apoi se ridică, se duse la ligheanul din colţ şi rămase acolo, aşteptînd. Hendon spuse cu glas voios:

— Acum o să îmbucăm şi o să dăm pe gît ceva care-o să ne meargă la inimă, totul este cît se poate de gustos şi fierbinte; mîncarea şi somnul te vor face iar un voinicel în puteri, n-avea grijă!

Băiatul nu răspunse nimic, ci doar aţinti asupra înaltului şi spătosului cavaler al spadei o privire încărcată de o mirare gravă, în care desluşeau şi o umbră de nerăbdare. Hendon, încurcat, întrebă:

— Ce-ţi lipseşte?

— Bunul meu cavaler, voiesc a mă spăla.

— A, numai atîta! Nu cere îngăduinţa lui Miles Hendon pentru orice ţi-ai pofti. Simte-te ca la tine acasă aci, fii bine-venit, şi fă ce vrei cu orice lucru alcătuieste averea mea.

Totuşi băiatul rămase locului, nemişcat; ba încă, bătu de vreo două ori în duşumea cu piciorul său mic, a nerăbdare. Hendon era cu totul buimăcit. Zise:

— Dumnezeu să ne binecuvînteze, ce s-a întîmplat?

— Rogu-te, toarnă apa şi nu mai risipi atîtea vorbe!

Hendon, înăbuşindu-şi cu greu un hohot de rîs şi spunîndu-şi: „Pe toţi sfinţii, dar asta e lucru vrednic de mirare!”, păşi zorit lîngă rege şi împlini cererea micului neobrăzat; apoi rămase alături, cam uluit, pînă ce îl trezi brusc porunca:

— Haide, ştergarul.

Luă un ştergar de sub nasul băiatului şi i-l înmîină, fără o vorbă. După aceea se-apucă să-şi înviioreze şi el faţa spălîndu-se zdravăn şi în vreme ce se îndeletnicea cu asta, copilul pe care-l adoptase se așeză singur la masă şi se pregătea să înceapă a mîncea. Hendon îşi sfîrşi degrabă toaleta, apoi trase

celălalt scaun și era gata să se așeze la masă, când băiatul strigă, plin de indignare:

— Ia seama! Oare voiești să stai jos de față cu regele?

Lovitura aceasta îl dărimă de-a binelea pe Hendon. El mor-măi pentru sine: „Vai mie, nebunia bietei făpturi merge în pas cu vremea! A luat alt chip, odată cu marea schimbare ce s-a petrecut în regat, și acum își închipuie că-i regele! Doamne sfinte, trebuie să-i intru și-n această voie — nu am altă cale — altmintrelea mă va trimite și la Turn!”

Și încântat de gluma sa, își depărtă scaunul de masă, trecu în spatele regelui, în picioare, și începu să-l servească în chipul cel mai curtenitor de care era în stare.

Tot mîncînd, regele își mai înmuie puțin demnitatea sa bă-țoasă, și odată cu mulțumirea crescîndă i se trezi și cheful de vorbă. Zise:

— Îmi pare că ți-ai rostit numele. Te numești Miles Hendon, de nu m-a-nșelat auzul?

— Da, Luminăția Ta, răspunse Miles, care-și zise în sinea lui: „Dacă trebuie să joc după cum cîntă nebunia bietului copil, trebuie s-o țin strună cu Luminăția Ta, înălțimea Ta. Nu trebuie să mă opresc la jumătatea drumului, să nu mă dau în lături de la nimic ce ține de danțul pe care-l joc, altfel voi juca prost și nu voi duce la capăt această faptă bună și mi-lostivă”.

Regele își mai încălzi inima cu un pahar de vin și glăsui:

— Voiesc să aflu despre viața ta, spune-ți povestea. Ai un port vitejesc și nobil — ești nobil din naștere?

— Sîntem la coada rîndurilor nobilimii, înălțimea Ta. Tatăl meu este baronet¹, unul din cei mai mici lorzi înaintați în acest rang pentru faptele lor cavalerești — sir Richard Hendon, de la Hendon Hall, aproape de Movila Călugărului, în Kent.

— Numele nu mi-l amintesc. Urmează-ți vorba — spune-mi povestea ta.

— Nu-i mare lucru, înălțimea Ta, poate doar să ucidă plictisul o scurtă jumătate de ceas, în lipsă de ceva mai bun.

¹ Titlu ereditar al membrilor unui ordin cavaleresc englez, creat de Iacob I (baroni minori, de mică importanță) spre deosebire de baronii parlamentari. (N. A.)

Tatăl meu, sir Richard, e foarte avut și nespus de darnic din fire. Maică-mea s-a stins din viață pe cînd eram abia copil. Am doi frați: Arthur, cel mai mare, e înzestrat cu un suflet asemenea celui al tatălui său; pe cîtă vreme Hugh, mezinul, are o fire josnică, hrăpăreață, pizmașă, perfidă, prefăcută — un șarpe. Așa a fost încă din leagăn; așa a rămas pîn-acum zece ani, cînd l-am văzut pentru cea din urmă oară — un nemernic copt, la nouăsprezece ani, eu fiind atunci de douăzeci, iar Arthur de douăzeci și doi. Nu mai e nimeni din neamul nostru, afară de lady Edith — vară-mea, care avea șaisprezece ani pe-atunci, frumoasă, blîndă, bună, fiica unui conte, ultima din neamul ei, moștenitoare a unei mari averi și-a unui titlu care se pierdea. Tatăl meu era epitropul ei. O iubeam, iar ea îmi împărtășea dragostea, dar din leagăn i-a fost făgăduită logodnică lui Arthur, și sir Richard n-ar fi îngăduit să fie călcat cuvîntul dat. Arthur iubea pe-o altă fată și ne dădu sfat să fim inimoși și să ne păstrăm neclintită nădejdea că vremea și norocul împreună aveau să aducă într-o bună zi izbîndă dorințelor noastre, ale tuturor. Hugh iubea averea lady-ei Edith, deși pe față spunea că pe dînsa o iubește — dar așa a fost veșnic felul lui, să spună un lucru, gîndind pe-ascuns altul. Însă vicleniile sale au rămas fără de putere asupra fetei; putea să-l înșele pe tatăl meu, dar pe nimeni altul. Tatăl nostru ținea la el mai mult decît la noi toți, și-i dăruia toată încrederea lui, fiindcă era mezinul, și ceilalți îl urau — aceste însușiri fiind de ajuns în toate vremurile pentru a dobîndi cea mai caldă dragoste a unui părinte. Și avea Hugh grai dulce și ademenitor și un minunat dar de a minți — acestea fiind însușirile ce dau puternic reazem unui simțămînt orb pentru a cădea pradă amăgirii. Eu eram zvăpăiat — la drept vorbind, pot spune chiar că eram foarte zvăpăiat — măcar că era o zvăpăială nevinovată, de vreme ce doar mie-mi aducea vătămare, iar rușine, au pagubă, nimănui, și n-avea nici urmă de nelegiuire ori josnicie, sau altceva nepotrivit cu cinstea rangului meu.

Totuși, fratele meu Hugh a sucit și învîrtit aceste vini cum i-a venit lui la socoteală, vîzînd cum sănătatea fratelui nostru Arthur e șubredă și nădăjduind că o nenorocire ar fi spre fo-

losul lui, de-aș fi eu dat la o parte din calea sa. Dar ar fi poveste lungă de înșirat, bunul meu stăpîn, și prea puțin vrednică de-a fi rostită. În cîteva cuvinte, deci, acest frate cu iscusință mi-a înzecit greșelile și le-a prefăcut în mari nelegiuri. Drept încheiere la uneltirea-i ticăloasă, găsind în încăperile mele o scară de mătase, adusă acolo de el însuși — cu aceasta a dobîndit crezarea tatălui nostru — a cumpărat și mărturia slujitorilor și-a altor șarlatani mincinoși, precum că eu îmi pusem în gînd s-o răpesc pe Edith, aleasa mea, și să mi-o fac mireasă, înfruntînd cu cutezanță voința tatălui meu.

Dînsul a judecat că trei ani de surghiun, departe de cămin și de Englitera, ar putea face din mine un ostaș și un om întreg, și totodată să-mi dăruie un dram de înțelepciune. Am îndurat îndelunga mea încercare, luptînd în războaiele de pe continent, gustînd din plin grele lovituri și lipsuri, trecînd prin aventuri, dar în ultima mea bătălie am căzut prins și în cei șapte ani ce-au venit și-au pierit de-atunci, o temniță străină mi-a fost adăpostul. Prin istețime și curaj mi-am cucerit în cele din urmă libertatea și-am zburat drept încoace; dar abia am pus piciorul pe pămîntul patriei, sărac lipit la pungă și veșminte — și mai sărac încă în vești despre cele ce s-au putut întîmpîia în acești șapte ani întunecați cu Hendon Hall, cu locuitorii săi și bunurile sale. Astfel, nu-ți fie cu supărare, înălțimea Ta, se încheie umila mea poveste.

— Ai fost înșelat în chip josnic! declară micul rege, cu ochii scînteind de indignare. Dar îți voi face dreptate — jur că-ți voi face! Ți-o spune regele.

Apoi, aprins de povestirea nedreptăților îndurate de Miles, își dezlegă limba și se porni să toarne în urechile ascultătorului său uimit istorisirea propriilor sale nenorociri, atît de recente. Cînd sfirși, Miles își spuse:

„Doamne, cu ce bogată închipuire e dăruit! Într-adevăr, aceasta nu-i o minte de rînd; altmintrelea, smintită ori întreagă, nu ar fi putut țese o poveste atît de curgătoare, cum e aceasta, doar din nimic, din vînt culeasă, tihnind un atît de năstrușnic roman cavaleresc. Sărman căpșor zdruncinat! Nu va duce lipsă de prieten ori de adăpost, cîtă vreme eu mă voi afla în rîndul celor vii. Nu se va depărta nicicînd din preajmă-mi; va fi

răsfățatul meu, micul meu tovarăș. Și va fi tămăduit — pe legea mea — va ajunge întreg și teafăr, iar după aceea își va făuri un nume de fală, și cât de mîndru voi fi să spun: «Da, e al meu — l-am cules cînd era un mic zdrențaros fără de cămin, dar eu am deslușit ce era în el și am spus că într-o bună zi numelui său i se va duce vestea — priviți-l, cercetați-l, m-am înșelat cumva?»»

Regele vorbi, cu glas chibzuit, măsurat:

— M-ai cruțat de jignire și rușine, se prea poate ca însăși viața să mi-o fi salvat, și în acest chip coroana. O astfel de slujire cere bogată răsplată; rostește-ți dorința, și orice va sta în puterea mea regească se va înfăptui.

Acest îndemn fantastic îl făcu pe Hendon să tresară din visarea în care se cufundase. Era gata să mulțumească regelui și să treacă peste propunerea lui, spunînd că n-a făcut decît să-și împlinească datoria și nu dorește nici o răsplată, cînd îi veni în minte un gînd mai înțelept. Rugă să i se dea un răgaz de cîteva minute, ca să cîntărească în liniște mărinimoasa promisiune — dorință pe care regele o încuviință cu gravitate, subliniind că era mai bine să nu se pripească prea mult cu un lucru atît de însemnat.

Miles cugetă cîteva clipe, apoi își spuse: „Da, așa trebuie să fac — pe orice altă cale n-ar fi cu putință să pun capăt aiurării lui și, neîndoielnic, tot ce am îndurat cu el pînă acum m-a învățat cît ar fi de istovitor și cît m-ar stînjeți dacă aș fi nevoit s-o duc tot așa. Da, asta îi voi cere; fericită întîmplare că nu m-am repezit cu vorba.” Apoi puse un genunchi la pămînt și zise:

— Nu-i defel de seamă ajutorarea ce am adus-o Alteței Voastre, căci nu trece hotarul obișnuitei îndatoriri a unui supus, și pentru dînsa nu sînt îndreptățit la nimica, dar întrucît Înălțimea Voastră binevoiește a socoti fapta-mi vrednică de-o răsplătire, îndrăznesc, față de marea milostivire ce-mi arătați, să vă fac o rugăminte. Cu aproape patru sute de ani în urmă, precum prea bine știe Luminăția Voastră, iscîndu-se ceartă și neînțelegere între Ioan, regele Engliterei, și regele Franței, s-a hotărît precum ca doi viteji să lupte în arenă și astfel să statornicească soarta neînțelegerii prin judecata zisă a lui Dum-

nezeu. Acești doi regi fiind adunați laolaltă cu cel spaniol, spre a sta marturi și judecători ai luptei, viteazul francez se înfățișă, dar atît de înspăimîntător era, încît cavalerii noștri englezi se codiră a-și măsura armele cu dînsul. Astfel, pricina, care se-arăta a fi grea, era pe cale de-a se încheia împotriva craiului englez, neavînd luptător care să-i apere dreptatea. În timpul acesta, în Turn zăcea încărcat de lanțuri lordul De Courcy, cel mai puternic braț al Engliterei, despuiat de onorurile și stăpînirile sale și stingîndu-se de prea îndelungată întemnițare. Se duseră la dînsul cu rugăminți; el încuviință și sosi în arenă înveșmîntat de bătălie; dar de-ndată ce franțuzul zări uriașa lui făptură și-i auzi rostit vestitu-i nume, se și așternu pe fugă, iar pricina regelui Franței a fost pierdută. Regele Ioan dădu îndărăt lui De Courcy rangurile și stăpînirile sale și-i zise: „Rostește-ți dorința și ți-o voi împlini, de-ar fi să mă coste și jumătate din regatul meu”, drept care De Courcy, îngenunchind, precum fac eu acuma, a dat răspuns: „Atunci, pentru aceasta rog și cer, Luminăția Ta, ca eu și urmașii mei să pot avea și păstra statornicit dreptul de a nu ne descoperi de față cu regii Engliterei, cîtă vreme dăinui-va tronul”. Dreptul i-a fost chezășuit, precum știe Înălțimea Voastră, și nu s-a întîmplat, în șirul celor patru sute de ani trecuți de atunci, ca această spiță să nu aibă moștenitori, și astfel chiar pînă în ziua de azi căpetenia acestui străvechi neam își poartă încă pe cap pălăria sau coiful în fața Înălțimii Sale regele, fără a cere voie și fără a fi oprit, și aceasta nu-i e îngăduit nimănui altuia.¹ Chemînd în sprijinul rugăminții mele pilda aceasta, cer din adîncul sufletului, regelui, să-mi dăruiască doar această singură milostenie și acest drept — care va fi sufletului meu răsplată mai mult decît îndestulătoare — nimic alt — anume, ca eu și urmașii mei, în veci de veci, să putem șede de față cu înălțimea Sa, regele Engliterei!

— Ridică-te, sir Miles Hendon, cavalerie — zise cu gravitate regele, dîndu-i oșteanului acolada² chiar cu spada sa —

¹ Lorzii de Kingsale, urmașii lui De Courcy, se bucură încă și astăzi de acest ciudat privilegiu. (N. A.)

² Ceremonial medieval de investiri a unui cavaler, de consfințire a unor drepturi date de suveran.

ridică-te și așează-te. Rugămintea ți-e împlinită. Cîta vreme va dăinui Englitera și coroana își va păstra puterea, privilegiul acesta va sta neștirbit.

Înălțimea Sa se depărtă de masă, cufundat în gînduri, iar Hendon se trînti pe un scaun, la masă, zicîndu-și: „A fost un gînd înțelept și mi-a adus nespusă ușurare; picioarele-mi atîrnă ca plumbul, de osteneală. De nu mi-ar fi dat prin cap, aș fi fost nevoit să stau în picioare săptămîni de-a rîndul, pînă ce se va fi tămăduit mîntea bietului meu băiat.” După cîteva clipe își urmă gîndul: „Și astfel, iată-mă înălțat cavalier al Regatului Viselor și Umbrelor! Ce să spun, grozav de ciudată și năstrușnică stare, pentru cineva cu picioarele atît de zdravăn înfipite în pămînt ca mine. Nu voi rîde, nu, să mă păzească Dumnezeu, de vreme ce lucrul acesta — care pentru mine-i atît de lipsit de orice temei — pentru el e adevăr curat. Și pentru mine așijderi, într-un fel, nu-i un neadevăr, căci oglindește pe deplin sufletul bun și mărinimos cu care-i dăruit”. După o pauză, își urmă iar gîndul: „Vai, ce mă fac de-i trece prin mîntea să-mi dea de față cu lumea frumosul meu titlu! Va fi o nepotrivire hazlie între slava mea și veșmintele ce le port! Dar aceasta nu are a face; să-mi spună cum va voi, dacă pe el îl bucură, voi fi mulțumit.”

Capitolul 13 DISPARIȚIA PRINȚULUI

O PIROTEALA APĂSĂTOARE îi năpădi pe cei doi tovarăși. Regele spuse:

— Scoate-mi zdrențele acestea! arătînd spre îmbrăcămintea sa.

Hendon îl dezbracă pe băiat fără nici o împotrivire, fără un cuvînt, îl culcă și-l înveli bine, apoi își aruncă privirea prin încăpere, spunîndu-și compătimitor: „Iar mi-a luat patul, ca și mai-nainte. Doamne, dar eu ce mă fac?” Micul rege băgă de

seamă încurcătura în care se afla oșteanul și i-o risipi cu un cuvânt, zicînd somnoros:

— Îți vei face somnul de-a curmezișul pragului, străjuindu-l.

În clipa următoare scăpase de necazuri, cufundîndu-se într-un somn adînc.

„Dragul de el, s-ar cuveni să se fi născut pe tron! murmură Hendon, plin de admirație. De minune joacă pe regele.” Apoi se-ntinse pe dușumea, lîngă ușă, spunîndu-și cu mulțumire: „Am stat și mai rău decît așa șapte ani de-a rîndul; aș vădi inimă nerecunoscătoare către cel de sus de-aș găsi prilej de cîrtire în aceasta.”

Adormi cînd pe cer se iveau zorile. Către nămiezi se trezi, își dezveli încetișor oaspele, care habar n-avea de nimic, și-i luă măsura cu o sfoară. Regele se trezi tocmai cînd gazda își sfîrșise treaba, se plînsese că-i e frig și-l întrebă ce face cu sfoara aceea.

— Sînt gata acum, înălțimea Ta — zise Hendon — am puțină treabă pe-afară, dar mă voi înturna degrabă, dormi iară — ai nevoie de somn. Așa — lasă-mă să-ți acopăr și capul, ai să te încălzești mai curînd.

Regele se întorsese în țara viselor încă înainte de-a fi sfîrșit acest schimb de cuvinte. Miles se strecură tiptil pe ușă afară și apoi iarăși tiptil înăuntru — peste vreo treizeci-patruzeci de minute — cu toată îmbrăcămintea și încălțăminte necesare unui băiat, cumpărate de la haine vechi. Hainele erau croite dintr-un postav ieftin și arătau cam uzate, însă erau curățele și potrivite cu anotimpul. Se-așeză pe un scaun și începu să-și cerceteze cumpărăturile, mormăind:

— O pungă mai plină ar fi dobîndit lucruri mai bune, dar cînd nu ai pungă grea, trebuie să te mulțumești și cu ce poate dobîndi una mai ușoară.

*Era o femeie pe la noi,
În oraș se-afla...*

S-a mișcat, îmi pare, trebuie să cînt cu glas mai puțin tunător; nu-i bine să-i stric somnul, cînd îl așteaptă asemenea că-

lătorie, și când e atît de istovit, sărmanul copil... Veșmîntul ăsta-i de ajuns de bun — o împunsătură ici, una colo, îl vor face ca nou. Cestălalt e mai întreg, măcar că o împunsătură ori două îi vor prinde bine și lui... Iar astea-s foarte bune și trainice și-i vor feri picioarele plăpînde de frig și umezeală — lucru de mirare și nou pentru el, socot, căci neîndoielnic umbla desculț — iarnă ori vară deopotrivă... Nu dă Dumnezeu odată ca să fie ața pîine — știu fiindcă, pentru o nimica toată, fiecare cumpără ață berechet, să-i ajungă pe un an, iar un ac strașnic și mare capătă fără parale, numai pentru ochii lui frumoși... Acum voi avea de furcă cu toți dracii ca să vîr ața-n ac!

Și chiar așa se-ntîmplă. Făcea ceea ce-au făcut totdeauna bărbații și de bună seamă că vor face veșnic, pînă la sfîrșitul veacurilor: ținea acul nemișcat și încerca să vîre ața prin ureche, tocmai pe dos de cum fac femeile. De nenumărate ori ața nu-și nimeri ținta, trecînd cînd de o parte, cînd de cealaltă a urechii, uneori îndoindu-se cînd atingea marginea. Însă Miles era răbdător, fiindcă mai trecuse prin de-alde astea în viața sa de oștean. În cele din urmă izbuti și, luînd în poală veșmîntul pe care-l pusese deoparte, se apucă de lucru.

„Hanul e plătit — cu prînzișorul ce va să vină, cu tot — și încă au rămas bani de ajuns spre a cumpăra o pereche de catîri și a face față micilor noastre nevoi în cele două-trei zile care ne mai despart de belșugul ce ne-așteaptă la Hendon Hall.

Ea soțul și-l iu...

Doamne păzește! Mi-am vîrît acul sub unghie!... Nu face nimic — nu-i prima dată că pățesc asta, dar nici n-aș putea spune că mă bucură... Vom fi voioși acolo, micuțule, nu te-ndoii o clipă de asta! Necazurile-ți vor pieri laolaltă cu vătămarea care-ți pricinuieste mîhnirea...

*Ea soțul și-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un...*

Nobile și mari cusături am făcut!...”

Oșteanul ridică veșmîntul și-l privi cu admirație:

„Au o măreție ce face cîrpelile cele mărunte ale croitorului să pară grozav de bicisnice și de rînd...

*Ea soțul și-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un alt bărbat...*

Slavă ție, doamne, iacă o treabă gospodărește făcută, ba chiar dusă la capăt cu hărnicie. Acum îl voi trezi, îl voi îmbrăca de drum, îi voi turna apă, îl voi hrăni și-apoi ne vom lua zborul către tîrg trecînd prin hanul Tabard din Southwark și...”

— Binevoiește a te trezi, înălțimea Ta! Nu răspunde! Înălțimea Ta! Pe legea mea, sînt nevoit a pîngări sfînta-i făptură cu o atingere, de vreme ce somnu-i e surd la orice vorbire. Ce-mi văd ochii!

Azvîrli la o parte cuverturile — băiatul dispăruse!

O clipă privi în juru-i, cuprins de o uimire care-i luase graiul; observă abia atunci că și straietele flenduroase ale protejatului său lipseau, după aceea începu să tune și să fulgere și să țipe după hangiu. În clipa aceea intra în odaie un slujitor, aducînd prînzișorul.

— Lămurește-mă, unealtă a satanei, ori ți-a sosit ceasul din urmă! urlă oșteanul și făcu un salt atît de sălbatic spre slujitor, încît acesta nici nu fu în stare să-i răspundă, de teamă și surprindere. Unde-i băiatul?

Cu glas tremurător și întretăiat omul dădu lămuririle cerute.

— Abia ați părăsit locul acesta, înălțimea Voastră, cînd un flăcăiandru a sosit în goană și a zis că era vrerea Înălțimii Voastre ca băiatul să vină pe dată spre a vă întîlni la capătul dinspre Southwark al podului. L-am adus aci, iar cînd îl trezi pe băiat și-i dădu vestea aceasta, băiatul doar ce mormăi puțin, fiindcă fusese tulburat „atît de devreme” — precum zicea — însă cît ai clipi și-a tras pe el zdrențele și dus a fost cu flăcăiandrul, zicînd numai că înălțimea Voastră ar fi arătat mai multă cuviință de-ar fi venit el însuși și nu să trimită un străin, și astfel...

— Și astfel ești un nerod! Un nerod lesne de amăgit — spînzurată fie-ți întreaga seminție! Totuși, poate nu s-a săvîrșit

nimic rău... Poate că nu au nici un gând rău împotriva băiatului. Mă voi duce să-l aduc. Pune masa. Stai! Cuverturile patului se aflau rînduite de parcă ar fi dormit cineva sub ele — au numai întîmplarea să le fi potrivit așa?

— Nu știi, bunul meu stăpîn. L-am văzut pe flăcăiandru făcîndu-și de lucru cu ele — cel care a venit după băiat.

— Lovi-l-ar o mie de morți, a făcut aceasta pentru a mă înșela, ca să cîștige vreme, e limpede. Ia aminte! Flăcăiandru era singur sau ba?

— Singur-singurel, înălțimea Voastră.

— Ești încredințat că-i așa?

— Încredințat, Înălțimea Voastră.

— Adună-ți mințile împrăștiate, chibzuiește bine — lasă-ți răgaz, omule...

După o clipă de gîndire, slujitorul zise:

— Cînd a sosit nu-l însoțea nimenea, dar acum îmi vine în minte că, drept cînd cei doi pășiră-n mijlocul gloatei de pe pod, un om cu înfățișare de tîlhar a țîșnit din vreun ascunziș de prin preajmă și, tocmai cînd ajunse lîngă dînșii...

— Ce s-a petrecut atunci? Dă-i drumul pe dată! tună Hendon nerăbdător, întrerupînd povestirea slujitorului.

— Tocmai atunci i-a înghițit mulțimea și rîndurile sale s-au închis în urma lor, de n-am mai văzut nimica. Fiind chemat de către stăpînul meu, care era mîniat foc pentru că fusese dată uitării o friptură ce-o poruncise notarul, măcar că iau mărturie pe toți sfinții că de stai să arunci asupra mea vina aceasta e de-o potrivă cum ai trage pruncul nenăscut la judecată pentru păcatele ce va să...

— Piei din ochii mei, zevzecule! Trăncăneala ta mă scoate din minți! Rămîi aici! Încotro fugi? Nu poți sta locului măcar o clipă? S-au îndreptat înspre Southwark?

— Chiar așa, înălțimea Voastră, căci precum am spus mai-nainte, cu privire la friptura aceea netrebnică, pruncul nenăscut nu-i mai vrednic de mustrare decît...

— Tot aici ești? Tot îți merge morișca? Topește-te ca fumul, pînă nu te sugrum!

Servitorul pieri. Hendon îl urmă, i-o luă înainte și coborî treptele valvîrtej, două cîte două, mormăind: „Îi nemernicul

cela mîrșav care zicea că i-ar fi tată. Te-am pierdut, sărmanul, micul meu stăpîn nebun — ce gînd amar — și ajunsese să-mi fie atît de drag! Nu! Nu se poate să-l fi pierdut! Nu l-am pierdut, căci voi cutreiera țara de la un capăt la altul pînă ce-i voi da iar de urmă. Sărman copil, mîncarea te așteaptă colo sus — și-a mea deopotrivă, dar acum mi-a pierit foamea — las' să se înfrupte din ea guzganii — zor, zor, ăsta-i cuvîntul!" Și în vreme ce-și croia zorit drum prin mulțimea zgomotoasă de pe pod, își zise de mai multe ori, agățîndu-se de gîndul acela ca și cum i-ar fi fost deosebit de plăcut: „A mîrșit — dar s-a dus; s-a dus, da, fiindcă Miles Hendon i-a cerut aceasta, dragul de el — pentru altul n-ar fi făcut-o nicicînd, o știu prea bine.”

Capitolul 14

„LE ROI EST MORT, VIVE LE ROI”¹

ÎN ZORII ACELEIAȘI DIMINEȚI, Tom Canty se trezi dintr-un somn adînc și deschise ochii în întuneric. Rămase tăcut cîteva clipe, încercînd să-și limpezească gîndurile și impresiile învălmășite și să scoată vreun înțeles din ele, apoi deodată strigă, cu glas pătruns de încîntare, dar înăbușit:

— Pricep, pricep totul! Acum, slavă domnului, în sfîrșit, sînt treaz de-a binelea! Vino, bucurie! Piei mîhnire! Hei, Nan, Bet! zvîrliți-vă cît colo paiele și veniți lîngă mine, pînă voi turna în urechile voastre neîncrezătoare cel mai năstrușnic și nebunesc vis pe care duhurile nopții l-au urzit vreodată, pentru a umple de uimire sufletul unui om! Hei, Nan, Bet, ascultați!...

O siluetă nelămurită se ivi la căpățiul său și un glas rosti:

— Binevoîți a rosti poruncile Înălțimii Voastre.

— Porunci? O — cumplită năpastă — îți cunosc glasul! Vorbește — cine sînt?

¹ „Regele a murit, trăiască regele”. (În franceză, în original.)

— Cine sînteți? Spun adevărul, ieri seară erați prințul de Wales, și astăzi sînteți preamilstivul meu stăpîn, Eduard, regele Engliterei.

Tom își înfundă capul în perne, murmurînd cu glas plîngător:

— Vai mie, n-a fost vis! Du-te de te odihnește, bunule domn, și lasă-mă cu necazurile mele.

Tom adormi iar și după un răstimp avu acest vis plăcut. Se făcea că era vară și că se juca, singur-singurel, pe frumoasa pajiște numită „Poiana Viteazului”, cînd un pitic abia de-o șchioapă, cocoșat și cu favoriți lungi, roșii, răsări deodată în fața lui și-i spuse:

— Sapă lîngă buturuga aceea.

Îl ascultă și găsi doisprezece gologani strălucitori, nou-nouți, o avuție neașteptată! Și încă nu era totul, fiindcă piticul zise:

— Te cunosc. Ești un băiat bun la inimă și vrednic de răsplată; necazurile tale vor lua sfîrșit, căci ziua răsplătirii tale e aproape. Sapă aci, la șapte zile o dată, și vei găsi mereu aceeași comoară, doisprezece gologani nou-nouți, strălucitori. Nu sufla o vorbă nimănui — păstrează taina.

Apoi piticul pieri și Tom alergă în zbor la Curtea Gunoaielor cu răsplata sa, spunîndu-și: „În fiecă noapte voi da tatălui meu cîte un gologan; el va socoti că l-am cerșit, inima i se va bucura și nu voi mai fi bătut. Un gologan pe săptămînă va avea bunul preot care mă învață carte, mama, Nan și Bet îi vor căpăta pe ceilalți patru. Acum vom scăpa de foame și zdrențe, vom scăpa de spaime, chin și bătăi crunte.”

În visul său ajuns la căminul lui ticălos, cu răsufierea tăiată, însă în ochi cu sclipiri jucăușe de recunoștință fierbinte; aruncă patru gologani în poala maică-si și strigă:

— Sînt pentru tine, mamă! Toți, pînă la cel din urmă! Pentru tine și Nan și Bet, și dobîndiți pe căi cinstite, nu cerșiți, nici furați!

Fericită și buimăcită, mama îl strînse la pieptul ei și exclamă:

— Ceasurile sînt înaintate — dorește cumva înălțimea Sa să se scoale?

Ah, nu acesta era răspunsul pe care-l aștepta. Visul se risipi în văzduh — era treaz.

Deschise ochii — în veșmintele-i bogate. Primul gentilom al odăii de culcare îngenunchea lângă patul lui. Bucuria visului amăgitor se destrăma cu totul. Bietul băiat își dădu seama că era mai departe prizonier și rege. Încăperea era înțesată de nobili, purtând mantii de purpură — culoare de doliu — și de slujitorii nobili ai monarhului. Tom se ridică în capul oaselor și privi printre grelele perdele de mătase la această aleasă adunare.

Începu complicata ceremonie a îmbrăcatului. Curtenii îngenuncheau unul după altul și-și prezentau pe rînd micului rege omagiile lor, precum și condoleanțele pentru greaua pierdere ce-o suferise, în vreme ce urmau cu îmbrăcatul. Mai întîi, o cămașă fu luată de către primul scutier de serviciu, care o trecu primului lord al ogarilor, care o trecu celui de-al doilea gentilom al odăii de dormit, care-o înmîină capului străjerilor din Pădurea Windsor, care-o trecu celui de-al treilea gentilom al odăii de dormit, care-o trecu cancelarului regal al Ducatului de Lancaster, care-o trecu maestrului garderobei, care-o trecu crainicului Colegiului de Arme al Coroanei, care-o trecu conetabilului Turnului¹, care-o trecu primului maestru de Ceremonii al Casei Regale, care-o trecu marelui gentilom ereditar al rufăriei, care-o trecu lordului mare amiral al Engliterei, care-o trecu arhiepiscopului de Canterbury, care-o trecu primului gentilom al Camerei de dormit, care i-o puse lui Tom. Bietul de el, stînd acolo așa mic și năuc, toată panorama aceea îi amintea cum își trec oamenii gălețile cu apă din mîină-n inîină, cînd sting un foc.

Fiecare bucățică de veșmînt trebui să urmeze, la rîndul ei, acest lent și solemn drum. Firește că Tom se sătură pînă peste cap de asemenea ceremonie. Era atît de sătul, încît aproape simți că-l podidește recunoștința cînd — în cele din urmă — văzu cum lungii săi ciorapi de mătase și-au început călătoria, la capătul șirului, și știu că treaba aceea plicticoasă se apropie de sfîrșit. Dar se bucurase prea devreme. Primul gentilom al

¹ Rang echivalent cu Comisul de la curțile voievozilor români (N. T.)

odăii de dormit primi ciorapii și era cît pe-aci să-i tragă pe picior lui Tom, cînd o roșeață bruscă îi năpădi obrajii și se zori să vîre obiectul îndărăt în mîinile arhiepiscopului de Canterbury, privindu-l uimit și șoptind: „Priviți, Milord” — și arată spre ciorap. Arhiepiscopul păli, apoi roși și trecu ciorapii lordului mare amiral, șoptind: „Priviți, milord”. Amiralul trecu ciorapii marelui gentilom ereditar al rufăriei și abia avu putere să exclame în șoptă: „Priviți, milord!” Ciorapii făcură calea întoarsă de-a lungul întregului șir de nobili, însoțiți mereu de aceeași exclamație de uimire și spaimă: „Priviți! Priviți!”, pînă cînd ajunseră în sfîrșit în mîinile primului scutier de serviciu, care se holbă o clipă — cu fața albă ca varul — la pricina acelei tulburări, apoi șopti gîtuit:

— Doamne păzește, a fugit un ochi! La Turn cu primul îngrijitor al ciorăpăriei regale! după care se rezemă de umărul primului gentilom al ogarilor ca să-și mai vină în fire, în vreme ce altă pereche de ciorapi — fără nici un fir atins — fu adusă pe dată.

Dar toate treburile pămîntene trebuie să aibă un sfîrșit odată și-odată, astfel că pînă la urmă și Tom Canty fu în stare să se dea jos din pat. Curteanul însărcinat cu aceasta îi turnă apă, gentilomul convenit organizează spălatul, gentilomul cu prosopul sta alături, și încetul cu încetul Tom trecu teafăr prin purgatoriul curățeniei și fu pregătit să intre pe mîna coaforului regal. Cînd ieși în sfîrșit și din mîinile acestui maestru, era grațios și drăgălaș ca o fetiță, în mantia și pantalonii săi bufanți de atlas purpuriu, cu toca la care flutura o pană purpurie. Apoi o porni, cu tot alaiul, către sufragerie, prin mijlocul adunării de curteni, care se dădeau îndărăt ca să-i facă loc și cădeau în genunchi, la trecerea lui.

După prînzișor, fu petrecut cu ceremonia regală potrivită, însoțit de mării săi sfetnici și garda sa de luptă, alcătuită din cincizeci de gentilomi sîmbriași, purtînd securi aurite — către sala tronului, unde purcese a rezolva treburile statului. „Unchiul” său, lordul Hertford, își luă în primire postul din preajma tronului, ca să ajute mintea regelui cu înțeleptele-i sfaturi.

Consiliul ilustrațiilor nobili numiți de către răposatul rege ca executori testamentari se înfățișă ca să ceară încuviințarea lui Tom pentru anumite acte. Era mai curînd o formalitate, și totuși nu era chiar o pură formalitate, deoarece încă nu fusese hotărît nici un regent. Arhiepiscopul de Canterbury raportă asupra hotărîrii luate de Sfatul Executorilor cu privire la înmormîntarea răposatei sale Majestăți prevestite, și încheie cu citirea semnăturilor executorilor, precum urmează: Arhiepiscopul de Canterbury, Lordul Cancelar al Angliei, William Lord St. John, John Lord Russel, Eduard Conte de Hertford, John Viconte de Lisle, Cuthbert Episcop de Durham...

Tom nici nu asculta — era preocupat de una din primele clauze ale documentului. Se-ntoarse spre lordul Hertford și-i șopti:

— Care zi a spus că a fost statornicită pentru îngropăciune?

— Ziua a șaisprezecea a lunii ce vine, Înălțimea Ta.

— Nesăbuită nerozie. Va ține trupul pînă atunci?

Bietul băiețaș era cam neinițiat în obiceiurile curții regale și deprins să vadă cum nenorociții care mureau în Curtea Gunoaielor erau expediați în mare grabă pe lumea cealaltă, cu un dichis cu totul diferit. Însă lordul Hertford îl liniști cu cîteva cuvinte.

Un ministru prezentă un ordin al Sfatului, care hotăra pentru a doua zi la unsprezece dimineța primirea ambasadorilor străini și solicită aprobarea regelui.

Tom îndreptă o privire cercetătoare spre lordul Hertford, care-i șopti:

— Înălțimea Voastră își va da încuviințarea. Ei vin spre a aduce mărturia durerii ce-o împărtășesc stăpînii lor regali, față de greua nenorocire ce s-a abătut asupra Luminăției Voastre și a regatului Engliterei.

Tom făcu precum i se ceruse. Alt ministru începu să citească un document cu privire la cheltuielile Casei Regale a răposatului rege, care se ridicaseră la 28 000 de lire în ultimele șase luni — o sumă atît de uriașă, încît îl făcu pe Tom Canty să se-nece la auzul ei. Fu cu atît mai încremenit cînd ieși la iveală

că 20 000 de lire din suma aceasta erau neplătite¹ și încă o dată când se dezvălui că tezaurul regelui era aproape secătuit, iar cei o mie două sute de slujitori ai săi erau foarte strîmtorați din pricină că nu li se plătiseră lefurile cuvenite. Tom își rosti părerea, cu o vie neliniște:

— Vădit că mergem de rîpă. Se cuvine și e nevoie să luăm o casă mai mică și să ne lipsim de o parte din slujitori, de vreme ce nu mi-s de nici un folos, ci doar pricină de zăbavă, și te hărțuiesc cu ajutorări ce sîcîie mintea și rușinează sufletul, căci n-ar sta bine decît unei păpuși fără de minte și fără de mîini să aștepte ajutorul lor. Îmi vine în gînd o căsuță ce se află alătura de tîrgul de pește, lîngă Poarta Precupețelor...

Tom simți pe braț o apăsare care opri șirul acesta de vorbe fără noimă și-l făcu să roșească; însă nici un curtean nu trădă prin vreun semn că ciudatele sale vorbe fuseseră observate sau luate în seamă.

Un sfetnic raportă că... întrucît răposatul rege a prevăzut în testamentul său să se acorde contelui de Hertford titlul de duce, și să fie înălțat la rangul de pair fratele său sir Thomas Seymour, iar fiul lui, Hertford, la cel de conte, laolaltă cu măriri asemănătoare pentru ceilalți mari slujitori ai coroanei — Sfatul a hotărît a se întruni la 16 februarie spre a împărți și a întări aceste onoruri. Însă între timp, deoarece răposatul rege nu a dăruit în scris moșii potrivite cu cinstea acestor demnități, Sfatul — cunoscînd dorințele ce nutrea el în această privință — a socotit nimerit să-i dăruiască lui Seymour „pămînturi prețuind 500 de lire”, iar fiului lui Hertford „pămînturi prețuind 800 de funzi și încă 300 de funzi din moșiile scaunului de episcop ce va rămîne vacant, Înălțimea Sa regele, de față, dîndu-și învoirea”.²

Lui Tom era cît pe-aci să-i scape părerea că ar fi fost mai cuviincios să se plătească mai întîi datoriile răposatului rege înainte de a i se risipi banii; însă un semn cu cotul făcut la vreme de grijuliul Hertford îl salvă de această gafă. Așa că își dădu încuviințarea, fără a sufla o vorbă, însă luîndu-și o nouă povară pe suflet. Cum sta și cugeta cu cîtă ușurință săvîrșea mi-

¹ Fapt autentic, relatat de istoricul Hume. (N. A.)

² După istoricul Hume. (N. A.)

nunile acelea nemaipomenite și strălucite, un gând fericit îi străbătu mintea: de ce să n-o facă pe maică-sa ducesă de Curtea Gunoaielor și să-i dăruiască o moșie? Însă alt gând, dureros, îl alungă pe dată pe cel dintîi: era rege numai cu numele; veteranii aceia cu înfățișare gravă și mari nobili erau în fapt stăpîinii lui; pentru ei mama sa era doar născocirea unei minți bolnave. I-ar fi ascultat planul fără să-și creadă urechilor și-apoi ar fi trimis pur și simplu după doctor.

Treaba aceea plicticoasă își urmă cursul. Fură citite jalbe și proclamații, acordări de titluri, fel și chip de hîrtoage oboitoare, pline de vorbărie și de repetiții; în cele din urmă Tom oftă adînc și-și zise în sinea lui: „Cu ce-am păcătuit oare, pentru ca soarta să mă ia de pe pajiști, de sub cerul liber, din lumina vie a soarelui, și să mă închidă aci, să mă facă rege și astfel să pogoare în sufletul meu jalea?” Apoi bietul său cap, prostit de-atîtea hîrtoage, se clătină puțin, curînd îi lunecă pe umăr și treburile statului ajunseră la un punct mort din lipsa augustului factor — puterea care să le ratifice. În jurul copilului care dormita se așternu tăcerea, și înțelepții regatului își încetară dezbaterile.

Înainte de amiază, Tom avu și el parte de-un ceas plăcut, — îngăduit de paznicii săi lord Hertford și St. John — în tovărășia prințesei Elisabeth și a micii lady Jane Gray, deși prințesele erau cam abătute de cumplita lovitură ce căzuse asupra casei regale. La sfîrșitul acestei vizite, sora sa mai mare — cunoscută mai tîrziu în istorie sub numele de „Maria cea sîngeroasă“ — îl îngheță cu o solemnă întrevedere, care avu — în ochii lui — singurul merit de-a fi scurtă. Rămase singur cu ea doar cîteva clipe, după aceea fu lăsat să intre un băiat subțirel, de vreo doisprezece ani, a cărui îmbrăcăminte — afară de gulerul alb ca neaua și de spuma dantelelor de la manșete — era neagră, din cap pînă-n picioare. Nu purta nici o eșarfă de doliu, ci doar un nod de panglică purpurie pe umăr. Făcu cîteva pași, șovăind, cu capul descoperit și plecat și puse un genunchi la pămînt înaintea lui Tom. În tăcere, acesta-l cercetă o clipă cu privirea, foarte liniștit. După aceea zise:

— Ridică-te, băiete. Cine ești? Ce dorești de la mine?

Băiatul se ridică și rămase în picioare, într-o atitudine plină de grație, însă pe față i se citea îngrijorarea. Spuse:

— Desigur că-ți amintești de mine, înălțimea Ta. Sînt băiatul care primește bătăile în locul Domniei Tale.

— Băiatul care primește bătăile în locul meu?

— El însuși, Luminăția Ta. Sînt Humphrey, Humphrey Marlow.

Tom își dădu seama că sta de vorbă cu cineva despre care paznicii săi s-ar fi convenit să-l înștiințeze. Situația era delicată. Ce se cuvenea să facă? Să se prefacă a-l cunoaște pe băiat, și apoi să trădeze cu fiecare vorbă că habar n-avusese de el pînă-n clipa aceea? Nu, așa ceva nu mergea. Îi veni în ajutor o idee: accidente de felul acesta se puteau întîmpla destul de des, acum că treburi urgente îi îndepărtau mereu pe Hertford și pe St. John, din preajma lui, deoarece erau membri ai Sfatului Executorilor. De aceea era poate mai bine să înjghebeze singur un plan pentru a se descurca în asemenea împrejurări. Da, ar fi o cale înțeleaptă; n-avea decît să încerce o experiență cu băiatul acesta, ca să vadă dacă va izbuti să iasă cu fața curată. Așa că o clipă-două își trecu mîna peste frunte, ca un om aflat în încurcătură, iar după aceea spuse:

— Acuma îmi pare că-mi amintesc de tine oarecum, dar mintea mi-e împiedicată și întunecată de suferință...

— Vai, bietul meu stăpîn! exclamă cu simțire băiatul care primea bătăile, adăugînd în sinea lui: „Cele auzite se adevăresc — i s-a rătăcit mintea, vai, biet suflet! Ei, să mă bată Dumnezeu, cît sînt de uituc! Mi-au dat de știre că pe chipul nimănu nu trebuie să se poată citi că mintea-i este vătămată.”

— Socot că mă amăgește ținerea de minte, zilele acestea, zise Tom. Dar nu lua în seamă. Mă îndrept văzînd cu ochii; un lucru de nimica adesea îmi slujește spre a-mi aduce aminte de faptele și numele ce le-am uitat. („Și zău că nu numai de ele, ba încă și de cele de care n-am auzit de cînd mă știu, după cum va vedea băiatul ăsta.”) Dă glas dorinței tale.

— E treabă de prea mică însemnătate, dar eu tot o voi pomeni, să-mi fie cu iertăciune, înălțimea Voastră. Cu două zile în urmă, cînd înălțimea Voastră a greșit de trei ori la elinească — la lecțiile de dimineață — vă aduceți aminte?

— Mda-a... îmi pare că îmi aduc aminte. („Nu-i prea mare minciună, căci de-aș fi avut vreodată a face cu învățatura

acestui grai elinesc, nu de trei, ci de patruzeci de ori aş fi greşit.”) Da, îmi amintesc prea bine acum — urmează-ţi vorba.

— Învăţătorul, mîniat fiind pentru ceea ce socotea el treabă de mîntuială şi fără temei făcută, a făgăduit că mă va biciui în lege pentru aceasta...

— Pe tine să te biciuiască!? strigă Tom, atît de uimit, încît îşi pierdu stăpînirea. De ce să te biciuiască pe tine, pentru greşelile mele?

— Ah, Luminăţia Ta iarăşi a uitat. Totdeauna pe mine mă pedepseşte cînd greşiţi la lecţii.

— Adevărat, adevărat, uitasem. Tu mă înveţi lecţia — apoi, dacă mă arăt cumva nevolnic la învăţăture, el socoteşte că ţi-ai făcut prost slujba şi...

— Vai, înălţimea Voastră, ce fel de cuvinte sînt acestea? Eu, cel mai umil dintre slujitorii voştri, să-mi închipui că v-aş putea învăţa ceva?

— Atunci, care ţi-e vina? Ce soi de ghicitoare mai e şi asta? Cu-adevărat că mi-am pierdut minţile, sau tu eşti smintit? Lămureşte-mă, vorbeşte!

— Dar, prea bunul meu stăpîn, nu-i nimic anevoie de prierput. Nimănui nu-i îngăduit a pîngări cu lovituri sfinţita faptură a prinţului de Wales; astfel, cînd săvîrşeşti greşeli, eu primeam loviturile în locul vostru şi așa-i drept şi cuvenit, de vreme ce aceasta îmi e îndatorirea şi de pe urma ei îmi agonisesc traiul¹.

Tom îl privi lung pe băiatul care povestea liniştit toate acestea, gîndind în sinea lui: „I-auzi ce lucru de mirare, nemaiauzită şi năstruşnică meserie! Mă minunez că nu au tocmit un băiat care să fie pieptănat şi îmbrăcat în locul meu, măcar de le-ar fi dat prin gînd! Şi de-ar face una ca asta, eu aş primi bucuros biciuirea cuvenită, aducînd încă şi mulţumire cerului pentru schimbul făcut”. Apoi zise cu glas tare:

— Şi ai fost bătut, după făgăduială, sărmane prieten?

¹ Băiatul care primeşte bătăile. Iacob I şi Carol al II-lea au avut, cînd erau mici, colegi care primeau pedepsele în locul lor, cînd nu ştiau lecţiile; astfel încît am închipuit şi eu, pentru scopurile mele, un astfel de băiat care primeşte pedepsele în locul micului meu prinţ. (N. A.)

— Nu, prea bunul meu stăpîn, pedeapsa mea fusese statornicită pentru ziua de astăzi și se prea poate să fie ridicată, fiind nepotrivită cu doliul ce s-a abătut asupra-ne; nu știu bine, astfel că am cutezat a veni încoace și a-i aminti Luminăției Voastre de milostiva făgăduință de a pune un cuvînt bun pentru mine...

— Pe lîngă învățător? Ca să te scap de biciuire?

— Aha, vă aduceți aminte!

— Ținerea de minte mi s-a îndreptat, vezi! Liniștește-te, spinarea nu-ți va mai fi jupuită — mă voi îngriji de aceasta.

— Oh, vă mulțumesc din inimă, bunul meu stăpîn! strigă băiatul, căzînd iar în genunchi. Poate că am ajuns prea departe cu îndrăzneala, măcar că...

Văzînd că domnișorul Humphrey șovăie, Tom îl încurajă să meargă pînă la capăt, spunîndu-i că „se află aplecat spre împlinirea dorințelor”.

— Atunci voi grăi pe față cele ce prea mult îmi stau pe inimă. De vreme ce nu mai sînteți prinț de Wales, ci rege, vă stă în putință a porunci să fie statornicite toate după vrerea voastră, fără ca nimenea să vă stea împotrivă; cum e fără de noimă să vă mai chinuiți cu învățătură plicticoasă, veți arde cărțile și vă veți îndrepta mintea spre lucruri mai puțin stînjitoare. Atunci eu voi fi sărac lipit, iar surorile mele orfane deopotrivă cu mine!

— Sărac lipit? De ce, mă rog?

— Spinarea mi-e pîinea, o, îndurătorul meu stăpîn! De nu va mai fi pusă la tărbacă, voi flămîenzi. De vreme ce înălțimea Ta ai să-ți curmi învățătura, slujba mea s-a dus — nu mai aveți nevoie de băiat care să fie bătut în locul vostru. Nu mă alungați pe drumuri!

Tom fu mișcat de această sfîșietoare deznădejde. Spuse, cu un avînt de dărnicie cu-adevărat regesc:

— Nu te mai frămînta, băiete, slujba ta va rămîne veșnică, pentru tine și toată spița ta. Apoi atinse ușor umărul băiatului cu latul spadei sale, rostind: Ridică-te, Humphrey Marlow, Mare Primitor de Bătăi Ereditare al Casei Regale a Engliterei! Izgonește-ți îngrijorarea — mă voi apleca iar asupra cărților,

și voi învăța atît de prost, încît pe drept vor fi nevoiți a-ți întrei plata, într-atît vor spori îndatoririle tale.

Humphrey răspunse cu glas gîtuit de recunoștință:

— Mulțumesc, o, prea nobile stăpîn; această regească mări-
nimie întrece cu mult cele mai necugetate vise de mărire ale
mele. Acuma voi fi fericit pînă la sfîrșitul vieții, și eu, și tot
neamul Marlowilor în urma mea.

Tom era destul de deștept ca să-și dea seama că băiatul
acesta îi putea fi de folos. Îl îndemnă pe Humphrey să vorbească
și băiatul nu se lăsă mult rugat. Era încîntat, crezînd că ajută la
vindecarea lui Tom, fiindcă de-ndată ce sfîrșea de reamintit
minții vătămăte a lui Tom felurite amănunte din întîmplările și
aventurile sale, ce avuseseră loc în odaia regală de învățătură și
prin alte locuri ale palatului, observa că Tom era în stare să-și
„amintească” foarte limpede împrejurările. După vreun ceas,
Tom se trezi încărcat cu un stoc de informații foarte prețioase,
despre personajele și treburile de la Curte, așa că se hotărî să se
instruiască zilnic din această sursă. De aceea porunci ca
Humphrey să fie primit în iatacul regal oricînd vine — dacă
Alteța Sa Regele Engliterei este singur. Abia plecase Humphrey,
că sosi lord Hertford, aducîndu-i lui Tom alte necazuri pe cap.

Spuse că lorzii Sfatului, temîndu-se ca vreo veste prea mult
înflorită despre sănătatea vătămăte a regelui să nu se fi strecu-
rat afară din palat, socoteau înțelept și cel mai potrivit ca Alteța
Sa să înceapă a cina în public, peste o zi sau două. Neîndoios
că înfățișarea sa sănătoasă și pasul zdravăn, ajutate de o
purtare firească asupra căreia aveau să vegheze cu grijă, și de
grația portului, vor potoli mai grabnic neliniștea obștească —
în caz că într-adevăr ar fi umblat zvonuri răuvoitoare — decît
oricare alt plan ce putea fi pus la cale.

Curînd, contele purcese a-l iniția pe Tom — cu mult tact —
în tipicul convenit pentru acel impunător prilej, sub masca des-
tul de străvezie de a-i „aminti” lucruri pe care le cunoștea de
mai-nainte. Însă, spre nețărmurita-i bucurie, ieși la iveală că
Tom avea nevoie de foarte puțin ajutor în această privință. Se
folosise de Humphrey, care-i pomenise că aveau să-l pună iar
să cineze în public cu suita. Humphrey prinsese vestea din

zvonorile de la curte, care zburau cu repeziciune din gură-n gură. Dar Tom păstrase taina.

Văzînd că memoria regelui se îmbunătățește atît de mult, contele riscă s-o mai pună la cîteva încercări — într-un fel aparent întîmplător — ca să-și dea seama cît de departe mersese spre vindecare. Rezultatele fură fericite, pe ici-colo — pe unde rămăseseră întipărite spusele lui Humphrey — și, în ansamblu, lordul fu foarte mulțumit și prinse curaj. Se simți atît de încurajat, încît își luă inima-n dinți și zise, cu glas plin de nădejde:

— Acuma sînt încredințat că dacă Alteța Voastră își va pune mintea încă puțin la încercare, va limpezi taina Marelui Sigiliu — o pierdere care era de mare însemnătate ieri, cu toate că astăzi nimica nu înseamnă, de vreme ce puterea a luat sfîrșit, odată cu viața răposatului nostru stăpîn. Binevoiește Luminăția Ta a face încercarea?

Tom parcă ar fi picat din lună — habar n-avea încă de Marele Sigiliu. După o clipă de șovăire se uită cu nevinovăție la paznicul său și-l întrebă:

— Cum arăta Marele Sigiliu, milord?

Contele tresări, aproape neobservat, murmurînd: „Vai, iai i-au zburat mințile! Nesocotit am fost să-l îndemn să și le încordeze astfel”. Apoi, cu iscusință, îndreptă conversația spre alte subiecte, cu scopul de a șterge nenorocitul sigiliu din gîndurile lui Tom — un scop pe care-l atinse cu ușurință.

Capitolul 15 TOM REGE

A DOUA ZI venură la Curte ambasadorii străini, cu suitele lor de-o strălucire ce-ți lua ochii, și Tom îi primi așezat pe tron, înveșmîntat cu o pompă impunătoare. Mai întîi splendorile acestei scene îi încîntară ochiul și-i aprinseră închipuirea, dar audiența fu lungă și plicticoasă, la fel cu cele mai multe din cuvîntările ce se ținură — astfel că ceea ce începuse ca o plăcere se prefăcu treptat în toropeală și dor de casă.

Din cînd în cînd Tom rostea vorbele pe care i le punea în gură Hertford și se străduia din răspuțeri să-și împlinească mulțumitor rolul, însă pentru el asemenea treburi erau prea noi și se simțea prea stînjedit ca să le ducă la capăt în chip strălucit. Aducea de ajuns de bine a rege, dar îi venea tare greu să se simtă rege din creștet pînă-n tălpi. Răsuflă ușurat cînd ceremonia luă sfîrșit.

Cea mai mare parte a zilei o „pierdea” Tom — după cum socotea în mintea lui — cu îndeletniciri cerute de îndatoririle sale regale. Chiar și cele două ceasuri hărăzite anumitor petreceri și recreații princiare erau mai curînd o povară pentru el, într-atît era legat de mîini și de picioare de opreliști și tipicuri de ceremonial. Totuși petrecea cu băiatul care primea bățile un ceas, pe care-l socotea un cîștig, deoarece — stînd de vorbă între patru ochi cu Humphrey — se distra și totodată dobîndea informații folositoare.

A treia zi a domniei lui Tom Canty sosi și se duse la fel ca și celelalte, însă cerul se mai însenină oarecum. Se simțea mai la largul lui decît la început, și se obișnuise nițel cu împrejurările și oamenii din jurul lui; lanțurile îl mai apăsau încă, dar nu tot timpul. Descoperea că prezența și omagiile mărimilor de la Curte îl mîhneau și-l supărau tot mai puțin, cu fiecare ceas care se scurgea.

Ar fi putut întîmpina fără prea mare neplăcere apropierea celei de a patra zile dacă nu l-ar fi chinuit o singură teamă: din ziua aceea avea să înceapă a cina în public. Erau și alte puncte mai importante trecute în program; din ziua aceea avea să prezideze o întrunire a Consiliului, care trebuia să asculte părerile și poruncile sale cu privire la politica pe care urma s-o ducă Anglia față de felurite popoare din cele patru zări. În aceeași zi Hertford avea să fie numit, cu tot dichisul cuvenit, în înalta funcție de Lord regent. Și alte lucruri de seamă mai erau rînduite să înceapă din a patra zi a domniei sale, însă pentru Tom erau toate niște fleacuri, pe lîngă încercarea de a cina singur-singurel, sub privirile nenumăraților ochi iscoditori ațintiți asupra-i și în șoaptele nenumăratelor guri care vor comenta felul cum își joacă rolul — și greșelile lui, dacă va avea ghinionul să facă vreuna.

Totuși nimic nu putea opri în loc cea de-a patra zi, așa că sosi și ea. Îl găsi pe bietul Tom abătut și cu gândurile aiurea, fără putință de a alunga starea aceasta de spirit. Ceasurile dimineții se tîrîră încet unul după altul, sîcîindu-l cu îndatoririle obișnuite. Simți încă o dată cît de greu îl apasă prizonieratul său.

Către sfîrșitul dimineții se afla într-o spațioasă sală de audiențe, conversînd cu contele de Hertford și așteptînd plictisit să bată ceasul hotărît pentru a primi o vizită de ceremonie din partea unui mare număr de înalți demnitari și curteni.

După scurt timp, Tom își îndreptă agale pașii către o fereastră și prinse interes pentru viața și mișcarea șoselei ce se-ntindea dincolo de porțile palatului. Și nu se interesa într-o doară, ca un om care trîndăvește, ci simțea o dorință pornită din inimă de a lua parte și dînsul la forfota și mișcarea slobodă de pe șosea. Deodată Tom auzi larmă, huiduieli și zări o gloată de bărbați, femei și copii — de speța cea mai umilă, cea mai de jos — apropiindu-se dinspre șosea, urlînd, huiduind și mergînd de-a valma.

— Tare aș voi să știu care-i pricina acestei zarve! exclamă el, cu neînfrînata curiozitate a băieților în asemenea împrejurări.

— Sînteți regele — răspuse solemn contele, cu o plecăciune — am învoirea Luminăției Voastre spre a da porunci?

— O, da, sînt prea fericit să ți-o dau, bucuros, da! exclamă Tom ațîțat, adăugînd pentru sine însuși cu o vie mulțumire: „Într-adevăr, nu-i numai plictis să fii rege — ești și răsplătit, alteori ai și folos”.

Contele chemă un paj și-l trimise la căpitanul gărzii, cu ordinul:

— Gloata să fie oprită și să se facă cercetare cu privire la pricina vînzolirii sale. Din porunca regelui!

Peste cîteva secunde, un lung șir de străjeri regali, turnați în oțel scînteietor, se revărsau pe porți și alcătuiau o barieră de-a curmezișul șoselei, în fața mulțimii. Un sol se întoarse raportînd că mulțimea se ținea după un bărbat, o femeie și-o fetiță, care urmau să fie executați pentru ispășirea unor crime săvîrșite împotriva liniștii și buneî rînduiei a regatului.

„Moarte, și încă o moarte năprasnică — îi așteaptă pe acei sărmani nenorociți.” Gîndul acesta frînse inima lui Tom. Îl cuprinsese compătimirea, mai presus de orice; nu se gîndi nici o clipă la legile încălcate sau la suferința ori pagubele pe care cei trei criminali le pricinuiseră victimelor lor; nu era în stare să se gîndească decît la eșafod și la soarta înfiorătoare care atîrna deasupra capetelor condamnaților. Mila pentru ei îl făcu să uite o clipă că era doar umbra amăgitoare a unui rege, și nicidecum un rege în toată puterea cuvîntului și, pînă să-și dea seama ce face, din gura lui țîșni porunca:

— Aduceți-i aci!

Apoi se făcu stacociu de rușine și era gata să se scuze, însă observînd că ordinul său nu trezise defel mirarea contelui sau a pajului, își opri cuvintele pe buze. Ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, pajul făcu o plecăciune adîncă și ieși de-a-ndăratelea din sala de audiențe, ca să ducă mai departe porunca. Tom fu străbătut de un fior de mîndrie și simți încă o dată mai puternic foloasele ce compensează neajunsurile îndeletnicirii de rege. Își spuse în sinea lui: „Cu adevărat, e precum mă simțeam cînd citeam poveștile bătrînului preot și-mi închipuiam că-s eu însumi prinț, împărțind dreptate și porunci tuturor, zicînd fă aceasta, fă ceastălaltă — fără ca nimenea să cuteze a zăbovi sau a-mi stînjeni vrerea”.

Ușile fură apoi larg deschise; fură anunțate titluri, unul mai răsunător decît altul, și curînd sala fu aproape înțesată de oameni aleși și de rang. Însă Tom abia dacă luă în seamă prezența acestor oameni, atît de mult îl muncea și-l preocupa chestiunea cealaltă, cu mult mai interesantă. Se așeză, dus pe gînduri, în jilțul său măreț, își întoarse privirile spre ușă, dînd semne de așteptare nerăbdătoare. Văzînd aceasta, cei din jur nu mai îndrăzniră să-l tulbure și se porniră care să discute treburi obștești, care să șoptească cleveteli de curte.

Nu trecu mult și se auziră apropiindu-se pașii ritmați ai unei cete de oșteni, iar vinovații intrară în sală sub paza unui slujbaș și escortați de o mîină de străjeri din garda regală. Slujbașul îngenunche dinaintea lui Tom, apoi se dădu deoparte; cele trei ființe hărăzite morții îngenuncheară de asemenea și rămaseră așa; garda făcu drepti îndărătul jilțului regal. Tom îi iscodi

curios pe prizonieri. Ceva din îmbrăcămintea sau înfățișarea bărbatului trezi în el o amintire nelămurită. „Socot a-l mai fi văzut cîndva pe omul acesta... dar nu-mi vine-n minte cînd și unde” — ghidi Tom. Tocmai atunci omul aruncă o privire grăbită către el și-și plecă iar capul în jos, repede, nefiind în stare să înfrunte măreția cumplită a suveranității, însă lui Tom îi fu de ajuns că-l privise o dată bine, drept în față. Își spuse: „Acuma lucrurile sînt limpezi; acesta-i străinul care l-a cules pe Giles Witt din Tamisa și i-a scăpat viața în ziua aceea vîntoasă, cu ger mușcător, a Anului nou — faptă bună și vitează — păcat că a săvîrșit și altele mîrșave, care l-au adus în această jalnică stare... Nu mi-au ieșit din minte nici ziua, nici ceasul acela, deoarece la o oră după această împrejurare, cînd orologiile băteau unsprezece, am căpătat de la mam'mare Canty o chelfăneală atît de zdravănă și amarnică, încît toate cele primite pînă atunci sau după aceea au fost pe lîngă ea doar giuguleli și dezmierdări”.

Tom ordonă întîi ca femeia și fetița să fie îndepărtate pentru cîteva clipe, apoi se adresă ajutorului de ispravnic:

— Bunul meu domn, care-i vina acestui om?

Slujbașul îngenunche și răspunse:

— De nu-i cu supărare Înălțimii Tale, a luat viața unui supus, dîndu-i otravă.

Compătimirea lui Tom față de prizonier și admirația sa pentru îndrăznețul salvator al băiatului pe cale să se înece primiră o serioasă lovitură.

— Fapta a fost dovedită? întrebă el.

— Cît se poate de limpede, Luminăția Ta.

Tom suspină și zise:

— Luați-l de aci,— și-a meritat moartea cu prisosință. Păcat, căci avea inimă vitează — a-adică se-arată vitează după înfățișare.

Cu o izbucnire neașteptată, prizonierul își împreună mîinile și le frînse cu deznădejde, implorindu-l pe „rege” într-un șir de vorbe întretăiate și îngrozite:

— O, stăpînul meu, de poți simți îndurare pentru cei pierduți, aibi milă de mine! Sînt nevinovat și fapta pentru care mă

aflu învinuit a fost adevărată doar cu dovezi prea șubrede — dar de aceasta nu mai vorbesc; judecata a hotărît împotriva-mi și nu mai poate fi schimbată, totuși în năpasta mea cerșesc un singur hatîr, căci mi-e peste puteri să îndur pedeapsa ce mi s-a dat. Milostivire, milostivire, stăpîne! Din bunătatea regească a înălțimii Tale, împlinește-mi ruga — dă poruncă să fiu spînzurat!

Tom rămase uimit. Nu se așteptase la un asemenea sfîrșit.

— Pe legea mea, nemaiauzit hatîr! Nu aceasta era soarta ce te aștepta?

— O, Luminăția Ta prea milostivă, nu-i asta! S-a hotărît să fiu fiert de viu!

Surpriza pricinuită de aceste cuvinte groaznice aproape că-l făcu pe Tom să sară de pe jilțul său. De-ndată ce-și putu veni în fire, strigă cît îl ținu gura:

— Fie-ți împlinită dorința, sărman suflet! De-ai fi otrăvit o sută de oameni, tot nu vei suferi o moarte atît de înfiorătoare.

Osînditul își plecă fața pînă la pămînt și îl copleși cu mulțumiri de înduioșătoare recunoștință, încheind astfel:

— De vei cunoaște vreodată nenorocirea — de care Dumnezeu în veci de veci să te păzească — fie ca bunătatea ce-ai arătat-o astăzi către mine, înălțimea Ta, să-ți fie luată în seamă și răsplătită!

Tom se-ntoarse către contele Hertford și întrebă:

— Milord, e oare de crezut că legea încuviințează o soartă atît de amarnică ca aceea hărăzită omului acestuia?

— Așa stă scris în lege, Luminăția Ta, pentru otrăvitori. În Germania, capulzani¹ sînt fierți în ulei pînă ce mor și nu-s zvîrliți în cazan dintr-o dată, ci sînt atîrnați la capătul unei frînghii și vîrîți în ulei mădular cu mădular; și încă încet, mai întîi picioarele, apoi...

— O, te rog, milord, oprește-te — nu pot îndura să aud de asemenea fapte! strigă Tom, acoperindu-și ochii cu palmele ca să-și alunge imaginile acelea înfiorătoare. Cu stăruință îi cer, bunul meu Lord, să se dea poruncă a schimba legea aceasta — ah, nici o sărmană făptură să nu mai treacă prin chinurile sta-tornicite de asemenea legiuire.

¹ Falsificatorii de bani. (N. T.)

Pe chipul contelui se citi o recunoștință adâncă, fiindcă era un om însuflețit de porniri îndurătoare și generoase, lucru rar întâlnit la oamenii din casta sa, în epoca aceea necruțătoare. Zise:

— Aceste nobile cuvinte ale Luminăției Tale au pecetluit soarta legii. Istoria își va aminti de ele, spre cinstea casei voastre regale.

Slujbașul se pregătea să-l scoată din sală pe prizonierul său, când Tom îi făcu semn să aștepte, apoi spuse:

— Bunul meu domn, aș voi să cercetez mai mult această judecată. Omul a spus că fapta sa a fost dovedită doar pe temeuri șubrede. Spune-mi ce știi despre aceasta.

— De dorește astfel Luminăția Voastră... S-a învederat la judecată că omul acesta, aci de față, a intrat într-o casă din cătunul Islington, unde zăcea în pat cineva — trei martori zic să fi fost pe la zece ceasuri ale dimineații, în vreme ce alți doi spun c-ar fi fost ceva mai târziu — bolnavul aflându-se singur și adormit în acele clipe; curînd omul a ieșit din casă și și-a văzut de drum. Bolnavul și-a dat duhul într-aceiași ceas, chinuit de mare sfișiere a măruntaielor și vărsături.

— A văzut careva otravă dată? S-a găsit otrava?

— Pe cinstea mea, nu, înălțimea Ta.

— Atunci cum de se știe c-ar fi fost otravă la mijloc?

— Să-mi fie cu iertare, înălțimea Ta, doctorii au dat mărturie că nimenea nu moare cu-asemenea semne, fără doar înveninat la trup.

Era o mărturie care cîntărea greu, în epoca aceea de neștiință. Tom recunoscu tăria ei copleșitoare și zise:

— Doctorii își cunosc meșteșugul — pesemne că au avut dreptate. Treaba se înfățișează rău pentru sărmanul om.

— Și aceasta nu-i totul, Luminăția Ta; mai sînt și altele, mai rele. Mulți au dat mărturie că o vrăjitoare — plecată de atunci din sat, nimenea nu știe încotro — a prorocit deslușit și le-a rostit tainic în urechi că bolnavului i se va trage pieirea din otravă — ba și că i-o va da un străin; un străin oacheș, îmbrăcat în straie de rînd, roase de purtare. Neîndoios că osînditul se potrivește întocmai cu zisele acestea. Binevoiască Înălțimea

Ta să dea împrejurării greutatea întreagă ce i se cuvine, văzînd că a fost prevestită cu vreme-nainte.

În zilele acelea stăpînite de bezna superstiției, era un argument de-o putere cutremurătoare. Tom își dădu seama că chestiunea era rezolvată; dacă se punea preț pe orice fel de dovadă, atunci vinovăția bietului om era dovedită. Totuși mai oferi condamnatului o șansă, spunînd:

— De poți spune ceva întru apărarea ta, grăiește.

— Nimic din ce-ar putea fi luat în seamă, stăpîne. Sînt fără de vină, măcar că nu pot face să-mi iasă la lumină nevinovăția. Nu am prieteni, altmintrelea mi-ar fi cu putință a arăta că nu m-am aflat în Islington în ziua aceea. Deopotrivă, aș putea arăta că la ceasul de ei pomenit eram la mai bine de-o poștă departe, ținînd seama că mă aflam la Wapping Old Stairs; ba mai mult, stăpînul meu, aș putea arăta cum, în vreme ce ei spun că luam viața unei făpturi, eu mîntuiam viața unui băiat care se îneca

— De ajuns! Omule, numește ziua în care a fost săvîrșită fapta!

— La ceasurile zece ale dimineții, ori cîteva minute mai tîrziu, în ziua de Anul nou, prea vestite...

— Lăsați-l pe osîndit să meargă slobod — e voia regelui! După această izbucnire nu prea regală, Tom roși iarăși și își acoperi încălcarea etichetei, pe cît putu mai bine, adăugînd: M-am mîniat că un om poate fi spînzurat pe temeiul unor asemenea dovezi șubrede și fără un dram de minte!

Un zumzet înăbușit de admirație străbătu adunarea. Nu era admirație pentru hotărîrea dată de Tom, căci iertarea unui otrăvitor osîndit era o măsură pe care puțini din cei de față ar fi socotit-o atît de nimerită și folositoare încît să se simtă îndrituiți a o admite sau admira. Nu, se arăta admirație pentru inteligența și pătrunderea pe care le dovedise Tom. Cîteva din comentariile făcute-n șoaptă sunau cam așa:

— Acesta nu-i un rege zălud, are mintea întreagă.

— Cu cîtă cumînțenie a pus întrebările, cît de mult se po-trivește cu firea sa de dinainte această grabnică îndreptare a judecății.

— Slavă Domnului, boala i-a trecut! Nu se-arată a fi un slăbănog, ci un rege adevărat. S-a purtat pe potriva tatălui său.

Încăperea răsună de aprobări, așa că larma ajunsese, vrînd nevrînd, pînă la urechea lui Tom. Urmarea fu că se simți mult mai la largul lui și pătruns de o plăcută voieșie.

Totuși, curiozitatea sa copilărească se vădi curînd mai puternică decît aceste plăcute gînduri și sentimente; era dornic să afle ce fel de fărădelege ucigașă putuseră să pună la cale femeia și fetița, astfel că la porunca lui cele două făpturi, suspinînd înspăimîntate, fură aduse înaintea sa.

— Ce-au făptuit acestea? ceru el lămuriri slujbașului.

— Să fie cu iertare, Majestatea Voastră, sînt învinuite de o neagră nelegiuire dovedită cu limpezime; pentru aceasta judecătorii au hotărît, după lege, să fie spînzurate. Și-au vîndut sufletele diavolului — aceasta-i nelegiuirea lor.

Lui Tom i se ncrîncenă carnea pe el. Fusese învățat să-i fie silă cumplită de oamenii care făptuiesc asemenea ticăloșii. Cu toate acestea n-avea de gînd să se lipsească de plăcerea de a-și hrăni curiozitatea, așa că întrebă:

— Unde s-a făptuit aceasta, și cînd?

— În miez de noapte, în decembrie — într-o biserică dărăpănată, înălțimea Ta.

Tom se înfioră iarăși.

— Cine a fost de față?

— Nimeni, afară de aceste două și cel al cărui nume nu se rostește.

— Au mărturisit?

— Nu, defel, înălțimea Ta — ci statornic au tăgăduit.

— Atunci, te rog, cum de s-a adevărit vina?

— Anume martori le-au văzut pornind într-acolo, Înălțimea Ta; aceasta a născut bănuiala și faptele cumplite ce-au urmat au întărit-o și îndreptățit-o. Îndeosebi e vădit că, prin ticăloasa putere astfel dobîndită, ele au chemat și-au adus o vijelie care a pustiit ținutul întreg din jur. Mai bine de patruzeci de martori au depus mărturii despre această năpastă, și lesne ar fi fost să aduni și o mie, căci toți au pățimit de pe urma ei. Neîndoielnic că acesta-i temei de seamă.

Un răstimp Tom răsuci pe toate fețele, în mintea sa, această întunecată și nemernică urzeală — apoi întrebă:

— A pățimit și femeia, deopotrivă, de pe urma vijeliei?

Cîteva capete mai pleşuve din adunare se clătinară, în semn că preţuiesc înţelepciunea întrebării. Însă slujbaşul nu văzu nimic de seamă pentru anchetă, așa că răspunse, fără a pregeta, cu o sinceritate naivă:

— Cu-adevărat a pătit și ea, înălțimea Ta, și pe cît se poate de drept, ca și toți ceilalți din juru-i. Casa i-a fost luată pe sus, iar ea însăși și copila au rămas fără adăpost!

— Socot că puterea de a-și mijloci ei însăși un astfel de rău a fost scump cumpărată. Ar fi fost înșelată, de-ar fi plătit măcar și-un gologan pentru ea; dar de-a plătit-o cu sufletul ei și al copilei, vădește că nu se află în mințile sale; de-i nebună, nu știe ce face, și astfel n-a săvîrșit păcat.

Bătrîni clătinară iar din cap, recunoscînd înţelepciunea lui Tom, și unul dintre ei murmură: „De-ar fi smintit regele, după spusele unora, atuncea-i un soi de nebunie care-ar spori cumiņtenia multora, ce-i știu eu, de le-ar sta în putință să-i priceapă judecata”.

— Cîți ani are fetița? întrebă Tom.

— Nouă ani, cu voia înălțimii Voastre.

— După legile Angliei, poate oare un copil să încheie învoială și să se vîndă pe el singur, milord? întrebă Tom, întorcîndu-se către un judecător învățat.

— Legea nu îngăduie unui copil să încheie vreo socoteală de seamă sau să se amestece într-însa, Înălțimea Ta, căci mintea-i crudă e nepotrivită a se măsura cu mintea mai coaptă și urzelile rele ale celor vîrstnici. Diavolul poate cumpăra un copil, de-și pune-n gînd și copilul încuviințează, dar un supus englez nu-l poate cumpăra — căci învoiala ar fi fără de putere și temeii.

— Îmi pare aspră și necreștinească rînduiala și rău chibzuită, ca legea engleză să tăgăduiască unui supus englez drepturi, pe care le dă cu ușurință diavolului! exclamă Tom cu o sinceră înflăcărare.

Acest nou punct de vedere asupra problemei stîrni multe zîmbete și se întipări în multe minți, pentru a fi repetat printre curteni, drept dovadă a originalității lui Tom și a temeinicei sale îndreptări către însănătoșire.

Acuzata mai vîrstnică își curmase plinsul și pîndea acum fiecare cuvînt al lui Tom, cu interes aprins și cu nădejde crescîndă. Tom observă acest lucru, ce-l îndemnă să țină și mai mult cu ea, în situația primejdioasă în care se afla — dușmănită de toți. După scurt timp întrebă:

— Și-n ce chip au izbutit să aducă vijelia?

— Scoțîndu-și ciorapii, înălțimea Ta.

Amănuntul acesta îl ului pe Tom și-i ațîță la culme curiozitatea. Zise, cuprins de nerăbdare:

— Lucru de minune! Totdeauna are fapta aceasta asemenea înfricoșătoare înrîurire?

— De fiecare dată, înălțimea Ta — adică, de cîte ori dorește femeia și rostește cuvintele trebuincioase, fie în minte, fie cu viu grai.

Tom se întoarse către femeie și vorbi cu însuflețire:

— Arată-ți puterea! Voiesc să văd o vijelie!

Multe fețe păliră deodată în acea adunare superstițioasă și toți fură cuprinși de dorința nerostită de a o tuli din locul acela. Dar în zadar, căci Tom nici nu băgă de seamă freamătul stîrnit, fiindcă nu mai avea ochi și urechi decît pentru catastrofa poruncită. Citind pe chipul femeii încurcătură și uimire, adăugă cu aprindere:

— Nu-ți fie teamă — nu vei purta nici o vină. Ba mai mult: vei pleca slobodă — nimeni nu-ți va atinge nici un fir de păr. Arată-ți puterea.

— O, stăpînul meu, nu am putere de nici un fel — am fost pe nedrept învinuită.

— Alungă-ți spaima. Fii pe pace, nu vei suferi nici o vătămare. Stîrnește o furtună — cît de mică — nu-i nevoie să fie cumplită sau vătămătoare, ba chiar aș pofti să fie dimpotrivă; fă aceasta, și viața-ți va fi cruțată. Vei pleca de-aci slobodă, împreună cu copila ta, ducînd cu tine iertarea regelui și fiind păzită de răutate ori viclenie din partea oricărei ființe din acest regat.

Femeia se plecă pînă la pămînt și se vaită, cu lacrimi în ochi, că nu are puterea de-a săvîrși această minune, altminteri bucuroasă ar dobîndi numai viața copilei sale, fiind mulțumită

să și-o piardă pe-a ei, dacă supunerea față de porunca regelui ar putea aduce asemenea neprețuită îndurare.

Tom stăruia — totuși femeia o ținea morțiș cu tăgada. În cele din urmă băiatul rosti:

— Gîndesc că femeia a rostit adevărul. De-ar fi mama mea în locu-i și înzestrată cu diavolești însușiri, nu ar fi zăbovit nici o clipă să cheme furtuni și să nu lase nici piatră peste piatră în întreaga țară, dacă ar căpăta drept răsplată mîntuirea vieții mele. E vădit că și celelalte mame-s turnate după același tipar. Ești slobodă, bună femeie, împreună cu copila ta, căci te socot cu adevărat nevinovată. Acum nu ai a te teme de nimic, fiind iertată. Scoateți ciorapii! Iar de-mi poți isca o furtună, vei fi bogată!

Biata ființă, adusă iar la viață, nu mai știa cum să-și arate recunoștința și se-apucă să-i dea ascultare, în vreme ce Tom privea nerăbdător, cu încordare — cam sîcîit de neliniște — iar curtenii se foiau, simțindu-se cît se poate de prost și de stînjiți. Femeia rămase desculță ca și fetița ei, și era limpede că se străduia din răputeri pentru a răsplăti generozitatea regelui chiar cu un cutremur, dar nu izbuti defel și pricinui numai dezamăgire. Tom suspină și zise:

— Haide, suflet bun, nu te mai chinui. Ți-a pierit puterea. Purcede netulburată în cale-ți, iar de ți se va întoarce cîndva darul, nu mă uita, adu-mi o furtună.

Capitolul 16 OSPĂȚUL DE GALĂ

CEASUL CINEI SE APROPIA, totuși, oricît de ciudat ar părea, gîndul acesta nu-l mai supăra pe Tom decît prea puțin și nu-i mai trezea aproape nici un fel de spaimă. Întîmplările din dimineața aceea îi întăriseră de minune încrederea. După o obișnuință de numai patru zile, bietul pisei vagabond se deprinsese cu ciudatul lui culcuș, mai bine decît ar fi izbutit un om în toată firea într-o lună întregă. Niciodată nu a fost do-

vedită în chip mai grăitor ușurința unui copil de a se adapta la împrejurări.

Să-i lăsăm pe aleșii care vor lua parte la masă să se zorească și să aruncăm o privire în marea sală de ospete, în vreme ce Tom e pregătit pentru asemenea impunător eveniment. Sala e încăpătoare, cu stâlpi și pilaștri poleiți cu aur, cu tavane și pereți împodobiți cu picturi. La ușă stau străjeri înalți, țepeni ca niște statui, îmbrăcați în veșminte bogate și pitorești și ținând în mâini halebarde. Într-o galerie înaltă, care face ocolul sălii, se află muzicanții și o droaie de dregători ai cetății, în straie strălucitoare. În centrul sălii, pe o estradă, se află masa lui Tom. Acum să lăsăm să vorbească străvechea cronică:

„Un gentilom pășește în sală, purtând în mână un baston, iar cu dînsul alături pășește altul, purtînd o față de masă pe care — după ce au îngenuncheat amîndoi de trei ori, cu cea mai desăvîrșită evlavie — o aștern pe masă, și după ce îngenunchează încă o dată, se depărtează amîndoi. Apoi alți doi vin, unul tot cu bastonul, celălalt cu o solniță, o farfurie și pîine; după ce au îngenuncheat la fel cu cei dinainte și-au pus pe masă cele aduse, ei așijderi se depărtează, împlinind același tipic ca și cei dintîi. În urma lor vin doi nobili, bogat înveșmîntați — unul ducînd un cuțit pentru gustat — care, după ce s-au închinat de trei ori în chipul cel mai curtenitor, se apropie și ating masa cu pîine și sare, arătînd cinstire deopotrivă de mare, ca și cînd regele ar fi de față.”¹

Astfel se încheie solemnele pregătiri. Acum, de departe, din fundul coridoarelor care răsună de ecouri, auzim un glas de trîmbiță și prindem cu urechea un strigăt stins: „Faceți loc regelui! Loc pentru prea înaltul nostru stăpîn, Majestatea sa Regele!” Sunetele acestea se repetă din clipă în clipă și cresc, venind tot mai aproape. Nu trece mult și mai că ne răsună în urechi trîmbițe marțiale și izbucnește cu tărie strigătul: „Faceți loc regelui!” În clipa aceea, scînteietorul alai răsare și se scurge pe ușă, cu pas măsurat. Să dăm iarăși cuvîntul cronicarului:

„Mai întîi vin gentilomi, baroni, conți, cavaleri ai ordinului Jartierei, toți bogat înveșmîntați și cu capul descoperit, apoi

¹ Citat din Orașul lui Leigh Hunt, pag. 403, însemnările unui călător de demult. (N. A.)

urmează cancelarul, între doi curteni, dintre care unul poartă sceptra regal, iar celălalt Spada de Ceremonie, cu vârful îndreptat în sus, vîrîtă într-o teacă roșie, cu apărătoarea bătută în ținte de aur, închipuind flori de crin. În urmă-le vine regele însuși — pe care, din clipa cînd se înfățișează privirilor, douăsprezece trîmbițe și nenumărate tobe îl întîmpină cu o mare izbucnire de bun-venit, în vreme ce toți cei de prin galerii se ridică de pe locurile lor, strigînd: «Dumnezeu să-l apere pe rege!» După dînsul vin nobilii din suita sa, iar la dreapta și la stînga lui mărșăluiește garda de onoare, cei cincizeci de gentilomi simbriași ai săi, cu securi de bătălie aurite.”

Toate acestea erau frumoase și plăcute. Lui Tom îi bătea inima tare și un licăr de bucurie îi strălucea în ochi. Avea un port cît se poate de grațios și firesc, cu atît mai mult cu cît nu se mai gîndea cum se descurcă cu ceremonialul, mintea fiindu-i fermecată și stăpînită de priveliștile și sunetele voioase din jur. Și apoi, nimeni nu poate arăta prea lipsit de grație cînd poartă veșminte frumoase care-i vin ca turnate — mai cu seamă dacă s-a mai obișnuit cu ele, și nu se gîndește la asta. Tom își aminti de îndrumările primite și răspunse la saluturi cu o ușoară aplecare a capului său împănoșat și un curtenitor: „Vă mulțumesc, bunii mei supuși.”

Se așeză la masă fără să-și scoată toca, nesimțindu-se cîtuși de puțin stînjenit, căci a sta la masă cu pălăria pe cap era singura tradiție regală cu care regii și familia Canty erau la fel de deprinși de foarte multă vreme. Suita se risipi și se orindui în grupuri pitorești, toți rămînînd cu capetele descoperite.

Acum, în sunetele unei muzici vesele, intrară călărașii din gardă — „cei mai înalți și cei mai puternici bărbați din Anglia, fiind cu grijă aleși pentru aceasta” — dar să-l lăsăm pe cronicar să ne povestească și de astă dată:

„Călărașii din gardă intrară cu capul descoperit, înveșmîntați în roșu aprins, cu trandafiri de aur pe spate; intrară și ieșiră, aducînd pe rînd fel și chip de bucate, servite în vase de preț. Aceste bucate erau primite de către un gentilom, în aceeași rînduială în care se aduceau, și apoi erau puse pe masă, în vreme ce gustătorul lua fiecărui curtean cîte-o îmbucătură din felul de mîncare adus, de teama vreunei otrăviri”.

Tom prinzi bine, deși își da seama că sute de ochi îi urmăreau fiecare îmbucătură și-l pîndeau cum mîncă, cu un interes care n-ar fi putut fi mai încordat nici de-ar fi băgat în gură un exploziv ucigător în stare să-l arunce în aer și să-l împrăștie în mii de fărîme prin sală. Era grijuliu să nu se zorească și la fel de grijuliu să nu facă nici cel mai mic lucru singur, ci să aștepte pînă ce gentilomul însărcinat cu slujba aceea îngenunchea și-l slujea. O scoase la capăt fără nici o scrînteală — izbîndă deplină și prețioasă.

Cînd în cele din urmă masa se sfîrși și Tom plecă, în mijlocul scînteietorului său alai, cu urechile vuind de larva voioasă a trîmbițelor care sunau, a tobelor care răpăiau și a aclamațiilor tunătoare, gîndi că dacă asta era toată greutatea de a cina în public, atunci era o încercare pe care ar fi înfruntat-o bucuros chiar de mai multe ori pe zi, ca în felul acesta să obțină să fie scutit de unele îndatoriri mai copleșitoare ale slujbei sale de rege.

Capitolul 17 **FU-FU ÎNTÎI, „REGELE ZĂNATECILOR”**

MILES HENDON zorea către capătul dinspre Southwark al podului, cu privirea mereu la pîndă după cei pe care îi căuta, sperînd și așteptîndu-se să dea peste ei dintr-o clipă într-alta. Însă fu dezamăgit. Tot întrebînd întruna, izbuti să le descopere trecerea prin Southwark pînă la un punct; apoi, pierdu orice urmă și nu mai știu încotro s-o apuce. Totuși se strădui din răsuferi în tot restul zilei. La căderea nopții era frînt de oboseală, aproape mort de foame și la fel de depărtat de ținta sa, ca și la plecare, așa că cină la hanul Tabvard și se duse la culcare, hotărît să o pornească iar, odată cu zorile, și să cerceteze tot orașul de la un cap la altul. Cum sta așa culcat, chibzuind și plănuiind, începu curînd să raționeze astfel: dacă-i va sta în putință, băiatul o să scape de nemernicul care se dă drept tatăl său. Se va duce oare la Londra să-și caute vechiul sălaș? Nu, nu va face aceasta, ci se va feri să le cadă iarăși în mînă. Atunci ce va face?

Cum n-avusese pe lume nici un prieten sau ocrotitor, pînă nu-l întîlnise pe Miles Hendon, firește că va căuta să-și găsească iarăși prietenul, dacă împrejurarea nu-l va sili s-o pornească iar spre Londra și primejdiile ei. Se va îndrepta către castelul Hendon, asta va face, fiindcă știe că Hendon e în drum spre casă și s-ar putea aștepta să-l găsească acolo. Da, situația era limpede pentru oștean — nu trebuia să mai piardă nici o clipă în Southwark, ci să pornească pe dată prin Kent, spre Movila Călugărului, cutreierînd pădurile și întrebînd prin toate părțile, de-a lungul drumului. Și-acum, să ne întoarcem la micul rege dispărut.

Tîlharul despre care slujitorul de la hanul de pe pod spusese că l-a văzut „tocmai cînd ajunsese” lîngă flăcăul străin și lîngă rege nu li se alăturase, ci trecuse în spatele lor și-i urmărise de-aproape. Nu suflase nici o vorbă. Brațul stîng îi atîrna într-o eșarfă, iar peste ochiul stîng purta un plasture mare, verde; șchiopăta pușintel și se sprijinea într-o bîtă de stejar. Flăcăul îl duse pe rege pe un drum întortocheat, de-a curmezișul Southwark-ului, și încet-încet ieși la drumul mare, din spatele orașului. Regele era supărat acum și spuse că nu merge mai departe. Se cădea ca Hendon să vină la el, și nu el să se ducă la Hendon. Nu va îndura asemenea necuviință, va rămîne locului. Flăcăul zise:

— Ai să rămîi aici, în vreme ce prietenul tău zace rănit în pădurea de colo? Fie și-așa.

Purtarea regelui se schimbă pe dată. El strigă:

— Rănit? Și cine-a cutezat a-l vătăma? Dar lasă aceasta deoparte; arată-mi drumul, arată-mi drumul! Mai repede, omule, ești împovărat cu plumb? Rănit? De-ar fi făptuitorul și fecior de duce, se va căi!

Pădurea era destul de depărtată, însă ajunseră degrabă. Flăcăul se uită în jur, descoperi o creangă de copac înfiptă-n pămînt, de care era legată o zdreanță, apoi își urmă calea în adîncul codrului, căuțînd din ochi alte crengi asemănătoare și găsindu-le din loc în loc. Era vădit că se călăuzea după semnele acelea către ținta sa. Tot mergînd agale, ajunseră într-un luminiș, unde se zărea schelăria unei ferme mistuite de flăcări și alături un grajd păraginit, care sta într-o rînă. Nimic nu arăta că împrejur

ar vieții cineva; domnea o tăcere desăvârșită. Flăcăul intră în grajd, iar regele se ținu după el nerăbdător. Nu era nimeni înăuntru! Regele aruncă o privire mirată și bănuitoare spre tînăr și-l întrebă:

— Unde-i?

Drept răspuns primi doar un rîs batjocoritor. Într-o clipită regele se mînie foc, apucă un butuc și tocmai voia să se năpustească la flăcăul care-l amăgise, cînd alt rîs batjocoritor îi răsună în urechi. Era ticălosul cel șchiop care se ținuse după ei la oarecare depărtare.

Regele se-ntoarse și spuse furios:

— Cine ești tu? Ce treabă ai pe-aici?

— Lasă-ți deoparte sminteala — spuse străinul — și domolește-te. Nu m-am prefăcut atît de bine ca să nu-ți recunoști tatăl.

— Nu ești tatăl meu. Nu te cunosc defel. Eu sînt regele. De mi-ai ascuns slujitorul, găsește-mi-l, de nu, te vei căi amar pentru cele făptuite.

John Canty răspunse cu glas aspru și măsurat:

— Îi limpede că ești nebun și mi-e silă să te pedepsesc, dar de mă înfrunți, voi fi nevoit. Flecăreala ta nu face rău nimănui, unde nu-s urechi care să-ți ia în seamă smintelile, dar e bine să te deprinzi cu o vorbire obișnuită, care să nu ne-aducă nici un rău, cînd ne vom schimba lăcașul. Am săvîrșit un omor și nu pot locui acasă; și tu așijderi, căci am nevoie de tine. Numele meu e schimbat, pe temeiori înțelepte; îmi zice Hobbs — John Hobbs; iar ție Jack — întipărește-ți în minte numele. Acuma, haide, vorbește: unde-i maică-ta? Unde-ți sînt surorile? N-au venit la locul statornicit, știi oare încotro au luat-o?

Regele răspunse întunecat:

— Nu-mi tulbura mintea cu ghicitorile tale. Mama mea a murit; surorile mele se află la palat.

Flăcăul de lîngă el izbucni într-un rîs batjocoritor, și regele ar fi tăbărit pe el, însă Canty — sau Hobbs, cum își zicea acum — îl opri și zise:

— Lasă-l, Hugo, nu-l hărțui, mintea-i e rătăcită și purtările tale îl zădăresc. Stai jos, Jack, și domolește-ți firea; pe dată vei căpăta ceva de îmbucut.

Hobbs și Hugo începură să vorbească în șoaptă, iar regele se depărtă cît putu de tovărășia lor neplăcută. Se retrase în penumbra colțului cel mai depărtat al grajdului, unde găsi podeaua de pămînt căptușită cu un strat de paie gros de doi coți. Se-ntinse acolo, trase peste el o mîină de paie, în chip de acoperitură, și curînd se cufundă în gînduri. Avea multe necazuri pe cap, însă cele mărunte aproape că erau zvîrlite în uitare de durerea cea mai crîncenă: pierderea tatălui său. Pentru toată lumea numele lui Henric al VIII-lea trezea un fior și înfățișa imaginea unui balaur care sufla pîrjol și pară pe nări, un tiran a cărui mîină împărțea pedepse cumplite și moarte; însă acestui băiat, același nume îi trezea numai sentimente plăcute, chipul pe care-l chema în amintire exprima numai blîndețe și dragoste. Îi veni în gînd un lung șir de scene pline de duioșie, între tatăl său și el, și stăruia cu drag asupra lor, lacrimile sale nepotolite dovedind cît de adîncă și de sinceră era mîhnirea care-i stăpînea inima. În vreme ce după-amiaza se stingea încet, flăcăul, frămîntat de necazurile sale, se afundă treptat într-un somn liniștit și tămăduitor.

După un răstimp destul de lung, n-ar fi putut spune cît anume, simțurile sale se luptară să-și scuture amorțea și, cum stătea așa culcat, cu ochii închiși, întrebîndu-se în neștire unde se află și ce se petrecuse cu el, prinse cu urechea bătaia posomorîtă a ploii în acoperiș. Îl învăluia o senzație plăcută de bunăstare, la gîndul că se află la adăpost, dar aceasta fu curmată cu brutalitate în clipa următoare, de un cor de chicoteli pițigăiate și de rîsete grosolane. Larma aceea îl făcu să tresară în chip neplăcut și își scoase capul de sub paie, ca să vadă de unde venea. O priveliște mohorîtă și respingătoare i se înfățișă ochilor. În mijlocul podelei, la celălalt capăt al grajdului, ardea un foc zdravăn, iar în juru-i, prinși într-o lumină sinistră de para cea roșie, stăteau trîntiți și tolăniți o ceată pestriță de lepădături, golani și borfași de ambele sexe, cum nu mai întîlnise nici în cărți, nici în visele sale vreodată. Erau acolo bărbați uriași vînjoși, cu pielea tăbăcită de vînturi și ploi, cu plete lungi și purtînd niște zdrențe fantastice; flăcăi potriviți la stat, la fel de trențaroși, la fel de crunți la înfățișare se aflau cerșetori orbi, cu ochi bandajați sau acoperiți de plasturi,

schilozii, cu picioare de lemn și cîrje, bolnavi cu răni purorioase, ce se întrezăreau din bandaje făcute ca vai de lume; se afla și un telal cu mutră de ticălos, cu bocceaua sa; de asemenea, un tocilar, un căldărar și un bărbier felcer, cu uneltele meseriei lor. Cîteva din femeile acelea erau codane abia răsărite; unele erau în floarea tinereții, altele erau cotoroaște bătrîne și brăzdate de zbîrcituri, dar cu toatele erau teleleice neobrăzate și rele de gură, și deopotrivă de murdare, neprimenite și neșesălate. Erau pînă și trei prunci cu chipuri bolnave, și o pereche de potăi moarte de foame, cu sfori la gît — a căror îndatorire era să-i conducă pe orbi.

Se lăsase noaptea. Banda tocmai sfîrșise de mîncat și se punea pe orgii; cana cu rachiu trecea din mînă-n mînă. Din toate piepturile țîșni un singur strigăt:

— Un cîntec. Să ne cînte Liliacul și Dick, și Talpă-Lată.

Unul din orbi se ridică și se pregăti, azvîrlind cît colo plasurii care-i adăposteau ochii foarte ageri și tăblița cu text sfîșietor povestind pricina nenorocirii sale. Talpă-Lată se descotorosi de piciorul de lemn și-și luă locul stînd pe picioarele sale tefere și sănătoase, alături de soțul său întru nemernicie. Apoi urlară un cîntec destrăbălat, sprijiniți de întreaga societate, care la sfîrșitul fiecărei strofe întona refrenul, într-un cor tot mai puternic. Cînd sfîrșiră ultimul cuplet, entuziasmul cîntăreților pe jumătate beți atinsese asemenea culmi, încît fiecare se porni să zbiere cîntecul de la început, făcînd laolaltă atîta zarvă deșănțată, de tremurau bîrnele grajdului.

Conversația își urmă cursul — nu în limba hoților, în care cîntaseră, fiindcă aceasta era folosită numai cînd puteau să tragă cu urechea niscaiva vrăjmași. Din discuție ieși la iveală că „John Hobbs” nu era cîtuși de puțin un „boboc”, ci se hîrșise în rele, în bandă, cu mult în urmă. I se ceru să povestească ce i se întîmplase în ultima vreme și cînd spuse că „din întîmplare” a ucis un om, cei din jur arătară mare mulțumire. Cînd mai adăugă că era vorba de un preot, fu aplaudat zgomotos și trebui să ciocnească un pahar cu fiecare. Cunoștințe vechi îl întîmpinau cu îmbrățișări, iar altele noi erau mîndre să-i stringă mîna. Fu întrebat de ce „zăbovisă” departe de dînșii atîtea luni. Canty răspunse:

— În anii din urmă, la Londra e terenul mai prielnic decît la țară și mai fără de primejdii, de cînd legile au fost întărite cu atîta strășnicie și sîrguință. De n-aș fi avut această nenorocoasă întîmplare, aș fi rămas acolo. Hotărîsem să rămîn și nicicînd să nu-mi mai pun pielea la bătaie pe drumurile de țară — dar întîmplarea cu pricina a schimbat rînduiala statornicită de mine.

Se informă cîte persoane cuprindea acuma banda. „Zburli-tul” — căpetenia lor — îi răspunse:

— Douăzeci și cinci de gealați zdraveni: zdrahoni, coțcari, mehengii și vîntură lume, laolaltă cu țiiitoarele, zdrențuroasele lor, și cu alte otrepe. Mai toți se află aci, ceilalți bat drumurile către răsărit, înspre sălașul de iarnă. Vom porni pe același drum, în zori.

— Nu zăresc pe Wen printre cinstitele fețe din jur. Pe unde poate să fie?

— Bietul flăcău, acum n-are altă hrană decît pucioasa — și încă-i fierbinte pentru un gîtlej plăpînd. A fost ucis undeva într-o încăierare, cam prin miezul verii.

— Mă doare inima s-aud asta; Wen era bărbat priceput și viteaz.

— Așa era într-adevăr. Bess cea Neagră, drăguța lui, e încă printre ai noștri, dar a pornit către răsărit; strașnică fată, cu purtări plăcute și cuminte, nimenea n-a văzut-o umblînd beată mai mult de patru zile din șapte.

— Totdeauna se înfrîna — îmi amintesc bine — de treabă fată și vrednică de toată lauda. Mama ei era mai slobodă în purtări și mai puțin năzuroasă; hoască zurbagioaică și rea de muscă, dar înzestrată cu o minte mai presus de cele obișnuite.

— Din această pricină am și pierdut-o. Darul ei de a citi în palmă și alte soiuri de a prevesti viitorul i-au adus pînă la urmă faima de solomonăriță. Legea i-a făcut de petrecanie, prăjind-o la foc domol. Zău că m-a mișcat aproape pînă la lăcrimare chipul neînfricat în care și-a înfruntat soarta, blestemînd și suduind toată mulțimea care căsca gura și-o privea, în vreme ce flăcările urcau șerpuid către fața ei și-i prindeau șuvițele rărite, cuprinzînd capul ei bătrîn și cărunt. Îi blestema, ptii!

Ce-i mai blestema! O mie de ani de-ai mai viețui n-ai să auzi asemenea blesteme măiestrite. Vai, iscusința aceasta a pierit odată cu ea. Vor mai fi rămas încercări josnice și firave de-a o maimuțări, dar nu mai ți-e dat s-auzi o adevărată luare în deșert a celor sfinte.

„Zburlitul” suspină, ascultătorii suspinară de asemenea, în semn că-i împărtășesc simțămintele. O întristare obștească pogoří o clipă deasupra întregii adunări, căci pînă și niște dezmoșteniți ai soartei ca aceștia, cu sufletele împietrite, nu sînt cu totul nesimțitori, ci sînt în stare să fie încercați și ei, în chip fugar, de un sentiment de pierdere și mîhnire. Asta la răstimpuri mari și în împrejurări deosebit de prielnice — în cazuri asemănătoare cu cel de față, de pildă, cînd talentul și știința vreunuia dintre ei îi părăsesc fără să lase urme. Totuși, cîte-o dușcă zdravănă la fiecare dădu iarăși curaj tuturor bocitorilor.

— Mai sînt și alți prieteni de-ai noștri care-au trecut prin grele încercări? întrebă Hobbs.

— Mai sînt unii. Mai cu seamă dintre cei noi veniți — cum sînt gospodarii cei mici, rămași fără de adăpost și rătăcind înfometati prin lumea largă, din pricină că fermele le-au fost luate spre a fi prefăcute în pășuni. Au cerșit și-au fost biciuiți, despuiati de la brîu în sus, pînă ce le-a șiroit sîngele; apoi au fost puși în butuci, să zvîrle mulțimea în ei cu ce-i cădea în mîna. Dar ei au cerșit iar, și iar au fost biciuiți și li s-a retezat cîte-o ureche; au cerșit și-a treia oară — ce alt puteau face, sărmanii netrebnici? Și-au fost însemnați pe obraz cu fierul roșu încins, apoi vînduți ca robi; au fugit, au fost hăituiți și spînzurați. E poveste scurtă și nu-ți trebuie mult ca s-o depeni. Alții dintre noi au trecut prin încercări mai puțin grele. Ridicați-vă, Yokel, Burns și Hodge! Arătați-vă podoabele!

Cei numiți se ridicară și-și scoaseră cîteva din hanțe, dezgolindu-și spinările brăzdate de urme vechi de bici; unul își dădu la o parte părul și arată locul unde fusese cîndva urechea stîngă; altul arată un stigmat pe umăr — litera S — și o ureche ciuntită; al treilea zise:

— Eu sînt Yokel; mai an eram plugar pe ogorul meu, aveam gospodărie spornică, nevastă iubitoare și copii — acum toate sînt puțin cam altfel: și ca avere, și ca stare, iar nevasta și co-

pii-s duși pe cea lume — poate s-or fi aflînd în cer, poate-n celălalt loc — dar slavă cerului atotmilostiv că cel puțin nu mai trăiesc în Englitera! Buna și bătrîna mea mamă, care nu avea nici o vină și nici un păcat, se străduia să agonisească o pîine, îngrijind de bolnavi. Murind unul din aceștia, fără ca doftorii să se învrednicească a ști cum, maică-mea fu arsă drept vrăjitoare, sub ochii pruncilor mei care priveau și jeleau. Halal lege engleză! Sculați cu toții și ciocniți cănilile! Toți într-un glas strigați! Beți pentru îndurătoarea lege engleză care a mîntuit-o pe dînsa măcar de iadul englez! Vă aduc mulțămîtă, firtașilor, la toți deopotrivă. Am cerșit din casă-n casă — eu și nevasta — ducînd cu noi copiii flămînzi, dar în Englitera e o fărădelege să fii înfometat; astfel că ne-au despuiat și ne-au biciuit în trei orașe de-a rîndul. Beți cu toții iarăși, pentru îndurătoarea lege engleză! Căci biciul ei a sorbit adînc din sîngele lui Mary a mea și binecuvîntata mîntuire i-a sosit grabnic. Zace colo, culcată sub iarbă, ocrotită de orice rele. Dar copiii, firește, cîta vreme legea mă biciuia pe mine, purtîndu-mă din oraș în oraș, se stingeau de foame. Beți, flăcăi, numai un strop, un strop pentru bieții copii, care n-au făcut rău nici unei făpturi. Iar am cerșit — am întins mîna pentru o coajă de pîine, și-am fost pus în butuci, și-am pierdut o ureche; iată, aci atîrnă ciotul ei; iar am cerșit, și iată ciotul celeilalte, spre a-mi întipări bine în minte fapta. Și totuși am cerșit încă o dată, și-am fost vîndut ca sclav — iată aci pe obraz, sub pata aceasta, de-aș șterge-o, ați putea vedea litera S pe care a lăsat-o acolo fierul roșu! Sclav! Pricepeți acest cuvînt? Un sclav englez stă înaintea voastră. Am fugit de la stăpînul meu, și cînd voi fi găsit — cel mai greu blestem al cerului cază asupra legii țării care a rînduit astfel — voi atîrna în furcile spînzurătorii!

Un glas răsunător se-auzi din penumbră:

— Nu vei fi spînzurat! Din ziua de azi s-a sfîrșit cu această lege!

Toți se întoarseră și zăriră silueta fantastică a micului rege, care se apropia zorit. Cînd sosi în plină lumină și fu văzut deslușit, izbucni o explozie generală de întrebări:

— Cine-i? Ce-i acolo? Cine ești tu, mogîldeață?

Bietul copil rămase netulburat, țintit de toate privirile acelea mirate și cercetătoare și răspunse cu demnitate princiară:

— Sînt Eduard, regele Engliterei.

Un hohot sălbatic de rîs urmă; parte în derîdere, parte de încîntare față de o glumă atît de bună. Regele fu jignit. Spuse tăios:

— Vînturători de drumuri, fără de cuviință ce sînteți, aceasta vă e recunoștința pentru milosîrdia regală ce v-am făgăduit?

Mai spuse și altele, cu glas mîniat și cu gesturi aprinse, însă vorbele-i fură acoperite de-un vîrtej de rîsete și exclamații batjocoritoare. John Hobbs încercă de cîteva ori să-și facă glasul auzit, peste larma aceea, și în cele din urmă izbuti, spunînd:

— Fraților, îi feciorul meu, vede cai verzi pe pereți; e țicnit și nebun de legat, nu-l luați în seamă — el socoate că-i regele cu adevărat.

— Sînt cu adevărat regele — zise Eduard, întorcîndu-se către el — precum te vei încredința pe pielea ta, la vremea sorocită. Ai mărturisit un omor — te vei legăna în furci pentru el.

— Tocmai tu mă vei vinde? De pun mîna pe tine...

— Sst... sst! Domol, zise zdravănul „Zburlit”, punîndu-se între ei la vreme ca să-l scape pe rege, și își întări intervenția, doborîndu-l cu un pumn pe Hobbs.

— Nu te-nchini în fața regelui, și nici față de căpetenie? De-ți mai îngădui vreodată de față cu mine asemenea necuviință, te spînzur cu mîna mea! Apoi adresîndu-se Altei Sale: Nu trebuie să-ți ameninți firtații, flăcăule, și trebuie să te păzești a-i vorbi de rău. Fii rege, dacă-ți place, în sminteala ta, fără a face rău altora, însă. Nu te mai fâli cu asemenea rang, căci în-seamnă trădare; om fi noi oameni păcătoși în felul nostru, dar nu se află nimenea printre noi într-atîta de ticăloșit încît să fie trădător față de regele său; în această privință avem inimi iubitoare și credincioase. Ia seama de spun au ba adevărul. Acum — cu toții într-un glas: Trăiască Eduard, regele Engliterei!

— Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Răspunsul peștriței adunări sosi cu asemenea tărie de tunet, încît șubreda baracă se cutremură din temelii. Fața micului rege se luminează o clipă de plăcere, și el își plecă ușor capul și spuse, cu gravă simplitate:

— Vă mulțumesc, bunii mei supuși.

Acest rezultat neașteptat făcu ca prea cinstita adunare să se tăvălească de rîs. Cînd se mai potoliră puțin, „Zburlitul” rosti cu hotărîre, însă pe un ton de ajuns de blajin:

— Lasă-te d-alde-astea, băiete; nu-i înțelept, nici bine. Împlinește voia închipuirii tale, de n-ai încotro, dar alege-ți alt titlu.

Cu un glas care-ți sfișia urechile, un tinichigiu veni cu o sugestie:

— Fu-Fu întîi, regele zănatecilor.

Titlul „prinse” numaidecît, toți îl adoptară și din piepturile golanilor se-nălță un strigăt asurzitor:

— Trăiască Fu-Fu întîi, regele zănatecilor! urmat de șuierături, mieunături și răbufniri de rîs.

— Aduceți-l încoace în strigăte de slavă și încoronați-l.

— Puneți-i mantia regală!

— Dați-i sceptru!

— Urcăți-l pe tron!

Strigăte de acestea și vreo alte douăzeci la fel izbucniră dintr-o dată. Apoi, mai-nainte ca sărmana, mica victimă, să-și poată trage sufletul, fu încoronată cu un lighean de tinichea, înfășurată într-o pătură ciuruită, urcată pe-un butoi drept tron, iar în mînă îi fu pusă lingura de lipit a tinichigiului, după care se trîntiră cu toții în genunchi în juru-i și se porniră pe un cor de văicăreli ironice și rugăminți batjocoritoare, ștergîndu-și ochii cu mînele și șorțurile lor pătate și zdrențuite.

— Fii îndurător cu noi, o, prea blîndule rege!

— Nu călca în picioare pe viermii care te roagă fierbinte, o, înălțimea Ta prea iubită!

— Fie-ți milă de sclavii tăi și mîngîie-le inima cu o regească lovitură de picior!

— Veselește-ne și încălzește-ne cu razele tale îndurătoare, o, soare înfocat al măreției domnești!

— Sfințește pămîntul cu atingerea piciorului tău, ca să putem mînce noroiul și astfel să ne înnobilăm!

— Binevoiește a scuipa asupra-ne, o, înălțimea Ta, pentru ca odraslele noastre să poată povesti despre princiara ta bunătate și să fie de-a pururi mîndre și fericite!

Dar tinichigiul cel poznaș deveni „eroul” seriei și avu parte de toate onorurile. Îngenunchind, se prefăcu că sărută piciorul regelui și fu împins deoparte cu scîrbă. Atunci cerși pe la fiecare o cîrpă să și-o lipească peste bucățița de obraz care-i fusese atinsă cu piciorul, zicînd că trebuie s-o ferească de atingerea aerului „de rînd” și că va face avere umblînd pe drumul mare și arătînd ca la panoramă locul atins, la prețul de o sută de șilingi o ochire. Îi făcu să se prăpădească de rîs în așa hal, încît stîrni invidia și admirația întregii adunături rîioase.

În ochii micului monarh se iviră lacrimi de rușine și indignare, și în mintea sa gîndea: „De le-aș fi cășunat vreun rău mare, tot nu s-ar fi putut arăta mai cruzi, și eu, doar, dimpotrivă, n-am rostit decît fîgăduiala de-a fi bun cu ei, și pentru aceasta iată cum mă umilesc!”

Capitolul 18

PRINȚUL ÎN MIJLOCUL VAGABONZILOR

CEATA VAGABONZILOR își părăsi culcușul odată cu revărsatul zorilor și porni la drum. Deasupra lor cerul era acoperit de nori, sub picioare pămîntul alunecos, iar aerul înghețat. Veselia le pierise cu totul; unii mergeau tăcuți și morocănoși, alții erau arțăgoși și căutau ceartă; nici unul nu era pornit pe vorbă și pe toți îi sîcîia setea.

„Zburlitul” îl lăsă pe „Jack” pe seama lui Hugo, dîndu-i cîteva îndrumări scurte, și-i porunci lui John Canty să se de-părteze de el și să-l mai slăbească... Îi mai atrase luarea-aminte lui Hugo să nu fie prea aspru cu băiatul.

După un răstimp, vremea se mai îmblînzi și norii se împrăștiară puțin. Ceata nu mai dîrdîia și vagabonzilor le crescurocurajul. Deveniră tot mai voioși și pînă la urmă se porniră să se încaiere și să-i ocărăscă pe drumeții ce-i întîlneau în cale. Asta arăta că își veniseră în fire și prețuiău iar bucuriile vieții. Teama pe care-o stîrneau indivizii de teapa lor se vădea în faptul că toată lumea se dădea la o parte dinainte-le și primea cu

răbdare obrăzniciiile lor deșănțate, fără a cuteza să spună nici pîs.

Șterpeleau rufe atîrnate la uscat pe garduri, uneori chiar în văzul stăpînilor, care nu suflau o vorbă, ci păreau mai degrabă recunoscători că nu li s-au luat și ostrețele.

Nu trecu mult și tăbăriră într-o mică gospodărie țărănească, unde se instalară ca la ei acasă, în vreme ce țăranul și ai casei, tremurînd ca varga, își goleau cămara ca să le poată da un prînzișor. Le ciupeau de bărbie pe stăpîna casei și pe fiicele ei, chiar cînd veneau cu mîncare și făceau pe seama lor glume deocheate, luîndu-le în târbacă și rîzînd mînzește. Azvîrleau cu oase și cu zarzavaturi în gospodar și-n fiii lui, silindu-i să se ferească tot timpul și aplaudînd zgomotos de cîte ori o lovitură nimerea în plin. Ca să pună vîrf la toate, mînjiră cu unt pe cap pe una din fete, care se supăraseră din pricina acestor grosolăanii. Drept rămas bun îi amenințară că se întorc și dau foc la casă, cu familie cu tot, dacă ajunge la urechile stăpînirii vreo plîngere despre isprăvile lor.

Pe la nămiezi, după un marș lung și obositor, banda poposi îndărătul unui gard viu, la marginea unui sat arătos. Hotărîră să se odihnească un ceas, apoi ceata se risipi, care-ncotro, ca să între fiecare prin altă parte în sat și să-și arate hărnicia în meșteșugul lui. „Jack” fu trimis împreună cu Hugo. O bucată de vreme hoinăriră de ici, colo. Hugo pîndea un prilej de a face vreo afacere mănoasă, dar negăsind nici unul, în cele din urmă zise:

— Nu zăresc nimic de furat, îi sălaş de calici. Așa că o să cerșim.

— Într-adevăr! Păstrează-ți meșteșugul — ți se potrivește. Eu unul nu voi cerși.

— Nu vei cerși?! exclamă Hugo, holbîndu-se mirat la rege. Și de cînd, mă rog, ți-ai îndreptat păcatul?

— Ce înțeles au vorbele tale?

— Ce înțeles? Oare nu ai cerșit de la naștere pe ulițele Londrei?

— Eu? Ți-ai pierdut mințile?

— Nu risipi vorbele alese — ca să-ți rămină și pentru al'dată. Taică-tău zice că ai întins mîna. Se prea poate să fi

mințit. Nu cumva ești atît de îndrăzneț și spui că a mințit? îl batjocori Hugo.

— Cel căruia îi spuneți voi tatăl meu? Da, a mințit.

— Haide, firtate, nu împinge prea departe jocul tău caraghios de-a nebunul; înțeleg că faci pe nebunul de șagă, numai ia seama să n-o pățești. De i-aș spune aceste vorbe, ți-ar tăbăci pielea în lege.

— Cruță-ți osteneala. Eu însumi i le voi spune.

— Curajul tău îmi place, zău așa, dar nu-ți laud judecata. Ciomăgeli și bătaii zdravene găsește omul cu duiumul în viața asta, fără să și le mai caute cu lumînarea. Dar să lăsăm asta, mi se pare că vine taică-tău. Nu mă îndoiesc că știe să mintă, nu șovăi o clipă să zic că minte de are prilejul, căci cei mai sfinți dintre noi săvîrșesc asemenea păcat, dar aci n-avea de ce să mintă. Un om cu minte nu-și irosește pe degeaba asemenea bun vicleșug, dar de vreme ce n-ai chef să ne îndeletnicim cu cerșitul, cu ce să ne trecem vremea? Să șterpelim de prin bucătării?

Regele-l rezezi nerăbdător:

— Pune capăt neroziei acesteia — mă sîcîi.

Hugo răspunse cam supărat:

— Ian ascultă, firtate, de cerșit nu vrei, de furat nici atîta, fie și-așa. Atunci ți-oi spune eu ce vei face neapărat. Vei sluji de momeală, cît voi cerși eu. Zi că nu vrei, de cutezi!

Regele se pregătea să-l repeadă cu dispreț, cînd Hugo îl opri:

— Destulă vorbă! Iată că se-apropie cineva milostiv după chip. Eu am să mă zvîrcolesc pe jos. Cînd străinul se va rezezi spre mine, începe a te căina și a geme și, îngenunchind, prefă-te că plîngi; apoi zbiară de parcă toți diavolii foamei și sărăciei și-ar fi făcut cuib în pîntecele tău și spune: „Luminate domn, sărmanul meu frate e foarte bolnav și fără nici un prieten și sprijin sîntem. În numele Domnului, aruncă o privire îndurătoare asupra unui biet bolnav uitat de lume și nespus de nenorocit; miluiește cu un gologan din avuțiile domniei tale o făptură lovită de soartă și aflată în pragul pieirii” — și ia seama, să o ții strună cu vaietele și să nu te potolești pînă nu-l ușurăm de-un gologan, altmintrelea te vei căi.

Îndată, Hugo începu să geamă și să horcăie, să-și dea ochii peste cap, să se clatine buimac și să tremure ca apucat, iar când drumețul ajunsese chiar lângă ei, se trînti la pămînt cît era de lung, înaintea lui, cu un țipăt sfișietor, și începu să se răsucească și să se tăvălească-n noroi, de ziceai că i-a sosit ceasul din urmă.

— Vai de lume! strigă inimosul drumeț. Vai, sărmane suflet, cum mai pătimești! Haide, să-ți dau ajutorare.

— O, nobile și luminate domn, mă lasă — ca pe un prinț de sînge să te îndrăgească pronia — dar crudă suferință mă încearcă, de-s atins cînd mă pălește astfel boala. Frate-meu, de colo, va spune înălțimii Voastre ce crîncenă durere mă sfișie cînd se abat asupra-mi aceste tulburări. Un gologan, bunule domn, un gologan, să luăm o brumă de merinde, apoi lăsați-mă pradă necazurilor mele.

— Un gologan! Ba trei vei căpătă, făptură fără de noroc! și omul, scotocindu-se în mare grabă prin buzunare, scoase banii. Iată-i, sărman flăcău, ia-i, ți-i dau cu dragă inimă. Acum vino-ncoa', băiete, și ajută-mă să-l duc pe fratele tău pîn-la casa de colo, unde...

— Nu sînt fratele lui — zise regele, curmîndu-i vorba.

— Cum, nu ești fratele lui?

— Vai mie, auziți-! gemu Hugo, scrișnind din dinți pe-ascuns. Se leapădă de mine, care i-s frate bun, cînd mă vede c-un picior în groapă!

— Fiule, cu-adevărat împietrită ți-e inima, de ți-e frate drept. Rușine! Cînd el sărmanul, abia-și mai mișcă mădularele. De nu ți-i frate, cine-i atunci?

— Un cerșetor și un tîlhar! A luat pomana domniei tale, iar buzunarul așijderea ți l-a golit. Și de voiești a-l tămădui-n chip minunat, croiește-i umerii cu bățul și încrede-te în pronia cerească.

Dar Hugo nu zăbovi ca să se întîmple minunea. Într-o clipă fu în picioare și-o tuli ca vîntul, cu drumețul după el, stîrnind huiduieli și mare zarvă pe unde treceau și ridicînd satul pe urmele lor. Regele, mulțumind din inimă cerului pentru scăparea sa, fugi în direcție opusă și nu-și încetini pasul pînă ce nu

se încredința că e în afară de primejdie. Apucă pe cea dintîi cărare care-i ieși înainte și curînd lăsă satul în urma lui. Grăbi pasul cît putu, cîteva ceasuri în șir, aruncînd mereu priviri neliniștite îndărăt, să vadă dacă nu e urmărit; dar, în cele din urmă, teama îl părăsi și-n locul ei îl cuprinse o senzație îmbucurătoare de siguranță. Își dădu seama acum că era flămînd și foarte obosit, așa că se opri la o fermă, dar cînd voi să deschidă gura, fu repezit și alungat cu asprime. Flendurile cu care era îmbrăcat vorbeau împotriva lui.

Rătăci mai departe, jignit și mînios, hotărît să nu mai îndure asemenea tratament. Dar foamea învinge pînă și mîndria, astfel că pe-nserate se opri la altă fermă. Însă aci avu parte de o primire și mai rea, căci i se aruncară tot felul de ocări și fu amenințat că va fi arestat ca vagabond, dacă nu-și ia tălpășița numaidecît.

Noaptea pogorî, rece și cu cerul acoperit de nori; și monarhul tot se mai ostenea, mergînd întruna, deși-l dureau picioarele. Era silit să nu se oprească, fiindcă — de cîte ori se așeza să se odihnească — gerul îl pătrundea pînă la oase. Toate senzațiile și întîmplările erau noi și ciudate pentru el, cum pășea așa prin întunecimea solemnă și nețarmurita pustietate a nopții. Cînd și cînd auzea glasuri care se-apropiau, treceau pe lîngă el și se pierdeau în tăcerea din jur, și, deoarece nu zărea decît un fel de umbre unduitoare și nelămurite din care izvorau acele glasuri, trecerea lor aducea a ceva nepămîntean, de nălucă, care-l făcea să se-nfioare. La răstimpuri zărea licărul vreunei luminițe și i se părea că se află la mare depărtare, aproape pe alt tărîm. Clinchetul zurgălăilor unei mioare îi ajungea la urechi ca un murmur abia simțit, depărtat, nedeslușit; mugetul vătuit al cirezilor plutea către el, pe-aripa adierii noptatice, în cadențe ce piereau pe dată, ca un cînt întristat. Uneori prindea cu urechea lătratul tînguitor al vreunui dulău, înălțîndu-se peste întinsul nevăzut al cîmpiei și al pădurii. Toate sunetele și zgomotele erau parcă pierdute în noapte, făcîndu-l pe micul rege să simtă că orice fărîmă de viață și de mișcare era departe de el și că se-afla stingher, fără nici o tovarășie, în inima unei singurătăți nemăsurate.

Își urmă calea împleticindu-se, cu închipuirea înspăimântată la fiecare nouă încercare, tresărind câteodată la foșnetul ușor al frunzelor uscate, de deasupra capului său — într-atît de mult aducea a șoaptă omenească. Nu trecu mult și deodată dădu peste lumina chioară a unui felinar de tinichea, atîrnat la doi pași de el. Se dădu îndărăt, în umbră, și așteptă. Felinarul atîrna lîngă ușa deschisă a unui grajd. Regele așteptă puțin — nu se auzea nici un sunet, nu mișca nici o vietate. Gerul îl mușca atît de nemilos cum sta el acolo neclintit, iar primitorul grajd părea atît de ispititor, încît în cele din urmă se hotărî să riște orice și să intre. O porni grăbit, cu pași hoțești, și tocmai cînd trecu pragul, auzi în urma lui glasuri. Sări în spatele unui butoi care se afla înăuntru și se piti. Doi argați intrară înăuntru, aducînd cu ei felinarul, și se-apucară de lucru, stînd între timp de vorbă. Pe cînd se-nvîrteau cu felinarul, regele se folosi bine de vederea sa ageră și ochi un fel de despărțitură destul de mare, la capătul cel mai depărtat al grajdului, plănuiind să se strecoare într-acolo cînd va rămîne singur. Își întipări de asemenea în minte locul unde se afla o grămadă de pături de cai, cam pe la mijlocul grajdului — cu gîndul să împrumute din ele pentru noapte, spre folosința coroanei Angliei.

Pînă la urmă, oamenii sfîrșiră treaba și plecară, zăvorînd ușa îndărătul lor și luînd cu ei felinarul. Dîrdîind, monarhul se repezi spre pături — înaintînd cît putu de iute, în bezna aceea — le luă de pe jos și-apoi, pe dibuite, ajunse teafăr în despărțitură. Din două pături își așternu pat, iar cu celelalte două se înveli. Acum era fericit ca un rege, deși paturile erau vechi, subțiri și nu prea călduroase, iar pe deasupra — mai răbufnea din ele o duhoare înțepătoare de cal, atît de tare, încît aproape te înăbușea.

Deși regele era înfometat și țepăn de frig, era totodată atît de obosit și de somnoros, încît oboseala precumpăni și curînd se cufundă într-un soi de amorțeață. Apoi, tocmai cînd era pe cale să fie învăluit cu totul de somn, simți deslușit cum îl atinge ceva. Într-o clipită se trezi de-a binelea și rămase cu răsuflarea tăiată. Fiorii de spaimă stîrniți de atingerea aceea înghețată, în beznă, aproape că-i pironi bătaia inimii. Zăcea culcat, fără să se miște, și asculta, abia îndrăznind să răsuflă. Dar nimic nu se

clintea și nu se auzea nici un zgomot. Ascultă mai departe și așteptă un răstimp destul de îndelungat, după cît i se părea lui, însă de mișcat tot nu se mișcă nimic și nici nu se auzi nimic. Așa că, de bine, de rău, începu să ațipească iar, și deodată simți din nou atingerea misterioasă! Atingerea aceea ușoară, trădînd o prezență nevăzută și mută, îți încrețea pielea de groază; băiatul simți că leșină de spaimă. Ce trebuia să facă? Asta era întrebarea, însă el nu știa ce răspuns să-i dea. Să părăsească adăpostul acela de ajuns de plăcut și să fugă de misterul acela îngrozitor, de nepătruns? Dar încotro să fugă? Nu putea ieși din grajd, iar gîndul de a se tirî orbește de colo pînă colo, prizonier între cei patru pereți cu stafia aceea lunecînd pe urmele lui, simțindu-i mereu atingerea molatică și sinistră pe obraz ori pe pîr, era de nesuferit. Era mai bine, însă, să rămînă locului și să îndure toată noaptea moartea aceea însuflețită? Nu. Atunci, ce-i rămînea de făcut? Vai, nu era decît o singură cale — știa prea bine, trebuia să întindă mîna și să descopere ce-l atîngea!

Era ușor de zis, dar trebuia să-ți încordezi puterile ca să încerci asemenea lucru. De trei ori întinse nițeluș mîna în întuneric, cu fereală, și o trase brusc îndărăt cu înfiorare, nu fiindcă ar fi întîlnit ceva, ci fiindcă fusese sigur că era cît pe aci să dea de ceva. Dar a patra oară bîjbîi un pic mai departe și mîna-i atinse ușurel ceva moale și cald. Asta aproape că-l împietri de spaimă. Mintea-i era într-un hal făr-de hal, încît nu-și putu închipui altceva decît că obiectul acela era cadavrul — cald încă — al unei ființe care abia își dăduse duhul. Gîndi că mai degrabă ar muri decît să-l mai atingă încă o dată. Însă se-nșela, fiindcă nu cunoștea puterea de neînfrînt a curiozității omenești. Nu trecu mult și mîna sa bîjbîia prin beznă, tremurînd — deși judecata și mintea se împotriveau, totuși bîjbîia mai departe. Întîlni un smoc de pîr lung; se cutremură, totuși dibui de-a lungul părului și dădu de ceva ce părea a fi o frînghie caldă. Dibui și de-a lungul frînghiei și descoperi un vițeluș nevinovat, căci frînghia nu era defel frînghie, ci coada vițelușului.

Regele se rușină că trecuse prin toate spaimetele și chinurile acelea dintr-o pricină atît de neînsemnată: un vițeluș adormit.

Dar n-ar fi trebuit să se simtă rușinat, fiindcă nu mica vietate îl speriasse, ci acel ceva neplăcut și înfiorător, drept care o luase, și oricare alt băiat — în acele timpuri vechi și superstițioase — s-ar fi purtat și-ar fi suferit aidoma cu el.

Regele fu încântat nu numai de descoperirea că făptura aceea era doar un vițeluș, ci și de tovărășia lui, căci se simțea atît de singur și lipsit de prieteni, încît chiar apropierea și tovărășia acelui animal atît de umil era binevenită. Și fusese bruf-tuit cu atîta asprime de semenii săi, încît simțea o adevărată mîngiere să se afle, în sfîrșit, în tovărășia unei făpturi care avea cel puțin o inimă blajină și blîndă, chiar dacă era lipsită de alte însușiri mai impunătoare. Așa că se hotărî să treacă peste deosebirea de rang și să lege prietenie cu vițelușul.

În timp ce-i mîngîia spinarea caldă și catifelată — care se afla aproape de tot, la îndemîină — îi trecu prin cap că vițelușul ar mai putea aduce și alte foloase. Drept care își schimbă din nou patul, așternîndu-l lîngă prietenul necuvîntător, apoi se cuibări lipit de spinarea lui, trase păturile peste el și peste prietenul lui și în cîteva minute îi era la fel de cald și de bine cum îi fusese în cele mai bune timpuri — în culcușurile de puf din palatul regal din Westminster.

Pe dată îl năpădiră gînduri plăcute — viața luă o înfățișare mai voioasă. Scăpase din cătușele robiei și-ale nelegiuirii, scăpase de tovărășia acelor decăzuți și brutali dezmoșteniți ai soartei, îi era cald, avea un adăpost — într-un cuvînt, era fericit. Afară, în noapte, se stîrnise viforul și sufla în trîmbe aprige, care scuturau din temelii grajdul și-l făceau să zbîrnîie, apoi puterile i se mai domoleau la răstimpuri și cutreiera gemînd și jelindu-se prin colțuri. Însă pentru rege și uierul vîntului era curată muzică, acum că se simțea fericit și la largul său.

Las' să vîjîie și să urle cu turbare, lasă-l să ciocăne și să trîntească ușa, să geamă și să se jelească oricît o pofti; nu-i păsa de el, ci dimpotrivă, se bucura să-l audă. Se ghemui și mai aproape de prietenul său, pătruns de-o caldă mulțumire, și lunecă fericit într-un somn adînc și fără vise, plin de seninătate și de pace. Dulăii hămăiau în depărtare, juncanele melancolice se tînguiau, iar vîntul sufla cu turbare mai departe, în vreme ce

pînze de ploaie cădeau cu furie pe acoperiș; însă Majestatea Sa, regele Angliei, dormea înaintea liniștit, și vițelușul de asemenea, fiind o făptură simplă și nu prea ușor tulburată de furtuni ori stingherită să doarmă în același culcuș cu un rege.

Capitolul 19 PRINȚUL ÎN MIJLOCUL ȚĂRANILOR

CÎND REGELE SE TREZI, în faptul zilei, descoperi că un guzgan ud, dar chibzuit, se strecurase în grajd în timpul nopții și-și găsisese un loc comod de dormit chiar la sînul lui. Fiind tulburat acum, o luă la fugă lipăind. Băiatul zîmbi și zise: „Sărman nerod, de ce te-arăți oare atît de temător? Sînt la fel de nenorocit ca și tine. Ar fi lucru de rușine să lovesc o făptură lipsită de-ajutorare, cînd eu însumi sînt atît de neajutorat. Mai mult încă, îți datorez mulțumire pentru semnul bun ce-mi dai, căci atunci cînd un rege a căzut așa de jos, încît pînă și guzganii au ajuns să-și facă culcuș pe trupul lui, neîndoios înseamnă că soarta-i stă să se schimbe, de vreme ce-i limpede că mai jos nu poate ajunge”.

Se ridică și ieși din adăpostul lui, și chiar atunci auzi zvon de glasuri copilărești. Ușa grajdului se deschise și intrară înăuntru două fete. Cum îl zăriră, își curmară vorba și rîsul, se opriră locului și rămaseră nemișcate, privindu-l cu o curiozitate nestăpînită. Apoi începură să șușotească între ele, după aceea se apropiară mai mult de el și iar se opriră să-l privească și să șușotească. Încetul cu încetul le mai veni inima la loc și începură să vorbească despre el cu glas tare. Una din ele spuse:

— E cilibiu la chip.

Cealaltă adăugă:

— Și are păr frumos.

— Dar poartă haine de ajuns de proaste.

— Și pare mort de foame.

Se apropiară și mai mult, rotindu-se cu sfială în jurul lui, eercetîndu-l cu amănunțime din cap pînă-n picioare, ca și cum

ar fi fost vreun soi de animal nou și ciudat, însă cu grijă și băgare de seamă totodată, de parcă s-ar fi temut puțin că ar putea fi un soi de animal care mai și mușcă uneori. În cele din urmă se opriră în fața lui, ținându-se de mână drept ocrotire, și cu ochii lor nevinovați se uitară lung la el. Apoi una din ele își luă inima în dinți și, în chip fățiș și cinstit, ceru lămuriri:

— Cine ești tu, băiatule?

— Sînt regele — fu răspunsul grav ce-l primiră.

Copilele tresăriră puțin, holbară ochii și rămaseră fără grai cam un minut. După aceea, curiozitatea le-mpinse să rupă tăcerea:

— Regele? Care rege?

— Regele Engliterei.

Fetițele se priviră, apoi se uitară la el, apoi se priviră iar, mirate, uluite; în cele din urmă una din ele zise:

— L-ai auzit, Margery? Zice că e regele. Poate să fie adevărat?

— Cum poate să nu fie adevărat, Prissy? Crezi c-ar putea spune o minciună? Fiindcă, vezi tu, Prissy, de n-ar fi adevărat, înseamnă c-ar fi minciună curată. Fără doar și poate ar fi minciună. Acu' gîndește-te și tu dacă nu-i așa. De vreme ce tot ce nu-i adevărat e minciună — oricum o-ntorci, la fel iese.

Era un argument solid, bine înnodat și invulnerabil, care spulberă toate îndoielile lui Prissy. Chibzui și ea o clipă, apoi îi arătă regelui că se bizuie pe onoarea lui, spunîndu-i doar atîta:

— De ești cu-adevărat regele, atunci îți dau crezare.

— Sînt cu-adevărat regele.

Această declarație rezolvă problema. Regalitatea Majestății Sale fu admisă fără alte întrebări sau discuții și cele două fetițe începură pe dată să-l iscodească cum de-ajunsese acolo și cum ajunsese să poarte veșminte așa de nepotrivite cu rangul lui, și încotro se îndreaptă — mă rog, tot ce privea treburile sale. Fu o mare ușurare pentru el să-și verse focul față de niște ființe care nu-l luau în bătaie de joc și nu-i puneau la îndoială necazurile, astfel că își spuse povestea cu multă simțire, uitînd pînă și de foame, iar drăgălașele copile îl ascultară cu cea mai adîncă și

duioasă înțelegere. Însă cînd ajunse la ultimele sale pătimiri și aflară de cîtă vreme nu pusese nimic în gură, ele lăsară povestea baltă și-l duseră degrabă în casă, să-i găsească ceva de mîncare.

Regele era acum voios și fericit, și-și spuse în sinea lui: „Cînd voi dobîndi iar stăpînirea, voi ține totdeauna la mare cinste pe copii, aducîndu-mi aminte cum aceștia mi-au dat crezare la ceas de grea cumpănă; cîtă vreme cei mai vîrstnici și care se socot mai înțelepți au rîs de mine și m-au luat drept mincinos!”

Mama copiilor îl primi pe rege cu bunătate și se-arătă plină de milă, căci halul său jalnic și mintea sa aparent tulburată mișcă inima ei de femeie. Era văduvă și mai degrabă săracă; prin urmare trecuse prin destule necazuri ca să simtă compătimire pentru cei nenorociți. Își închipui că băiatul acela nebun se pierduse de prietenii sau ocrotitorii lui, așa că încercă să afle de unde venise, ca să-l poată duce îndărăt. Însă zadarnic pomeni toate orașele și satele din împrejurimi, zadarnic făcu tot felul de cercetări de același soi; după chipul, ca și după răspunsurile băiatului, își dădea seama că locurile acelea îi erau necunoscute. Vorbea cu seriozitate și simplitate despre viața de la Curte și de mai multe ori tristețea-i înecă glasul, cînd vorbea despre răposatul rege, „tatăl său”; însă de cîte ori conversația se îndrepta spre subiecte mai de rînd, își pierdea orice interes și tăcea.

Femeia era grozav de încurcată, totuși nu se dădu bătută. În timp ce pregătea bucatele, își puse în gînd să folosească anume șiretenii pentru a-l trage de limbă pe băiat și a-l face să-și trădeze taina. Vorbi despre vite, lui nici că-i păsa; apoi despre oi — același rezultat; așadar părerea ei că ar fi fost niscaiva păstor era greșită. Vorbi despre mori, despre țesători, tinichigii, fierari, despre fel și chip de îndeletniciri și de meșteșuguri; despre ospiciul Bedlam și despre temnițe și aziluri de binefacere; dar oricîte încercări făcu, fu nevoită să se dea bătută pe toată linia. Nu cu desăvîrșire totuși, căci chibzui că-nlăturînd pe rînd toate celelalte presupuneri, nu mai rămăsesese decît aceea că avea de-a face cu un slujitor. Da, era sigură că acum se afla pe calea cea bună — băiatul trebuie să fi fost

slugă în vreo casă. Așa că îndreptă vorba într-acolo. Dar rezultatul făcu să-i piară curajul. Măturatul era un subiect care părea că-l plictisește; aprinsul focului nu izbuti să-l miște defel; frecatul dușumelelor și scuturatul nu-i treziră nici un entuziasm. Atunci gospodina, pierzându-și aproape orice nădejde și mai mult ca să aibă conștiința împăcată, trecu și la bucătărit. Spre mirarea sa și nespusa-i încântare, chipul regelui se luminea numai decît. „Aha, — își închipui femeia — în sfîrșit, l-am încolțit!” și simțea o mîndrie îndreptățită pentru ocolurile iscusite și tactul cu care izbutise asemenea ispravă.

Acum putu s-o lase mai moale cu limbuția, fiindcă regele, îmboldit de foamea care-l chinuia și de mirosurile îmbietoare ce se-nălțau din tigăile și tingirile care bolboroseau pe foc, își lăsă gura slobodă și ținu o cuvîntare atît de amănunțită și pricepută despre anumite feluri de mîncare rafinate, încît în două minute femeia-și spuse: „Într-adevăr, bine am judecat, a fost ajutor într-o bucătărie!” Apoi monarhul se întinse la vorbă asupra listei de bucate și vorbe despre ele cu asemenea prețuire și însuflețire, că gospodina își spuse: „Doamne sfinte! Cum de cunoaște atîtea feluri de bucate și mai cu osebite așa de alese? Căci acestea își au locul doar pe mesele celor bogăți și ale mărimilor. A, acumă pricep! Hoinar zdrențuit cum e, pesemne c-a slujit la palat înainte de i s-au rătăcit mințile; da, neîndoios că a ajutat chiar în bucătăria regelui! Am să-l pun la încercare”.

Plină de nerăbdare să-și dovedească agerimea, gospodina îi spuse regelui să vadă puțin de mîncare, dîndu-i a-nțelege că poate pregăti și adăuga un fel, două, dacă are poftă — apoi ieși din odaie, făcîndu-le semn fetițelor s-o urmeze. Regele murmură:

— A mai fost un rege englez ce-a primit o însărcinare asemănătoare, în vremurile de demult — nu-i cu nimic împotriva demnității mele să primesc o îndeletnicire pînă la care a binevoit a se înjosi însuși marele Alfred. Dar voi încerca să slujesc mai bine decît el încrederea ce mi se arată, căci el a lăsat să se ardă cozonacii.

Intenția era bună, însă realizarea nu fu la înălțime, fiindcă regele acesta, ca și celălalt, curînd se cufundă adînc în gînduri

ce priveau treburile sale însemnate și se petrecu aceeași catastrofă — mîncarea se arse. Femeia se întoarse la vreme ca să salveze prînzișorul de la deplină distrugere, și-l scutură imediat pe rege din visarea lui cu o muștruluială zdravănă, dar binevoitoare. Apoi, văzîndu-l cît de tulburat era fiindcă trădase încrederea ce i se acordase, se muie numaidecît și fu plină de bunătate și blîndețe față de el.

Băiatul avu parte de un prînzișor îmbeșugat și mulțumitor, care-l întremă și-l înveseli. Fu o masă deosebită, prin neobișnuitul fapt că de ambele părți se trecuse peste rang; totuși nici unul din comeseni nu-și dădea seama ce favoare i se făcuse. Gospodina avusese de gînd să-l hrănească pe flăcăiandrul vagabond cu resturi de mîncare, într-un colț, ca pe oricare alt vagabond, sau ca pe-un cîine; însă o rodea atît de rău căința pentru praftura care i-o trăsese, încît se strădui cît putu să-i mai îndulcească amarul, îngăduindu-i să stea la masa familiei și să mănînce laolaltă cu cei mai ceva decît dînsul, în condiții de deplină egalitate. Iar regele, la rîndul său, se căia așa de tare că trădase încrederea familiei, după ce fuseseră toți atît de buni cu el, încît se silea să-și răscumpere greșeala smerindu-se și coborîndu-se pînă la ei, în loc de a le cere — femeii și copilelor sale — să stea în picioare și să-l slujească, în vreme ce el ar fi stat la masa lor singur, după cum se cuvenea obîrșiei și rangului său. Oricui îi prinde bine cîteodată să se plece. Buna femeie fu fericită toată ziua datorită laudelor ce și le aduse singură pentru bunăvoința și mărinimia ei față de-un vagabond, iar regele fu la fel de încîntat de umilința milostivă ce-o arătase față de-o țarancă de rînd.

După ce mîncară, gospodina îi spuse regelui să spele vasele. Porunca aceea îl izbi, pentru o clipă, ca o lovitură de măciucă, și regele fu cît pe-aci să se răzvrătească, dar după aceea își spuse: „Alfred cel Mare a vegheat cozonacii, neîndoielnic că ar fi spălat și vasele — de aceea voi încerca și eu”.

Se descurcă destul de prost în treaba asta, spre mirarea lui, fiindcă i se păruse ușor lucru să curețe niște linguri și funduri de lemn. Era o treabă plicticoasă și sîcîitoare, dar pînă la urmă o scoase la capăt. Îl cuprindea acum nerăbdarea de a-și urma călătoria; totuși nu-i era dat să scape așa de ușor de societatea

acelei socotite doamne. Dînsa îl însărcină cu cîteva treburi mărunte, pe care le îndeplini în chip onorabil și dobîndind oa-recare cinste. Apoi îi dădu să curețe, împreună cu fetițele, niște mere puse la păstrare pentru iarnă; dar era atît de stîngaci la treaba asta, încît se lăsă păgubaș și-l puse s-ascută un cuțit de măcelărie. După aceea îl ținu la dărăcit lînă, pînă ce regele începu a se gîndi că l-a lăsat cu mult în urmă pe bunul rege Alfred, în privința eroismului dovedit în treburi de rînd, și că pregătea material foarte pitoresc pentru cărțile de istorie și istorioare — așa că era mai-mai să demisioneze. Și cînd gospodina îi dădu un coș cu pisei să-i înece, demisionă de-a binelea. Adică, avea de gînd s-o facă, căci simțea că trebuie să pună punct odată și-odată, și înecarea unor pisei îi părea prilejul cel mai nimerit — dar tocmai atunci se petrecu ceva care-i schimbă gîndul. Anume, se ivi John Canty — cu un sac de telal în spinare, însoțit de Hugo.

Înainte ca ei să fi avut putința de a-l vedea, regele îi descoperi pe cei doi nemernici apropiindu-se de poarta din față, așa că nu mai spuse nimic, ci luă coșul cu pisei și ieși liniștit pe ușa din dos, fără să scoată o vorbă. Lăsă făpturile acelea plâ-pînde într-un șopron și-o luă la picior pe o potecă îngustă din-dărătul casei.

Capitolul 20 PRINȚUL ȘI PUSTNICUL

UN GARD VIU, înalt, îl ascundea acum vederii celor din casă, astfel încît, îmboldit de o spaimă de moarte, alergă din rășputeri către pădurea ce se vedea în depărtare. Nu se uită în urmă pînă ce nu ajunsese aproape la adăpostul codrului; abia atunci se întoarse și desluși în zare două siluete. Atît îi fu de ajuns; nu stătu să le cerceteze mai amănunțit, ci se grăbi mai departe și nu încetini pasul pînă nu se afundă bine în adîncurile umbroase ale pădurii. Apoi se opri, incredințat că acum se afla, de bine, de rău, în siguranță. Ascultă cu încordare, dar tăcerea

era profundă și solemnă — chiar înfricoșătoare și-ți apăsa sufletul. La răstimpuri mari, pîndind cu urechea, deslușea zgomote, însă erau atît de îndepărtate, stinse și tainice, încît păreau a fi gemetele și tînguirile unor suflete rătăcitoare. Așa că sunetele erau încă și mai lugubre decît tăcerea pe care-o curmau.

La început plănuî să rămînă toată ziua acolo unde se afla, dar curînd frigul îi năpădi trupul asudat și în cele din urmă fu nevoit să-și urnească iar picioarele, ca să se mai încălzească. Tăie de-a dreptul prin desiș, sperînd să dea curînd de vreun drum, însă se înșelă. Merse și tot merse, la nesfîrșit, dar cu cît înainta, pădurea părea că se-ndesește tot mai mult. Treptat, bezna din jur începu să se îngroașe de s-o tai cu cuțitul, și regele își dădu seama că se lăsa noaptea. Îl trecură fiori la gîndul de a o petrece într-un loc atît de neprietenos, așa că încercă să zorească mai tare. Însă în felul acesta nu izbutea decît să-și încetinească mersul, fiindcă acum nu mai putea să vadă de ajuns de bine ca să știe unde pășește: se poticnea mereu de cioturile rădăcinilor și se împleticea în joarde și tufișuri țepoase.

Care nu-i fu bucuria cînd, în cele din urmă, întrezări licărirea unei lumini. Se apropie de ea cu băgare de seamă, oprindu-se adesea ca să se uite-n jur și să tragă cu urechea. Luminița se ițea prin deschizătura ferestruicii fără geam a unui mic bordei ca vai de lume. Deodată auzi un glas; simți pornirea să fugă și să se ascundă, dar se răzgîndi pe dată, fiindcă era vădit că glasul murmură o rugăciune. Se strecură la unica fereastră a colibei, se înălță în vîrfurile picioarelor și aruncă pe furiș o privire înăuntru. Odaia era mică, podeaua din pămînt bătătorit de îndelungă folosință; într-un colț se afla un culcuș de rogojină și-o pătură, două, numai zdrențe. În preajma lui se zăreau o găleată, o cană, un lighean și vreo două-trei oale și tingiri. Mai erau acolo o laviță scurtă și-un scăunaș cu trei picioare; în vatră mocnea jarul rămas de pe urma unui foc de vreascuri. În fața unui biet altar luminat de o singură candelă sta îngenucheat un bătrîn, iar pe o ladă veche de lemn, alături de el, se aflau un ceaslov deschis și o țeastă de om. Bătrînul era ciolănos și bine legat, șuvițele părului și barba îi erau foarte

lungi și albe ca neaua; purta o mantie din piei de oaie, care-i atârna de la gît pînă la călcîie.

„Un sfînt pustnic! își spuse regele. Acum într-adevăr norocul mi l-a scos în cale!”

Pustnicul se ridică, regele ciocăni în ușă. Un glas adînc îi răspunse:

— Intră, dar lasă păcatul în urmă-ți, căci locul unde vei călca e sfințit!

Regele intră și se opri în prag. Pustnicul întoarse spre el niște ochi sclipitori, neastîmpărați, și zise:

— Cine ești?

— Sînt regele — fu răspunsul dat cu o senină simplitate.

— Fii binevenit, rege! strigă pustnicul cu înflăcărare. Apoi, foindu-se de colo pînă colo, într-un zor înfrigorat, și repetînd întruna „binevenit, binevenit”, deretică lavița, îi făcu loc regelui să stea pe ea lîngă vatră, mai aruncă niște vreascuri pe foc și în cele din urmă începu să măsoare podeaua în lung și-n lat, cu pași nervoși.

— Fii binevenit! Mulți au căutat aci azil, dar nu erau vrednici și-au fost alungați. Însă un rege carele-și leapădă coroana și nici că dă prețuire deșartelor măririi ale rangului său și trupul în zdrențe și-l înveșmîntă, spre a-și închina viața sfințeniei și pedepsirii cărnii — acela-i vrednic, acela-i binevenit, și își va petrece aci zilele, pînă ce moartea îi va curma firul vieții.

Regele se grăbi să-l întrerupă și să-l lămurească, însă pustnicul nici nu-l lua în seamă, de parcă nici nu-l auzea, și își urma netulburat vorba, cu glas ridicat și cu energie crescîndă.

— Și te vei afla cu inima împăcată aci. Nimenea nu va da de urma ascunzișului tău, să te tulbure cu rugăminți, spre a te înturna la acea searbădă și prostească viață pe care domnul te-a îndemnat s-o părăsești. Aci te vei ruga, vei pătrunde învățătura sfînteii scripturi, vei cugeta asupra rătăcirilor și amăgirilor acestei lumi și asupra nețărmuritelor bucurii ale lumii viitoare. Te vei hrăni cu coji de pîine și buruieni și-ți vei pedepsi zilnic trupul, biciuindu-l, spre curățirea sufletului. Vei purta pe piele o cămașă din păr de fiară, vei bea numai apă și vei fi cu inima împăcată; da, pe deplin împăcată, căci oricine va veni spre a te

căuta își va vedea iar de drum amăgit; nu-ți vor da de urmă, nu te vor hărțui.

Tot străbătînd în lung și-n lat odăița, bătrînul înceta de-a mai vorbi cu glas tare și se porni să mormăie. Regele se folosi de acest prilej ca să-i înfățișeze situația sa, cu o elocință inspirată de stinghereala și neliniștea ce-l cuprinseseră. Însă pustnicul își văzu de mormăiala lui și habar n-avu de băiat. Tot mormăind, se apropie de rege și-i spuse apăsător:

— Sst! Îți voi dezvălui o taină! Se aplecă să i-o împărtășească, dar se stăpîni și trase cu urechea. După vreo cîteva clipe se duse tiptil pînă la deschizătura ferestrei, scoase capul afară și străpuse cu privirea umbrele înserării, apoi se întoarse tot tiptil, își plecă fața pînă aproape de-a regelui și șopti:

— Sînt un arhanghel!

Regele avu o tresărire puternică, și-și spuse: „Mai bine m-aș afla iar cu nelegiuiri aceia, căci, vai mie, acum sînt prizonierul unui nebun!” Temerile sale crescuseră și i se puteau citi limpede pe chip. Cu glas scăzut și ațîțat, pustnicul urmă:

— Văd că simți ce duh plutește în juru-mi! Pe chipul tău s-a zugrăvit teamă cucernică! Nimănui nu-i dat a păși în preajma mea fără a suferi înrîurirea, căci aci plutește însuși duhul cerului. Eu zbor într-acolo și mă întorc cît clipeala ochiului. Am fost înălțat arhanghel chiar aici, cu cinci ani în urmă, de către îngerii trimiși din ceruri să-mi dăruie această înfricoșătoare cinste. Venirea lor a umplut locul acesta cu o strălucire de neîndurat pentru ochii pămînteni. Și-au îngenuncheat înaintea mea, rege! Da, au îngenuncheat dinainte-mi! Căci eram mai presus de ei. Am călcat prin înaltele curți ale cerurilor și-am vorbit cu patriarhii. Atinge mîna mea — nu-ți fie teamă — atinge-mi mîna. Așa, acuma ai atins o mîna care-a fost strînsă de către Avraam și Isaac și Iacob! Căci am călcat prin curțile de aur și am stat față-n față cu dumnezeirea!

Se opri, ca să dea mai multă greutate vorbelor sale, apoi chipul i se schimbă brusc și pustnicul sări iar în picioare, spunînd cu mînioasă însuflețire:

— Da, sînt un arhanghel; nu-s decît un biet arhanghel — eu, carele mi-ar fi stat în putință să ajung papă! Acesta-i adevărul curat. Mi-a fost împărtășit din ceruri într-un vis, cu

douăzeci de ani în urmă; vai, da, eram menit a fi papă! Și papă aș fi fost neîndoielnic, pentru că cerul hotărîse astfel, însă regele mi-a nimicit tagma bisericească, și eu, sărman călugăr necunoscut și lipsit de prieteni, am fost azvîrlit fără cămin în lumea largă, jefuit de împlinirea soartei mele mărețe!

Începu să mormăie iar și să-și izbească fruntea cu pumnul, cuprins de-o turbare neputincioasă, cînd și cînd bîiguind un blestem veninos sau exclamînd cu patos:

— Pentru aceasta nimic alt nu sînt decît un arhanghel, cînd mi s-ar fi convenit să fiu papă!

O ținu așa mai bine de-un ceas, în vreme ce micul rege sta și suferea în tăcere, bietul de el. Apoi deodată agitația bătrînului se potoli cu totul și el deveni blîndețea întruchipată. Glasul i se îndulci; coborîse din nori și acum se porni să tăifăsuiească cu atîta simplitate și omenie, încît curînd cuceri cu totul inima regelui. Bătrînul sihastru îl împinse pe băiat mai aproape de foc și căută să-l facă a se simți ca la el acasă; îi doftorici micile vînatăi și julituri cu o mîină iscusită și ușoară și apoi se-apucă să pregătească cina. Flecărea în chip plăcut tot timpul, dezmierdînd cînd și cînd obrazul băiatului sau mîngîindu-l lin pe creștet, cu atîta blîndă duioșie, încît nu trecu mult și toată spaima și sila trezite de arhanghel se preschimbară în respect și dragoste față de om.

Această fericită stare de lucruri ținu și în timpul mesei. Apoi, după ce făcu o rugăciune în fața altarului, pustnicul îl culcă pe băiat într-o odăiță alăturată, învelindu-l grijuliu și iubitor ca c mamă; și astfel, cu o dezmierdare de noapte bună, îl lăsă singur și se așeză lîngă foc, începînd să răscolească tăciunii din vatră așa, într-aiurea, cu gîndurile duse. După un răstimp se opri; apoi își ciocăni de cîteva ori fruntea cu degetele, ca și cum s-ar fi străduit să-și amintească vreun gînd care-i scăpase din minte. Părea că nu izbutește. Dar deodată se ridică zorit, intră în odăița oaspelui său și spuse:

— Tu ești regele?

— Da! Fu răspunsul rostit de-un glas somnoros.

— Care anume?

— Al Engliterei.

— Al Engliterei? Atunci Henric a pierit!

— Vai, așa e. Sînt feciorul lui.

O mohorîță încruntare se așternu pe chipul pustnicului și el își încleștă mîinile osoase cu o furie răzbunătoare. Rămase astfel cîteva clipe, răsufliînd greu și înghițînd în gol, apoi rosti cu glas șuierător:

— Știi tu oare că el a fost cel ce ne-a alungat în lume, fără de cămin și adăpost?

Nu se auzi nici un răspuns. Bătrînul se-aplecă și cercetă amănunțit chipul pașnic al băiatului, îi ascultă răsufierea liniștită. „Doarme, doarme adînc!” și încruntarea se șterse de pe fața pustnicului, luîndu-i locul o expresie de mulțumire răutăcioasă. Pe buzele băiatului adormit flutură un zîmbet. Sihastrul murmură: „Așa, îi e inima împăcată” — și se îndepărtă. Umblă de colo pînă colo, prin odaie, pe furiș, scormonind prin toate ungherele după ceva, oprindu-se cîteodată să asculte; răsucea uneori brusc capul, aruncînd cîte-o privire grabnică spre pat și mormăind întruna, de unul singur. În cele din urmă găsi ceva ce se părea că-i trebuie — un cuțit de măcelar, vechi și ruginit, și o piatră de ascuțit. Apoi se strecură înapoi la locul său de lîngă foc, se așeză și începu să ascuță încet cuțitul pe piatră, tot mormăind, bombănind și exclamînd. Vîntul suspina în jurul singuraticii colibe; din depărtări veneau plutind glasurile tainice ale noapții. Ochii lucitori ai șoriceilor și guzganilor mai cutezători se iveau din crăpături și borte, privindu-l pe bătrîn, însă el își vedea mai departe de treabă, ca dus pe cea lume, absorbit, și nu băga de seamă nimic din toate astea.

La răstimpuri lungi își trecea degetul mare peste tăișul cuțitului și clătina din cap mulțumit: „Se-ascute — mormăia el — da, se-ascute”.

Nu lua în seamă cum zbură vremea, ci lucra înainte liniștit, pierdut în gîndurile sale, care uneori țîșneau la suprafață și bătrînul izburcea în gura mare:

— Tatăl său ne-a urzit răul, el ne-a nimicuit și s-a dus în flăcările cele veșnice! Da, în străfundul iadului, în flăcările cele veșnice! A scăpat de răzburarea noastră — dar a fost vrerea Domnului, da, vrerea lui a fost, nu ni se cade a cîrti. Însă n-a scăpat de flăcările iadului! Nu, n-a scăpat de flăcări, de focul nimicitor, crunt, necruțator — și care dăinuie în vecii vecilor!

Și astfel tot ascuțea și ascuțea întruna, mormăind, scoțînd câte-un chiot înăbușit și hîrîit, alteori prinzînd să îndruge iar:

— Tatăl său a pus totul la cale. Sînt doar un arhanghel — de nu mi-ar fi stat el în cale, papă aș fi fost!

Regele se-nvîrte prin somn. Pustnicul se repezi, fără zgomot, la căpătiul patului și îngenunche, aplecîndu-se asupra celui adormit, cu cuțitul ridicat. Băiatul se răsuci iarăși: ochii săi se deschiseră o clipă, însă nu era în ei nici un strop de cunoștință, așa că nu vedeau nimic; în clipa următoare răsufierea lui regulată arăta că doarme la fel de adînc.

Pustnicul pîndi și ascultă cîtăva vreme, în aceeași poziție și-abia răsufîlînd; apoi coborî încet brațul, dar numaidecît se depărtă, zicîndu-și:

— A trecut cu mult de miezul nopții, nu-i potrivit să scoată vreun strigăt ce din întîmplare s-ar putea s-ajungă la auzul vreunui drumeț.

Lunecînd ca o umbră prin bordei, se roti și culese ici o zdreanță, colo alta; apoi se întoarse și, încetișor și cu grijă, izbuti să lege gleznele regelui fără a-l trezi. După aceea voi să-i lege încheieturile mîinilor; încercă de cîteva ori să i le încrucișeze, însă băiatul trăgea mereu, ba o mîna, ba alta, tocmai cînd era gata să-i treacă legătura peste ele. În cele din urmă, însă, cînd arhanghelul era aproape să-și piardă nădejdea, băiatul își încrucișă singur mîinile și în clipa următoare erau legate. Apoi o legătură fu trecută pe sub bărbia băiatului, trasă peste cap și înnodată zdravăn — și așa de ușor, așa de treptat și de iscusit fuseseră îmbinate nodurile, încît tot timpul acestei operații băiatul dormi în tihnă, fără să se clintească.

Capitolul 21 HENDON ALEARGĂ ÎN AJUTOR

BATRÎNUL SE DEPĂRTĂ TIPTIL, aplecându-se pe brînci, furișîndu-se ca o pisică, și trase lavița lîngă pat. Se-așeză pe ea cu trupul pe jumătate luminat de candela pîlpîitoare și tulbure, jumătate ascuns în umbră; și astfel, cu ochii săi arzători ațintiți asupra băiatului adormit, veghe cu răbdare, fără să ia în seamă scurgerea timpului, ascuțindu-și încet cuțitul, mormăind și chicotind. După înfățișare și atitudine, semăna grozav cu un păianjen cenușiu, monstruos, care-ar fi pîndit lacom o gîză nefericită ce zăcea neputincioasă, înfășurată în pînza lui.

Trecuse vreme îndelungată, cînd bătrînul, care tot mai privea — fără să vadă însă — cu mintea pironită de vise ce-țoase, observă deodată că băiatul se trezise, făcuse ochii mari și se uita la el. Se uita, înghețat de oroare, la cuțit. Pe chipul bătrînului lunecă un zîmbet de diavol bucuros și, fără să-și schimbe atitudinea sau îndeletnicirea, zise:

— Fecior al lui Henric al VIII-lea, ți-ai rostit rugăciunea?

Băiatul se zbătu deznădăjduit în legăturile sale și totodată se sili să scoată printre fălcile strînse un sunet înăbușit, pe care pustnicul găsi cu cale să-l tălmăcească drept un răspuns afirmativ la întrebarea sa.

— Atunci roagă-te iar. Înălță spre cer rugăciunea din urmă.

Trupul băiatului fu străbătut de un fior și fața sa se făcu albă ca varul. Apoi se luptă iar să se elibereze, învîrtindu-se încolo și încoace, trăgînd ca scos din minți, cu sălbăticie, cu deznădejde, ca să rupă sforile ce-l legau, însă în zadar. Și tot timpul, bătrînul căpcăun zîmbea aplecat asupra-i, clătina din cap și-și ascuțea liniștit cuțitul, mormăind din cînd în cînd:

— Clipele sînt prețioase — puține și prețioase — înălță spre cer rugăciunea din urmă!

Băiatul scoase un geamăt deznădăjduit și, gîfîind, încetă să mai lupte. Apoi îi veniră lacrimile; îi picurau în josul obrazilor, una cîte una, însă acest tablou sfișietor nu-l înmuie cîtuși de puțin pe cumplitul bătrîn.

Cînd băgă de seamă că mijeau zorile, el rosti răspicat, cu o urmă de îngrijorare nervoasă în glas:

— Nu-mi mai e îngăduit să lungesc această desfătare! Noaptea s-a și dus. Îmi pare c-a ținut doar o clipă — numai o clipă; de-ar fi ținut un an! Vlăstar al jefuitorului bisericii, închide-ți ochii sortiți pieirii, de ți-e teamă să privești la...

Ce mai avea de spus bătrînul se pierdu în mormăieli nedeslușite. Căzu în genunchi, strîngînd cuțitul în mîna și se aplecă peste băiat, care gemea.

Ce se-aude? Zvon de glasuri lîngă colibă. Cuțitul căzu din mîna pustnicului; el aruncă o blană de oaie peste băiat și se ridică, tremurînd. Larma crescă și glasurile răsunară curînd, aspre și mîniate; apoi se auziră lovituri și strigăte de ajutor, după care se porni un tropăit de pași ce se-ndepărtară repede. Imediat se auziră bătăi tunătoare în ușa colibeii, urmate de:

— He-eei! Deschide! Și zorește-te, în numele tuturor diavolilor din iad!

Ah, strigătul acela sună mai frumos decît cea mai minunată muzică în urechile regelui, căci era glasul lui Miles Hendon!

Scrîșnind din dinți, în turbarea sa neputincioasă, pustnicul se depărtă repede de pat închizînd ușa îndărătul lui și regele auzi numaidecît următoarea convorbire purtată în „capelă”.

— Închinare și bun găsit, cucernice! Unde se află băiatul, băiatul meu?

— Care băiat, prietene?

— Care băiat! Nu-mi îndruga minciuni, prea cuvioase, nu te juca cu gîndul să mă amăgești! N-am poftă de-așa ceva. Aproape de locul acesta i-am prins pe nemernicii care socoteam că mi l-au furat și i-am silit a face mărturisire; au spus că a scăpat iar și că s-au ținut după urmele lui pînă la ușa ta. Mi-au arătat chiar urmele pașilor săi. Acuma nu mai zăbovi, căci, ia seama, prea sfinte, de nu mi-l aduci... Unde-i băiatul?

— A, prea bunule cavaler, pesemne pomenești de vagabondul zdrențuit care a mas aci peste noapte. Dacă unul de seama ta îi poartă de grijă, află atunci că l-am trimis spre a-mi îndeplini o treabă. Se va înturna pe dată.

— Cît de curînd? Cît de curînd? Haide, nu pierde vremea, oare nu-l pot ajunge? Cît de curînd se va înturna?

— Nu-i nevoie să te frămînți, se va înturna degrabă.

— Așa să fie, deci. Voi încerca să aștept. Dar ia stai! L-ai trimis spre împlinirea unei trebi? Tu! Neîndoielnic, asta-i minciună — nu s-ar fi dus. Te-ar fi tras de barba-ți bătrînă, de i-ai fi adus asemenea neobrăzată jignire. Ai mințit, prietene, fără vorbă că ai mințit! Nu s-ar duce pentru tine, cum nu s-ar duce pentru nici un alt om.

— Pentru nici un alt om — nu, se prea poate că nu. Dar vezi că eu nu sînt om.

— Cum! În numele Domnului, ce ești tu atunci?

— E-o taină — ia seama să n-o dai în vileag. Sînt arhanghel!

Miles Hendon scoase o exclamație cumplită — de ajuns de profană — zicînd apoi:

— Într-adevăr, aceasta lămurește pe deplin bunăvoința lui! Am știut că n-ar mișca un deget măcar pentru trebile de rînd ale vreunui muritor, dar pînă și un rege îi nevoit să se supună cînd un arhanghel îi dă poruncă! Ia, s-sst! Ce zgomot se aude?

În tot timpul acesta, micul rege zăcuse alături, cînd scuturat de spaimă, cînd tremurînd de nădejde; și tot timpul gemuse din răspuțeri, așteptîndu-se întruna ca vaietele sale să ajungă la urechea lui Hendon, însă dîndu-și seama de fiecă dată, cu amărăciune, că nu izbutea sau, cel puțin, nu făcea impresia că sînt auzite. Astfel că ultimele spuse ale slujitorului său îl înviorară, ca pe-un muribund mireasma cîmpiilor împrăspătate de primăvară. Se smuci încă o dată și cu toată furia, tocmai cînd pustnicul spunea:

— Zgomot? Aud numai vîntul.

— Poate că vîntul a fost. Da, neîndoielnic că vîntul a fost, mereu l-am auzit ca un vaiet înăbușit. Ia auzi-l iar! Nu, nu-i vîntul! Ce sunet neobișnuit! Haide să ne dumirim de unde vine!

Acum bucuria regelui era aproape de neîndurat. Plămîinii săi oboșiți făcură tot ce le sta în putință — întărit de nădejde — însă fălcile pecetluite și blana de oaie care-l înăbușea îi paralizau în chip jalnic strădania. Atunci bietului copil i se frînse inima, auzindu-l pe pustnic cum spune:

— A, de-afară a venit — socot că din crîngul de colo. Haide, îți voi arăta eu drumul.

Regele îi auzi pe cei doi ieșind, discutînd. Auzi cum pașii lor se pierd iute în depărtare — după aceea rămase singur într-o tăcere prevestitoare de rău, mohorîță, înfiorătoare.

Îi păru că a trecut un veac pînă ce auzi pașii și glasurile apropiindu-se iar. De data aceasta li se mai adăugase un zgomot — părea tropăit de copite. Apoi îl auzi pe Hendon grăind:

— Nu voi mai aștepta. Nu mai pot cu nici un chip să aștept. S-a rătăcit în pădurea asta deasă. Încotro a luat-o? Hai, arată-mi iute.

— A luat-o... dar așteaptă, voi merge cu tine.

— Bine, bine! Pe legea mea, ești mai bun decît te-arată înfățișarea. Socot chiar că nu se mai află pe lume arhanghel cu inimă dreaptă ca a ta. Voiești să călărești? Vrei să iei măgărușul pregătit pentru băiatul meu, sau vei încăleca cu sfințele-ți picioare pe spinarea acestui catîr rău nărăvit și păcătos ce mi l-am hărăzit mie însumi? Și încă am fost înșelat, căci nu face nici două parale.

— Nu, călărește-ți catirul și du-ți de căpăstru măgarul; sînt mai stăpîn pe picioarele mele și voi umbla pe jos.

— Atunci, te rog, îngrijește de animalul cel pitic, în vreme ce eu îmi iau inima în dinți și mă zbat cum pot să-l încălec pe cel mare.

Urmă o harababură de lovituri, palme, tropăieli și smuceli, însoțite de tunetele unui potop de blesteme, și în cele din urmă, o scurtă cuvîntare mai amară adresată catîrului, care se vede că-i zdrobi încăpățînarea, fiindcă din clipa aceea ostilitățile părură a lua sfîrșit.

Copleșit de-o jale nespusă, micul rege legat fedeleș auzi cum glasurile și pașii se pierd în depărtare și se sting. Mai întîi îl părăsi orice nădejde, și-o disperare neagră îi cuprinse inima. „Singurul meu prieten e amăgit și îndepărtat — își zise el — pustnicul se va întoarce și...” I se puse un nod în gît, și pe dată se porni iar să lupte cu legăturile sale, cu o furie atît de aprigă, încît azvîrli de pe el blana de oaie.

Și în clipa aceea auzi cum se deschide ușa. Zgomotul acela îl îngheță pînă-n măduva oaselor, îi părea că-și simte cuțitul la

gît. De groază închise ochii, și tot de groază îi deschise iarăși. În fața lui stăteau John Canty și Hugo!

Ar fi exclamat un „slavă Domnului!”, dacă fălcile nu i-ar fi fost înțepenite. Peste cîteva clipe mîinile și picioarele-i erau libere, iar răpitorii săi, înșfăcîndu-l fiecare strîns de cîte-un braț, îl trăgeau după ei, zorindu-se prin codru cît îi țineau picioarele.

Capitolul 22

VICTIMA PERFIDIEI

REGELE FU-FU întîi cutreieră din nou drumurile, laolaltă cu vagabonzii și dezmoșteniții soartei, fiind calul de bătaie al glumelor lor grosolane și al batjocurilor lor neroade și cîteodată victima micilor sîcîieli puse la cale de Canty și de Hugo — asta numai cînd „Zburlitul” era cu spatele la ei. De fapt numai Canty și Hugo îi purtau într-adevăr pică. Dintre ceilalți, cîțiva îl simpatizau și toți îl admirau pentru că era inimos și curajos. Vreo două-trei zile, Hugo — în a cărui pază și sarcină era regele — făcu pe furiș tot ce se putea ca să-i fie băiatului viața nesuferită. Noaptea, în timpul orgiilor obișnuite, distra societatea înjosindu-l cu cîte un fleac — totdeauna chipurile din întîmplare. De două ori îl călcă pe degete întîmplător — și regele, cum se cuvenea rangului său, cu disprețuitoare nepăsare, nici nu băga în seamă acest fapt. Însă a treia oară cînd Hugo își pregăti asemenea distracție, regele îl doborî la pămînt cu o lovitură de bîță, spre nespusa încîntare a întregii liote. Arzînd de mînie și de rușine, Hugo sări în picioare, apucă o bîță și se năpusti spumegînd asupra micului său adversar. Numai decît în jurul gladiatorilor se alcătui o arenă și se porniră rămășaguri și strigăte de încurajare. Însă bietul Hugo n-avea nici un fel de șansă. Obișnuit să lupte doar cu ucenicii, pocnindu-se ca sălbaticii și învîrtind bîta cu stîngăcie, își găsisse nașul, cînd fu să se măsoare cu un braț antrenat de cei dintîi maeștri din Europa în lupta cu bastonul și țepușa și inițiat

în toate tainele și șiretlicurile scrimei. Micul rege, sprinten, dar și cu grație, para și îndepărta grindina de lovituri cu o ușurință și cu o precizie care lăsa cu gura căscată de admirație ceata pestriță a privitorilor. Iar de câte ori ochiul său exersat descoperea cum adversarul și-a deschis garda și drept urmare o lovitură fulgerătoare cădea pe capul lui Hugo, era o minune s-auzi ce furtună de aplauze și râsete făcea să hăulească locul bătăliei. După vreo cincisprezece minute, Hugo, plin de cucuie și vînătăi și ținta unui nemilos bombardament de ocări și huiduiei, o șterse din arenă, iar eroul luptei, neatins, fu luat și dus pe umerii voioasei adunături, la locul de onoare, alături de „Zburlitul”. Acolo, cu multă pompă, fu încoronat Rege al Cocoșilor de Lupte, titlul său mai umil fiind totodată în mod solemn șters și anulat, luîndu-se hotărîrea de a surghiuni din bandă pe oricine avea să-l mai rostească vreodată.

Toate încercările de a-l face pe rege să fie de folos bandei căzuseră baltă. Refuzase cu îndărătnicie să facă cel mai mic lucru; mai mult decît atît, căuta mereu să fugă. În prima zi a întoarcerii sale fusese vîrît într-o bucătărie nepăzită. Nu numai că ieșise de acolo cu mîna goală, dar încercase să dea de veste celor din casă. Fiind trimis cu un căldărar să-l ajute la lucru, nu voise să lucreze, ba încă îl amenințase pe căldărar chiar cu lingura lui de lipit și, pînă la urmă, Hugo și cu căldărarul avuseseră de furcă să-l împiedice să fugă. Slobozea trăsnetele sale regești asupra capetelor tuturor celor care-i stinghereau libertatea sau căutau să-l silească a fi de folos cu ceva. Fusese trimis să ceară de pomană în paza lui Hugo, împreună cu o femeie zoioasă și-un prunc bolnav, dar rezultatul nu fusese încurajator; refuzase să se roage pentru cerșetori sau să le sprijine în vreun fel cauza.

Astfel trecuseră cîteva zile și neajunsurile vieții sale de vagabond, oboseala, vulgaritatea și mizeria aceluia trai sordid deveneau din ce în ce mai nesuferite captivului, așa că în cele din urmă ajunse să simtă că scăparea de cuțitul pustnicului a fost cel mult un răgaz trecător îngăduit de moarte.

Însă noaptea, în vis, lucrurile acestea erau uitate, și se afla pe tron, stăpîn iar. Firește, asta-i sporea suferințele la trezire, astfel că umilințele înghițite în fiecă dimineață, din puținele

dimineți care trecuseră de la întoarcerea sa în sclavie și pînă la lupta cu Hugo, deveniră tot mai amare și tot mai greu de îndurat.

În dimineața de după luptă, Hugo se sculă aprins de dorul de răzbunare împotriva regelui. Avea două planuri. Unul era să-i aducă băiatului o umilire deosebită pentru închipuitu-i rang de rege și firea sa mîndră, iar de dădea greș, celălalt plan al său era de a pune vreo nelegiuire oarecare pe socoteala regelui și a-l preda apoi în ghearele nemiloase ale legii.

Urmîndu-și primul plan, chibzui să pună o „poștă” pe piciorul regelui, judecînd — pe bună dreptate — că asta îl va jigni la culme. Iar, de îndată ce „poșta” își va face efectul, voia să ceară ajutorul lui Canty și să-l silească pe rege să-și expună piciorul la drumul mare ca să ceară de pomană. „Poșta” însemna, în jargonul vagabonzilor, o rană pricinuită cu bună știință. Pentru a obține așa ceva, vagabonzii amestecau var nestins, săpun și rugină de fier vechi, întindeau pasta obținută pe o bucată de piele, care era apoi legată strîns de picior. Această catapasmă jupuia curînd pielea și lăsa carnea crudă și iritată; apoi se freca locul dorit cu sînge care, după ce se usca bine, căpăta o culoare închisă și respingătoare. Apoi se puneă pe deasupra, cu o iscusită neglijență, o fașă, care lăsa să se vadă ulcerăția aceea hîdă, trezind compătimirea trecătorilor.¹

Hugo ceru ajutorul căldărarului, pe care regele îl amenințase cu lingura de lipit. Îl luară pe băiat cu ei să dea o raită în căutare de lucru și, de-ndată ce nu mai putură fi văzuți din tabăra vagabonzilor, îl trîntiră la pămînt și căldărarul îl ținu, în timp ce Hugo îi lega iute și strîns de picior cataplasma.

Regele tuna și fulgera, făgăduind să-i spînzure pe amîndoi în clipa cînd va avea iar sceptrul în mîină, dar ei îl țineau zdravăn și se bucurau de zbaterea sa neputincioasă și rînjeau la amenințările lui. Stătură așa pînă cînd cataplasma începu să prindă și nu mai trebuia mult ca ticăloșia să ajungă la capăt, dacă n-ar fi fost întreruptă. Dar tocmai atunci „sclavul” care dezvăluisese cruzimea legilor Angliei se ivi la fața locului și puse capăt mîrșavei lor fapte, smulgînd cataplasma și fașa.

¹ Din „Vagabondul englez”, Londra, 1665. (N. A.)

Regele voia să împrumute bâta eliberatorului său și să-i scuture bine pe cei doi nemernici, chiar pe loc. Însă omul se împotrivi, ca să nu stîrnească zarvă, sfătuindu-l să aibă răbdare pînă seara, cînd toată banda se va întruni și-atunci nimeni dinafară n-ar mai fi cutezat să se-amestece, ori să-i tulbure. Îi duse îndărăt pe toți trei și-i povesti „Zburlitului” tărășenia. Acesta ascultă cu luare-aminte, chibzui și-apoi hotărî ca regele să nu mai fie repartizat la cerșit, deoarece se vădise că era vrednic de ceva mai înalt și mai bun. De aceea îl înălță pe loc în rang și-l trecu în rîndul hoților.

Hugo nu-și mai încăpea în piele de bucurie. Urmărise acest lucru și mai-nainte, fără a izbuti; acum însă nu mai putea să apară vreo stavilă, fiindcă desigur că regele nici n-ar fi visat să sfideze un ordin precis, decretat direct de statul-major. Așa că plănui chiar pentru după-amiaza aceea o expediție, punînd la cale ca, în cursul ei, să-l arunce pe rege în ghearele legii. Ba încă născoci un plan atît de ingenios, încît să pară ceva întîmplător și fără voie, pentru că Regele Cocoșilor de Luptă era acum îndrăgit și banda nu s-ar fi arătat prea blîndă față de un membru nesuferit, care-i juca un renghi atît de serios, acela de a-l da pe mîna dușmanului comun: legea.

Prea bine. La ceasul potrivit, Hugo o porni cu victima sa spre un sat învecinat. Cei doi colindară agale toate ulițele la rînd, unul pîndind cu ochi ager o șansă sigură de a-și îndeplini scopul ticălos, celălalt pîndind cu aceeași încordare o șansă de-a o tuli și a scăpa pentru totdeauna din înjositoarea sa captivitate.

Amîndoi renunțară la cîteva prilejuri care păreau destul de atrăgătoare, fiindcă amîndoi — în adîncul inimii — erau hotărîți ca de astă dată să meargă cu totul la sigur și nici unul din ei n-avea de gînd să îngăduie dorințelor sale înfrigate să-l ispitească, aruncîndu-l în vreo aventură riscantă.

Șansa lui Hugo se ivi mai întîi. Căci, în cele din urmă, se apropie o femeie care căra într-un fel de coș un pachet pîntecos. În ochii lui Hugo scînteie o plăcere ticăloasă și golanul își spuse: „Pe viața mea, de-aș putea să arunc asta pe seama lui, rămas bun și Domnul te aibă în pază, Rege al Cocoșilor de Luptă!” Așteptă și pîndi, liniștit în aparență, însă de fapt cu

sufletul mistuit de atîta ațîțare, pînă ce femeia trecu pe lîngă ei; și socoti că a sunat ceasul. Apoi zise, în șoaptă:

— Așteaptă aici pînă mă întorc — și-o țîșni tiptil după pradă.

Regelui i se umplu inima de bucurie. Acum putea să evadeze — numai dacă Hugo, tot iscodind, se îndepărta de ajuns.

Dar nu-i era hărăzit asemenea noroc. Hugo se strecură în spatele femeii, îi smulse pachetul și se-ntoarse în goană, purtîndu-l înfășurat într-o bucată de pătură veche pe care o ducea pe braț. Într-o clipită, femeia — care-și dădu seama de pagubă după ușurarea poverii, deși nu văzuse cine-a săvîrșit furtișagul — stîrni o goană și o hăituială turbată după el. Fără a se opri, Hugo aruncă bocceaua în brațele regelui, spunînd:

— Acum gonește după mine cu ceilalți laolaltă și strigă „Prindeți hoțul!” — dar ia seama, fă-i să-mi piarză urma.

În clipa următoare Hugo coti după un colț și se pierdu într-o ulicioară întortocheată, iar peste alte cîteva clipe ieși iarăși la iveală — mergînd alene, făcînd pe mironosița și pe nepăsătorul și se ascunse îndărătul unui stîlp, ca să vadă rezultatele.

Jignit, regele aruncă bocceaua pe jos și pătura se desfăcu tocmai cînd femeia ajunsese în dreptul lui, urmată de o droaie de oameni, care sporea neîncetat. Cu o mîna îl apucă pe rege, cu cealaltă apucă zorită bocceaua și începu să reverse un torent de insulte asupra băiatului, care se zbătea fără folos să scape de strînsoare.

Hugo văzuse de ajuns — dușmanul era prins și legea avea să pună mîna pe el acum — așa că o șterse, chicotind și sărind într-un picior, luînd-o spre sălaș. Și cum mergea așa, ticluia în minte o versiune lesne de crezut a întîmplării, pe care s-o servească suitei „Zburlitului”.

Regele se zbătu mai departe în încleștarea puternică a femeii, strigînd furios din cînd în cînd:

— Ia mîna de pe mine, făptură neroadă; nu eu sînt acela care ți-a răpit bunul tău de nimica!

Mulțimea se strînse buluc în jurul lor, amenințîndu-l pe rege și aruncîndu-i tot felul de ocări. Un fierar spătos, cu șorț

de piele și mînici suflecate pînă la coate, întinse mîna după el, spunînd că-l va tăbăci bine, ca să-l învețe minte. Însă tocmai atunci o sabie lungă scînteie prin văzduh și se abătu cu latul — cu o forță convingătoare — peste brațul omului, în timp ce uimitorul ei stăpîn remarcă glumeț:

— Luați aminte, oameni buni, să purcedem cu duhul blîndeții, nu cu sînge rău și cuvinte necreștinești. Treaba aceasta se cuvine a fi judecată de lege, nu supusă chibzuielii oricărui om nepriceput. Dă-i drumul băiatului, bună gospodină.

Fierarul îl măsură cu o privire pe vînjosul oștean, apoi se depărtă mormăind și frecîndu-și brațul; mai de voie, mai de nevoie, femeia dădu drumul băiatului, mulțimea-l privi pe străin cu ciudă, însă își ținu gura, din prudență. Regele sări alături de eliberatorul său, cu obrazii aprinși și ochii scînteietori, exclamînd:

— Amarnic ai zăbovit, dar ai sosit la vreme; acum, sir Miles, taie-mi în bucăți adunătura aceasta!

Capitolul 23 PRINȚUL ÎNTEMNIȚAT

HENDON SE SILI IAR să zîmbească, se aplecă și-i șopti regelui la ureche:

— Ușure, ușure, prințul meu, învîrte-ți limba în gură cu băgare de seamă — ci chiar rabdă a n-o mai învîrte defel. Aibi încredere în mine — totul se va sfîrși cu bine, pînă la urmă.

Apoi adăugă în sinea lui: „Sir Miles! Doamne sfinte, uitasem cu totul că sînt cavaler! Dumnezeule, ce lucru de minunare-i stăpînirea statornică pe care mintea lui o are asupra năstrușnicilor și smintitelor sale închipuiri!... Deșert și nerod titlu mai am, și totuși e lucru de preț, fiindcă l-am dobîndit pe merit; e mai multă cinste să fii socotit vrednic de rangul de cavaler-stafie în Regatul Viselor și Umbrelor, decît să fii so-

cotit de ajuns de josnic pentru a fi conte în vreunul din regatele adevărate ale acestei lumi”.

Mulțimea se dădu în lături, ca să facă loc unui strajnic. Acesta se apropie și era gata să pună mîna pe umărul regelui, cînd Hendon zise:

— Încetîșor, bunul meu prieten, ține-ți mîna — va merge de bună voie; răspund eu de aceasta. Arată-ne calea, noi te vom urma.

Omul stăpînirii o luă înainte, împreună cu femeia cu bocceaua; Miles și regele în urmă, cu mulțimea țînîndu-se buluc după ei. Regele se simțea îndemnat să se răzvrătească, însă Hendon îi șopti:

— Cugetați bine, Alteța Voastră — legile voastre sînt temelie puterii voastre regale! Oare li se va împotrivi însăși rădăcina, cînd ramurilor le cere să se supună? Pare-se că una din aceste legi a fost încălcată. Cînd regele va fi pe tron iar, oare îl va mîhni vreodată a-și aminti că pe vremea cînd trecea drept un supus de rind, cu loialitate s-a aplecat el însuși înaintea legii?

— Înțelept grăiești. Nu mai rosti nici un cuvînt. Vei vedea cum — cîtă vreme trece drept supus — regele Engliterei va arăta el însuși legii aceeași cinstire pe care o cere de la oricare supus al său.

Cînd femeia fu chemată să depună mărturie în fața judecătorului de pace, jură că micul acuzat din boxă săvîrșise furtul. Nu se află nimeni în stare să arate contrariul, așa că vinovăția regelui fu dovedită. Bocceaua fu apoi desfăcută, iar cînd conținutul ei se arătă a fi un dolofan purceluș fript, judecătorul păru tulburat, în vreme ce Hendon păli și trupul îi fu scuturat de un fior de deznădejde, de parc-ar fi fost fulgerat. Numai regele rămase netulburat. Îl ocrotea faptul că habar n-avea de lege. Judecătorul chibzui o bucată de vreme, ceea ce dădea de gîndit, apoi se întoarse către femeie, cu întrebarea:

— Cît socoți că prețuiește bunul acesta?

Femeia făcu o temenea și răspunse:

— Trei șilingi și opt pence, înălțimea Voastră; n-aș putea scădea un ban, de-i fac cinstit prețul.

Judecătorul își roti privirea asupra mulțimii din jur, stingerit; apoi făcu un semn din cap către strajnic și zise:

— Golește tribunalul și închide ușile.

Treaba fu făcută. În sală nu rămase nimeni afară de cei doi slujbași, regele, reclamantul și Miles Hendon. Acesta era țeapăn de emoție, îi pierise tot sîngele din obraji, iar pe frunte i se adunaseră stropi mari de sudoare rece, care-i picurau pe față. Judecătorul se întoarse iar spre femeie și spuse cu glas mișcat de compătimire:

— E un biet băiețandru neștiutor și se prea poate să fi fost îmboldit cumplit de foame, căci grele vremi sînt pentru nenorociți; ia seama, nu i se citește răutate pe față, dar cînd foamea dă ghes... Bună femeie, știi oare că de fură cineva un lucru ce prețuiește mai mult de treisprezece gologani și jumătate, legea spune că pentru aceasta va fi spînzurat?

Micul rege tresări, holbînd ochii de consternare, însă se stăpîni și rămase liniștit — cu femeia însă nu se întîmplă la fel. Sări în picioare, scuturată de spaimă, și strigă:

— Vai, ce-am făcut! Pentru nimic în lume n-aș voi să fie spînzurat, bietul de el! Ah, scăpați-mă din strîmtoarea aceasta, înălțimea Voastră — ce să fac, ce pot să fac?

Judecătorul își păstră atitudinea de om al legii și zise cu simplitate:

— Negreșit, e îngăduit a îndrepta prețuirea, de vreme ce încă nu s-a trecut în scris.

— Atunci, pentru numele Domnului, ziceți că purcelul făcea opt gologani și cerul binecuvînteze ziua care mi-a mîntuit sufletul de această treabă înfricoșătoare!

În încîntarea sa, Miles Hendon uită cu totul de etichetă și-l uimi pe rege și-i răni demnitatea, aruncîndu-și brațele după gîtul lui și strîngîndu-l la piept. Femeia își luă ziua bună, recunoscătoare, și plecă cu purcelul ei, iar strajnicul, care îi deschise ușa, se luă după ea, în tinda cea îngustă. Judecătorul începu să scrie în registru. Hendon, totdeauna la pîndă, gîndi că ar fi bine să afle de ce slujbașul o urmase pe femeie afară, așa că se strecură tiptil în tinda întunecoasă și ascultă. Auzi următoarea conversație:

— Este un porc dolofan și făgăduiește o masă îmbelșugată. Ți-l voi cumpăra; iată cei opt gologani ce ți se cuvin.

— Opt gologani, zău așa! N-ai să capeți asemenea plească. Mă costă pe mine însămi trei șilingi și opt pence, bani buni și cinstiți ai domniei din urmă, de care bătrînul Harry, răposat de curînd, nicicînd nu s-a atins, nici nu le-a schimbat greutatea. Du-te învîrtindu-te cu cei opt gologani ai tăi!

— Așa o întorci? Ai fost sub jurămînt, dar te-ai legat cu jurămînt fățarnic cînd ai zis că prețuiește doar opt gologani. Vino numaidecît îndărăt cu mine în fața înălțimii Sale și dă socoteală pentru nelegiuire! Apoi băiatul va fi spînzurat!

— Haide, haide, fără pripeală, inimă bună, nu mai spune nimic, sînt mulțumită. Dă-mi opt gologani și pecetluiește-ți gura.

Femeia plecă plîngînd. Hendon se strecură înapoi în sala de judecată și strajnicul îl urmă numaidecît, după ce-și ascunse prada într-un loc potrivit. Judecătorul mai scrise ce mai scrise, apoi îi citi regelui o înțeleaptă și binevoitoare predică, condamîndu-l la o scurtă ședere în temnița borfașilor de rînd, urmată de o biciuire în public. Uluit, regele deschise gura și probabil că voia să ordone ca bunului judecător să i se taie capul pe loc, însă prinse cu privirea un semn al lui Hendon, care-l punea în gardă, și izbuti să-și închidă la loc gura înainte de-a fi scăpat vreo vorbă. Hendon îl luă atunci de mîină, făcu o plecăciune înaintea judecătorului și-apoi o porniră către temniță sub paza strajnicului. În clipa cînd ajunseră în stradă, înfierbîntatul monarh se opri, se smulse din mîna oșteanului și exclamă:

— Nătîngule, au îți închipuiești că voi intra viu într-o temniță de rînd?

Hendon se-aplecă și-i spuse cam răspicat:

— Vrei să-mi dai crezare au ba? Liniște! Și ferește-te a ne înrăutăți mai mult starea cu vorbe de primejdie. Se va întîmpla cum vrea ursita; nu poți nici să grăbești, nici să schimbi nimic; pentru aceasta așteaptă și aibi răbdare — va fi vreme de ajuns să te căinezi sau să-ți veselești inima, cînd ceea ce-i merit a se întîmpla se va fi întîmplat.

Capitolul 24

EVADAREA

SCURTA ZI de iarnă era aproape încheiată. Ulițele erau pustii, doar câțiva trecători întâmplători, rari, se grăbeau și ei — cu chipurile încordate ale unor oameni nerăbdători să-și sfirșească treburile cât mai iute și-apoi să se pună frumușel la adăpost de viforul care se stârnea și de bezna care se făcea tot mai deasă. Nu se uitau nici în dreapta, nici în stînga; nici nu-i luau în seamă pe eroii noștri, păreau chiar că nici nu-i zăresc. Eduard al șaselea se întreba dacă vederea unui rege dus spre temniță mai fusese vreodată întâmpinată cu asemenea nepăsare uimitoare. Încet-încet, strajnicul ajunsese la o piață pustie și începu s-o străbată. Cînd fură la mijlocul pieții, Hendon puse mîna pe brațul lui și-i spuse încet:

— Rogu-te, o clipă de popas, bunul meu domn; nu-i nimeni prin preajmă să tragă cu urechea și am să-ți spun o vorbă.

— Datoria mea nu-mi dă voie, Domnia Ta; te rog, nu mă ține, se lasă noaptea.

— Stai totuși, căci treaba aceasta te privește îndeaproape. Întoarce spatele o clipă și fă-te a nu vedea: lasă-l pe acest sărman băiat să fugă!

— Îmi spui astfel de vorbe?! Te întemnițez, în numele...

— Nu, nu, nu fii prea pripit. Ia seama să nu săvîrșești vreo greșeală prostească... Apoi cu voce scăzută șopti în urechea omului: Purcelul pe care l-ai cumpărat cu opt gologani te poate costa capul, omule!

Bietul strajnic, luat prin surprindere, rămase mai întîi fără grai — apoi mai căpătă glas și se porni să bombăne și să amenințe; însă Hendon era liniștit și așteptă cu răbdare pînă ce i se tăie omului răsuflarea, după care zise:

— Îmi ești oarecum pe plac, prietene, și n-aș fi bucuros să văd cum ți se întâmplă vreun rău. Ia aminte, am auzit totul, fiecare vorbuliță. Îți voi dovedi. Și repetă conversația pe care slujbașul o avusese cu femeia, în tindă, cuvînt cu cuvînt, sfîrșind astfel:

— Așa, am înșirat oare totul? Nu mă socoți în stare a înșira fără greș vorbele tale și înaintea judecătorului, de cumva împrejurarea ar cere-o?

O clipă omul rămase mut de groază și disperare; după aceea îi mai veni inima la loc și spuse cu o veselie forțată:

— Ar fi temei pentru grea judecată, cu adevărat, de n-ar fi lucru făcut în glumă, căci n-am amăgit-o pe femeie decît ca să-mi rîd de ea.

— Ai păstrat și purcelul femeii tot în rîs?

Omul îl repezi:

— Pentru nimic alt, bunule domn — ți-am zis o dată că doar am glumit.

— Încep a-ți da crezare — spuse Hendon, făcînd pe încurcatul, cu un ton pe jumătate batjocoritor, pe jumătate convins — dar zăbovește aci o clipă pînă ce alerg și-i fac întrebare înălțimii Sale, fiind om învățat în legi, în glume, în...

Vorbind întruna, se și depărtă. Strajnicul șovăi, se foi, scuipe vreo două-trei înjurături, apoi strigă:

— Oprește-te, oprește-te, bunule domn — te rog, așteaptă puțin — cum, judecătorul? Păi bine, omule, ăla nu înțelege de glumă nici cît ar înțelege un mort! Vino să ne urmăm vorba. Năstrușnică întîmplare! Pare-mi-se că mă aflu în strîmtoare — totul numai și numai pentru o petrecere nevinovată și nechibzuită. Sînt om împovărat, cu familie, iar nevastă-mea și copilașii... Fii om cu minte, înălțimea Ta: ce voiești de la mine?

— Atîta doar: să fii orb și mut și ologit cît ar număra cineva pînă la o sută de mii — numărînd încet — spuse Hendon cu înfățișarea unui om care cere doar un hafîr nevinovat și încă foarte mic.

— Înseamnă pierzania mea! spuse strajnicul, deznădăjduit. Ah, arată-ți înțelegerea, bunule domn; cercetează cele întîmplate, din toate privințele, și vezi că totul a fost doar în șagă. Asta-i vădit și limpede! Și chiar de-ar fi să spună cineva că nu-i de glumă, este vină într-atît de mică, încît chiar și cea mai aspră pedeapsă ce-ar putea aduce după sine ar fi ca judecătorul să mă dojenească și să-mi spună să iau aminte.

Hendon răspunse, cu un aer solemn, care-ar fi înghețat și apele:

— Gluma aceasta a ta are un nume în lege — știi oare care-i numele ei?...

— Nu avem cunoștință! Se prea poate că am fost nesăbuit. Nici prin vis nu mi-a trecut că are vreun nume — vai, ceruri milostive, am gândit că eu am născocit-o cel dintâi.

— Da, are un nume. În lege această crimă poartă numele *Non compos mentis lex talionis sic transit gloria mundi*¹.

— Doamne Dumnezeule!

— Și pedeapsa statornicită pentru ea e moartea!

— Atotputernicul fie îndurător cu mine, păcătosul!

— Îngrozind pe cineva aflat în greșeală, în amarnică priemie și la voia ta, ai dobândit bunuri ce prețuiesc mai bine de treisprezece gologani și un pitac, plătindu-le o nimica toată; și aceasta, în ochii legii, înseamnă jaf și tăinuire de bunuri, rea-credință în împlinirea îndatoririi — *ad hominem expurgatis in stătu quo* — ce se pedepsește cu moartea prin spânzurare, fără răscumpărare sau preschimbarea cu iertare dată de cler.

— Ține-mă, ține-mă, bunule domn, picioarele mi se taie! Fii îndurător, cruță-mi această soartă și voi întoarce spatele și nici că voi vedea ceva.

— Prea bine! Acuma ești înțelept și cuminte. Și vei da înapoi purcelul?

— Îl voi da, așa voi face, îl voi da — nici că mă voi atinge de vreun altul, chiar de l-ar trimite cerul și un arhanghel mi l-ar aduce. Pleacă — de dragul dumitale sînt orb — nu văd nimica. Voi spune că te-ai năpustit asupra-mi și mi-ai smuls osînditul din mîini cu sila. Temnița are doar o ușă veche și putredă și o voi scoate din țîțîni eu însumi, între miezul nopții și dimineața de mîine.

— Fă astfel, suflet creștinesc, nici un rău nu-ți va cășuna fapta aceasta; judecătorul a arătat milă iubitoare față de acest sărman băiat și nu va vărsa lacrimi, nici nu va frînge oasele vreunui temnicer, din pricina fugii lui.

¹ Cuvinte latinești care n-au nici o legătură între ele (N. T.)

Capitolul 25 HENDON HALL

DE-NDATA CE HENDON și regele pieriră din ochii strajnicului, Alteța Sa fu îndrumată să se grăbească spre un anumit loc dinafara orașului și să aștepte acolo, în vreme ce Hendon se va duce la han și va lichida socotelile. Peste o jumătate de ceas, cei doi prieteni se hurducau voioși către răsărit, pe spinările jalnicilor bidivii ai lui Hendon. Regelui îi era cald și bine acum, fiindcă lepădase zdrențele și se îmbrăcase cu straiiele cumpărate de Hendon la haine vechi, pe Podul Londrei.

Hendon dorea să nu-l obosească prea mult pe băiat. Socotea că prânzurile neregulate, călătoriile istovitoare și zgîrcenia la somn vor înrăutăți starea minții sale bolnave, pe când odihna, viața rostuită și mișcarea făcută cu măsură, cu siguranță că-i vor grăbi vindecarea. Ținea mult să-i vadă mintea însănătoșită și închipuirile izgonite din căpșorul său chinuit. De aceea se hotărî să se îndrepte cu popasuri dese către căminul de care fusese lipsit atîta vreme — în loc de a urma îndemnul nerăbdării și a se zori zi și noapte, fără răgaz.

După ce străbătură vreo zece mile, ajunseră într-un sat arătos și au mas acolo peste noapte, la un han bun. Fură re-luate relațiile dinainte: Hendon stătea îndărătul scaunului regelui, cînd acesta mîncă, și-l servea, îl dezbrăca seara, cînd era gata de culcare, apoi se-ntindea pe dușumea, care-i slujea drept pat, și dormea de-a curmezișul pragului, înfășurat într-o pătură.

A doua zi și-n ziua următoare se drumețiră alene, sporovăind despre aventurile prin care trecuseră din clipa despărțirii și bucurîndu-se grozav fiecare de povestirea celuilalt. Hendon înșiră cu de-amănuntul ce meleguri întinse cutreierase în căutarea regelui și-i descrie cum arhanghelul îl rătăcise aiurea prin toate colțurile pădurii și în cele din urmă îl adusese îndărăt la colibă, cînd văzuse că nu se poate descotorosi de el. Apoi — zise el — bătrînul intrase în odăița de dormit și se-ntorsese clătînîndu-se, zdrobit și spunînd că se așteptase să-l găsească pe băiat întors și întins pe pat să se odihnească, dar nu era așa.

Hendon așteptase la colibă toată ziua, apoi i se stinsese orice speranță de a-l mai vedea pe rege întorcându-se și pornise iar în cercetare.

— Iar bătrînul Sanctum Sanctorum era cu-adevărat mîhnit că înălțimea Ta nu s-a întors — zise Hendon. I-am cetit jalea pe față.

— Pe legea mea, nicicînd nu voi sta la îndoială în privința mîhnirii sale! strigă regele și după aceea își spuse povestea lui, la sfîrșitul căreia lui Hendon îi păru rău că nu l-a făcut mii-fărîme pe arhanghel.

În ultima zi a călătoriei, Hendon parcă era în al șaptelea cer. Își dăduse drumul la gură și nu se mai oprea. Vorbea despre bătrînul său tată și despre fratele său Arthur, povestind multe fapte care le oglindeau firile nobile și mărinimoase; se pierdu în aiurări drăgăstoase despre Edith a lui și inima-i era însuflețită de atîta bucurie, încît fu în stare să spună cîteva vorbe bune și frățești pînă și despre Hugh. Își clădi o mulțime de vise de tot felul pe seama primirii ce-avea să li se facă la Hendon Hall; ce surpriză avea să fie sosirea lor pentru toată lumea și ce izbucniri de încîntare și de mulțumiri aduse cerului avea să stîrnească.

Ținutul era îmbietor, semănat cu căsuțe atrăgătoare și livezi, și drumul trecea prin mijlocul unor întinse imașuri, ale căror hotare se pierdeau în depărtare, în ușoare unduiri care te duceau cu gîndul la neîncetatul du-te-vino al valurilor mării. După-amiază, fiul risipitor care se întorcea acasă se abătu de nenumărate ori din drum ca să vadă dacă nu cumva poate — urcînd pe vreo movilă — să străpungă depărtarea cu ochii și să întrezărească măcar un colț din căminul său. În cele din urmă izbuti și strigă, stăpînit de așțare:

— Iată colo satul, prințul meu, și castelul în preajmă-i! De aci se pot zări turnurile, iar pădurea de colo e parcul tatălui meu. Ah, acuma afla-vei cu ochii ce însemnează fala și măreția. O casă cu șaptezeci de odăi, închipuie-ți numai! Și douăzeci și șapte de slujitori! Strașnică locuință pentru oameni ca noi, nu-i așa? Haide, să ne zorim — nerăbdarea mea nu va mai îndura altă zăbovire.

O porniră la drum cu cea mai mare grabă; cu toate acestea abia pe la trei ajunseră în sat. Călătorii trecură valvîrtej prin el, în timp ce lui Hendon îi mergea gura întruna, ca o morișcă.

— Iată biserica, de aceeași iederă acoperită — totu-i aidoma cum a fost. Mai la vale se află hanul, bătrînul Leu Roșu, dincolo-i piața tîrgului. Aci se ține serbarea de mai și dincolo e cișmeaua — nimica nu s-a schimbat, afară de oameni, orișicît. Zece ani mai aduc schimbări asupra oamenilor, unii dintre ei îmi pare că-i cunosc, dar pe mine nimeni nu mă știe.

Așa își urma el întruna sporovăiala. Ajunseră curînd la capătul satului; călătorii apucară pe o potecă întortocheată și îngustă, străjuită de garduri vii, înalte, și-o ținură cu pas întins vreo jumătate de milă, apoi trecură — pe sub arcadele unei porți impunătoare, ai cărei uriași stîlpi de piatră erau împodobiți cu steme și blazoane sculptate — într-o largă grădină înflorită.

În fața lor se înălța un castel mîndru la înfățișare.

— Fii binevenit la Hendon Hall, regele meu! exclamă Miles. Ah, azi e o zi mare! Tatăl meu și fratele meu, și lady Edith vor fi atît de înnebuniți de bucurie, încît nu vor avea ochi și grai decît pentru mine, în încîntarea dinții a întîlnirii, astfel că ți se va părea că ești primit cu răceală — dar să nu iei în seamă la aceasta, căci curînd va părea altfel. Cînd le voi spune că te afli sub ocrotirea mea și le voi mărturisi cît de mare-i dragostea ce-ți port, vei vedea cum te vor strînge la piept, de dragul lui Miles Hendon, și de-azi înainte, pînă-n veci de veci, te vor adăposti în casa și în inima lor!

În clipa următoare, Hendon sări la pămînt în fața ușii celei mari, îl ajută pe rege să descalece, apoi îl luă de mîna și se repeziră în casă. Din cîțiva pași ajunseră într-o încăpere spațioasă; intră și îi dădu regelui un jilț — mai mult grăbit decît ceremonios — apoi alergă spre un tînar care sta la o masă de scris, în fața unui foc de bușteni, hrănit din belșug.

— Îmbrățișează-mă, Hugh — strigă el — și spune că ești bucuros de întoarcerea mea și dă-i de veste tatălui nostru, căci căminul nu-i cămin pînă ce nu voi atinge mîna lui și nu-i voi vedea chipul, și nu-i voi auzi iar glasul!

Dar Hugh doar se dădu îndărăt, după ce trădă o surprindere de-o clipă, și aținti o privire gravă asupra intrusului. O privire care mai întâi trădă oarecum demnitatea jignită, înlocuită apoi — drept urmare a vreunui gând sau a vreunei hotărâri lăuntrice — de-o curiozitate plină de mirare, amestecată cu o compătimire sinceră sau prefăcută. După aceea cuvîntă cu glas blînd.

— Mîntea-ți pare vătămată, sărmane străin, neîndoielnic ai pătimit grele lipsuri și aspre lovituri și-a dat soarta; înfățișarea și veșmintele tale vădesc aceasta prea bine. Drept cine mă iei oare?

— Drept cine te iau? Drept cine alt să te socot, decît cel care ești cu-adevărat? Socot că ești Hugh Hendon — răspunse Miles răspicat.

Celălalt continuă, pe același ton dulceag:

— Și cine-ți închipui că ești tu însuți?

— Închipuirea nu are nimic de-a face cu aceasta. Sau te prefaci că nu mă recunoști drept fratele tău, Miles Hendon?

O undă de surprindere voioasă flutură peste chipul lui Hugh, care exclamă:

— Cum?! Nu glumești? Morții pot oare căpăta încă o dată viață? Domnul fie lăudat, de-i așa! Sărmanul nostru băiat pierdut, întors iar la sînul nostru, după toți anii aceștia cruzi. Ah, pare prea frumos pentru a fi aievea; e într-adevăr prea frumos pentru a fi aievea! Ia aminte, aibi milă, nu-ți bate joc de mine! Vino iute la lumină, lasă-mă să te cercetez!

Îl apucă de braț pe Miles, îl trase la fereastră și începu să-l soarbă din ochi, din cap pînă-n picioare, sucindu-l și învîrtindu-l încolo și încoace și rotindu-se repede în jurul lui, ca să-l poată măsura din toate părțile, în vreme ce fiul risipitor întors, scînteind de bucurie, zîmbea, rîdea și dădea mereu din cap, spunînd:

— Haide, frate, cercetează-mă pe-ndelete și nu-ți fie teamă, nu vei găsi nici o trăsătură și nici un mădular care să nu treacă încercarea. Iscodește-mă și cercetează-mă cît îți poștește inima, bunul meu Hugh — sînt cu adevărat Miles al tău de odinioară, același Miles, fratele tău pierdut, nu-i așa? Ah, e o zi

mare — am spus eu că-i o zi mare! Dă-mi mîna, întinde-mi obrazul tău. Doamne, mai-mai că-mi dau sufletul de bucurie.

Era cît pe-aci să se arunce de gîtul fratelui său, însă Hugh îl opri cu mîna, apoi lăsă capul în piept cu o înfățișare jalnică, spunînd mișcat:

— Ah, Dumnezeule atotîndurător, dă-mi puterea să duc pe umerii mei această amarnică dezamăgire!

Uluit, Miles rămase o clipă fără glas, după aceea i se dezlegă limba și strigă:

— Care dezamăgire? Nu sînt oare fratele tău?

Hugh clătină din cap cu mîhnire și spuse:

— Mă rog de cel de sus să ne poată dovedi aceasta, și ca alți ochi să poată găsi asemănări ce mie-mi sînt ascunse. Vai, mă tem că scrisoarea prea adevărat grăia.

— Care scrisoare?

— Una care a sosit de peste mare, cu vreo șase-șapte ani în urmă. Spunea că fratele meu a murit în bătălie.

— Era o minciună! Cheamă-ți tatăl — el mă va cunoaște.

— Nimănui nu-i stă în putință a chema morții.

— Morții? Glasul lui Miles era stins și buzele-i tremurau. Tatăl meu mort! Oh, ce veste cumplită! Jumătate din bucuria mea s-a ofilit. Te rog, lasă-mă să-l văd pe fratele meu Arthur — el va adevăra cine sînt, mă va cunoaște și-mi va da mîngîiere.

— El, așijderi, e mort.

— Dumnezeule, fii milostiv cu mine, un biet om doborât la pămînt. Duși, amîndoi duși pe cea lume — celor vrednici li s-a curmat firul vieții, iar cei nevrednici ca mine sînt cruțați! Ah! mă rog stăruitor să-mi dărui mila ta! Nu-mi spune că lady Edith...

— E moartă? Nu, ea trăiește.

— Atunci, Domnul fie lăudat, bucuria mi-e iarăși întregă! Zorește-te, frate — spune-i să vină la mine! Iar de va spune ea că nu sînt eu însumi... dar ea nu va face aceasta, nu, nu, ea mă va cunoaște cine sînt, nătîng aș fi de m-aș îndoi ci aceasta. Adu-o aci, adu-i pe vechii slujitori, ei deopotrivă mă vor recunoaște.

— Toți? s-au dus, fără numai cinci — Peter, Halsey, David, Bernard și Margaret.

Zicînd acestea, Hugh ieși din încăpere. Miles rămase puțin pe gînduri, apoi începu să străbată odaia-n lung și-n lat, murmurînd: „Cei cinci meșteri în ticăloșii au rămas în viață, cînd au pierit cei douăzeci și doi de slujitori credincioși și cinstiți. Acesta-i lucru de minunare”.

Se învîrți mai departe, ca un leu în cușcă, tot mormăind de unul singur — uitase cu desăvîrșire de rege. Nu trecu mult, și Alteța Sa spuse cu gravitate și cu o nuanță de sinceră compătimire — deși cuvintele puteau fi luate drept o ironie:

— Nu lua aminte la nenorocul tău, bunul meu cavaler, se mai află și alții pe lumea aceasta cărora li se tăgăduiește a fi ei înșiși și ale căror plîngeri sînt luate în rîs. Ai tovărășie.

— Ah, regele meu — strigă Hendon, roșind puțin — nu mă osîndi și tu, așteaptă și vei vedea. Nu sînt un înșelător, ea îmi va întări spusele; vei auzi mărturia rostită de cele mai dulci buze din Englitera. Eu, înșelător? De unde dar cunosc acest bătrîn castel, portretele acestea ale strămoșilor mei și toate cîte se află în juru-ne, cum își cunoaște un prunc leagănul? Aici m-am născut și am crescut, stăpîne; spun adevărul, nu te-am amăgit și chiar de nu-mi va da crezare nimeni alt, te rog, tu nu te îndoii de mine — nu aș putea îndura aceasta.

— Nu mă îndoiesc de domnia ta — spuse regele, cu o simplitate și o încredere copilărească.

— Îți mulțumesc din inimă! exclamă Hendon, cu o aprindere care arăta că este mișcat. Regele adăugă cu aceeași simplitate:

— Dar tu de mine te îndoiești?

Hendon fu încurcat și se simți oarecum vinovat, așa că fu mulțumit cînd Hugh deschise ușa, scutindu-l de a mai răspunde.

O doamnă frumoasă, purtînd un veșmînt bogat, îl urma pe Hugh, iar după ea se înșirau cîțiva slujitori în livrele. Doamna mergea încet, cu capul plecat și ochii ațintiți în podea. Fața îi era nespus de tristă. Miles Hendon sări înspre ea, strigînd:

— Oh, Edith a mea, scumpa mea...

Dar Hugh îi făcu semn cu gravitate să se dea-ndărăt și-i spuse doamnei:

— Privește-l. Îl cunoști?

La auzul glasului lui Miles, femeia tresărise ușor și obrajii i se aprinseseră: acum tremura. Rămase nemișcată, păstrînd cîteva clipe o tăcere impresionantă, apoi își ridică încet capul și se uită drept în ochii lui Hendon, cu o privire împietrită și înspăimîntată. Sîngele-i pieri din față, picătură cu picătură, pînă ce i se așternu pe chip numai paloarea cenușie a morții — după aceea spuse, cu glas mort ca și chipul său:

— Nu-l cunosc! Se întoarse cu un geamăt și un suspin înăbușit și ieși din odaie, împleticindu-se.

Miles Hendon se prăbuși într-un jilț și-și îngropă fața în palme. După o pauză, fratele său le spuse slujitorilor:

— L-ați văzut bine. Îl cunoașteți?

Oamenii clătinară din cap. Apoi stăpînul îi spuse:

— Slujitorii nu te cunosc, domnule. Mi-e teamă că-i la mijloc vreo greșeală. Ai văzut că soția mea nu te-a cunoscut.

— Soția ta!

Într-o clipită, Hugh fu țintuit la perete, cu grumazul prins într-o încleștare de fier.

— Ah, tu, rob cu suflet de vulpe, pricep totul! Tu însuți ai ticluit scrisoarea, iar mireasa mea răpită și averea furată sînt roadele mîrșăviei tale. Haide, acuma piei din ochii mei, ca să nu-mi fac de rușine cîntea de ostaș, măcelărînd o stîrpitură atît de bicisnică!

Hugh, stacojiu la față și aproape înăbușindu-se, se duse împleticindu-se către jilțul cel mai apropiat și porunci slujitorilor să pună mîna pe tîlharul acela străin și să-l lege. Ei șovăiră, iar unul din ei zise:

— E înarmat, sir Hugh, iar noi n-avem arme.

— Înarmat! Ce-i cu asta, cînd sînteți atîția? Pe el, vă spun!

Însă Miles le atrase luarea-aminte să-și dea seama ce fac și adăugă:

— Mă știți cu toții de pe vremuri — nu m-am schimbat defel, apropiați-vă, dacă vă dă mîna.

Această aducere aminte nu-i încurajă prea mult pe slujitori; ei se codeau încă.

— Atunci, ieșiți, lași josnici, înarmați-vă și păziți ușile, în vreme ce eu trimit pe cineva s-aducă strajă, zise Hugh. În prag

se întoarce și-i spuse lui Miles: Vei găsi că-i spre folosul tău a nu ne întărîta cu zadarnice încercări de fugă.

— Fugă? Cruță-ți grija, de ți-i doar acesta necazul. Căci Miles Hendon e stăpînul castelului Hendon și-al tuturor celor ce atîrnă de castel. Va rămîne aci — să n-ai nici o îndoială.

Capitolul 26 RENEGAT

REGELE STĂTU PE GÎNDURI cîteva clipe, apoi își înălță privirea și zise:

— E cu totul de neînțeles. Nu-mi pot lămuri aceasta.

— Nu, nu-i defel de neînțeles, înălțimea Ta. Îl cunosc bine, și purtarea lui e firească. Era ticălos din naștere.

— A, nu de el vorbesc, sir Miles.

— Nu de el? Atunci de ce anume? Ce anume este ciudat?

— Că nimenea nu simte lipsa regelui.

— Cum? Care? Tare mă tem că nu pricep.

— Într-adevăr? Nu te miră și nu-ți pare nemaivăzut că țara nu-i plină de crainici călări și de proclamații, înfățișînd făptura mea și căutîndu-mi urma? Nu-i pricină de cutremurare și deznădejde că s-a dus capul țării? Că am pierit și pierdut sînt?

— Cît se poate de adevărat, regele meu — uitasem. Apoi Hendon suspină și-și murmură: „Sărmană minte pustiită, tot stăpînită-i de visul ei mișcător!”

— Dar am un plan care ne va îndrepta starea la amîndoi. Voi scrie un hrisov în trei limbi — latinește, elinește și englezește — iar domnia ta te vei zori cu el către Londra, dis-de-diminează. Să nu-l încredințezi nimănui alt, fără doar unchiului meu, lordul Hertford; cînd îl va vedea, va ști ce e și va spune că eu l-am scris. Atunci va trimite după mine.

— N-ar fi mai bine, prințul meu, să așteptăm aci pînă dovedesc cine sînt, și-mi întăresc drepturile asupra moșiilor mele? Atunci voi fi cu atît mai în stare de a...

Regele îl întrerupse cu glas poruncitor:

— Tăcere! Ce sînt moșiile tale de nimica, tocmelile tale amărunte, față de trebile care privesc bunăstarea unui popor și păstrarea unui tron? Apoi adăugă cu glas blînd, ca și cum s-ar fi căit de asprimea sa: Supune-te și nu avea teamă; îți voi face dreptate, îți voi da stăpînirea întregă — da, mai mult decît întregă. Voi ține minte și te voi răsplăti.

Zicînd acestea, luă pana și se-apucă de lucru. Hendon îl privi lung, cu drag, un răstimp, după care își spuse: „De-ar fi beznă aci, aș socoti că de bunăseamă un rege a rostit aceste vorbe. Nu-i chip a tăgădui, cînd i se pornește boala, tună și fulgeră deopotrivă cu regele nostru cel adevărat — dar de unde a prins meșteșugul acesta? Ian te uită cum mi-ți mîzgălește și zgîrie hîrtia mulțumit, cu codițe și cîrlige fără vreo noimă, închipuindu-și că sînt cuvinte latinești și elinești... Și de nu-mi va sluji mintea vreun șiretlic norocos pentru a-l depărta de la țelul său, voi fi nevoit a mă preface mîine dimineată că gonesc călare spre împlinirea nesăbuitei însărcinări ce-a născocit-o pentru mine”.

În clipa următoare gîndurile lui sir Miles se întoarseră la episodul abia petrecut. Era așa de absorbit în meditație, încît cînd regele îi înmîină hîrtia pe care-o scrisese, o luă și-o băgă în buzunar fără să aibă habar ce face. „Cît de uimitor de ciudat s-a purtat ea, murmură oșteanul. Mi se pare că m-a cunoscut, și-mi pare că nu m-a cunoscut. Aceste păreri se izbesc cap în cap, văd limpede; nu le pot împăca, și nici să aduc temeieri puternice, ca să înlătur vreuna din ele, sau măcar să mă întăresc în părerea că una cîntărește mai mult decît cealaltă nu pot. Lucrurile stau fără doar și poate așa: trebuie să mă fi recunoscut după chip, înfățișare și glas, căci cum ar fi putut fi altfel? Totuși de spus a spus că nu mă cunoaște și aceasta-i dovadă desăvîrșită, căci ea nu-i în stare de minciună. Ci stai — gîndesc că încep să văd limpede. Se prea poate ca el s-o fi înrîurit, să-i fi poruncit, s-o fi silit a minți. Aceasta-i cheia! Taina-i dezlegată. Părea moartă de spaimă, da, se afla sub amenințarea lui. O voi căuta, o voi găsi; acum că el este plecat, își va spune pe față gîndul adevărat. Își va aminti de vremurile de-altădată, cînd eram tovarăși de joacă, și asta îi va îmblîzni

inima și nu mă va mai trăda, ci-mi va mărturisi totul. Nu are sînge de nelegiuit în vine — nu, totdeauna a fost cinstită și cu credință. I-am fost drag odinioară — aceasta-i chezașia mea, căci nu poți vinde pe cineva care ți-a fost drag.”

Păși grăbit spre ușă, care în clipa aceea se deschise; în încăpere intră lady Edith. Era foarte palidă, însă mergea cu pasul hotărît și portul ei era plin de grație și de-o blîndă demnitate. Fața-i era la fel de mîhnită ca și mai-nainte.

Împins de-o fericită încredere, Miles sări s-o întîmpine, dar ea-l opri cu un gest abia simțit, și oșteanul rămase locului. Castelana se așeză și-l pofți și pe el să șadă. Astfel, acest simplu gest îi răpi sentimentul de veche camaraderie, prefăcîndu-l într-un oaspe străin. Era atît de surprins, atît de buimăcit, încît faptul acela neașteptat îl făcu o clipă să înceapă a se întreba dacă, la urma urmei, mai e tot Miles Hendon, cum susținea. Lady Edith zise:

— Cavalerie, am venit să-ți dau un sfat. Poate că nu stă în puterea cuiva ca nebunii să fie treziți din nălucirile lor; dar neîndoielnic că pot fi îndemnați a se feri de primejdii. Socot că acest vis al domniei tale poartă fața adevărului cinstit pentru domnia ta, și pentru aceea nu-i nelegiuit; dar nu zăbovi aci cu el, căci aci visul acesta este aducător de primejdii. Se uită drept în ochii lui Miles o clipă, apoi adăugă în chip mișcător: E cu atît mai primejdios, cu cît te asemuiești mult cu ce-ar fi fost băiatul pe care l-am pierdut noi, de-ar fi viețuit s-ajungă vîrsta aceasta.

— Sfinte Dumnezeule, doamnă, dar eu sînt acela!

— Te cred că așa socoți, cavalerie. Nu-ți pun la îndoială cîntea în această privință; îți spun doar să iei seama, atîta tot. Soțul meu e stăpîn în acest ținut; puterea sa mai că n-are hotare; oamenii duc viață înfloritoare ori mor de foame, după vrerea lui. De n-ai semăna cu omul care ții sus și tare că ești, soțul meu te-ar lăsa poate să te desfeți în voie cu visul dumitale. Ci dă-mi crezare, îl cunosc prea bine, știi ce va face: va spune la toată lumea că ești un șarlatan nebun, și pe dată toți îi vor ține isonul. Aținti asupra lui Miles încă o dată aceeași privire neclintită și adăugă: De-ai fi chiar Miles Hendon și el ar ști aceasta, și tot ținutul ar ști — ia aminte ce spun, cîntărește

bine — te-ai afla în aceeași primejdie, pedeapsa la fel de sigură ți-ar fi; s-ar lepăda de domnia ta și te-ar târî în fața judecății și nimenea n-ar fi de ajuns de cutezător ca să-ți ia partea.

— Ți dau crezare cât se poate de deplină — zise Miles, cu amărăciune. Puterea care poate porunci cuiva să trădeze pe-un prieten de-o viață întreagă și să se lepede de el, prea bine poate să se bizuie a fi ascultată de către cei a căror pîine și viață atîrnă de dînsa, mai ales cînd nu-i la mijloc defel păienjeniușul legăturilor de loialitate și onoare.

O ușoară roșeață se ivi o clipă pe obrajii castelanei, și ea lăsă ochii în podea; însă glasul nu-i trădă nici o emoție cînd urmă:

— Ți-am dat de știre și trebuie încă să-ți mai spun, ca să pleci de-aci. Altmintrelea omul acesta te va nimici. E un tiran care nu cunoaște mila. Eu, care sînt roaba lui înlănțuită, știu aceasta. Sărmanul Miles și Arthur, și scumpul meu epitrop, sir Richard, au scăpat de el și au liniște acum — mai bine ți-ar fi a te afla alături de ei, decît să rămîi aci, în ghearele acestui nemernic. Dezvăluirile domniei tale sînt o amenințare împotriva titlului și-a stăpînirilor sale; te-ai năpustit asupra-i chiar în casa lui — ești pierdut de mai rămîi. Pleacă — nu mai șovăi. De duci cumva lipsă de bani, ia punga aceasta — te rog — și cumpără slujitorii ca să te lase să treci. Ah, ține seama de spusele mele, sărmane suflet, și fugi cât mai ai vreme.

Cu un gest hotărît, Miles refuză punga, se ridică și stătu drept în fața ei.

— Un singur hatîr fă-mi, zise el. Ațintește-ți ochii asupra-mi, astfel ca să văd dacă-ți rămîne neclintită privirea. Așa — acum răspunde-mi. Sînt eu Miles Hendon?

— Nu. Nu te cunosc.

— Jură!

Răspunsul sosi șoptit, dar lămurit:

— Jur.

— Vai, aceasta întrece orice închipuire!

— Fugi! De ce oare te-ncăpăținezi a risipi în zadar timpul acesta prețios? Fugi și mîntuiește-ți viața.

În clipa aceea straja năvăli în odaie și o luptă crîncenă începu; dar Hendon fu curînd copleșit și tîrît afară. Regele fu luat și el și amîndoi fură legați cobză și duși la închisoare.

Capitolul 27 ÎN ÎNCHISOARE

CELULELE ERAU TOATE ÎNȚESATE, așa că cei doi prieteni fură zvîrliți în lanțuri într-o sală unde erau ținuți de obicei cei învinuiți de încălcări neînsemnate ale legii. Aveau tovărășie berechet, căci se aflau acolo vreo douăzeci de osîndiți de ambele sexe și de toate vîrstele, încătușați și puși în obezi — o bandă dezmațată și zurbagie. Regele era amarnic de mînios din pricina uluitoarei înjosiri aduse astfel Majestății Lui, însă Hendon sta posomorît și tăcut. Era aiurit de-a binelea. Venise acasă în chip de voios fîu risipitor, așteptîndu-se ca toată lumea să fie cuprinsă de-o bucurie nebună la întoarcerea sa, și-n loc de asta avusese parte de-un duș rece și de temniță drept adăpost. Între închipuire și realitate era o deosebire ca de la cer la pămînt, încît efectul era buimăcitor; nici nu putea hotărî dacă era mai mult tragic sau mai mult grotesc. Se simțea ca un om care a dănțuit de bucurie că vede curcubeul și a fost lovit de trăsnet.

Dar treptat, gîndurile sale răvășite și chinuitoare se așezară într-un fel de rînduială și-apoi se adunară numai în jurul lui Edith. Sucea și răsucea gîndul la purtarea ei și-l cerceta pe toate fețele, însă nu putea ajunge la nici un rezultat mulțumitor. Îl recunoscuse sau nu? Era o enigmă care-l punea în mare încurcătură și-l preocupă multă vreme, dar pînă la urmă ajunsese la convingerea că-l recunoscuse, într-adevăr, și se lepădase de el din motive interesate. Acum voia să arunce asupra numelui ei tot felul de blesteme, dar numele acela fu-

sese atîta vreme sfințit pentru dînsul, încît se trezi că limba lui nu cutează să-l ponegrească.

Înveliți în pături de închisoare, zoioase și ciuruite, Hendon și regele petrecură o noapte agitată. Pentru un bacșiș, temnicerul procurase băutură cîtorva deținuți, și urmările firești ale acestei înlesniri fură: cîntece deșănțate, pâruieli, țipete și beție. În cele din urmă, nu mult după miezul nopții, un bărbat tăbări asupra unei femei și aproape că o ucise, lovind-o în cap cu cătușele, înainte ca temnicerul să o poată scoate din mîinile lui. Temnicerul statornici iar pacea, zvîntîndu-l în bătai pe deținutul acela, croindu-l cu ciomagul peste cap și peste umeri. Atunci cheful se sparse, și după aceea toți cei pe care nu-i supărau gemetele și vaietele răniților putură în sfîrșit să adoarmă.

În cursul săptămîinii care urmă, zilele și nopțile semănară între ele ca picăturile de apă, fiind de o monotonie ucigătoare. Ziua, oameni ale căror chipuri Hendon și le amintea mai mult sau mai puțin lămurit veneau să-l privească pe șarlatan, să-i tăgăduiască identitatea și să-l insulte, iar noaptea, chefurile și încăierările se țineau lanț, cu o regularitate matematică. Totuși, în cele din urmă, se petrecu un incident care mai aduse o schimbare. Temnicerul aduse înăuntru pe un moșneag și-i spuse:

— Nemernicul se află în această încăpere. Aruncă asupra-i privirile ochilor tăi bătrîni și vezi de poți spune cine e.

Hendon își înălță privirea și avu prima senzație plăcută de cînd se afla în temniță. Își zise: „Acesta-i Blake Andrews, ce-a slujit viața toată în familia tatălui meu — suflet bun și cinstit, cu inimă dreaptă în piept. Adică, astfel îl știam. Acum, însă, nimenea nu se arată credincios adevărului, toți sînt mincinoși. Omul acesta mă va recunoaște și se va lepăda și el de mine, precum au făcut ceilalți?”

Moșneagul își roti ochii prin încăpere, se uită pe rînd la fiecare și, în cele din urmă, zise:

— Nu văd pe nimeni aci, afară de borfași de nimica, pleava ulițelor. Care dintr-înșii e cel despre care ziceai?

Temnicerul rîse.

— Aci — spuse el — cercetează pe-ndelete pe vita asta mătăhăloasă și împărtășește-mi părerea ta.

Moșneagul se-apropie și se uită la Hendon îndelung și stăruitor, apoi clătină din cap și zise:

— Doamne păzește, dînsul nu-i din neamul Hendonilor, nici că a fost vreodată!

— Așa e! Ochii tăi bătrîni sînt încă ageri. Și de-aș fi eu sir Hugh l-aș lua pe prăpăditul acesta și... temnicerul își sfîrși fraza înălțîndu-se în vîrfurile picioarelor, ca tras de-un ștreang imaginar și scoțînd totodată un gîlgîit care sugera strangularea. Moșneagul spuse, încrîncenat:

— Să-l binecuvînteze pe Dumnezeu de nu i se întîmplă și mai rău; de mi-ar cădea mie pe mîină, nemernicul, nu sînt eu om întreg dacă nu s-ar prăji pe rug!

Temnicerul scoase-un rîs ca de hienă, și zise:

— Ia spune-i ce gîndești, moșnege. Toți fac așa. O să-ți găsești bună desfătare în asta.

Apoi o porni țopăind spre odăița sa și dispăru. Moșneagul se lăsă în genunchi și șopti:

— Slavă domnului că ai venit iar, stăpînul meu! Te-am crezut mort, în aști șapte ani din urmă, și iată că te afli în viață. Te-am cunoscut de cum te-am zărit, și greu și împovăraător lucru mi-a fost să-mi păstrez chipul împietrit și să mă prefac a nu vedea aci decît netrebnici de doi bani și lepădături de pe ulițe. Sînt bătrîn și sărac, sir Miles, dar rostește un cuvînt, și voi merge și voi vesti adevărul, chiar de-ar fi să fiu sugrumat pentru asta.

— Nu — spuse Hendon — nu vei face aceasta. Ți-ar aduce pierzania și mi-ar fi de puțin ajutor. Dar îți aduc mulțămîtă, căci tu mi-ai dat îndărăt o parte din credința ce mi-o pierdusem în semenii mei.

Bătrînul slujitor se dovedii foarte prețios pentru Hendon și rege, fiindcă trecea de cîteva ori pe zi ca să-l ocărăscă pe oștean, și totdeauna le strecura cîteva bunătăți care mai îmbogăteau tainul închisorii; totodată le aducea și noutăți. Hendon păstra trufandalele pentru rege. Fără ele, Alteța Sa poate că n-ar fi scăpat cu viață, fiindcă nu era în stare să mănînce hrana nenorocită și ticăloasă ce le-o dădea temnicerul. Andrews era

silit să se mărginească la vizite scurte, ca să înlătore bănuielile, însă izbutea de fiecare dată să le dea destule vești — vești șoptite, pentru urechea lui Hendon, vești împănate cu epitete insultătoare, rostite cu glas tare, pentru auzul celorlalți ascultători.

Astfel ieși la iveală, încetul cu-ncetul, povestea familiei. Arthur murise de șase ani. Pierderea aceasta, laolaltă cu lipsa veștilor de la Hendon, înrăutățise starea sănătății tatălui. Socotind că va muri curînd, dorise să-i vadă pe Hugh și pe Edith uniți pe viață, înainte de-a închide el ochii. Dar Edith implorase amînarea, sperînd că Miles se va întoarce. Atunci sosise scrisoarea care aducea vestea morții lui Miles. Lovitura aceasta îl doborîse pe sir Richard. Crezînd că sfîrșitul îi e aproape, stăruiseră și el, și Hugh pentru căsătorie. Edith, îndurerată, ceruse și căpătase un răgaz de-o lună; apoi încă unul și în cele din urmă pe-al treilea; apoi căsătoria se oficiase la căpătîiul patului pe care își dădea sufletul sir Richard. Nu se dovedise a fi o căsătorie fericită. Umblase zvonul prin ținut că, curînd după nuntă, mireasa găsisese prin hîrțiile soțului ei cîteva ciorne mîzgălite și neterminate ale scrisorii fatale, și-l învinuise că grăbise totodată căsătoria și moartea lui sir Richard printr-un fals nelegiuit. Pretutindeni umblau povești despre cruzimea cu care erau tratați lady Edith și slujitorii, iar de la moartea tatălui său, sir Hugh lepădase orice mască de blîndețe și devenise un tiran nemilos față de toți cei al căror trai depindea de el în vreo măsură.

O parte din povestirea lui Andrews fu ascultată de către rege cu un viu interes:

— S-a împrăștiat prin țară o scorneală, cum că regele-i nebun. Dar, fiți milostivi, nu cumva să spuneți că eu am pomenit de aceasta, căci, zice-se, moartea te paște de vorbești astfel.

Alteța Sa îi aruncă moșneagului o privire mînioasă și zise:

— Regele nu-i defel nebun, bătrîne, și va fi spre folosul tău să-ți vezi de treburi ce te privesc mai îndeaproape, decît să te ții de asemenea palavre ce poartă sămînța răzvrătirii.

— Ce voiește a spune flăcăiașul? zise Andrews, surprins de acest brusc atac pornit dintr-un loc atît de neașteptat.

Hendon îi făcu semn și slujitorul nu mai întrebă nimic, ci își urmă pomelnicul de noutăți.

— Răposatul rege va fi îngropat la Windsor, peste-o zi ori două, la șaisprezece ale lunii — iar noul rege va fi încoronat la Westminster, în ziua de douăzeci.

— Pare-mi-se că mai întîi e neapărat nevoie a-l găsi — mormăi Alteța Sa, apoi adăugă, încrezător — dar se vor îngriji de aceasta, și eu așijderi.

— În numele...

Însă moșneagul nu-și sfîrși vorba; Hendon îi făcu un semn să-și țină gura. Își urmă povestirea.

— Sir Hugh se duce la încoronare — și cu mărețe nădejdi. E plin de încredere că se va întoarce pair, căci e ținut la mare cinste de lordul regent.

— Care lord regent? întrebă regele.

— Înălțimea sa ducele de Somerset.

— Care duce de Somerset?

— Doamne, doar e unul singur — Seymour, conte de Hertford. Regele întrebă tăios:

— De cînd e dînsul duce și lord regent?

— Din ziua cea din urmă a lui ghenar.

— Și cine oare l-a înălțat astfel?

— El însuși cu Marele Sfat — cu ajutorul regelui.

Alteța Sa tresări puternic.

— Regele — strigă el — care rege, bunul meu domn?

— Care rege, într-adevăr! (Dumnezeule atotîndurător, ce l-a apucat pe băiat?) De vreme ce avem doar unul, nu-i nevoie de răspuns — prea sfințita sa Luminăție, regele Eduard al VI-lea — Dumnezeu să-i păzească zilele! Da, și încă ce mai ștregar scump și dragălaș e! O fi smintit sau ba — și zice-se că zilnic i se îndreaptă sănătatea — de pe toate buzele nu se înalță decît laude pentru el și toți îl binecuvîntează deopotrivă și se roagă ca să fie dăruit cu viață și domnie îndelungată asupra Engli-terei. Căci și-a început cîrmuirea cu multă omenie, crușînd viața bătrînului duce de Norfolk și-acum îi pornit a stîrpi cele mai crude din legile care obijduiesc și împilează poporul.

Aceste noutăți îl lăsară pe rege mut de uimire și-l cufundară într-o visare atît de adîncă și de sumbră, încît nu mai auzi nimic

din flecăreala bătrînului. Se întrebă dacă „micul ștregar” era cumva cerșetorul pe care-l lăsase îmbrăcat în veșmintele sale, în palat. Nu i se părea cu putință așa ceva, fiindcă neîndoielnic că purtările și graiul lui l-ar fi trădat dacă s-ar fi dat drept prințul de Wales — și-atunci ar fi fost izgonit și s-ar fi pornit în căutarea adevăratului prinț. Nu cumva curtenii vor fi pus vreun vlăstar nobil în locul lui? Nu, fiindcă nu le-ar fi îngăduit unchiul lui — era atotputernic și firește că ar fi zdrobit asemenea încercare. Meditațiile nu-l duseră la nici un rezultat; cu cît se străduia mai mult să dezlege misterul, cu-atît mai tare se zăpăcea, cu-atît îl durea capul mai rău și dormea mai prost. Nerăbdarea lui de-a ajunge la Londra creștea din ceas în ceas și captivitatea îi devenea o povară aproape de neîndurat.

Toată priceperea lui Hendon de a-l consola pe rege dădu greș; însă două femei care zăceau în lanțuri lîngă ei avură mai mult succes. La îndemnurile lor blînde își găsi alinare și se învăță să fie ceva mai răbdător. Li se arată foarte recunoscător și ajunse să țină nespus la ele și să fie încîntat de mîngîietoarea și duioasa lor tovărășie. Le întrebă de ce se aflau în închisoare, și cînd îi răspunseră că erau baptiste, băiatul zîmbi și se interesă:

— Aceasta-i o crimă pentru care să fie cineva ținut la închisoare? Mă doare inima că vă voi pierde — nu vă vor ține mult aci pentru o faptă atît de neînsemnată!

Femeile nu-i răspunseră, însă pe fețele lor citi ceva care-l făcu să se simtă stingherit. Zise cu aprindere:

— Nu roștiți nici o vorbă — fiți bune cu mine și spuneți-mi: nu va urma și altă pedeapsă? Vă rog, spuneți-mi de aveți cumva vreo teamă în această privință?

Ele încercară să schimbe subiectul, dar regelui i se treziseră temerile și stăruii:

— Vă vor biciui oare? Nu, nu, nu vor fi atît de cruzi! Spuneți că nu. Haideți, nu-i așa că nu?

Femeile trădară încurcătură și deznădejde, însă nu putură ocoli răspunsul, astfel că una din ele zise, cu glas sugrumat de emoție:

— Ai, ne zdrobești inima, suflet bun. Domnul ne va ajuta să răbdăm...

— E o spovedanie! exclamă regele. Așadar, vă vor biciui, nelegiuții cu inimă de piatră. Dar vai, nu trebuie să plîngeți, nu pot îndura asta. Păstrați-vă curajul — voi ajunge în drepturile mele la vreme ca să vă cruț de această amară soartă, și o voi face neapărat!

Dimineața, cînd regele se trezi, femeile dispăruseră.

— Mîntuite sînt! spuse el, cu voioșie. Apoi adăugă abătut: Dar vai mie, căci erau mîngîierea mea...

Fiecare din ele îi lăsase, în semn de amintire, o fișie de panglică prinsă cu un ac de straietele lui. Băiatul făgădui că va păstra veșnic nimicurile acelea și că-n curînd va porni în căutarea bunelor și scumpelor sale prietene și le va lua sub ocrotirea lui.

Tocmai atunci intră temnicerul, cu cîteva ajutoare, poruncind ca deținuții să fie duși în curtea temniței. Regele nu mai putea de bucurie — aștepta ca pe-o adevărată binecuvîntare să vadă iar cerul albastru și să tragă în piept aer curat. Se foia și era necăjit de încetineala gardienilor, dar pînă la urmă îi veni și lui rîndul, i se dădu drumul din belciugul său și i se porunci să-i urmeze pe ceilalți deținuți, laolaltă cu Hendon.

Curtea era dreptunghiulară, pietruită și neacoperită. Deținuții intrară în ea pe sub o boltă grea de zidărie și fură înșiruiți în picioare, cu spatele la zid. În fața lor fu întinsă o frînghie, în vreme ce gardienii îi păzeau și ei. Era o dimineață rece, posomorîtă, iar puțina zăpadă ce căzuse în timpul nopții înălbea întinderea aceea mare și pustie, sporindu-i și mai mult înfățișarea tristă. Cînd și cînd, cîte-o pală de vînt răbufnea prin curte, învîrtejind omățul prin toate unherele.

În mijlocul curții se aflau două femei înlănțuite de niște stîlpi. O privire îi arătă regelui că erau chiar bunele sale prietene. Fu scuturat de un fior și-și zise: „Vai, n-au fost slobozite, precum am gîndit. Ființe ca ele să cunoască biciul — în Englitera! Rușinea aceasta nu cade asupra păgînătății — ci asupra bisericii anglicane creștine! Vor fi biciuite, și eu, căruia ele mi-au dat atîta mîngîiere și mi-au arătat atîta bunătate, sînt nevoit a privi cum se săvîrșește această mare nedreptate! E de necrezut, cu totul de necrezut, ca eu, însuși izvorul puterii în acest întins regat, să fiu neputincios a le ocroti. Dar să-și păzească bine pielea spurcăciunile acestea, căci va veni o zi

cînd le voi cere socoteală pentru fapta aceasta. Pentru fiecare lovitură ce-o dau acum, vor simți atunci o sută”.

O poartă mare se deschise larg și un noian de cetățeni se revărsară înăuntru. Se strînseseră ciotcă în jurul celor două femei și regele nu mai putu să le vadă. Un preot intră și-și croi drum prin mulțime, care-l ascunse și pe el vederii. Regele auzi apoi o discuție — ca și cum s-ar fi pus întrebări și s-ar fi dat răspunsuri — însă nu izbutea să deslușească ce se spune. După aceea urmă o forfotă și o pregătire însuflețită. Trecură încolo și-ncoace puzderie de paznici, prin acea parte a mulțimii care se afla mai departe de cele două femei. Și în timpul acesta se așternu deasupra tuturor o liniște adîncă.

Ca la o poruncă, mulțimea se despică în două, se dădu la o parte, și regele văzu o priveliște care-i îngheță măduva în oase. În jurul celor două femei fuseseră îngrămădite maldăre de vreascuri și un om îngenunchease să le aprindă.

Femeile-și plecară capetele și-și acoperiră fețele cu palmele. Flăcările galbene începură să se înalțe, însoțite de trosnetul și pîrîielile vreascurilor, și spirale de fum albastru porniră să se împrăstie în vînt: preotul își ridică brațele și începu o rugăciune; tocmai atunci două fete tinere intrară alergînd prin poarta cea mare, scoțînd țipete sfișietoare, și se aruncară la pieptul femeilor de pe rug. În aceeași clipă fură tîrîte la o parte de gardieni, și una din ele fu ținută ca-n clește, însă cealaltă se smulse din strinsoare, spunînd că vrea să moară împreună cu mama ei. Înainte de a putea fi oprită, își aruncase iarăși brațele de gîtul mamei sale. Fu tîrîtă deoparte, încă o dată, cu fusta în flăcări. Cîțiva oameni o ținură, îi rupseră bucata de fustă aprinsă și o aruncară departe, în vreme ce fata se zbătea tot timpul să i se dea drumul, spunînd că acum va rămîne singură pe lume și rugîndu-se să i se îngăduie să moară împreună cu mama ei. Amîndouă fetele țipau fără încetare și se luptau să scape din încheștare. Dar deodată larma aceasta fu înecată de un potop de strigăte sfișietoare — vaiere de moarte; regele își îndreptă privirea de la fetele înnebunite, spre rug, apoi se întoarse, își rezemă de zid fața pămîntie și nu se mai uită deloc. Își zise: „Cele ce-am văzut în această singură clipită, în veci de veci nu-mi vor pieri din amintire, ci vor stărui acolo și le voi zări în fiecare zi, le voi visa în fiecare

noapte, pînă-n ceasul morții. De-ar fi dat Dumnezeu să fi fost orb!”

Hendon îl pîndea cu privirea pe rege. își spuse cu satisfacție: „Neorînduiala minții sale e îndreptată; s-a schimbat și s-a făcut mai blînd. De și-ar fi urmat deprinderea, ar fi tunat și fulgerat către acești nemernici, zicînd că el e regele și poruncind ca femeile să fie slobozite fără a se atinge nimeni de ele. Curînd sminteala îi va trece și va fi uitată, iar sârmana sa minte va fi iarăși întregă. De s-ar apropia ziua aceea!”

În aceeași zi fură aduși să mîie peste noapte cîțiva osîndiți, care erau trimiși, sub pază, în diferite părți ale regatului, ca să-și ispășească pedeapsa pentru crimele săvîrșite. Regele stătu de vorbă cu ei. Se hotărîse, de la bun început, să se instruiască pentru slujba sa regală, punînd întrebări deținuților de cîte ori se ivea prilejul — și povestea năpastelor lor făcu să-i sîngere inima. Printre dînșii se afla și o biată femeie pe jumătate tîmpă, care furase un cot sau doi de postav de la un țesător — urma să fie spînzurată pentru asta. Altul era un bărbat care fusese învinuit de furtul unui cal. Mărturia se dovedise netemeinică și spunea că se socotise scăpat de ștreang; dar nici gînd, căci abia fusese eliberat, cînd se trezi iar închis fiindcă ar fi ucis un cerb pe domeniul regal. De astă dată i se dovedise vinovăția și acum era în drum spre spînzurătoare. Mai era și un ucenic de meșteșugar al cărui caz îl întristă în chip deosebit pe rege. Flăcăul povestea că într-o seară găsisse un șoim care zburase de la stăpînul lui și-l dusese acasă, închipuindu-și că e îndreptățit să-l ia; însă tribunalul îl condamnase pentru hoție și-l osîndise la moarte.

Regele era furios din pricina acestor neomenii și voia ca Hendon să spargă porțile temniței și să fugă cu el la Westminster, ca să se poată urca pe tronul părintesc și să întindă sceptrul său milostiv asupra acelor nefericiți, salvîndu-le viețile. „Sărman copil — suspină Hendon — aceste jalnice povești i-au adus îndărăt boala; vai, fără de această nenorocoasă întîmplare, ar fi fost teafăr curînd.”

Printre deținuți se afla și un bătrîn avocat — un om cu înfățișare energetică și care părea neînfricat. Cu trei ani în urmă scrisese un pamflet împotriva Lordului Cancelar, acuzîndu-l

de nedreptate. Pentru cutezanța lui fusese pedepsit să-și piardă urechile la stîlpul infamiei și să fie alungat din barou, iar pe lîngă aceasta fusese amendat cu 3 000 de lire și condamnat la închisoare pe viață. Mai tîrziu își repetase jignirea și, drept urmare, era acum sortit să-și piardă „ceea ce-i mai rămăsese din urechi”, să plătească o amendă de 5 000 de lire, și să fie înfierat pe amîndoi obrajii și să rămîină întemnițat pe viață.

— Sînt semne vrednice de cinstire acestea — grăi el și dîndu-și la o parte pletele cărunte, își arată cioturile ciopîrțite, care fuseseră cîndva urechile sale.

Ochii regelui scînteiară de patimă. El zise:

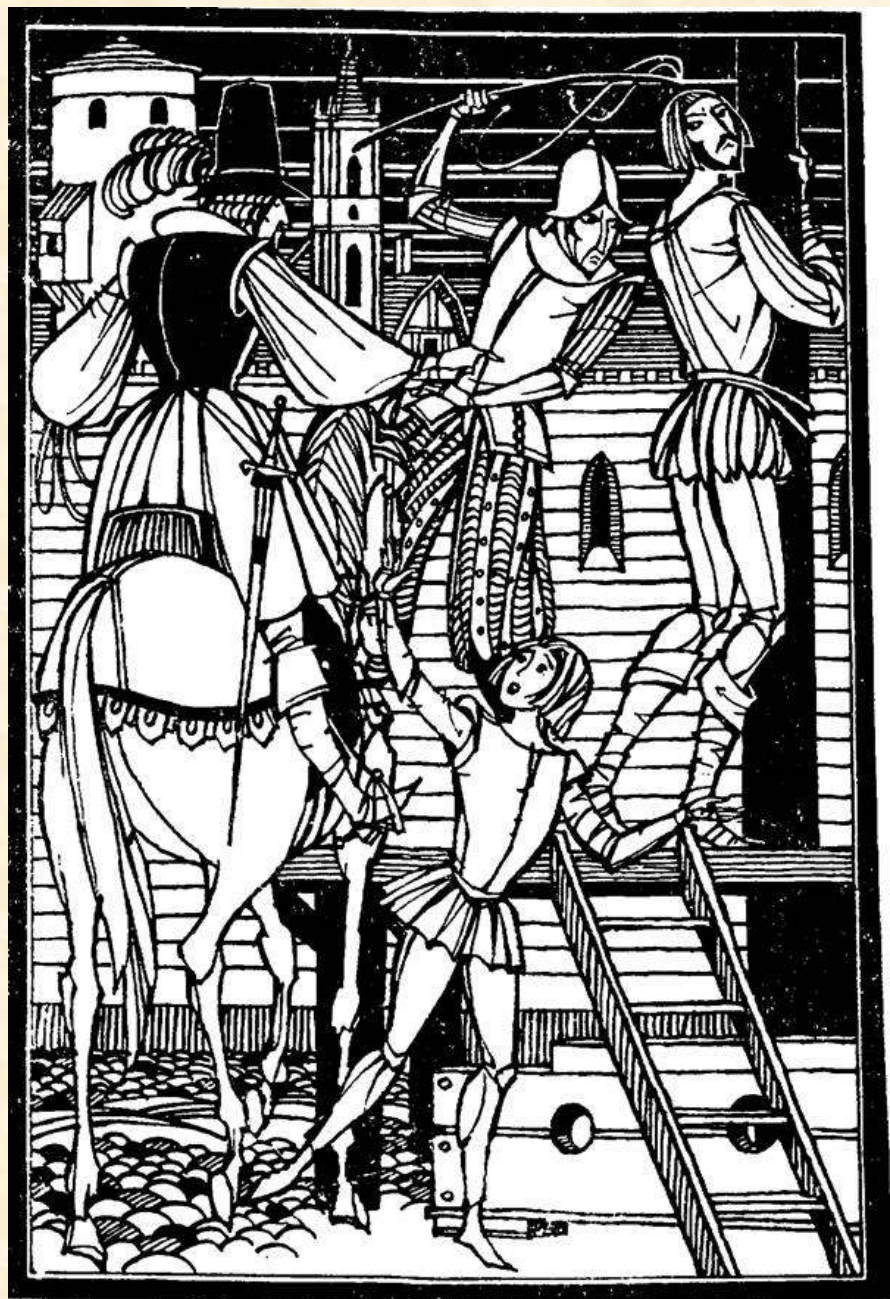
— Nimeni nu-mi dă crezare — nici tu nu-mi vei da. Dar nu are însemnătate — doar o lună va trece, și vei fi slobod. Mai mult încă, legile care ți-au pătat cîntea și au făcut de rușine numele de englez vor fi șterse din cărțile de pravile. Lumea-i rău alcătuită, s-ar cuveni ca regii să meargă cînd și cînd la școala legilor de ei întocmite și astfel să învețe ce-i îndurarea.

Capitolul 28

JERTFA

ÎNTRE TIMP MILES se săturase pînă-n gît să stea închis și cu mîinile-n sîn. Dar, spre marea sa ușurare, sosi și ziua procesului și el gîndi că va întîmpina cu mulțumire orice sentință, numai să nu-i prelungească prizonieratul. Însă se înșelase în această privință. Se făcu foc cînd se trezi descris drept un „vlăjgan pribeag, fără căpății!” și condamnat să stea două ceasuri la stîlpul infamiei din această pricină și pentru că-l atacase pe stăpînul castelului Hendon. Pretențiile sale de a fi frate cu pîrîtorul său și moștenitor legal al titlului și moșiilor familiei Hendon fură trecute cu vederea în chip disprețuitor, ca și cum n-ar fi meritat nici măcar să fie luate în cercetare.

Spumegă și amenință, în timp ce era dus spre locul pedepsei, dar fără nici un folos; fu tîrît cu brutalitate de către gar-

dieni și primi câțiva ghionți în plus pentru purtarea lui ne-respectuoasă.

Regele nu putu să răzbată prin adunătura care roia în spatele oșteanului, așa că fu nevoit să-l urmeze la coada convoiului, departe de bunul său prieten și slujitor. Regele fusese cît pe-aici să fie și el condamnat la stîlpul infamiei, fiindcă se aflase în asemenea proastă tovărășie, dar îi dăduseră drumul după o predică și-un avertisment, ținînd seama de vîrsta lui fragedă. În cele din urmă, cînd mulțimea se opri, băiatul alergă cu înfrigurare de colo pînă colo, în jurul ultimelor șiruri de gură cască, căutînd un loc prin care să se strecoare-n față. Abia după multă osteneală și zăbavă izbuti. Și iată-l pe bietul aghiotant cum sta acolo, la stîlpul înjositor, rîsul și ținta unei gloate murdare — el, garda personală a regelui Engliterei! Eduard auzise pronunțarea sentinței, însă nu-și dăduse seama nici pe departe ce înseamnă. Mînia începu să i se aprindă, pe măsură ce pricepea mai bine înțelesul acestei noi atingeri a demnității sale. Ajunse să fiarbă și să se-ncingă ca-n arșița lui august, în clipa următoare, cînd văzu cum un ou zboară prin aer și se sparge de obrazul lui Hendon și auzi mulțimea urlînd de încîntare la această întîmplare. Sări în cercul rămas liber înaintea condamnatului și-l înfruntă pe gardianul care păzea acolo, strigîndu-i:

— Rușine să vă fie! Acesta-i slujitorul meu — eliberați-l! Sînt...

— Ah, liniștește-te! exclamă Hendon, cuprins de spaimă. Îți vei cășuna pierzania. Nu-l lua în seamă, gardianule, e smintit.

— Nu te frămînta la gîndul că-l voi lua în seamă, omule, nici n-am de gînd s-o fac, dar sînt îndemnat să-l învăț cîte ceva. Se întoarse către un subaltern și zise: Dă-i micului nebun două-trei bice, de gust, ca să-i îndrepte puterile.

— O duzină i-ar sluji mai bine — sugeră sir Hugh, care venise și el pe-acolo, călare, ceva mai-nainte, ca s-arunce în treacă o privire la executarea sentinței.

Regele fu luat pe sus. Nici măcar nu se zbătu, atît de mult îl paraliza pînă și gîndul monstruoasei jigniri pe care plănuiau s-o aducă făpturii sale sfînițite. E drept că istoria mai era pro-

fanată de amintirea biciuirii unui rege englez — era însă un gând de nesuferit faptul că el trebuia să ofere o copie a acelei pagini rușinoase. Era pus la cazne, nu se afla scăpare pentru el: trebuia ori să primească pedeapsa, ori să se roage de iertare. Grea situație, n-avea încotro, se vedea nevoit să primească biciuirea — un rege putea face așa ceva, însă nici un rege nu putea cere iertare.

Între timp însă Miles Hendon rezolva problema.

— Dați-i drumul copilului — spuse el — tu, cîine fără de inimă, nu vezi cît e de nevîrstnic și plătînd? Dați-i drumul — voi primi eu bicele.

— Pe legea mea, un gând bun, și-i aduc mulțămită pentru el — zise sir Hugh, cu fața luminată de o bucurie diavolească. Dați-i drumul micului cerșetor și trageți-i acestui bicisnic o duzină de bice în locul lui, o duzină sănătoasă, bine măsurată și zdravănă. Regele voia să protesteze cu furie, însă sir Hugh îl amuți cu o observație grăitoare:

— Da, vorbește, haide, slobozește-ți gândul — numai, ia seama, pentru fiecare cuvînt ce-l vei rosti, va mai primi cîte șase lovituri.

Hendon fu scos din butuci și spinarea îi fu dezgolită. În timp ce era biciuit, sărmanul rege își întoarse fața și lăsă să-i curgă pe obraji, nestăpînite, lacrimi de simplu muritor. „Ah, inimă mare și vitează — își spuse el — fapta aceasta de credincios nu-mi va pieri nicicînd din amintire. Nu o voi uita — și nici ei!” adăugă el cu înfocare. Cu cît cugeta mai mult, purtarea generoasă a lui Hendon căpăta dimensiuni din ce în ce mai uriașe în mintea sa, iar prețuirea și recunoștința lui sporeau la fel.

Curînd își spuse: „Cel ce-și mîntuie regele de răni și din primejdie de moarte — și el a săvîrșit aceasta pentru mine — împlinește înaltă îndatorire, dar e prea puțin, căci nimica, o, da, chiar mai puțin decît nimica este aceasta — de cîntărești asemenea ispravă față de fapta celui care-i cruță regelui său rușinea!”

Hendon nu scoase nici un vaiet cît fu biciuit, ci îndură grelele lovituri cu o bărbăție ostășească. Această dîrzenie,

laolaltă cu graba sa de a-l salva pe băiat, primind în locul lui biciuirea, îi cuceriră pînă și respectul gloatei decăzute și fără de căpătîi care se afla adunată acolo. Batjocurile și șuierăturile privitorilor încetară cu totul și nu se mai auzi nimic altceva decît zgomotul loviturilor care cădeau. Liniștea care cuprinse locul, cînd Hendon se trezi din nou la stîlpul infamiei, contrasta puternic cu larma insultătoare care domnise în jur abia cu cîteva minute mai-nainte. Regele se apropie tiptil de Hendon și-i șopti la ureche:

— Regii nu te pot înnobila, suflet bun și mare, căci cel mai presus decît regii s-a îngrijit de aceasta; însă un rege poate întări noblețea ta față de oameni. Luă de pe jos biciul, atinse ușor cu el umerii picurînd de sînge ai lui Hendon și șopti: Eduard al Engliterei te învestește cu rangul de Conte!

Hendon fu mișcat. Ochii i se umplură de lacrimi — totuși, pe de altă parte, umorul sinistru al împrejurărilor îi zdruncină așa de mult gravitatea, încît cu greu izbuti să se stăpînească și să nu-și dea în vileag, prin vreun semn, veselia lăuntrică. Să fie ridicat deodată — despuiat și sîngerînd — de la stîlpul infamiei, la înălțimea alpină și la splendoarea stării de conte, i se păru o culme desăvîrșită a grotescului. Își spuse: „Acuma sînt strașnic poleit, într-adevăr! Cavalerul-stafie al Regatului Viselor și Umbrelor a ajuns un conte-stafie! Amețitor zbor pentru aripi firave! De va merge așa înainte, curînd voi fi împopoțonat ca o prăjină de mai cu zorzoane neînchipuite și măriri amăgitoare. Dar le voi prețui, orișicît sînt ele de fără preț, pentru dragostea căreia-i stau mărturie. Mai bune-s aceste biete ranguri de batjocură ale mele, care vin necerute, date de-o mîină curată și-un suflet drept, decît cele adevărate, cumpărate prin slugărnicie de la o putere hrăpăreață și cu suflet mic.”

Temutul sir Hugh își întoarse calul și, în timp ce-l împodobeă cu pintenii ca să se depărteze, zidul acela viu se desfăcu, în tăcere spre a-i lăsa loc să treacă și tot atît de tăcut se închise la loc. Și rămase astfel. Nimeni nu merse atît de departe încît să cuteze a rosti vreo vorbă în favoarea osînditului sau să-i aducă vreo laudă; cu toate acestea, însăși absența ocărilor însemna un omagiu destul de grăitor. Un întîrziat, care nu era

la curent cu cele petrecute și care-i rînji în nas „șarlatanului” și voia să arunce în el cu o pisică moartă fu pe dată doborât la pămînt și izgonit fără o vorbă, iar apoi tăcerea cea adîncă stăpîni mai departe.

Capitolul 29 SPRE LONDRA

CÎND HENDON își sfîrși stagiul la stîlpul infamiei, i se dădu drumul, poruncindu-i-se să părăsească ținutul și să nu se mai arate niciodată prin părțile acelea. I se înapoie sabia, laolaltă cu măgărușul și catîrul. Încălecă și-o porni, urmat de rege, în vreme ce mulțimea se dădea la o parte, cu respect tăcut — ca să le facă loc — și apoi se risipi cînd îi pierdu din vedere.

Hendon se cufundă curînd în gînduri. Urma să dea răspuns unor întrebări de mare însemnătate. Ce-i rămînea de făcut? Încotro trebuia să se îndrepte? Trebuia să găsească undeva un sprijin puternic, căci altfel era nevoit să-și părăsească moștenirea și pe deasupra să rămînă sub învinuirea de-a fi un șarlatan. Unde putea trage nădejde de a găsi un sprijin? Unde, într-adevăr? Era o problemă spinoasă. Tot chibzuind, îi veni un gînd care ar fi dus la o posibilitate — cea mai firavă dintre firavele posibilități, firește, dar care totuși merita să fie luată în considerație, odată ce lipseau cu desăvîrșire altele care să tăgăduiască măcar cea mai mică șansă, își aminti ce spusese bătrînul Andrews despre bunătatea tînărului rege și despre generozitatea cu care lua apărarea celor nedreptățiți și nefericiți. De ce n-ar încerca să-i vorbească rugîndu-l să-i facă dreptate? Bine, dar un cerșetor ca el ar putea oare să fie primit de către un august monarh? Nu-i nimic, lasă — o să se descurce el la fața locului; e ca o punte pe care nu trebuie s-o treacă decît cînd va ajunge la ea. Doar nu degeaba era el un veteran călit în lupte și deprins să născocească șiretlicuri și căi ocolite în campanii; fără îndoială — pină la urmă — va fi el în

stare să găsească o cale de a-și duce planul la capăt. Da, se va îndrepta spre capitală. Poate că-l va ajuta vechiul prieten al tatălui său, sir Humphrey Marlow — „bunul și bătrînul sir Humphrey, șef locotenent al bucătăriilor sau grajdurilor răposatului rege, ori așa ceva” — Miles nu-și putea aminti ce anume învîrtea el pe la palat. Acum, că avea o țintă asupra căreia să-și concentreze energia, un plan foarte precis de îndeplinit, negura de umilință și descurajare care pogorîse asupra cugetului său se ridică și se risipi în vînt, și oșteanul înălță capul să privească în juru-i. Fu surprins constatînd cît de departe ajunsese: satul rămăsese mult îndărătul lui. Regele se hurduca agale în urma sa, cu capul plecat, fiindcă și el era adîncit în planuri și chibzuieli. O îngrijorare dureroasă întunecă voioșia abia născută a lui Hendon: oare băiatul avea să se-arate dornic a se întoarce într-un oraș în care în tot cursul scurtei sale vieți nu avusese parte de altceva decît de maltratări și de sărăcie lucie? Dar întrebarea nu putea fi ocolită — trebuia neapărat să fie pusă, așa că Hendon opri măgărușul și strigă:

— Am uitat să întreb care ne e ținta. Porunca voastră, înălțimea Ta!

— Spre Londra!

Hendon o porni mai departe, grozav de încîntat de răspuns, dar și uimit, totodată.

Întreaga călătorie se desfășură fără nici o peripeție vrednică de pomenit. În schimb, se încheie cu o nouă aventură. Pe la ceasurile zece ale serii de 19 februarie pășiră pe Podul Londrei, intrînd într-un vălmășag de oameni care se zvîrcoleau, se zbăteau, răcneau și strigau ura — cu chipurile lor voioase, de băutori de bere, puternic luminate de văpaia a nenumărate torțe. Tocmai în clipa aceea, capul putrezind al vreunui fost duce sau al vreunei alte mărimi se rostogoli în mijlocul lor, lovindu-l în cot pe Hendon și-apoi săltînd prin mișunarea aceea de picioare grăbite. Într-atît de pieritoare și nestatornice sînt înfăptuirile oamenilor pe această lume! Bunul rege e mort abia de trei săptămîni și se află în mormîntul lui doar de trei zile, iar „podoabele” pe care le-a ales cu atîta trudă de la oamenii de vază, pentru nobilul său pod, au și început să cadă.

Un cetățean se poticni de capul acela și nimeri cu propria sa căpățână în spinarea cuiva din fața lui. Cel izbit se întoarse, pocni pe prima persoană care-i veni la îndemână și fu întins lat la iuțea de prietenul acelei persoane. Era tocmai momentul cel mai prielnic pentru o încăierare zdravănă, căci începuseră de-acum festivitățile pentru a doua zi — Ziua Încoronării — și toată lumea era burduf de bere și de patriotism. În cinci minute încăierarea se întinsese pe-o bucată mare de loc; peste vreo zece-douăsprezece minute acoperea vreun pogon și devenise o bătălie în lege. De data aceasta Hendon și regele fură despărțiți, fără nădejde de-a se regăsi și se pierdură în năvala și clocotul talazurilor de oameni care urlau. Așa că să-i lăsăm acolo și să ne depărtăm.

Capitolul 30 URCUȘUL LUI TOM

ÎN TIMP CE ADEVĂRATUL REGE cutreiera țara îmbrăcat și hrănit ca vai de lume, când bătut și batjocorit de vagabonzi, când aruncat într-o temniță, laolaltă cu tâlharii și uci-gașii, socotit de toți, fără deosebire, drept un descreierat și un șarlatan — falsul rege Tom Canty avea parte de o experiență cu totul deosebită.

Cînd l-am văzut ultima dată, regalitatea tocmai începea să aibă și o latură luminoasă pentru el. Aceasta îl încuraja tot mai mult, cu fiecă zi; în foarte scurtă vreme viața lui devenise aproape numai raze de soare și desfătare. Băiatul își alungase spaimetele; îngrijorările sale păliseră și pieriseră; stînjnirea îi dispăruse, fiind înlocuită de o purtare degajată și încrezătoare. Exploata mina de informații — băiatul care primea bătăile — cu profit din ce în ce mai mare.

Ordonă să fie primite lady Elisabeth și lady Jane Grav cînd avea chef de joacă ori să stea de vorbă și se scutea de prezența lor cînd nu mai avea chef de discutat, cu gesturile firești ale unui om deprins de mult cu asemenea isprăvi. Acum nu-l mai

încurca defel faptul că aceste ilustre personaje îi sărutau mâna la despărțire.

Ajunse să-i placă alaiul falnic care-l însoțea la culcare și ceremonia solemnă și complicată a îmbrăcării, dimineața. Deveni pentru el o plăcere mândră să pășească, spre sala de mîncare, în mijlocul unei sclipitoare suite de falnici nobili slujitori și de gentilomi din gardă. Ba chiar îi plăcea atît de mult, încît îndoii numărul gentilomilor din gardă ridicîndu-l la o sută. Îi gîdila auzul cînd trîmbițele răsunau de-a lungul nesfîrșitelor coridoare și glasuri depărtate le răspundeau „faceți loc să treacă regele!”

Învăță să se bucure pînă și cînd sta pe tron cu mare pompă, la ședințele Consiliului, și să pară ceva mai mult decît purtătorul de cuvînt al lordului regent. Îl încînta să primească pe ambasadorii cei măreți și suitele lor ce-ți luau ochii, și să asculte mesajele pline de dragoste pe care i le aduceau, din partea unor iluștri monarhi ce-i spuneau „frate”. O, prea fericitul Tom Canty, care nu de mult îți duceai veacul în Curtea Gunoaielor!

Se bucura de veșmintele sale splendide, și își mai comandă și altele; chibzui că cei patru sute de slujitori nu erau de ajuns pentru măreția ce se cuvenea să-l înconjoare, și le întrei numărul. Lingușirile curtenilor care-i făceau temenele se prefăcură într-o muzică dezmierdătoare pentru urechile sale. Rămînea bun și blînd, apărător vajnic și hotărît al tuturor împi-laților, purtînd neobosit război legilor nedrepte; totuși, în unele prilejuri, cînd era jignit, știa să se-ntoarcă spre un conte sau chiar spre un duce și să-i arunce o căutătură care-l făcea să tremure. Odată, cînd regala sa „soră”, mohorîta lady Mary, își puse-n gînd să-l mustre, arătîndu-i că nu este înțelept să ierte atîția oameni care altminteri ar fi fost întemnițați, spînzurați sau arși, și amintindu-i că închisorile răposatului și augustului lor tată adăpostiseră uneori pînă la șaizeci de mii de deținuți și că în timpul admirabilei sale domnii dăduse pe mîna călăului, spre a fi uciși, șaptezeci de mii de hoți și tîlhari¹ — băiatul fu cuprins de o generoasă indignare și-i porunci să se ducă în

¹ După Istoria Angliei de Hume. (N. A.)

iatacul ei, să se roage Domnului ca să-i ia piatra ce-o are în piept și să-i dea în loc o inimă omenească.

Oare Tom Canty nu era niciodată tulburat gândindu-se la soarta bietului prinț adevărat, care arătase atîta bunătate și zburase cu un zel atît de aprig ca să-l răzbune împotriva obrăzniciei santinelei de la poarta palatului?

Ba da; primele zile și nopți ale domniei sale erau adesea tulburate de gânduri dureroase asupra soartei prințului rătăcit și de sincere dorințe de a-l vedea întors și reîntronat în chip fericit — în drepturile și splendorile la care-l îndrituia obîrșia sa. Dar pe măsură ce se scurgeau săptămînile și prințul tot nu se ivea, mintea lui Tom începu să fie tot mai stăpînită de noile și încîntătoarele întîmplări prin care trecea și, încetul cu încetul, monarhul dispărut îi pieri aproape cu totul din gând. Pînă la urmă, cînd totuși se mai strecura la răstimpuri în gîndurile sale, devenise o stafie nepoftită, fiindcă-l făcea pe Tom să se simtă vinovat și rușinat.

Biata mamă și sărmanele surori ale micului cerșetor îi ieșiseră din minte în același fel. La început le ducea dorul, suferea din pricina lor și le simțea lipsa. Însă mai apoi, gîndul că ar putea pica pe nepusă masă, în zdrențele și murdăria lor, să-l dea de gol cu sărutările lor, să-l dea jos de pe locul său înalt și să-l tragă îndărăt, pradă lipsurilor și degradării și mahalalelor mizere — îi încrețea carnea pe el. În cele din urmă ele încetară aproape cu totul de a-i mai tulbura gîndurile, ceea ce îl făcu să se simtă mulțumit, ba chiar bucuros, căci acum ori de cîte ori chipurile lor întristate și acuzatoare se mai ridicau înaintea lui, îl făceau să se simtă mai vrednic de dispreț decît viermii care se tîrăsc în pulbere.

La miezul nopții de 19 februarie, Tom Canty se cufunda în somn, în patul său bogat împodobit, din palat, străjuit de vasalii credincioși și înconjurat de tot fastul regalității — fiind un băiat fericit — căci ziua următoare era sorocită încoronării sale solemne ca rege al Engliterei. La același ceas, Eduard, adevăratul rege, flămînd și însetat, zoios și nădușit, istovit de drum și acoperit de zdrențe și cîrpe — partea sa de foloase de pe urma încăierării — era strivit în mijlocul unei mulțimi ne-

sfirșite de oameni care priveau cu deosebit interes anumite cete de muncitori ce mișunau neconținut, tot intrînd și ieșind din Westminster Abbey, cu hărnicie de furnici: făceau ultimele pregătiri pentru încoronarea regelui.

Capitolul 31

PROCESIUNEA RECUNOAȘTERII

ÎN DIMINEAȚA URMĂTOARE, cînd Tom Canty se trezi, văzduhul era stăpînit de-un vuiet tunător, care umplea toată împrejurimea. Pentru băiat zgomotul acela era o muzică divină, fiindcă însemna că tot poporul englez ieșise pe străzi, cu mic, cu mare, ca să întîmpine ca supuși credincioși marea zi.

Curînd, Tom se pomeni personajul cel mai însemnat al unui minunat alai care plutea pe Tamisa, fiindcă — după străvechea tradiție — procesiunea recunoașterii trebuia să străbată Londra, pornind de la Turn și urmînd să se întoarcă în același loc.

Cînd ajunse acolo, toate zidurile venerabilei fortărețe păzură că se desfac pe neașteptate într-o mie de bucăți, și prin fiecare crenel al meterezelor țîșni o limbă roșie de văpaie și-un șuvoi alb de fum. Urmă o explozie asurzitoare, care acoperi cu totul țipetele mulțimii și făcu să tremure pămîntul. Țîșnirile de flăcări, fumul și exploziile se repetară iară și iară, cu o uimitoare repeziciune, încît — în cîteva clipe — bătrînul Turn dispăru în negura deasă a propriului său fum, de nu se mai zări decît creasta impunătorului edificiu numit Turnul Alb. Acesta, cu stindardele sale, se înălța semeț deasupra valului des al aburilor, precum un pisc de munte se ridică deasupra trîmbelor de nori.

Tom Canty, splendid înveșmîntat, călărea un armăsar de paradă focos, ale cărui bogate valtrapuri aproape că ajungeau pînă la pămînt; „unchiul” său, lordul regent Somerset, încălecat pe un armăsar la fel cu-al lui, venea în spatele său. Oștenii din garda regelui se înșirară pe-un singur rînd, demîndouă părțile, parcă turnați în armurile lor lustruite. După

regent urma o procesiune, ce părea nesfârșită, de nobili în port strălucitor, însoțiți de vasalii lor. După aceștia veneau primarul și sfatul pîrgarilor, în mantii de catifea roșie și cu colane de aur pe piept, iar după aceștia capii și membrii tuturor breslelor din Londra, în straie bogate și purtînd stindardele arătoase ale feluritelor corporații. La procesiune lua parte — alcătuiind o gardă specială de onoare, de-a curmezișul orașului — și străvechea și preacinstita Companie de Artilerie — o organizație care, la vremea aceea, împlinise trei sute de ani și era singurul corp militar din Anglia ce deținea privilegiul (pe care-l mai păstrează și-n zilele noastre) de a se socoti independentă de poruncile Parlamentului. Oferea o priveliște scînteietoare și fu salutată cu aclamații pe tot parcursul, pe cînd își croia cu măreție drum prin mulțimea cetățenilor înțesați pe margini. Cronicarul spune: „Regele, cum intră în oraș, fu întîmpinat de către popor cu rugăciuni, urări de bun venit, strigăte și cuvinte dezmierdătoare, fel și chip de dovezi ce mărturisesc cinstita iubire a supușilor față de domnitorul lor; iar regele, infățișîndu-se bucuros la chip celor care se aflau departe de dînsul și grăind cu nespus drag celor care stăteau în preajma Luminăției Sale, s-a arătat nu mai puțin mulțumit de a primi bunavoie a poporului precît de inimos se grăbeau supușii să i-o dovedească. Tuturor celor ce-i făceau urări de bine, le aducea mulțămîță. Celor care glăsuiau „Domnul să apere pe Luminăția Sa!”, li se înturna cu vorbe ca acestea: „Domnul să vă apere pe toți!” — și făcea adaus că din toată inima le aducea mulțămîță. Nețărîmîrită era încîntarea poporului față de iubitoarele răspunsuri și semne ale regelui lor.”

Pe strada Fenchurch, „un copil frumos la chip, în găteală costisitoare”, stătea pe o scenă, ca să dea Majestății Sale salutul de bun venit în oraș. Ultimul catren al urării sale suna astfel:

„Fii binevenit, rege! Urăm acum, fierbinte —
Binevenit fii iară, cît poate rosti graiul —
Voioase guri urează, inimi păstrînd credință;
În veci te-apere Domnul, ferice-ți țină traiul”.

Poporul izbucni în strigăte de bucurie, repetînd într-un glas ceea ce spusese copilul. Tom Canty cercetă cu privirea pînă departe marea aceea ce-și înălța talazul de chipuri dornice să-l vadă, și inima-i crescuse de orgoliu, simțînd că singurul lucru pentru care merită să trăiești pe lumea asta e să fii rege — idolul unei națiuni. Deodată văzu, la o distanță bună de el, doi din tovarășii lui zdrențăroși din Curtea Gunoaielor — unul fusese lordul mare amiral în fosta lui maimuțăreală de curte, celălalt, primul gentilom al odăii de dormit, în aceeași cutezătoare închipuire, și mîndria-i spori mai mult ca oricînd. Ah, dacă s-ar fi putut să-l recunoască acum, măcar o clipă! Ce triumf de nespus ar fi dacă ar putea să-l recunoască și să-și dea seama că falsul rege batjocorit al mahalalelor și fundăturilor devenise un rege adevărat, avînd duci și prinți iluștri drept mărunți slujitori și întreaga lume engleză la picioarele sale. Dar trebui să-și refuze această plăcere, înfrînîndu-și dorința, fiindcă s-ar fi putut ca asemenea revelație să-l coste mai mult decît făcea. Așa că întoarse capul și-i lăsă pe cei doi băieți zoiși s-o țină strună cu uralele și exclamațiile prin care-l proslăveau bucuroși, fără a bănuși cui le adresau.

Din cînd în cînd țîșnea un strigăt: „Dar! Dar!” și Tom răspundea azvîrlind un pumn de monezi nou-nouțe, sclipitoare, ca să aibă mulțimea pentru ce să se bușească.

Cronicarul spune:

„La capătul de sus al uliței Gracechurch, în fața semnului Vulturului, cetatea înălțase o boltă ce-ți lua ochii, sub care se afla un podiu care se întindea de la o margine la alta a uliței. Era un tablou viu, istoric, înfățișînd strămoșii apropiați ai regelui. Stătea acolo Elisabeta de York, în inima unui uriaș trandafir alb, ale cărui petale alcătuiau migălite horbote în juru-i: alătura de ea sta Henric al VII-lea, ieșind dintr-un mare trandafir roșu, în același chip orînduit; mîinile perechii domnești se împleteau și inelul de cununie era pus la vedere. Din trandafirul roșu și din cel alb pornea o tulpină ce urca la al doilea cat al podiului, pe care se afla Henric al VIII-lea, ieșind dintr-un trandafir roșu-alb, cu chipul mamei noului rege, Jane Seymour, alătura de el înfățișată. Din această păreche se înălța o ramură ce urca cel de-al treilea cat, unde se afla efigia lui

Eduard al VI-lea înscăunat pe tron în deplină măreție domnească, iar întregul tablou era înrămat cu cununi de trandafiri roșii și albi”.¹

Acest ciudat și fastuos spectacol însufleți atât de mult poporul care se veselea, încît aclamațiile sale acoperiră cu totul glăsciorul copilului însărcinat să explice toată povestea în versuri ditirambice. Însă lui Tom Canty nu-i păru rău, fiindcă această larmă a supușilor credincioși alcătuia pentru el o muzică mai dulce decît orice poezie — oricît de măestrit ar fi fost scrisă. Oriîncotro întorcea Tom tînarul său chip fericit, poporul recunoștea desăvîrșita asemănare a efigiei cu el însuși — replica în carne și oase — și izbucneau noi vijelii de aplauze.

Marele alai înainta tot mai departe, trecînd rînd pe rînd pe sub alte arcuri de triumf și pe lîngă o uluitoare și simbolică înșiruire de tablouri vii, spectaculoase și simbolice, fiecare din ele întruchipînd și slăvind vreo virtute, vreun talent sau vreo însușire de-a micului rege.

„Cît ținea Cheapside, la oricare ferestruică, pe coperișuri, la oricare fereastră, atîrnau stindarde și flamuri, iară cele mai bogate scoarțe, țesături și brocaturi aurite erau așternute pe ulițe — oglindind marea bogăție, cuprinsă în prăvăliile din jur; strălucirea aceasta era deopotrivă de mare pe celelalte ulițe, ba în unele chiar întrecută”.²

— Și toate aceste minunății și lucruri fără seamăn sînt menite a mă întîmpina pe mine — pe mine! murmura Tom Canty.

Obrajii falsului rege se împurpuraseră, ochii-i scînteiau, înota cu totul într-o mare de încîntare. În clipa aceea, tocmai cînd ridica brațul ca să azvîrle altă regească pomană, zări în treacăt, în rîndul al doilea al mulțimii, un chip palid și uluit, care se întindea încordat, cu privirea arzătoare pironită asupra lui. Fu cuprins de-o mîhnire pustietoare — își recunoscuse mama! Mîna îi zbură scut înaintea ochilor, cu palma în afară — gestul acela vechi, involuntar, născut dintr-o întîmplare uitată și statornicit de obișnuință. În clipa următoare, femeia se smulse din înghesuială și, croindu-și drum prin mulțime, trecu

¹ După Istoria Angliei de Hume (N. A.)

² După Istoria Angliei de Hume (N. A.)

de străjeri și se află alături de el. Îi îmbrățișă piciorul, îl acoperi cu sărutări și strigă: „O, copilul meu, odorul meu!” ridicându-și spre el chipul transfigurat de bucurie și dragoste. În aceeași clipă, un ofițer din garda regelui o apucă blestemînd-o și cu brațul său puternic o azvîrli îndărăt în mulțime, cu un brînci zdravăn ce o făcu să se clatine. Cînd se petrecu acest jalnic fapt, de pe buzele lui Tom Canty ieșiră cuvintele: „Nu te cunosc, femeie”, deși i se frînse inima s-o vadă tratată astfel. Iar cînd maică-sa se întoarse să-l mai privească pentru cea din urmă oară, în vreme ce mulțimea o înghițea și-o ascundea ochilor lui, părea atît de rănită, cu inima atît de zdrobită, încît îl copleşii o rușine care-i prefăcu în cenușă mîndria și ofili strălucirea rangului său domnesc pe care-l furase. Măreția sa nu mai avea nici un preț acuma, părea că-i cade de pe el ca o zdreanță putredă.

Procesiunea înainta fără oprire, străbătînd splendori care sporeau neîncetat, întîmpinată cu urale tot mai furtunoase, însă pentru Tom Canty toate acestea parcă nici nu mai existau. Mergea fără să vadă ori s-audă ceva. Regalitatea își pierduse farmecul și dulceața — fastul ei devenise o muștrare. Remușcarea îi rodea inima. Își spunea întruna: „De-ar da Domnul să fiu scăpat din robia mea!”

Fără să-și dea seama, folosea iarăși frazele pe care le rostise în primele zile ale mării sale nedorite.

Strălucitorul alai tot înainta, răsucindu-se ca un scînteietor și nesfîrșit șarpe prin întortocheatele ulițe ale ciudatului oraș vechi, prin viitoarea noianului de oameni care strigau urale; dar regele călărea mai departe, cu capul plecat și ochii ațintiți în gol, nevăzînd decît chipul mamei sale și jignirea ce se citea pe el.

„Dar! Dar!” Strigătul răsuna în urechile care nu-l luau în seamă.

— Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Parcă se scutura pămîntul de-o explozie, dar regele nu dădea nici un semn de răspuns. Auzea uralele doar cum aude cineva tunetul talazului de la mare depărtare, fiindcă ele erau înăbușite de alt glas care se afla mai aproape, în propriul său

piept, în conștiința lui acuzatoare, un glas care repeta neconținut cuvintele acelea rușinoase: „Nu te cunosc, femeie!”

Cuvintele cădeau pe sufletul regelui, zdrobindu-l, așa cum dangătul unui clopot de-nmormântare zdrobește sufletul unui prieten rămas în viață, când îi amintește de tainicele trădări suferite de pe urma lui, de către cel care s-a dus.

La fiecare cotitură i se dezvăluiau noi priveliști închinată proslăvirii sale, noi încântări, noi minuni ieșeau la iveală. Larma stăpînită a bateriilor în așteptare fu slobozită; noi mărturii de entuziasm se revărsară din piepturile mulțimii delirante. Totuși regele nu dădu nici un semn și glasul acuzator — care gemea în adîncul pieptului său lipsit de mîngîiere — era singurul sunet pe care-l auzea.

Treptat, bucuria de pe chipurile pîlcurilor de oameni se schimbă puțin, fiind amestecată cu un fel de îngrijorare sau neliniște; se observa și o rărire a aplauzelor. Lordul regent remarcă imediat aceste lucruri și la fel de iute descoperi și cauza, își îmboldi cu pintenii calul pînă ajunse alături de rege, se plecă în șa cît putu de jos, se descoperi și vorbi astfel:

— Luminăția Ta, vremea nu-i defel potrivită pentru visare. Poporul ia aminte la capul plecat al Majestății Voastre, la înfățișarea-i înnegurată, și-o socoate drept semn prevestitor de rele. Fii chibzuit: ia vâlul de pe soarele regalității și fă-l să lumineze deasupra acestei pîcle purtătoare de nenoroc, pînă ce-o va risipi. Ridică-ți capul și zîmbește supușilor tăi.

Zicînd acestea, ducele azvîrli cîte-un pumn de monezi în dreapta și-n stînga și se-napoie la locul său. Falsul rege făcu în mod silit ceea ce i se ceruse. Zîmbea fără nici o tragere de inimă, însă puțini ochi erau de ajuns de aproape de el sau de ajuns de pătrunzători ca să deosebească acest amănunt. Cînd înclina ușor capul împănoșat, salutîndu-și supușii, era plin de grație și bunăvoință; darurile pe care le-mpărțea cu mîna lui erau de-o mărinimie regească, așa că neliniștea poporului se topi și aclamațiile izbucniră iarăși la fel de puternice ca și mai-nainte.

Totuși, încă o dată, cînd mai era puțin pînă la sfîrșitul procesiunii, ducele fu silit să călărească pînă la rege și să-l mustre, șoptindu-i:

— O, temute suveran! Alungă-ți aceste înnegurări ce-aduc pierzanie. Ochii lumii sînt ațintiți asupra-ți. Apoi adăugă, cu mult necaz: Afurisită fie cerșetoarea aceea smintită! Ea a tulburat pe Înălțimea Ta!

Fastuosul personaj îndreptă asupra ducelui ochii săi stinși și spuse, cu glas pierdut:

— Era mama mea!

— Doamne sfînte! gemu regentul, în timp ce-și strunea calul îndărăt la locul lui. Semnul acela era încărcat de prevestiri rele. Iară i s-au rătăcit mințile!...

Capitolul 32 ZIUA ÎNCORONĂRII

SA NE ÎNTOARCEM cu cîteva ceasuri în urmă și să ne așezăm în Westminster Abbey, la ora patru, în dimineața acestei memorabile zile a încoronării. Nu ducem lipsă de tovărășie, căci, deși e încă noapte, descoperim că galeriile luminate de torțe se umplu de pe-acum cu oameni care sînt foarte mulțumiți să stea nemișcați și să aștepte șapte-opt ore, pînă ce le va sosi și lor ceasul de-a vedea ceea ce nu pot spera să vază nici măcar de două ori în viața lor: încoronarea unui rege. Da, Londra și Westminster s-au trezit încă de cînd au bubuit tunurile vestitoare, la trei de noapte, și cete-cete de bogătași fără titluri nobiliare, care și-au cumpărat privilegiul de-a încerca să-și găsească un loc în galerii, se și îndeasă la intrările rezervate celor de seama lor.

Ceasurile se tîrăsc de ajuns de plicticoase. O bucată de vreme orice forfotă încetează, căci toate galeriile sînt de mult pline vîrf. Acum putem sta jos, putem să ne uităm și să chibzuim în voie. Ici și colo și dîncolo, întrezărim, prin turburea lumină a zorilor din catedrală, porțiuni din multe galerii și balcoane pline cu ciorchini de oameni, celelalte porțiuni ale acestor galerii și balustrade fiindu-ne ascunse în întregime de coloane și părțile de zidărie care se interpun. Vedem marele

transept¹ din partea de nord, pustiu, și așteptându-i pe privilegiatii Angliei, de asemenea larga estradă sau platformă, așternută cu covoare bogate, pe care e așezat tronul. Tronul ocupă centrul platformei și e înălțat pe patru trepte. În jilțul tronului se află o lespede turtită, netezită — stînca din Scone — pe care au stat multe generații de regi scoțieni, cu prilejul încoronării. Astfel — cu vremea — a devenit destul de sfîntă ca să corespundă aceluiași scop și pentru monarhii englezi. Tronul ca și scăunașul de la picioarele lui sînt acoperite cu brocat aurit.

Domnește o tăcere deplină, torțele clipec, abia pîlpîind. Vremea se tîrăște greoi. Dar în cele din urmă zorii vestiră sosirea apropiată; se sting torțele și o lumină dulce se răspîndește în marile spații. Toate liniile mărețului edificiu se reliefează acum, însă în linii estompate și ca în vis, fiindcă soarele este puțin vălurit de nori.

La ceasurile șapte se întîmplă prima schimbare în monotonia aceea toropitoare, căci la cea dintîi bătaie a acestei ore, o soție de pair intră în transept, înveșmîntată cu o splendoare demnă de regele Solomon. Este condusă la locul statornicit pentru ea, de către un demnitar muiat în mătăsurii și catifele, în vreme ce altul, aidoma lui, culege lungă trenă a doamnei, urmînd-o și — cînd s-a așezat — îi potrivește trena în poală. Apoi îi trage un scăunaș la picioare, unde poștește dînsa, după care-i pune coronița într-un loc unde să-i fie la îndemîină cînd va sosi clipa în care nobilii își vor pune toți odată coronițele pe cap.

E ceasul cînd pairesele se scurg înăuntru într-un șuvoi sclipitor, iar demnitarii în atlazuri zboară și scînteiază pretutindeni, dîndu-le locuri și străduindu-se să le facă să se simtă la largul lor. Acum scena e de ajuns de însuflețită. Pretutindeni vezi forfotă și mișcare și culori felurite. După un răstimp domnește din nou liniștea, fiindcă toate pairesele au sosit și se află la locurile lor, alcătuiind un adevărat pogon — sau cam așa ceva — de flori umane, strălucind în felurite culori și bătute cu diamante ca o Cale a Laptelui. Găsești acolo înalte doamne de toate vîrstele: văduve, băbății tăbăcite, zbîrcite, cu părul alb, care sînt în stare să plutească înapoi și tot înapoi, pe cursul vremii, și să-și amintească de încoronarea lui Richard al III-lea

¹ Transept — aripile laterale ale bisericilor catolice. (N. T.).

și de zilele frămîntate ale acelei vechi epoci uitate; falnice doamne între două vârste, fermecătoare și grațioase matroane în floarea vârstei și frumoase și sfielnice fete tinere, cu ochi strălucitori și obraz fraged, care s-ar putea să-și pună cu stîngăie coronițele împodobite cu giuvaeruri, cînd va veni clipa cea mare — fiindcă va fi un lucru nou pentru ele și emoția le va încurca amarnic. Totuși așa ceva nu se poate întîmpla, căci coafura acestor domnițe a fost aranjată tocmai în vederea unei rapide și reușite plasări a coroniței la locul ei, cînd se va da semnalul cuvenit.

Am văzut că impresionantele șiruri de pairese sînt semănate cu șiraguri alese de diamante și-am mai văzut de asemenea că acest lucru alcătuieste un spectacol minunat — însă acum sîntem pe cale de-a fi cu totul uluiți. Pe la nouă, norii se sparg deodată și sulitele soarelui străpung atmosfera încărcată și lunecă încet de-a lungul șirurilor de înalte doamne; și fiecare rînd pe care-l ating se învăpăiază într-o orbitoare splendoare de focuri multicolore, iar frumusețea acestui spectacol și surpriza pricinuită ne-nfioară pînă-n vîrfurile degetelor, ca un șoc electric! Peste puțin, un trimis special, din vreun îndepărtat colț al Orientului, pășind odată cu întregul alai al ambasadorilor străini, străbate acest lingou de raze de soare și ne ținem răsuflarea, atît de copleșitoare este slava care se revarsă, scînteiază, și freamătă în jurul lui — căci este încrustat din creștet pînă-n tălpi cu nestemate, și cea mai mică mișcare a lui scaldă în jocuri feerice tot ce-i în jurul său.

Să schimbăm acum timpul povestirii, pentru ușurință. Vremea se scurgea — un ceas, două ceasuri, două și jumătate, apoi detunăturile înfundate ale artileriei vestiră că regele și mărețul său alai sosiseră în sfîrșit, așa că mulțimea care aștepta se bucură. Toți știau că va mai urma un răgaz, fiindcă regele trebuia să fie pregătit și înveșmîntat în mantie pentru solemnă ceremonie; însă acest răgaz avea să treacă în chip plăcut, privind la adunarea pairilor regatului, în falnicele lor mantii. Pairii fură conduși cu pompă la locurile lor și coronițele li se puseră la îndemîină; între timp, interesul mulțimii din galerii creștea, căci cei mai mulți dintre privitori vedeau pentru prima dată cu ochii lor duci, conți și baroni, ale căror nume intraseră

în istorie de cinci sute de ani. Când fură în sfârșit așezați cu toții, spectacolul — văzut din galerii și din toate locurile prielnice — era desăvârșit; un spectacol fastuos și menit să ți-l amintești multă vreme.

Acum, mărimile bisericii, în mantii și cu mitre pe cap — împreună cu suitele lor — se înșirară pe platformă și-și luară locurile statornicite. Ei fură urmați de lordul regent și de alți mari demnitari, în urma cărora venea un detașament din gardă, îmbrăcat în armură de oțel.

Urmă o pauză de așteptare: după aceea, la un nou semnal, țîșni un șuvoi de muzică triumfătoare, și Tom Canty, purtînd o lungă mantie de brocat aurit, apăru pe o ușă și urcă pe platformă. Toată mulțimea se ridică-n picioare, și ceremonia recunoașterii continuă.

Un imn majestuos cutremură clădirea cu bogatele sale valuri de sunete și, astfel vestit și întîmpinat, Tom Canty fu condus către tron. Străvechile ceremonii se desfășurau cu o solemnitate impresionantă, în vreme ce asistența privea. Și pe măsură ce se apropiau de încheiere, Tom Canty pălea tot mai mult și peste sufletul său și peste inima sa roasă de căință se așternea adîncă jale și mîhnire.

În cele din urmă se ajunsese la ultimul episod. Arhiepiscopul de Canterbury ridică coroana Angliei de pe perna ei și-o ținu deasupra capului tremurînd al falsului rege. În aceeași clipă o sclipire de curcubeu fulgeră de-a lungul spațiosului transept, căci dintr-o singură mișcare, fiecare ins din marea adunare de nobili își ridicase coronița și o ținea în cumpănă deasupra capului — în așteptare.

O tăcere adîncă străbătu catedrala. În momentul acela impresionant, o arătare surprinzătoare năvăli pe scenă; o arătare neobservată de nimeni, în mulțimea aceea absorbită de ceremonie, se ivi deodată, înaintînd pe cărarea dintre stranele din mijloc. Era un băiat cu capul descoperit, prost încălțat și purtînd straie grosolane de plebeu, care-i cădeau în zdrențe. Ridică mîna, cu o solemnitate care nu se potrivea deloc cu înfățișarea sa murdară și jalnică și rosti acest avertisment:

— Te opresc să pui coroana Engliterei pe capul acesta trădător. Eu sînt regele!

Într-o clipă, câțiva spectatori revoltați puseră mîna pe băiat, însă în aceeași clipă, Tom Canty, în ținuta sa regală, făcu repede un pas înainte și strigă cu glas răsunător:

— Lăsați-l și luați seama! El e regele!

O uimire înspăimîntată trecu prin adunare și o parte din privitori se ridicară în picioare și se holbară uluiți unii la alții și la principalii eroi ai acestei scene, ca niște oameni care se întreabă dacă sînt treji și cu mintea întreagă, sau dorm și visează. Lordul regent era la fel de uluit ca și ceilalți, însă își veni în fire repede și exclamă, cu glas poruncitor:

— Nu luați în seamă pe Majestatea Sa: boala l-a prins iar. Puneți mîna pe nemernicul golan!

I s-ar fi dat ascultare, dacă falsul rege n-ar fi bătut din picior, țipînd:

— Sînteți în primejdie! Nu-l atingeți, el e regele!

Mîinile se retraseră; asistența fu paralizată, nimeni nu se mișca, nimeni nu scotea un cuvînt; la drept vorbind, nimeni nu știa ce atitudine să ia sau ce să spună într-o împrejurare atît de stranie și de surprinzătoare. În timp ce toate mințile se străduiau să se adapteze situației, băiatul înaintă mai departe, cu pas sigur, cu ținută trufașă și privire încrezătoare; nu se oprise defel, de la începutul scenei. Și pe cînd mințile încă aiurite bîjbîiau zadarnic, el urcă pe platformă, iar falsul rege alergă bucuros să-l întîmpine și căzu în genunchi dinainte-i, spunînd:

— O, slăvite stăpîne, dă-i voie sărmanului Tom Canty să fie cel dintîi care-ți jură credință și să spună: „Pune-ți pe creștet coroana și intră iar în stăpînirea drepturilor ce ți se cuvin!”

Privirea lordului regent măsură cu asprime chipul noului venit, însă asprimea-i pieri pe dată, fiind înlocuită de-o mirare întrebătoare. Acest lucru se petrecu și cu ceilalți mari dregători. Se uitară unul la altul și făcură un pas îndărăt, împinși parcă de un îndemn general și inconștient. În mintea fiecăruia răsărise același gînd: „Ce asemănare de neînchipuit!”

Lordul regent cugetă cîteva clipe uluit, apoi spuse, pătruns de un respect grav:

— Cu îngăduința domniei voastre, doresc să vă pun anume întrebări care...

— Îți voi da răspuns la ele, milord.

Ducele îi puse multe întrebări despre Curte, despre răposatul rege, despre prinț și prințese. Băiatul îi dădu răspunsuri corecte, fără a șovăi. Descrise sălile de recepție din palat, apartamentele răposatului rege și cele ale prințului de Wales.

Era ciudat, era minunat; da, era inexplicabil — așa spuneau toți cei care auzeau răspunsurile. Curentul începuse să-și schimbe direcția și speranțele lui Tom Canty creșteau, când lordul regent clătină din cap și zise:

— E adevărat și nespus de minunat — dar nu-i mai mult decât poate face deopotrivă stăpînul nostru, regele.

Această remarcă și pomenirea lui tot drept rege, îl întristară pe Tom Canty și băiatul simți cum i se fărîmîțează nădejtile.

— Acestea nu sînt dovezi, adăugă regentul.

Acum curentul se schimbă repede, foarte repede, într-adevăr — dar în direcție greșită, lăsîndu-l pe bietul Tom Canty eșuat pe tron și azvîrlindu-l pe celălalt în largul mării. Lordul regent stătu puțin să cumpănească și clătină din cap — un singur gînd i se impunea cu tărie: „E de primejdie pentru țară și pentru noi toți, să lăsăm să dăinuie o taină atît de fatală; ar putea dezbină națiunea și săpa temeliile tronului”. De aceea se întoarse și zise:

— Sir Thomas, întemnițează pe acest... Nu, stai! Chipul i se luminează și el îl înfundă pe zdrențarosul pretendent cu următoarea întrebare: Unde se află Marele Sigiliu? Dă-mi răspuns adevărat la aceasta și ghicitoarea-i dezlegată, căci numai cel care e prințul de Wales poate răspunde adevărat! De un lucru fără de seamă cum e acesta atîrnă un tron și o dinastie!

Era un gînd norocos, un gînd fericit. Marii dregători arătară că-l consideră astfel prin privirile luminate a încuviințare, ce schimbau între dînșii. Da, nimeni altul decât adevăratul prinț nu putea să limpezească îndărătnicul mister ce stăruia încă asupra Marelui Sigiliu dispărut. Micul șarlatan bicisnic fusese bine dăscălit, însă aci lecțiile primite aveau să dea greș, fiindcă nici profesorul lui n-ar fi fost în stare să răspundă la întrebarea aceea — a, prea bine, prea bine, într-adevăr; acuma vor fi scăpați la iuțea de această treabă primejdioasă și menită a naște vrajbă! Așa că ei clătinară din cap și zîmbiră în sinea lor

de mulțumire și se așteptară să-l vadă pe aiuritul acela de băiat simțindu-se vinovat și stingherit. Cît de surprinși fură, văzînd că nu se întîmplă nimic de felul acesta — cum se mai minunară auzindu-l că răspunde prompt, cu glas încrezător și netulburat, spunînd:

— Nu-i nimic anevoios de dezlegat în ghicitoarea aceasta. Apoi, fără să se sinchisească măcar pentru a cere îngăduința cuiva, se întoarse și dădu această poruncă — cu degajarea cuiva obișnuit să facă asemenea lucruri: Milord St. John, du-te în iatacul meu din palat — întrucît nimeni altul nu cunoaște locul acela mai bine ca domnia ta — și jos, aproape de pardoseală, în colțul din stînga, cel mai îndepărtat de ușa care se deschide din anticameră, vei găsi în perete floarea unui piron de aramă. Apasă pe ea, și ți se va deschide un mic sipet de nestemate de care nici domnia ta nu ai știință — nu, nici vreun alt suflet în lumea întregă decît eu și meșteșugarul vrednic de încredere care mi l-a făurit. Cel dintîi lucru ce-ți va cădea sub ochi va fi Marele Sigiliu — adu-l aici.

Toată adunarea se minună de vorbele sale și se minună cu atît mai mult, văzînd cum micul cerșetor îl alege tocmai pe acel pair, fără vreo șovăială sau vreo teamă că greșește, și cum îi spune pe nume, atît de sigur de el, încît te convingea că l-a cunoscut toată viața. Pairul fu atît de surprins, încît aproape că-i dădu ascultare. Făcu chiar un gest ca și cum ar fi dat să plece, dar iute își luă iar atitudinea liniștită și-și mărturisii gafa roșînd. Tom Canty se-ntoarse spre el și-i spuse răspicat:

— Oare de ce șovăi? N-ai auzit porunca regelui? Du-te!

Lordul St. John făcu o plecăciune adîncă — și se observă că era o plecăciune grăitor de prudentă și care nu angaja cu nimic, fiindcă nu se adresa nici unuia din cei doi regi, ci terenului neutru care se afla între amîndoi — și ieși.

Acum începu o mișcare înceată, abia vizibilă, totuși stărui-toare, în acel fastuos grup de dregători, o mișcare aidoma celei dintr-un caleidoscop care e rotit încet, încît componentele unui splendid ciorchine de pietricele colorate se despart și se unesc în altă grupare — o mișcare ce, în cazul de față, destrămă treptat mulțimea sclipitoare adunată în jurul lui Tom Canty și o strînse iarăși ciotcă în vecinătatea noului venit. Tom Canty ră-

mase aproape singur. Urmă o scurtă pauză de cumplită încordare și așteptare, în cursul căreia pînă și puținii curteni slabi de înger care se mai aflau în preajma lui Tom Canty își luară treptat inima-n dinți și se fofilară unul cîte unul, alături de majoritate. Astfel că în cele din urmă Tom Canty, în veșmintele și cu giuvaerurile sale regale, stătea cu desăvîrșire singur și izolat de lume — un personaj bătător la ochi în mijlocul unei pustietăți grăitoare.

În sfîrșit fu văzut întorcîndu-se lordul St. John. Cînd înainta printre stranele de mijloc, interesul era atît de aprins, încît murmurul scăzut al conversațiilor din marea adunare se stinse cu totul și fu urmat de o tăcere adîncă, o nemișcare netulburată de nici o răsufare — în care pașii lui răsunară cu o cadență mohorîtă și depărtată. Toate privirile erau ațintite asupra lui, pe cînd se apropia. Ajunse pe platformă, se opri o clipă, după aceea se îndreptă către Tom Canty și, făcînd o temenea pînă la pămînt, spuse:

— Sire, sigiliul nu se află acolo.

Nici o gloată de trecători nu se topește ca fumul din preajma unui ciumat, cu mai mare grabă decît o șterse banda de curteni, palizi și îngroziți, de lîngă micul pretendent zdrențăros al Coroanei. Într-o clipă rămase singur cuc, fără vreun prieten sau partizan; o țintă asupra căreia se concentra focul unor priviri înciudate și disprețuitoare. Lordul regent strigă fioros:

— Zvîrliți-l pe cerșetor în stradă și biciuiți-l prin tot orașul — doar pentru atîta mai e vrednic a fi luat în seamă acest înșelător păcătos!

Ofițerii din gardă se repeziră să-i împlinescă ordinul, însă Tom Canty le făcu semn să se depărteze și spuse:

— Îndărăt! Cine se atinge de dînsul, își primejduiește viața!

Lordul regent era încurcat la culme. Îi spuse lordului St John:

— Ai cercetat bine? Dar această întrebare e de prisos. Pare de necrezut, peste fire. Lucruri mărunte, nimicuri, scapă băgării de seamă a cuiva și nu le socioți prilej de mirare, dar cum să fie oare cu puțință ca un lucru ce cîntărește atîta și-i mare cît

sigiliul Engliterei, să poată pieri fără ca vreun om să fie în stare a-i da iar de urmă — un disc de aur greu...

Tom Cauty, cu ochi sclipitori, făcu un salt înainte și țipă:

— Oprește, aceasta-i de ajuns! Era rotund? Și gros? Și avea litere și semne săpate pe el? Da? Ah, acum știu bine ce-i acest Mare Sigiliu care a stîrnit atîta frămîntare și zarvă în juru-i. De mi-ați fi spus deslușit cum arăta, l-ați fi putut căpăta cu trei săptămîni în urmă. Știu prea bine unde se află; dar nu eu l-am pus acolo, mai întîi.

— Cine atunci, Luminăția Ta? întrebă lordul regent.

— Cel care stă acolo — regele îndreptățit al Engliterei. Și el vă va spune unde se află; atunci veți da crezare că știe aceste lucruri din însăși viața lui dusă la palat. Chibzuiește bine, regele meu — îmboldește-ți mintea — a fost cel din urmă, cel din urmă lucru pe care l-ai făcut în ziua aceea, înainte de a fugi din palat, îmbrăcat în straiile mele, spre a-l pedepsi pe soldatul care mă lovise.

Urmă o tăcere netulburată de vreo mișcare sau vreo șoaptă. Toți ochii erau ațintiți asupra noului venit, care stătea cu capul plecat și fruntea încruntată, bîjbîind în memoria sa prin mulțimea de amintiri fără valoare înghesuite acolo, după un singur fapt mic, care-i scăpa. Dacă-l găsea, faptul acela avea să-l urce pe tron; dacă nu, avea să-l lase pentru totdeauna în halul în care se afla — un cerșetor și un proscris al soartei. Clipă după clipă se scurgea; clipele se adunau în mintea lui și băiatul încă se lupta în tăcere cu amintirile, fără să dea vreun semn că a izbutit ceva. Însă în cele din urmă scoase un oftat, clătină încet din cap și spuse, cu glas abătut și buze tremurătoare:

— Chem îndărăt în amintire întîlnirea noastră, de la un capăt la celălalt, dar sigiliul nu are nici un loc în ea. Făcu o pauză, apoi își înălță privirea și spuse cu o blîndă demnitate: Lorzii mei și gentilomi, de-l veți prăda de drepturile sale pe cîrmuitorul vostru cel adevărat din lipsa acestei mărturii, pe care nu-i în stare a v-o da, nu mi-ar sta în putință a mă împotrivi vouă, aflîndu-mă fără de putere. Dar...

— Vai, e nebunie, vai, e sminteală, regele meu! strigă Tom Cauty îngrozit. Stai! Gîndește-te bine! Cauza Majestății Voastre nu este pierdută! Nici că va fi vreodată! Dă ascultare la cele

ce spun — ia aminte la fiecare cuvânt — îți voi aduce iară vie în minte dimineața aceea, cu fiecare întâmplare. Am stat de vorbă — ți-am spus despre surorile mele, Nan și Bet; a, da, îți aduci aminte de aceasta — și despre bătrîna mea maică mare, și despre jocurile necioplite ale băieților din Curtea Gunoaielor. Da, îți amintești așadar de aceste lucruri; prea bine, urmează-mă cu mintea și mai departe îți vei aminti totul. Mi-ai dat de mîncare și de băut și cu o princiară curtenie ai trimis afară din odaie slujitorii, astfel ca josphicele mele deprinderi să nu mă facă de rușine față de ei — așa, da, aceasta deopotrivă ți-o aduci aminte.

Pe măsură ce Tom dezgropa pe rînd amănuntele întîlnirii și celălalt băiat dădea din cap în semn că le recunoaște, marea mulțime a privitorilor și demnitarii holbau ochii, cuprinși de-o buimacă minunare. Povestea suna ca o istorie adevărată, totuși cum era cu putință să se fi ajuns la această imposibilă legătură dintre un prinț și un cerșetor? Niciodată nu se mai aflase pînă atunci vreo adunare de oameni atît de încurcată, atît de pasionată și de uluită de-o povestire.

— În glumă, prințul meu, ne-am schimbat veșmintele. Apoi am stat dinaintea oglinzii și într-atît de asemeni eram, de-am zis amîndoi că părea a nu se fi făcut vreo schimbare — da, îți aduci aminte. Apoi ai băgat de seamă că ostașul mă lovise rău peste mînă — privește! Iată, nici astăzi încă nu pot scrie cu ea, degetele-mi sînt țepene. Văzînd aceasta, Înălțimea Ta a sărit în sus, jurînd răzbunare împotriva aceluia ostaș, și-a alergat către ușă; ai trecut pe lîngă o masă — lucrul acela ce-l numiți sigiliu se afla pe masa aceea; l-ai luat și grabnic ai cercetat cu privirea jur împrejur, după o ascunzătoare; ochiul vostru s-a oprit asupra...

— Așa, de ajuns! Și cerul să fie slăvit! exclamă zdrențarosul pretendent, cu o aprindere nepotolită.

— Du-te, bunul meu St. John. Într-o mîneacă a armurii milaneze care atîrnă pe perete, vei găsi sigiliul!

— Așa e, slăvite, așa e! strigă Tom Canty. Acum cu adevărat sceptrul Engliterei este al Majestății Voastre, iar cel ce-ar voi să rostească ceva împotriva, mai bine i-ar fi să se fi născut mut! Du-te, milord St. John, pune-ți aripi la picioare!

Întreaga adunare era în picioare acum și-aproape scoasă din minți de nesiguranță, neliniște și ațîțare mistuitoare. Pe platformă și în catedrală izbucni un zbîrnîit asurzitor de conversații fără cap și fără coadă, și o bucată de vreme nimeni nu știu și nu auzi nimic, nu fu interesat de nimic altceva decît de ceea ce-i zbiera în urechi vecinul său ori ceea ce-i zbiera el în urechi vecinului. Timpul se scurse pe nesimțite și neluat în seamă. Nimeni nu știa cît trecuse, cînd în cele din urmă o tăcere neașteptată se așternu în întregul edificiu și, în aceeași clipă, St. John se ivi pe platformă ținînd sus în mîna lui Marele Sigiliu. Atunci din toate piepturile se înalță un singur strigăt:

— Trăiască adevăratul rege!

Timp de cinci minute, văzduhul se cutremură de strigăte și de tunetul instrumentelor muzicale și se înalbi de o furtună de batiste fluturate. Și în mijlocul acelei frămîntări, un băiat zdrențaros, cel mai de seamă personaj din Anglia, stătea — roșu la față, fericit și mîndru — în centrul încăpătoare platforme, avînd pe marii vasali ai regatului îngenuncheați în jurul său.

Apoi toți se ridicară și Tom Canty strigă:

— Acum, o, Majestate, ia-ți îndărăt aceste veșminte regale și dă-i sărmanului Tom, slujitorul tău, zdrențele și petecele lui.

Lordul regent rosti sever:

— Despuiați-l pe micul nemernic și zvîrliți-l în Turn.

Însă noul rege, adevăratul rege, zise:

— Nu vreau să se întîmple aceasta. De n-ar fi fost el, nu mi-aș fi dobîndit înapoi coroana — nimeni nu va pune mîna pe el ca să-i facă vreun rău. Cît despre domnia ta, bunul meu unchi, lord regent, purtarea aceasta nu vădește inimă recunosătoare față de bietul băiat, căci aflu că te-a înalțat duce — regentul roși — cu toate că nu era rege; drept care, ce prețuiește acum frumosu-ți titlu? Mîine vei face rugăminte către mine prin el, să ți-l întăresc, altmintrelea nu duce, ci deopotrivă cu orice alt conte vei rămîne.

Sub povara acestei muștrări, Luminăția Sa Ducele de Somerset se trase mai la spate deocamdată. Regele se întoarse spre Tom și-i grăi cu bunătate:

— Sărmanul meu băiat, oare cum ți-ai putut aduce aminte unde am ascuns sigiliul, când mie însumi nu mi-a stat în putință a-mi aminti?

— A, înălțimea Ta, a fost lucru ușor, de vreme ce l-am folosit în mai multe zile.

— L-ai folosit — și totuși n-ai putut lămuri unde se afla?.

— N-am știut că aceasta căutau. Nu mi-au spus cum arată, Alteță.

— Atunci cum de l-ai folosit?

Sîngele începuse să îmbujoreze obrajii lui Tom, și băiatul lăsă ochii-n jos și rămase tăcut.

— Vorbește, bunul meu băiat, și de nimica să nu te temi, spuse regele. Cum ai folosit Marele Sigiliu al Engliterei?

Tom se bîlbîi o clipă, stăpînit de-o stinghereală mișcătoare, apoi mărturisi:

— Am spart nuci cu el!

Bietul copil! Potopul de rîsete care întîmpină vorbele sale aproape că-l doborî la pămînt. Dar dacă mai rămăsese în mintea cuiva vreo îndoială că Tom Canty ar fi regele Engliterei și ar fi deprins cu augustele îndeletniciri ale regalității, acest răspuns i-o risipi cu desăvîrșire.

Între timp, somptuoasa mantie de gală fusese luată de pe umerii lui Tom și pusă pe cei ai regelui, ale cărui zdrențe fură ascunse cu totul sub ea. După care ceremonia încoronării își urmă cursul; adevăratul rege fu uns și îi fu pusă pe cap coroana, în vreme ce, detunînd, bateriile purtau vestea aceasta orașului și întreaga Londră părea ca zdruncinată din temelii de aplauze.

Capitolul 33 EDUARD PE TRON

MILES HENDON era de ajuns de caraghios la înfățișare chiar înainte de-a fi picat în mijlocul încăierării de pe Podul Londrei, dar era și mai și când ieși din încăierare. N-avusese

decît cîtiva gologani cînd intrase în învîlmășeală, nu mai avea nici de sămîntă cînd ieșise. Pungașii de buzunare îl curățaseră pînă la ultimul.

Dar asta nu conta — măcar de și-ar fi găsit băiatul. Fiind oștean, nu porni la treabă așa, la întîmplare, ci mai întîi se-apucă să-și înjghebe un plan de bătaie.

„Ce-avea să facă băiatul, în chip firesc? Încotro avea să se îndrepte? Nici vorbă — chibzui Miles — se va duce la vechiul său sălaș, căci într-acolo sînt mînați de instinct cei lipsiți de cămin și plutind în voia soartei, cînd sînt întregi la minte, ca și-atunci cînd li-e mintea bolnavă. Cam pe unde să se fi aflat vechiul lui sălaș? Zdrențele lui, laolaltă cu mîrșava lepădătură care părea a-l cunoaște și care pretindea chiar a-i fi tată arătau că trebuie să-i caute căminul în vreuna din cele mai sărace și mai prăpădite mahalale ale Londrei. Oare cercetarea avea să dureze mult sau să fie anevoioasă? Nu, mai degrabă se arăta a fi ușoară și scurtă. N-avea s-adulmece urma băiatului, ci avea să caute o gloată; cu siguranță că — mai curînd sau mai tîrziu — avea să-l găsească pe micul și sărmanul său prieten în mijlocul unei mulțimi mai mari sau mai mici. Și, ca de obicei, netrebnicii vor petrece pe seama băiatului, sîcîindu-l, iar el se va proclama rege. Atunci Miles Hendon va betegi vreo cîtiva inși din acea gloată și-l va lua de-acolo pe micul său protejat, mîngîindu-l și îmbărbătîndu-l cu vorbe drăgăstoase și nimeni nu-i va mai despărți vreodată.

Așa că Miles porni în cercetare. Hoinări ceas după ceas prin fundături și ulițe mizere, căutînd cete și mulțimi și găsind la adunături berechet, dar fără să dea nicăieri de urma băiatului. Acest lucru îl miră mult, însă nu-l descurajă. Pentru el, planul acela de bătaie n-avea nici un cusur; singurul calcul greșit în alcătuirea lui era că pe cînd el se așteptase să aibă de dus o campanie scurtă, acuma se lungea.

Cînd mijiră în sfîrșit zorile, străbătuse multe mile și iscodise îndelung cu privirea multe cete, fără alt rezultat decît că era de ajuns de obosit, îi era o foame de lup și i se lipeau ochii de somn. Simțea nevoia să îmbuce ceva, dar nu era chip să-și facă rost de-un prînzișor. Nu-i dădea nici prin gînd să cerșească, cît despre zălogirea spadei, era ca și cum s-ar fi gîndit

să renunțe la onoarea sa. Putea să se lipsească de o parte din straiele sale — e drept — însă mai ușor găseai un mușteriu pentru o boală, decît pentru asemenea straie.

La nămiezi încă mai bătea drumurile — acum prin mijlocul adunăturii de gură-cască ce se țineau după procesiunea regală, fiindcă socotea că priveliștea fastului regal îl va ademeni grozav pe micul său țicnit. Urmă cortegiul pe tot traseul său întortocheat, de-a curmezișul Londrei, pînă la Westminster și la Catedrală. Vreme îndelungată rătăci încolo și-ncoace, abia trăgîndu-și picioarele prin mulțimea îngrămădită în vecinătate, nedumerit și nehotărît și în cele din urmă se depărtă, tot chibzuind și străduindu-se să născocească vreo îmbunătățire a planului său de bătaie. Pe neașteptate, cînd se trezi din gîndurile sale, descoperi că orașul se afla departe în urma lui și că ziua se apropia de sfîrșit. Se afla aproape de fluviu, în plin cîmp: era un ținut cu așezări țărănești, frumoase, tocmai un colț care n-ar fi primit bine pe un om îmbrăcat ca vai de lume, cum era el.

Nu era deloc frig, așa că se întinse pe pămînt în dosul unui gard viu, ca să se odihnească și să se gîndească.

Toropeala începu curînd să-i amortească simțurile, bubuitul stins și îndepărtat al tunului îi pluti pe la urechi și zicîndu-și „Noul rege-i încoronat”, adormi pe dată. Nu dormise, nici nu se odihniase mai bine de treizeci de ceasuri în șir. Nu se mai trezi pînă aproape de jumătatea dimineții următoare.

Se sculă șchiop, țeapăn și aproape mort de foame; se spălă în fluviu, își domoli pîntecul cu o vadră ori două de apă și o luă la picior către Westminster, mormăind u-și tot felul de muștrări fiindcă pierduse atîta vreme. Foamea îl ajută acum să-și înjghebeze alt plan. Voia să încerce să-i vorbească bătrînului sir Humphrey Marlow și să împrumute de la el cîteva mărci și... dar era destul cît plănuiască; pînă una-alta îi rămînea vreme destulă să-și lărgească planul, după ce va fi împlinită prima etapă.

Pe la ceasurile unsprezece se apropie de palat și, deși în jurul său roia o armie de oameni în straie arătoase, îndreptîndu-se în aceeași direcție, nu trecu deloc nebăgat în seamă — îmbrăcămintea sa avea grijă să-l facă observat. Cerceta amă-

nunțit chipurile acelor oameni, sperînd să găsească pe vreunul mai milostiv care să binevoiască să-i spună bătrînului locotenent numele său. Cît despre încercarea de a intra singur în palat, nici vorbă nu putea fi.

În clipa aceea, cunoștința noastră — băiatul care încasa bătăile în locul regelui — trecu pe lîngă el, apoi se învîrți în juru-i, iscodindu-i chipul și spunîndu-și: „De nu-i acesta însuși vagabondul din a cărui pricină se frămîntă atîta Majestatea Sa, atunci eu sînt un măgar, măcar că s-ar putea să fi fost și pîn-acuma. Se potrivește cu zugrăvirea ce i s-a făcut, pînă la cea din urmă zdreanță, dacă Domnul ar zămisli doi aidoma, și-ar strica prețul minunilor, risipindu-le fără noimă. Tare-aș voi să născocesc un prilej pentru a-i vorbi”.

Miles Hendon îi cruță această osteneală, fiindcă în acel moment se întoarse — cum face de obicei un om cînd cineva îl hipnotizează privindu-l țintă de la spate — și, observînd un interes deosebit în ochii băiatului, se apropie de el și zise:

— Ai ieșit din palat, sau trăiești cumva la Curte?

— Da, Înălțimea Ta.

— Îl știi cumva pe sir Humphrey Marlow?

Băiatul tresări și-și spuse: „Doamne! Bătrînul meu tată răposat!” Apoi răspunse, cu glas tare:

— Prea bine, înălțimea Ta.

— Bine — e înăuntru?

— Da — răspunse băiatul — adăugînd pentru el: „înăuntru mormîntului”.

— Aș putea oare să-ți cer hatîrul de a-i spune numele meu și că-i fac rugămintea să asculte din parte-mi două vorbe?

— Voi duce la capăt această treabă prea bucuros, viteze cavalier.

— Atunci spune-i că sir Miles Hendon, fiul lui sir Richard, se află aci afară; îți voi fi nespus de îndatorat pentru aceasta, bunul meu băiat.

Băiatul păru dezamăgit. „Regele nu i-a dat acest nume — își zise el — dar nu are însemnătate, acesta îi poate frate geamăn, și cheazăuiesc cu capul că-i poate aduce Majestații Sale vești despre celălalt, sir Terchea-Berchea.” Astfel că-i spuse lui Miles:

— Pășește colo o clipă, domnia ta, și așteaptă pînă ce îți aduc cuvînt de la el.

Hendon se duse în colțul arătat — era o firidă în zidul palatului, cu o bancă de piatră, un adăpost de vreme rea pentru santinele. De-abia se așezase, cînd cîțiva halebardieri comandați de un ofițer trecură pe lîngă el. Ofițerul îl zări, își opri oamenii și-i porunci lui Hendon să iasă de-acolo. Oșteanul se supuse și fu arestat pe dată, învinuit că ar fi un individ dubios, care dă tîrcoale prin preajma palatului. Treburile începeau să se încurce urît. Bietul Miles voia să dea lămuriri, însă ofițerul îi închise gura cu asprime și ordonă oamenilor săi să-l dezarmeze și să-l percheziționeze.

„Dumnezeu cel atotmilostiv facă să găsească ceva — își zise bietul Miles — căci eu unul îndeajuns am cercetat fără de izbîndă, măcar că nevoile-mi sînt mai mari decît ale lor.”

Nu se găsi nimic, decît un hrisov. Ofițerul desfăcu sulul, și Hendon zîmbi cînd recunoscă „mîzgăleala” făcută de micul său prieten pierdut în ziua aceea întunecată, la Hendon Hall. Chipul ofițerului se întunecă în timp ce citea paragraful scris în engleză, iar chipul lui Miles se înălbi, ascultîndu-l.

— Alt pretendent la tron! strigă ofițerul. Adevăr zic, astăzi se prălesc ca iepurii. Puneți mîna pe nemernic, oșteni, și țineți-l bine, în vreme ce eu duc în palat acest prețios hrisov și-l trimit regelui.

Se îndepărtă în grabă, lăsîndu-l pe prizonier în grija halebardierilor.

— Acum nenorocul meu s-a sfîrșit, în cele din urmă — mormăi Hendon — căci neîndoielnic, mă voi legăna la capătul unei frînghii, din pricina petecului acela de hîrtie mîzgălită. Și ce se va alege de sărmanul meu băiat! Vai, numai Dumnezeu știe!

Nu trecu mult și-l văzu pe ofițer venind iar. în mare grabă, așa că-și luă inima-n dinți, hotărît să-și înfrunte năpasta așa cum îi stă bine unui om întreg. Ofițerul ordonă oamenilor săi să dea drumul prizonierului și să-i înapoieze sabia; după aceea făcu o plecăciune respectuoasă și zise:

— Vă rog, urmați-mă nobile domn.

Hendon îl urmă, spunându-și: „De nu aş călători către moarte şi către judecata cea mare, şi pentru aceea sînt nevoit să fiu zgîrcit cu păcatele, l-aş gîtui pe ticălosul acesta, pentru prefăcuta-i curtenie”.

Cei doi străbătură o curte plină de oameni şi ajunseră la intrarea cea mare a palatului, unde ofiţerul, făcînd încă o plecăciune, îl predă pe Hendon în mîinile unui dregător somptuos îmbrăcat. Acesta-l primi cu profund respect şi-l călăuzi printr-o sală mare, străjuită de-amîndouă părţile de şiruri de lachei splendizi (care făceau reverenţe umile la trecerea lor, însă luptau din greu ca să nu fie cutremuraţi de un rîs ucigător, de-n dată ce falnica noastră sperietoare de ciori le întorcea spatele). Urcară apoi o scară largă, printre pîlcuri de oameni de vază şi în cele din urmă Hendon fu condus într-o sală spaţioasă. Demnitarul îi croi drum printre curtenii adunaţi — floarea nobilimii Engliterei — apoi făcu o plecăciune. Îi aminti să-şi scoată pălăria şi-l părăsi în mijlocul sălii, ţinta tuturor privirilor, prilejuind belşug de încruntări indignate şi numeroase zîmbete amuzate şi batjocoritoare.

Miles Hendon era năucit de-a binelea. Colea, la cinci paşi de el, sub un baldachin impunător, şedea tînărul rege, cu capul aplecat într-o parte, vorbind cu o pasăre a paradisului cu chip de om — vreun duce, pesemne. Hendon cugetă că era o lovitură de ajuns de grea să fii condamnat la moarte cînd clocoteşti de viaţă, fără să-ţi se mai adauge şi această umilire publică. Dorea ca regele să se grăbească — unii din curtenii înzorzonaţi din preajma lui deveneau cam prea jignitori. În clipa aceea, regele ridică puţin capul şi Hendon îi văzu bine faţa. Aproape că i se curmă răsuflarea. Ca fascinat, rămase cu privirea aţintită asupra chipului acela tînăr şi frumos, apoi deodată exclamă:

— Ia te uită colo, Stăpînul Regatului Viselor şi-al Umbrelor pe tronul său!

Bîigui cîteva fraze întretăiate, tot privind şi minunîndu-se, apoi îşi roti pe-ndelete ochii jur împrejur, stăruind asupra mulţimii aceleia de curteni în straie ce-ţi luau văzul şi asupra splendidei săli, murmurînd: „Dar acestea sînt adevărate — precît se poate de adevărate — neîndoielnic că nu este vis”.

Își ținti iarăși îndelung privirea asupra regelui și se gândi: „Să fie oare vis?... Ori el este cu adevărat suveran al Engli-terei și nu sârmanul Tom din balamucul Bedlam, lipsit de pri-teni, cum îl socoteam eu — cine-mi va dezlega această ghici-toare?”

O idee neașteptată făcu să-i scapere ochii. Se duse la perete, luă un jilt, îl aduse îndărăt, îl înfipse în dușumea și se așeză.

Un zumzet de indignare se înălță, o mână grea i se lăsă pe umăr și un glas exclamă:

— În picioare, bādăran necioplit! Voiești oare să șezi jos de față cu regele?

Incidentul atrase atenția Majestății Sale, care întinse mâna și strigă:

— Nu-l atingeți, e în dreptul lui!

Mulțimea se dădu înapoi, uluită. Regele urmă:

— Aflați cu toții, doamne, lorzi și gentilomi, că acesta-i slu-jitorul meu de credință și mult iubit, Miles Hendon, care cu sabia vitează și-a mîntuit prințul de durere trupească și poate chiar de moarte — și pentru aceasta-i înălțat cavaler, din po-runca regelui. Aflați, așijderi, că pentru faptă mai presus de aceasta, cruțîndu-i suveranului său biciuirea și rușinea, luîndu-le asupra-și, e înălțat pair al Engli-terei, conte de Kent, și va fi dăruit cu pămînturile și bunurile cuvenite rangului său. Mai mult — privilegiul de care s-a folosit acum e al lui cu regească învoire; căci am poruncit ca toți capii spiței sale să aibă și să păstreze dreptul de a sta jos de față cu regele Engli-terei, de-acum încolo, veac de veac, cîtă vreme va dăinui coroana. Nu-l hărțuiți!

Două ființe care din pricina întîrzierii sosiseră de la țară abia în dimineața aceea și se aflau în sala tronului doar de cinci minute, ascultau aceste cuvinte și se uitau la rege, apoi la spe-rietoarea de ciori, apoi iarăși la rege — cu o uimire mută. Erau sir Hugh și lady Edith. Însă noul conte nu-i vedea. El se tot uita la monarh, ca năuc, murmurînd:

— Sârman de mine! Acesta-i cerșetorul meu! Dînsul, ză-natecul meu! El e cel căruia voiam să-i arăt ce însemnează mărăția, în casa mea cu șaptezeci de încăperi și douăzeci și

șapte de slujitori! El e cel care niciodată n-a cunoscut decât zdrențe drept veșmînt, lovituri drept mîngîiere și gunoiul drept hrană! El, cel pe care eu l-am înfiat și am vrut să-l fac om întreg! De s-ar deschide pămîntul sub picioarele mele!

Apoi își aminti deodată de etichetă și căzu în genunchi, cu mîinile în mîinile regelui, jurînd credință și închinîndu-se pentru moșiile și titlurile primite. După care se ridică și se dădu respectuos deoparte, rămînînd încă ținta tuturor privirilor și a pizmuirilor deopotrivă.

Acum regele îl descoperi în mulțime pe sir Hugh și rosti, cu glas mînios și ochi scăpărători:

— Despuiati-l pe acest jefuitor de măreția-i înșelătoare și moșiile furate și puneți-l sub zăvor pînă ce voi avea nevoie de el.

Fostul sir Hugh fu scos din sală.

La celălalt capăt al încăperii se iscă deodată forfotă; adunarea făcu loc să treacă Tom Canty, ciudat, dar bogat înveșmîntat. Băiatul trecu printre aceste ziduri vii, precedat de un majordom, și îngenunche înaintea regelui, care zise:

— Am aflat povestea acestor puține săptămîni din urmă și sînt mulțumit de tine. Ai cîrmuit regatul cu blîndețe și milă cu adevărat regească. Ți-ai găsit iarăși mama și surorile? Bine, li se va purta de grijă, iar tatăl tău va fi spînzurat, de dorești aceasta și dacă legea îngăduie. Să știți voi toți care-mi auziți glasul că, din ziua aceasta, cei care stau în adăpostul Lăcașului lui Christ și se împărtășesc din bunătatea regelui vor căpăta hrană pentru minți și inimi, deopotrivă cu cea pentru trup, iar acest băiat va locui acolo și cît va viețui va păstra locul de frunte în cinstitul sfat de efori. Și pentru că a fost odată rege, se cade a i se încuviința mai multă, cinstire decît cea obișnuită. Drept care luați seama la ăst veșmînt de fală, căci după el va fi cunoscut și nime alt nu-l va purta. Și oriunde se va ivi, va aminti lumii că a fost rege la vremea lui, și nimeni nu-i va tăgădui cinstea datorată și nu va uita să i se închine. Se bucură de ocrotirea tronului, de sprijinul Coroanei, va fi cunoscut și numit cu titlul de cinste: Finul Regelui.

Mîndru și fericit, Tom Canty se ridică și sărută mîna regelui și fu petrecut afară din sala tronului. Nu-și pierdu defel vre-

mea, ci alergă la maică-sa să-i povestească și ei, și lui Nan, și lui Bet, despre toate acestea și să împartă cu ele bucuria acestor vești mari.

Încheiere DREPTATE ȘI RĂSPLATĂ

CÎND TOATE TAINELE fură limpezite, ieși la lumină — după mărturisirea lui Hugh Hendon — că soția sa îl renegase pe Miles Hendon în ziua aceea, la Hendon Hall, din porunca lui. O poruncă sprijinită și întărită de făgăduiala, foarte vrednică de crezare, că dacă nu-i va tăgădui identitatea și-i va lua parte cu hotărîre, își va pierde viața. Și deoarece castelana îi răspunsese să i-o curme, fiindcă tot nu mai prețuia nimic pentru ea — dar tot nu-l va renega pe Miles — atunci soțul ei îi spusese că-i va cruța viața, însă va pune să fie omorît Miles! Asta era cu totul altă socoteală, astfel că Edith își dăduse cuvîntul și și-l ținuse.

Hugh nu fu judecat pentru amenințările sale sau pentru că furase moșiile fratelui său, deoarece soția și fratele nu voiau să depună mărturie împotriva lui, ba celei dintîi, chiar să fi vrut, nu i-ar fi îngăduit legea. Hugh își părăsi soția și plecă pe continent, unde muri curînd, și cu vremea, contele de Kent se însură cu văduva lui. A fost o mare sărbătoare și-o petrecere de pomină în satul Hendon cînd perechea a făcut prima vizită la Hendon Hall.

De tatăl lui Tom Canty nu se mai auzi nimic.

Regele puse să fie căutat fermierul care fusese însemnat cu fierul roșu și vîndut ca rob, îl scăpă de viața păcătoasă pe care-o ducea cu banda „Zburlitului” și-l ajută cu dărnicie, ca să poată avea un trai înlesnit.

Îl scoase de asemenea din închisoare pe bătrînul avocat și-i anulă amenda. Le înzestră cu dărnicie pe fetele celor două femei baptiste pe care le văzuse arse pe rug și-l pedepsi strașnic pe

slujitorul care-i trăsesse pe spinare lui Hendon bicele acelea nemeritate.

Îl scăpă de spînzurătoare pe băiatul care prinsese șoimul rătăcit și pe femeia care furase un petec de pînză de la un țesător; însă ajunse prea tîrziu ca să-l mai poată salva pe omul condamnat pentru uciderea unui cerb pe domeniile coroanei.

Îi arată bunăvoință judecătorului care se milostivise de el cînd fusese învinuit de furtul unui purcel și avu mulțumirea de a-l vedea cîștigînd tot mai mult prețuirea obștească și devenind un om de seamă și onorat.

Pînă-n ceasul din urmă, regelui îi făcu plăcere să-și povestească aventurile din fir-a-păr, din clipa în care santinela îl zvîrlise afară pe poarta palatului cu un ghiont — pînă în cel din urmă miez de noapte cînd se-amestecase cu iscusință într-o ceată de muncitori zoriți și, strecurîndu-se astfel în Catedrală, se ascunsese în mormîntul lui Eduard Duhovnicul, unde dormise apoi atît de tîrziu în ziua următoare, încît fusese cît pe-aci să piardă de-a binelea încoronarea. Spunea că repetînd adesea lecția aceea prețioasă, se întărea în hotărîrea sa de-a face ca învățăturile ei să aducă foloase poporului. Și astfel, cît mai avea viață, avea să spună întruna povestea, păstrîndu-și proaspete în amintire dureroasele-i priveliști și izvoarele îndurării se revărsau în inima lui.

Miles Hendon și Tom Canty fură favoriții regelui în tot cursul scurtei sale domnii, și-l plînsură din inimă la moartea lui. Bunul conte de Kent era prea cuminte ca să abuzeze de privilegiul său special. Totuși îl folosi de două ori, după împrejurararea pe care-am văzut-o mai sus, înainte de a trece pe cea lume. O dată la urcarea pe tron a reginei Mary și o dată la urcarea pe tron a reginei Elisabeth. Un urmaș al său folosi privilegiul la urcarea pe tron a lui Iacob I. Mai-nainte ca unicul său fiu să se hotărască a folosi și el acest drept, se scursese aproape un sfert de veac și „privilegiul conților de Kent” se ștersese din mai toate amintirile. Astfel, cînd contele de Kent din vremea aceea se înfățișă înaintea lui Carol I și a Curții sale și stătu jos de față cu suveranul, ca să afirme și să perpetueze dreptul casei sale, se iscă un tărăboi grozav. Dar chestiunea fu explicată pe dată și dreptul căpătă întărire regală. Ultimul conte

din spița aceasta căzu în războaiele civile, luptînd pentru rege, și ciudatul privilegiu se stinse odată cu el.

Tom Canty trăi pînă la adînci bătrînețe, ajungînd un moșneag alb ca neaua și chipeș, cu înfățișare gravă și binevoitoare. Cît trăi, fu cinstit și respectat de toți, deoarece îmbrăcămîntea sa aparte și izbitoare pentru ochi păstra viu în amintirea tuturor faptul că fusese cîndva rege. Astfel că oriunde se ivea mulțimea se dădea în lături ca să-i facă loc să treacă și oamenii își șopteau: „Jos pălăria, e Finul Regelui!” și îl salutau astfel, fiind răsplătiți cu zîmbetul lui bun, pe care îl și prețuiau, căci povestea lui era vrednică de cinstire.

Da, regele Eduard al VI-lea n-a trăit decît cîțiva ani, bietul băiat, însă i-a trăit cu demnitate. De multe ori cînd vreun mare demnitar, vreun vasal al coroanei încărcat de averi cîrtea împotriva îngăduinței sale și susținea că o lege pe care monarhul era pornit s-o îndrepte era de ajuns de blîndă pentru menirea ei și nu cășuna vreo suferință sau împilare de care să se sinchi-sească prea mult cineva, tînărul rege își aținea asupra lui ochii săi mari, compătitori, de-o tristețe grăitoare, și-i răspundea:

— Oare de unde are habar Domnia Ta de suferință și împilare? Eu și cu poporul meu știm prea bine ce însemnează acestea, dar Domnia Ta, nu.

Domnia lui Eduard al VI-lea fu neobișnuit de îndurătoare pentru vremurile acelea aprige. Acum, cînd ne despărțim de el, să căutăm să ținem minte acest lucru, spre lauda lui.

CUPRINS

<i>Cuvînt înainte de PETRE SOLOMON</i>	5
Capitolul 1	
Nașterea prințului și-a cerșetorului	16
Capitolul 2	
Copilăria lui Tom	17
Capitolul 3	
Întîlnirea lui Tom cu prințul	21
Capitolul 4	
Încep necazurile prințului	29
Capitolul 5	
Tom înălțat la rang mare	33
Capitolul 6	
Tom învață	40
Capitolul 7	
Cel dintîi ospăț regal al lui Tom	48
Capitolul 8	
Întîmplarea cu sigiliul	52
Capitolul 9	
Serbarea de pe fluviu	55
Capitolul 10	
Chinurile prințului	58
Capitolul 11	
La Guildhall	66
Capitolul 12	
Prințul și eliberatorul său	71
Capitolul 13	
Disparația prințului	83
Capitolul 14	
„Le roi est mort, vive le roi”	88
Capitolul 15	
Tom rege	100
Capitolul 16	
Ospățul de gală	111
Capitolul 17	
Fu-Fu întîi, „Regele Zănatecilor”	114
Capitolul 18	
Prințul în mijlocul vagabonzilor	125
Capitolul 19	
Prințul în mijlocul țăranilor	133
Capitolul 20	
Prințul și pustnicul	138

MARK TWAIN, scriitor american, născut în Florida, în 1835, a avut o bogată biografie. A pilotat vase pe Mississippi, a fost soldat, ucenic tipograf, gazetar. A scris numeroase pagini de proză satirică, evocări istorice, însemnări de călătorie, renumite romane ale copilăriei, cu elemente autobiografice etc. A murit în 1910, în Connecticut.

În această colecție, din opera sa au mai apărut romanele: „Tom Sawyer detectiv” și „Tom Sawyer în străinătate”, „Aventurile lui Tom Sawyer” și „Aventurile lui Huckleberry Finn”.

Lei 13,50

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREȘTI